I. ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. Názov

KSR – Kameňolomy SR, s.r.o.

2. Identifikačné číslo

IČO: 31 559 123

3. Sídlo

Neresnícka cesta 3, 960 01 Zvolen

4. Oprávnený zástupca obstarávateľa

Ing. Liliana Kurcinová - konateľ
Adresa: Pražská 470/14, Košice – západ 040 11
Telefón: + 421 (0)45 533 31 02
e-mail: ksr@mineral.eu

Ing. Radmila Zapletalová – konateľ
Adresa: Kapitolní 546/3, Ostrava, Česká republika
Telefón: + 421 (0)45 533 31 02
e-mail: ksr@mineral.eu

V mene spoločnosti konajú vždy dvaja konatelia spoločne.

5. Kontaktná osoba

JUDr. Michal Sekereš – vedúci skupiny

Adresa: KSR – Kameňolomy SR, s.r.o.

Telefón: +421 902 920 062

e-mail: michal.sekeres@mineral.eu

II. NÁZOV ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Kontinuálne pokračovanie ťažby andezitu v lokalite Malá Lehota

III. ÚDAJE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Dobudovanie cestnej infraštruktúry je potrebné pre ďalší ekonomický rozvoj slovenskej ekonomiky a je spoločenskou prioritou.

Navrhovateľ Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. je členom stavebného koncernu STRABAG SE a zároveň je jeho výhradným dodávateľom kameniva pre Slovenskú republiku. Na základe toho má navrhovateľ požiadavky na dodávky kameniva minimálne na súčasnej úrovni.

Na základe Záverečného stanoviska číslo:1597/20133.4/jm zo dňa 25.09.2013 má navrhovateľ kladné rozhodnutie pre ťažbu 300 000 t ročne v dotknutom území.

V súčasnosti realizuje navrhovateľ ťažbu lomového kameňa (andezitu) v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom:

- Malá Lehota – Vtáčnik, výhradné ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 457, ťažba prebieha na základe schváleného POPD a ložisko je v stave pred doťažením bilančných zásob.
- Malá Lehota I. – Vtáčnik, ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 4705, ťažba prebieha na základe schváleného plánu využívania ložiska.

Vyťažená surovina je spracovávaná na technologickej linke situovanej západne od priestoru uvedených ložísk v celkovom objeme cca 200 000 t/rok. To znamená, že navrhovateľ ročne vyťaží a upraví len cca 2/3 z hodnoteného a povoleného množstva.

V susedstve využívaných ložísk sa nachádza ložisko Malá Lehota. Na základe oznámenia Obvodného banského úradu v Prievidzi č. 226-1562-2/2019 zo dňa 04.07.2019 bol dobývací priestor Malá Lehota určený právnickej osobe KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Neresnícka cesta č. 3, 960 01 Zvolen, IČO 31 559 123.

Pre toto ložisko bol odborne spôsobilou osobou spracovaný „Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska andezitu v dobývacom priestore Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284 na obdobie rokov 2020 – 2030“ (Drappan, 2020).

V ložisku Malá Lehota – Vtáčnik dochádza k doťaženiu bilančných zásob. Navrhovateľ má v dotknutej lokalite dostatočné materiálno-technické vybavenie pre ťažbu a spracovanie kameňa. Navrhovateľ vybudoval prístupovú komunikáciu k lomu. V lome Vtáčnik vybudoval novú, pre životné prostredie šetrnejšiu technologickú linku na spracovanie kameniva.

Navrhovateľ má teda vytvorené všetky podmienky, vrátane odbytu pre udržanie ťažby a spracovania kameňa v hodnotenej oblasti minimálne na doterajšej úrovni. To je možné dosiahnuť len presunom ťažby z doterajšieho lomu Malá Lehota – Vtáčnik (vyčerpané bilančné zásoby) do lomu Malá Lehota v susedstve súčasnej ťažby, kde sú postačujúce bilančné zásoby, čo je predmetom navrhovanej zmeny.

Z hľadiska zákona č. 24/2006 Z.z. sa teda nejedná o novú, ale o pokračujúcu činnosť, ktorá podľa Prílohy č.8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. v znení Zákona č. 408/2011

Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je navrhovaná činnosť zaradená nasledovne:

Kategória č. 1 – Ťažobný priemysel

Pol. číslo	Činnosť, objekty a zariadenia	Prahové hodnoty	
		Časť A (povinné) hodnotenie)	**Časť B (zisťovacie konanie)**
11.	Lomy a povrchová ťažba a úprava kameňa, ťažba štrkopiesku a piesku	od 200 000 t/rok alebo od 10 ha záberu plochy	od 100 000 t/rok do 200 000 t/rok alebo od 5 ha do 10 ha záberu plochy

Navrhovaná zmena činnosti sa týka už posúdeného Zámeru s názvom „Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá Lehota I - kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP“, ku ktorému bolo vydané kladné Záverečné stanovisko č. 1597/20133.4/jm zo dňa 25.09.2013.

Predstavuje teda zmenu, ktorá podľa § 18 ods. 2 písm. c) zákona o posudzovaní je zmenou navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti A, ktorá nie je zmenou podľa písmena d) a ide o zmenu, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie.

1. Umiestnenie navrhovanej činnosti

Lom je situovaný v Trenčianskom samosprávnom kraji, v okrese Prievidza, v katastrálnom území obce Lehota pod Vtáčnikom, lokalita Malá Lehota, mimo obytnej zóny.

Kraj: Trenčiansky

Okres: Prievidza

Obec: Lehota pod Vtáčnikom

Katastrálne územie: Lehota pod Vtáčnikom

Lokalita: Malá Lehota

Parcelné čísla **KN C:** 2284 (ostatná plocha)

KN E: 3-1890, 3-1891, 3-1892, 93-1901

Listy vlastníctva: č. 3203 a č. 4887.

Lokalita plánovaného dobývania výhradného ložiska je situovaná na časti pozemkov parciel KN-C č. 2284 v kat. území Lehota pod Vtáčnikom:

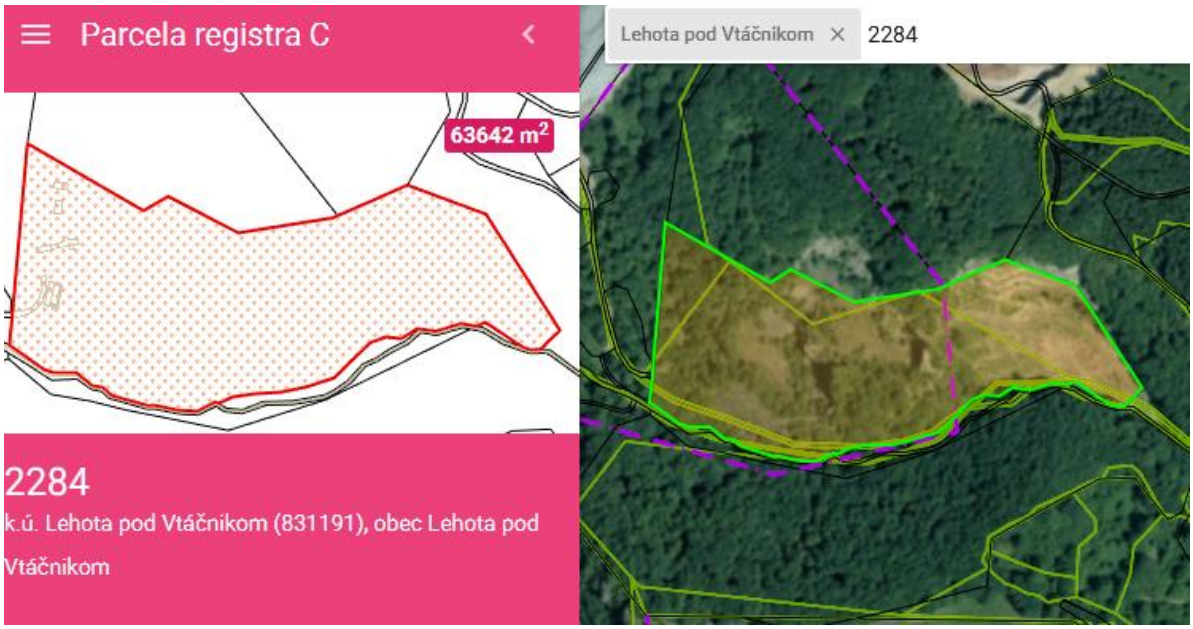

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Dotknutá parcela sa nachádza v DP Malá Lehota. V KN je evidovaná s druhom pozemku „Ostatná plocha“, so spôsobom využívania pozemku „Pozemok, ktorý slúži na ťažbu nerastov a surovín“.

Na dotknutých pozemkoch sa nenachádzajú žiadne budovy, ani stavby. Z plochy územia plánovaného dobývania ložiska je potrebné v predstihu odstrániť nálet drevín, ktorému bude predchádzať vyriešenie stretov záujmov (súhlas k výrubu drevín rastúcich mimo lesa).

Umiestnenie dobývacieho priestoru je znázornené na mape:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Využitie časti uvedených pozemkov pre ťažbu je znázornené v Základnej mape lomu, ktorá je v prílohe k tomuto oznámeniu o zmene. Dobývanie nerastu bude prebiehať len na časti pozemku, evidovanom v KN s druhom pozemku „Ostatná plocha“.

Parcela KN-E č. 93-1901 je ohraničením plánovaných postupov dobývania ložiska na pozemku parc. KN-C č. 2284:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Územie, v ktorom je situovaný lom výhradného ložiska v DP Malá Lehota (dotknuté územie) je v súčasnosti veľmi dobre prístupné na seba nadväzujúcimi dopravnými cestami. Prístup k územiu plánovaných dobývacích prác je zabezpečený prostredníctvom obslužných dopravných ciest a prístupovej komunikácie vybudovanej spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR, ktorá vyúsťuje na cestu III/1791 spájajúcu obec Lehota pod Vtáčnikom s cestou I/9 (Prievidza – Nováky).

Na nasledujúcej mape je znázornený DP Malá Lehota vo vzťahu k ostatným DP:

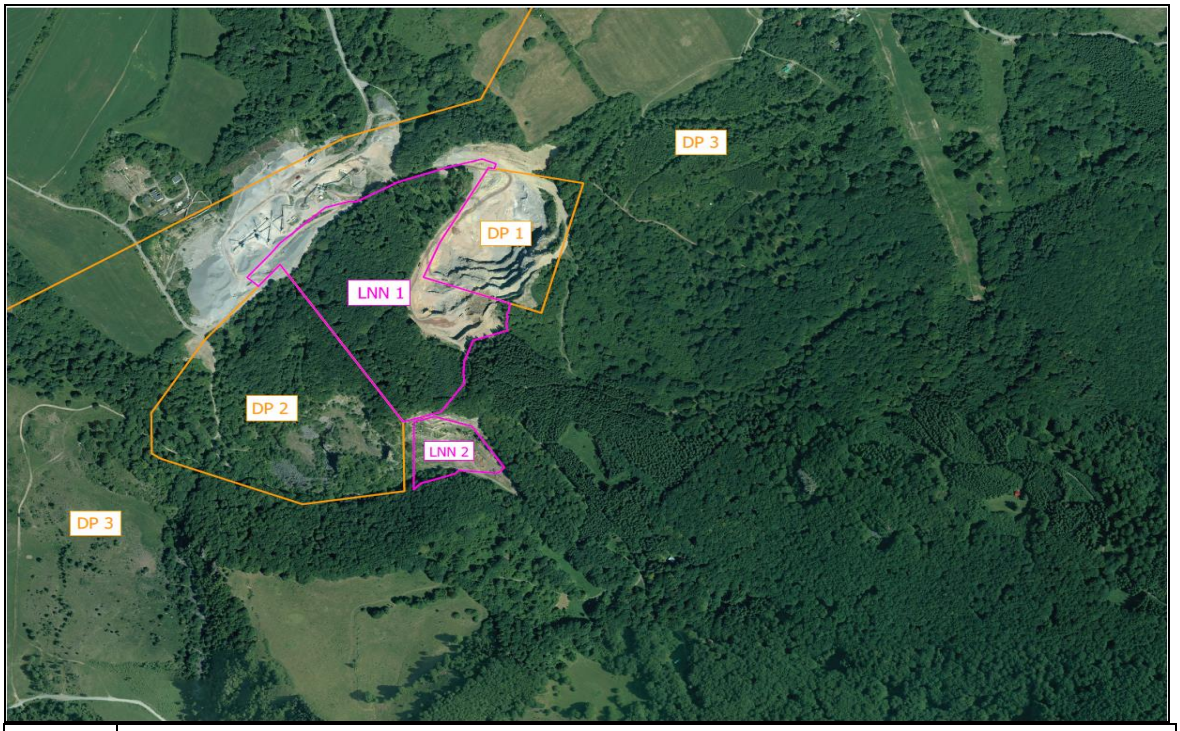

DP 1	*Dobývací priestor Malá Lehota I. (KSR – Kameňolomy SR, s.r.o.)*
DP 2	*Dobývací priestor Malá Lehota (KSR – Kameňolomy SR, s.r.o.)*
DP 3	*Dobývací priestor Cigeľ (HBP, a.s.)*
LNN 1	*Ložisko nevyhradeného nerastu Malá Lehota I. – Vtáčnik (KSR – Kameňolomy SR, s.r.o.)*
LNN 2	*Ložisko nevyhradeného nerastu Lehota pod Vtáčnikom (LANCAST SK, s.r.o.)*

Okraj najbližšej zástavby časti Malá Lehota sa nachádza vo vzdialenosti cca 1,7 km od dotknutého územia a centrum obce Lehota pod Vtáčnikom vo vzdialenosti cca 2,7 km od dotknutého územia. Najbližší dom (s.č. 189) kat. územie Podhradie je vo vzdialenosti podľa nasledujúceho zobrazenia:

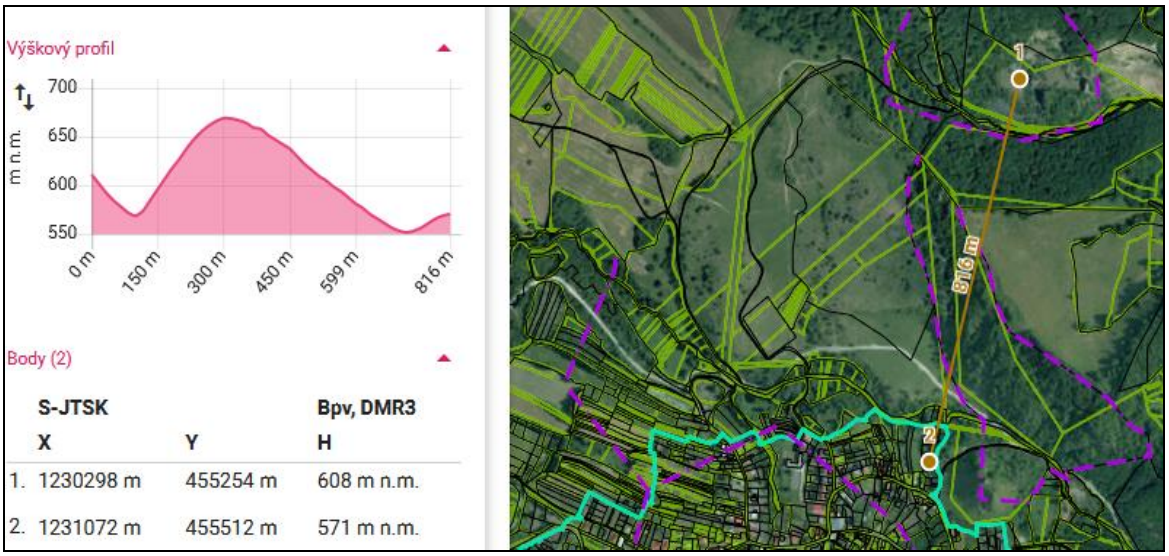

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Okraj najbližšej zástavby obce Lehota pod Vtáčnikom:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Okraj najbližšej zástavby - rodinný dom (s.č. 402) kat. územie Cigeľ je vo vzdialenosti podľa nasledujúceho zobrazenia:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Presné vyznačenie dobývacieho priestoru pomocou súradnicového systému S-JTSK je znázornené v prílohe k tomuto oznámeniu o zmene.

1.1. Užívateľ

KSR - Kameňolomy SR, s.r.o.

Spoločnosť KSR-Kameňolomy SR, s.r.o. je oprávnená využívať pre svoje výrobky označenie zhody CE a je držiteľom certifikátu systému riadení kvality EN ISO 9001:2008, bezpečnosti práce OHSAS 18001:2007 a životného prostredia EN ISO 14001:2004.

2. Opis technického a technologického riešenia vrátane požiadaviek na vstupy a údajov o výstupoch.

2.1. Súčasný stav

Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. vykonáva v súčasnosti ťažbu lomového kameňa (andezitu) v susedstve od DP Malá Lehota severne až severovýchodne situovaných ložiskách v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom:

- Malá Lehota – Vtáčnik, výhradné ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 457, ťažba prebieha na základe schváleného POPD a ložisko je v stave pred doťažením bilančných zásob.
- Malá Lehota I. – Vtáčnik, ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 4705, ťažba prebieha na základe schváleného plánu využívania ložiska.

Vyťažená surovina je spracovávaná na technologickej linke situovanej západne od priestoru uvedených ložísk v celkovom objeme cca 200 000 t/rok.

2.2. Opis navrhovaného technického a technologického riešenia po zmene

Navrhovateľ, spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o je na základe oznámenia Obvodného banského úradu v Prievidzi č. 226-1562-2/2019 zo dňa 04.07.2019 vlastníkom DP Malá Lehota (výhradné ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 178).

Navrhovateľ má spracovaný „Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska andezitu v dobývacom priestore Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284 na obdobie rokov 2020 – 2030“ (Drappan, 2020).

Východiskom pre vedenie množstva geologických zásob v dobývacom priestore Malá Lehota je platný výpočet zásob andezitu na výhradnom ložisku Malá Lehota so stavom ku dňu 31.03.2011 (Schwarz P. a kol., 2011).

Vypočítané zásoby andezitu na výhradnom ložisku Malá Lehota, vyhodnotené podľa podmienok využiteľnosti zásob ložiska určených spoločnosťou VSK MINERAL, s.r.o. Košice dňa 20.01.2011, boli schválené rozhodnutím MŽP SR Bratislava pod evidenčným číslom 32430/2011 (spis. č. 6098P2011 – 7.1) zo dňa 26.05.2011 o schválení zásob nerastov v tomto rozsahu:

- **Geologické zásoby celkom – 3 824 tis. m^3** z toho:

- ***I. Bilančné zásoby voľné***

Kategória zásob	Čísla blokov	Množstvo zásob (tis. m^3)	Použitie
Z-2	1-Z-2	2576	STN EN 12620 Kamenivo do betónu STN EN 13242 Kamenivo do nestmelených a hydraulicky stmelených materiálov používaných v inžinierskom staviteľstve a pri výstavbe ciest STN EN 13043 Kamenivo do bitúmenových zmesí a na nátery ciest, letísk a iných dopravných plôch STN EN 13450 Kamenivo na koľajové lôžka
Z-3	2-Z-3	1248	STN 72 1860 Kameň na murivo a stavebné účely
Z-2 + Z-3 spolu		**3824**	STN EN 12620 Kamenivo do betónu STN EN 13242 Kamenivo do nestmelených a hydraulicky stmelených materiálov používaných v inžinierskom staviteľstve a pri výstavbe ciest STN EN 13043 Kamenivo do bitúmenových zmesí a na nátery ciest, letísk a iných dopravných plôch STN EN 13450 Kamenivo na koľajové lôžka

- ***II. Bilančné zásoby viazané*** *– nevykazujú sa*
- ***III. Nebilančné zásoby voľné*** *– nevykazujú sa*
- ***IV. Nebilančné zásoby viazané*** *– nevykazujú sa*

V plánom OPD dotknutej časti ložiska sa predpokladá, že sa v ňom nad uvažovanou najnižšou ťažobnou úrovňou cca 560 m n.m. nachádza cca 0,5 – 0,6 mil. m^3 (cca 1,3 – 1,6 mil. ton) geologických zásob nerastu.

Skrývka nad blokmi zásob celkom: 162 997 m^3, z toho povrchová skrývka: 92 775 m^3
Technologická (vnútorná) skrývka na ložisku: 70 222 m^3
Skrývkový pomer ložiska (m^3 : m^3): 1 : 22,46

Plánované zmeny zásob výhradného ložiska

Dobývaním výhradného ložiska andezitu v DP Malá Lehota podľa POPD sa predpokladá zmena zásob výhradného ložiska len v dôsledku ich úbytku ťažbou. Predpokladá sa, že v závislosti od odbytových možností bude z ložiska ročne vydobyté v plánovanom období rokov 2020 – 2030 do 100 tis. ton (cca do 35-37 tis. m^3) nerastu, pri predpokladanej 100 % jeho výrubnosti v dobývaných častiach ložiska.

Presné úbytky zásob sa budú vyhodnocovať na základe evidencie výroby kameniva pre stavebné účely a ťažby stavebného kameňa.

Otvárka, príprava a dobývanie:

V súčasnosti je v horninovom masíve lomu vytvorených niekoľko rezov a k ním prislúchajúcich pracovných plošín, situovaných na rôznych ťažobných úrovniach. Označenie jednotlivých jestvujúcich i plánovaných rezov a k ním prislúchajúcich pracovných plošín, s uvedením generalizovania nadmorskej výšky prislúchajúcej pracovnej plošiny, bude uvádzané aj v skrátenej podobe ich označenia nasledujúcim spôsobom:

Označenie časti lomu v DP Malá Lehota	Úroveň plošiny rezu (m n.m.)		Označenie rezu
	jestvujúcej	plánovanej	
pozemok parc. KN-C č. 2284 (časť)	-	cca 560	E-560
	-	cca 570	E-570
	cca 587	-	E-587
	cca 603	-	E-603
	cca 622	-	E-622

(POPD, Drappan, 2020)

Situovanie dopravných ciest a spôsob sprístupnenia pracovných plošín rezov

Územie, v ktorom je situovaný lom výhradného ložiska v DP Malá Lehota je v súčasnosti veľmi dobre prístupné na seba nadväzujúcimi dopravnými cestami, v pláne OPD s uvádzanými pomenovaniami:

- *dopravná cesta do/z lomu* je vybudovaná spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR v dĺžke cca 5,4 km v podobe odbočky z cesty č. 1791 vyúsťujúcej k priestoru technologickej linky a skládok kameniva, situovaných v území priľahlom k územiu, v ktorom spoločnosť KSR – Kameňolomy SR dobýva ložiská andezitu v DP Malá Lehota I a na ploche územia označenom ako „kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP Malá Lehota I“. ***Táto cesta je*** v súlade s vyriešenými stretmi záujmov základnou ***a jedinou komunikáciou*** (dopravnou cestou), ***po ktorej prebieha a*** naďalej ***bude prebiehať odvoz výrobkov*** (rôznych zrnitostných frakcii kameniva), vyrobených z nerastu, ktorý je a bude (aj v DP Malá Lehota) dobývaný spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom.
- *obslužná dopravná cesta č. 1* prebieha cez územie, v ktorom sa nachádzajú skládky vyrobeného kameniva, ktoré je nakladané na pristavované nákladné motorové vozidlá zabezpečujúce jeho odvoz k jeho odberateľom, čím obslužná dopravná cesta č. 1 je v podstate pokračovaním dopravnej cesty do/a z lomu. Za súčasnej situácie, najmä z hľadiska stavu vyriešenia stretov záujmov, má obslužná dopravné cesta č. 1 v jej teraz definovanom priebehu nezastupiteľný význam aj ako časť dopravnej cesty, ktorá spolu s obslužnou dopravnou cestou č. 2 rieši sprístupnenie územia plánovaných dobývacích prác podľa POPD v DP Malá Lehota.
- *obslužná dopravná cesta č. 2* je dopravnou cestou, z ktorej je riešená možnosť sprístupnenia jestvujúcich pracovných plošín rezov E-587, E-603 a E-622, ako aj plánovaných pracovných plošín rezov E-560 a E-570, odbočkami z dvoch miest trasy jej priebehu, pomocou (prostredníctvom) krátkych prístupových ciest na etáž.

Prvá odbočka z obslužnej dopravnej cesty č. 2, ktorá sa nachádza na úrovni cca 556 m n.m., je situovaná vo vzdialenosti cca 220 m od miesta napojenia obslužnej dopravnej cesty č. 1 na obslužnú dopravnú cestu č. 2. Z uvedeného miesta odbočky smerom k lomu v DP Malá Lehota vedie v minulosti v kľukatom priebehu trasy vytvorená prístupová cesta na etáž, ktorá sprístupňuje pracovné plošiny rezov E-587, E-603 a E-622. Nakoľko časť z tejto prístupovej cesty je situovaná mimo pozemku parc. KN-C č. 2284, t.j. mimo územia evidovanom v KN s druhom pozemku „Ostatná plocha“, pre plánované dobývanie výhradného ložiska v DP Malá Lehota podľa POPD je využiteľná táto prístupová cesta na etáž len v úseku, ktorý v súčasnosti sprístupňuje pracovnú plošinu rezu E-587. Priebeh jestvujúcej trasy tohto úseku prístupovej cesty na etáž však umožňuje v podstate priamo z nej sprístupniť pracovné plošiny plánovaných rezov E-560 a E-570.

Druhá odbočka z obslužnej dopravnej cesty č. 2 nateraz pre plánované dobývanie nerastu podľa plánu OPD nejestvuje, a pre možnosť dobývania nerastu nad úrovňou 587 m n.m. je potrebné túto odbočku vytvoriť. Miesto tejto odbočky plánuje spoločnosť KSR – Kameňolomy SR situovať v priestore v okolí vrcholového bodu DP Malá Lehota s označením „4“, t.j. cca v mieste, v ktorom línia DP Malá Lehota „pretína“ obslužnú dopravnú cestu č. 2, resp. medzi uvedeným miestom a miestom ohraničenia územia s vydaným územným rozhodnutím o využití územia, v ktorom spoločnosť LANCAST SK, s.r.o. príležitostne prevádzkuje lom stavebného kameňa. Miesto plánovanej druhej odbočky z obslužnej dopravnej cesty č. 2 sa nachádza na úrovni cca 593 – 596 m n.m. a je situované na pozemku parc. KN-C č. 2284. Z miesta druhej odbočky geomorfologické pomery v tejto časti územia umožňujú vytvoriť prístupové cesty na etáž, ktorými sa zabezpečí sprístupnenie pracovných plošín rezov E-603 a E-622.

Strojová doprava po uvádzaných cestách bude podrobnejšie riešená v dopravnom poriadku, ktorý vydá spoločnosť KSR – Kameňolomy SR pred jej zavedením pri plánovanej banskej činnosti v DP Malá Lehota.

Skrývkové práce

Cieľom skrývkových prác je odstránenie povrchovej skrývky ložiska, ktorá by svojim zložením znečisťovala dobývaný nerast.

V území plánovanej banskej činnosti – otvárka, príprava a dobývanie výhradného ložiska v DP Malá Lehota podľa POPD, s celkovou ucelenou plochou územia o plošnom rozsahu do cca 4,0 ha, skrývkovými prácami nebola doteraz dotknutá plocha cca 1,5-1,7 ha.

To znamená, že pri predpokladanej priemernej hrúbke povrchovej skrývky cca 1,5 m (podľa údajov za celé ložisko uvedených v rozhodnutí MŽP SR z roku 2011 o schválení zásob nerastov) bude potrebné riešiť postupné umiestnenie etapovite odstraňovanej povrchovej skrývky v predpokladanom množstve cca 22-25 tis. m^3 (bez zohľadnenia „nakyprenia“, spôsobeného manipuláciami).

Navrhovateľ predpokladá v dotknutom území realizovať skrývkové práce v dvoch, alebo troch (podľa aktuálnej situácie) samostatných etapách:

- ***Prvá etapa skrývkových prác*** je plánovaná v západnej až juhozápadnej časti územia plánovanej banskej činnosti podľa plánu OPD na pozemku parc. KN-C č. 2284 z dôvodu, aby po následnom vydobytí vyťažiteľných zásob nerastu z tejto časti územia došlo k vytvoreniu priestoru, do ktorého bude možné premiestniť a dočasne uložiť skrývkové hmoty odstránené z územia druhej, príp. tretej etapy skrývkových prác.

  Realizáciou skrývkových prác v ich prvej (úvodnej) etape nebude dotknutá prvá odbočka z obslužnej dopravnej cesty č. 2 a s ňou súvisiaca prístupová cesta na etáž, ktorá sprístupňuje v súčasnosti pracovnú plošinu rezu E-587 v jej súčasnom priebehu, avšak odstraňované skrývkové hmoty budú premiestňované povedľa oboch strán jej priebehu na pozemku parc. KN-C č. 2284.

  Vzhľadom na geomorfologické podmienky územia, ako aj priebeh obrysov pozemku parc. KN-C č. 2284, v ktorých prebieha táto prístupová cesta na etáž je pravdepodobné, že z priestorových dôvodov, ako aj z dôvodov bezpečnosti práce, racionálnosti realizácie skrývkových a dobývacích prác, príp. iných, bližšie nešpecifikovaných dôvodov, bude potrebné prvú etapu skrývkových prác rozdeliť na viac častí.

  Časové odstupy medzi jednotlivými časťami prvej etapy skrývkových prác nie sú bližšie určené, avšak rozsah jednotlivých častí priebehu skrývkových prác bude zohľadňovať možnosti dočasného umiestnenia skrývkových hmôt z práve realizovanej časti prvej etapy skrývkových prác do priestoru, z ktorého predtým došlo k vydobytiu vyťažiteľných zásob nerastu.

- ***Druhá etapa skrývkových prác*** bude územne nadväzovať na prvú etapu, kde sa predpokladá jej realizácia na ploche po severojužnom priebehu línie.
  V čase realizácie druhej etapy skrývkových prác je pravdepodobné, že skrývkové hmoty z tejto etapy skrývkových prác bude možné dočasne umiestniť do dovtedy vydobytej časti horninového masívu nad úrovňou cca 560 m n.m. v časti územia, v ktorom bola predtým realizovaná prvá etapa skrývkových prác.

- ***Tretia etapa skrývkových prác*** bude územne nadväzovať na druhú etapu skrývkových prác, keď plošne by teoreticky mala postúpiť až k línii medzi vrcholovými bodmi DP Malá Lehota s označením „3“ a „4“, ohraničujúcej DP Malá Lehota z jeho východnej strany. Vzhľadom na geomorfologické pomery v tejto časti územia je pravdepodobné, že z dôvodu bezpečnosti práce pri výkone skrývkových prác, bude možné skrývkové hmoty z tejto častí územia odstrániť len v technologickom procese úpravy vydobytého nerastu drvením a triedením, „odhlinenín“ nerastu na jeho vstupe do technologickej linky.

  Tento spôsob odstraňovania skrývkových hmôt je možné predpokladať aj tam, kde po posúdení aktuálnej situácie sa rozhodne, že z hľadiska bezpečnosti a racionálnosti realizácie skrývkových prác v území plánovaných dobývacích prác je odstraňovanie skrývkových hmôt uvedeným spôsobom výhodnejšie.

Podľa technických podmienok a bezpečnosti práce bude podľa aktuálnosti výskytu samostatne zhrnutá a uložená lesná pôda, ktorá bude využitá pri rekultivácii ťažbou dotknutého územia.

V prípade, ak časť skrývkových hmôt bude odstraňovaná samostatne, neurčuje sa smer generálneho postupu ich odstraňovania, vzhľadom na relatívne malý plošný rozsah

výskytu skrývkových hmôt aj pomerne zložité geomorfologické pomery v území ich výskytu.

Skrývkové hmoty, vrátane tufobrekcii vystupujúcich v nadloží andezitového telesa (pokiaľ tieto tufobrekcie /andezitové brekcie/ nebudú zhodnotené na stavebný výrobok) sa považujú za ťažobný odpad, definovaný zákonom č. 514/2008 Z.z., keď budú predstavovať neznečistenú zeminu (§ 2 písm. e) zákona č. 514/2008 Z.z.) odstránenú z vrchnej vrstvy horninového prostredia počas dobývania ložiska, a odpad (§ 2 písm. c) zákona č. 514/2008 Z.z.), ktorý vzniká pri úprave, zušľachťovaní a skladovaní nerastov, vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním.

Ťažobný odpad bude využitý, resp. zhodnotený na rekultiváciu a úpravu terénu po dobývaní ložiska. Za úložisko sa nepovažujú vydobyté priestory po ťažbe nerastov, do ktorých sa ťažobný odpad znova ukladá na účel ich zhodnotenia najmä na rekultiváciu (§ 4 ods. 6 zákona č. 514/2008 Z.z.).

Dobývacie práce

V DP Malá Lehota bola už ťažba realizovaná, čo znamená, že lom v súčasnom stave rozfárania poskytuje možnosti k dobývaniu nerastu v miestach, z ktorých bola už v minulosti odstránená povrchová skrývka ložiska. Tieto časti územia sú prístupné v minulosti vytvorenými cestami, prebiehajúcimi mimo pozemku parc. KN-C č. 2284, a sprístupňujú pracovné plošiny rezov E-603 a E-622.

Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR túto možnosť využije v prípade, ak vlastník pozemku, po ktorom vedie priebeh uvedených ciest (Urbár Malá Lehota, pozemkové spoločenstvo, Lehota pod Vtáčnikom) bude súhlasiť s využívaním uvedených ciest.
Dobývanie nerastu podľa plánu OPD bude najmä však nadväzovať na plochu územia, na ktorom budú predtým vykonané skrývkové práce.

Vo všetkých jestvujúcich rezoch (E-587, E-603 a E-622) i plánovaných rezoch (E-560 a E-570) bude dobývanie nerastu nad úrovňou 560 m n.m. postupovať cca severným až západným smerom, keď rozsah postupov jednotlivých rezov v území plánu OPD je popri ohraničení územia predurčený zachovávaním predstihu päty rezu na najbližšej vyššej ťažobnej úrovni pred hlavou rezu na najbližšej ťažobnej úrovni (šírka pracovnej plošiny).

Vzhľadom na spôsob riešenia dočasného uloženia skrývkových hmôt dobývanie andezitu sa plánuje vykonávať prevažne v smere „zdola-nahor“, avšak v miestach a pri aktuálnych situáciách kde to bude výhodnejšie, bude tento smer kombinovaný aj postupom v smere zhora – nadol.

Všetky jestvujúce i plánované pracovné plošiny rezov sú alebo budú sprístupnené cestami, ktorých parametre sú alebo budú bezpečné pre premiestňovanie strojných zariadení podieľajúcich sa na dobývaní ložiska. Priebeh dopravných ciest, najmä pri vstupe na pracovnú plošinu bude podľa potreby upravovaný s postupujúcim rezom a s postupujúcou k nemu prislúchajúcou pracovnou plošinou.

Podrobnejšie bude postup, časová a vecná nadväznosť skrývkových a dobývacích prác riešený v technologickom postupe pre povrchové dobývanie, podľa potreby aj v technologických alebo pracovných postupoch, ktoré budú vypracované pre jednotlivé práce a činnosti v lome v DP Malá Lehota, týkajúce sa povrchového dobývania ložiska.

Dobývanie nerastu bude realizované klasickými doterajšími metódami. Dobývanie nerastu (primárne uvoľňovanie/odtrhnutie horniny od horninového masívu) z jednotlivých dobývacích rezov bude vykonávané pomocou trhacích prác malého i veľkého rozsahu (clonové odstrely), za použitia bežných priemyselných trhavín, podľa schváleného technologického postupu trhacích prác malého rozsahu a technických projektov odstrelov, príp. ich generelu, po ich povolení OBÚ v Prievidzi.

V prípade výskytu ucelených plôch málo súdržných hornín sa predpokladá podľa možností ich strojové dobývanie s použitím lopatového rýpadla, príp. kolesového nakladača, resp. dozéra.

Vŕtacie práce budú vykonávané mechanickým, pravdepodobne rotačno-príklepovým, spôsobom vŕtania, za použitia vhodného typu lomovej vrtnej súpravy, s rozmiestňovaním vývrtov pre možnosť výkonu trhacích prác malého i veľkého rozsahu.

Pri použití tejto dobývacej metódy kvôli racionálnemu a bezpečnému postupu prác súvisiacich s dobývaním výhradného ložiska uvažujeme s minimálnou šírkou pracovnej plošiny štandardne od 10 – 15 m a s výškou ťažobného rezu do 20 m, ale v prípade potreby sa výška ťažobného rezu z dôvodu toho času nepredvídateľných bansko-technických a prevádzkových problémov môže pohybovať až do hranice povolenej bezpečnostným predpisom, t.j. vyhl. SBÚ č. 29/1989 Zb. a to § 35 ods. 6, ktorý dovoľuje pri dobývaní hornín pomocou trhacích prác výšku rezu do 25 m.

Jestvujúce aj plánované rezy, ktorých výška postupom dobývacích prác presiahne výšku 17-18 m (a nepresiahne 25 m) však mienime realizovať len v prípade ak z dôvodu racionálneho využívania ložiska vo vzťahu k bansko-technickým podmienkam dobývania ložiska sa to stane nevyhnutnosťou.

Vykonávanie odťažby rozvalu a súčasné zhadzovanie na tento rozval je zakázané.

Pri zhadzovaní rúbaniny na spodnejšie pracovisko bude prístup osobám do ohrozeného priestoru zakázaný.

Generálne svahy skrývky, lomu a parametre skrývkových a ťažobných rezov

V horninovom masíve ložiskového telesa v lome výhradného ložiska andezitu v DP Malá Lehota podľa POPD, boli počas doterajšieho dobývania výhradného ložiska predchádzajúcimi ťažobnými organizáciami vytvorené 3 dobývacie rezy na generalizovaných ťažobných úrovniach cca 587 m n.m., cca 603 m n.m. a cca 622 m n., ktorých svahy, nedotknuté dobývaním nerastu už cca 45 rokov sú stále stabilné.

Tento poznatok o sklone svahov bude premietnutý aj do sklonu svahov plánovaných nových dobývacích rezov E-560 a E-570.

Po začatí dobývania nerastu v už jestvujúcich svahoch rezov, ale aj v nových plánovaných svahoch rezov, sa však sklony svahov budú prispôsobovať podmienkam (geologická stavba, úložné pomery, porušenosť horninového masívu a pod.), ktoré budú odkrývané v postupujúcich svahoch rezov.

Na miestach, na ktorých sa ešte nachádza povrchová skrývka ložiska, sa nepredpokladá so vznikom samostatného skrývkového rezu (stupňa), nakoľko priebeh povrchovej skrývky „napodobňuje“ priebeh morfologických pomerov povrchu územia.

Možnosť začatia vytvárania skrývkového rezu (stupňa) sa predpokladá pri východnom okraji DP Malá Lehota, situovaného medzi jeho vrcholovými bodmi s označením „3“ a „4“, nakoľko v tejto časti horninového masívu sa predpokladá zastúpenie tufobrekcii (andezitových brekcii) v nadloží andezitov vo väčšej, niekoľkometrovej hrúbke.

Charakter výsypky bude mať dočasná skládka skrývkových hmôt, ktorej vznik sa predpokladá na plošine rezu E-560 potom, ako dôjde na nevyhnutne veľkom priestore k vydobytiu vyťažiteľných zásob nerastu. Parametre dočasnej skládky neurčujeme, nakoľko bude mať len dočasnú dobu jej trvania.

Navrhovateľ bude v prípade potreby hľadať možnosti umiestnenia skrývkových hmôt pochádzajúcich zo skrývkových prác z územia dobývania ložiska v DP Malá Lehota podľa POPD buď v území prevádzkovaných lomov mimo DP Malá Lehota, alebo mimo týchto priestorov, v blízkom i širšom okolí obce Lehota pod Vtáčnikom.

Technológia dobývania nerastu, jej mechanické vlastnosti, súčasný a v ďalšom období postupne vytváraný morfologický tvar povrchu územia i priebežné vytváranie podmienok pre vydobytie vyťažiteľných zásob nerastnej suroviny na ploche územia plánovaných dobývacích prác podľa POPD si vyžadujú určiť len niektoré parametre dobývacích rezov, s ktorými bude uvažovať aj technologický postup pre povrchové dobývanie tohto výhradného ložiska v DP Malá Lehota.

Parametre dobývacích rezov:

Označenie rezu	Výška rezu	Sklon rezu
E-560	cca do 10-12 m	cca 70 – 75°
E-570	cca do 17-18 m	cca 70 – 75°
E-587	cca do 16-17 m	cca 70 – 75°
E-603	cca do 19-20 m	cca 70 – 75°
E-622	cca do 25 m	cca 70 – 75°

(POPD Drappan, 2020)

Určené výšky jestvujúcich aj plánovaných dobývacích rezov sú dané spôsobom doterajšieho rozfárania horninového masívu a zároveň zohľadňujú predpokladanú hodnotu.

Určené sklony dobývacích rezov budú primerane znížené v prípadoch ich prechodov cez širšie poruchové pásma, v častiach svahov rezov s rôznym charakterom odlučovania a rozpadávania sa horniny a iných bližšie nešpecifikovaných situáciách, ktoré môžu spôsobiť nestabilitu častí svahov rezov, či väčšiu náročnosť prác súvisiacich s čistením a úpravami rezov v dôsledku možného vzniku nestabilných kusov horniny v dobývacom reze.

Sklon rezov sa musí riadiť tak, aby náhla kvalitatívna zmena zloženia dobývaného nerastu v mieste jeho dobývania voči k nemu priľahlom a už predchádzajúcim dobývaním odkrytom mieste nespôsobila náhly lokálny zosuv dobývanej časti svahu, ohrozujúcim bezpečnosť práce a zdravie obsluhy strojov (napr. lopatové rýpadlo, nákladné motorové vozidlo a pod.).

Pre určenie generálneho svahu hornín výpočtom nie sú v súčasnej dobe známe preukazné údaje. Hodnota uhla generálneho svahu lomu bude však určená neskôr, s prihliadnutím na postupne odkrývanú skutočnú geologickú stavbu horninového masívu ložiskového telesa a úložné pomery horniny.

Najmenšia šírka pracovnej plošiny, aj tej po ktorej bude vedená dopravné cesta, resp. jej úsek, je určená na hodnotu 7 m (v prípade zistenia porúch vo svahu rezu 10 až 15 m) avšak s tým, že k prípadnému obchádzaniu dvoch strojov (rýpadlo a nákladné auto

a pod.) bude dochádzať v bezpečných miestach pracovnej plošiny so šírkou väčšou ako 10 m alebo 15 m.

Mechanizácia

V súčasnosti lom výhradného ložiska andezitu v DP Malá Lehota nie je vybavený žiadnym strojným zariadením. Po právoplatnom povolení dobývania ložiska budú do lomu presunuté nevyhnutné strojné zariadenia, ktoré navrhovateľ využíva v súčasnosti v susedných lomoch, resp. budú zabezpečené nové zariadenia. Pre potreby dobývania nerastu a jeho premiestňovanie na úpravu drvením, triedením i praním bude potrebná práca týchto strojných zariadení s vhodnými technickými parametrami pre práce v podmienkach lomu v DP Malá Lehota a k vykonávanému množstvu dobývania nerastu:

- lopatové rýpadlo na pásovom podvozku,
- kolesový nakladač (podľa aktuálnosti),
- nákladné motorové vozidlo,
- lomová vrtná súprava (podľa aktuálnosti),
- dozér (podľa aktuálnosti).

Druhy strojných zariadení a ich výrobcovia ešte nie sú určené, ale budú určené v ostatnej dokumentácii pre práce súvisiace s dobývaním ložiska.
Presun strojov, ktoré budú využívané na práce súvisiace s dobývaním nerastu bude prebiehať ich vlastnou motorickou silou na jednotlivé pracoviská, po k tomu určených dopravných cestách, podľa dopravného poriadku pre strojovú dopravu pre lom v DP Malá Lehota, vydaného spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR.

<u>Úprava a zušľachťovanie</u>

Úprava a zušľachťovanie kameňa nie je predmetom navrhovanej zmeny. Tento proces bude realizovaný na existujúcom zariadení navrhovateľa v susednom priestore doterajším spôsobom. na modernej technologickej linke, ktorá bola uvedená do trvalej prevádzky kolaudačným rozhodnutím vydaným obcou Lehota pod Vtáčnikom dňa 31.08.2013 pod č. 2051/2012/441/SOÚ.
Spracovanie vyťaženého kameňa a skladovanie je zabezpečené v blízkosti dotknutého územia navrhovanej zmeny činnosti, v priestore pri prístupovej ceste vpravo od lomu Vtáčnik. Súčasťou úpravárenského areálu sú skladové priestory, vnútorné komunikácie a potrebné technické a administratívne zariadenia.
V súčasnosti sa na technologickej linke upravuje nerast vydobytý v lome v DP Malá Lehota I a v lome Vtáčnik mimo DP Malá lehota I.
Ložisko Malá Lehota – Vtáčnik je v stave pred doťažením bilančných zásob. To znamená, že dodávky kameňa na jeho úpravu v drviacej linke budú postupne klesať a budú nahradzované dodávkami kameňa z DP Malá Lehota. Andezit, ktorý bude vydobytý v DP Malá Lehota bude na jeho úpravu drvením, triedením a praním premiestňovaný k technologickej linke nákladnými motorovými vozidlami, ktoré budú zabezpečovať navážku andezitu do násypky technologickej linky. Výsledným produktom úpravy andezitu budú frakcie kameniva o zrnitosti 0/2, 0/4, 4/8, 8/11, 8-16, 11/16, 11/22, 0-32, 32/63 mm (príp. aj iné, trhom požadované zrnitostné frakcie kameniva). T.j. tak, ako doposiaľ.

Zahladzovanie následkov po dobývaní ložiska

Tieto práce, ktoré súvisia s technickou časťou rekultivácie dobývaním nerastu dotknutého územia bude možné začať až potom, ako na ucelenej a primerane veľkej ploche bude ukončené dobývanie nerastu, a začatie prác na zahladzovaní následkov po dobývaní ložiska (ďalej aj „technická časť rekultivácie“) nebude ovplyvňovať bezpečnosť a nadmerne sťažovať racionálnosť postupov dobývacích prác na ploche územia, na ktorom prebieha, alebo bude ešte prebiehať dobývanie nerastu.

Zahladenie následkov po dobývaní ložísk stavebného kameňa bude spočívať v uvedení záverečných svahov rezov do bezpečnej podoby a v ozelenení k ním prislúchajúcich plošín drevinami, príp. v ďalších úpravách, vyplývajúcich z riešenia stretov záujmov a plánov rekultivácii.

Počas realizácie dobývania ložiska podľa POPD sa predpokladá, že na časti dotknutého územia dôjde pravdepodobne k vydobytiu vyťažiteľných zásob a vzniknutý priestor sa plánuje využiť na dočasné umiestnenie povrchovej skrývky. Tieto skrývkové hmoty budú v ďalšej etape dobývania vyhradeného ložiska, ktoré bude realizované v území v severnej časti predpolia plochy územia pozemku parc. KN-C č. 2284, využité pri prácach, ktoré neskôr budú viesť k zahladeniu následkov po dobývaní ložiska na ploche pozemku parc. KN-C č. 2284.

Predtým ako sa začne so zahladzovaním následkov po dobývaní ložiska na pozemku parc. KN-C 2284 je potrebné po vyriešení stretov záujmov k pozemku parc. KN-E č. 93-1901 (resp. aspoň k jeho časti situovanej v DP Malá Lehota), evidovanom na LV č. 4887 (Stredoslovenské kameňolomy, v správe Slovenský pozemkový fond), doťažiť ešte časť horninového masívu ložiskového telesa v DP Malá Lehota nad úrovňou cca 560 m n.m. smerom k južnému okraju priebehu pozemku parc. KN-C č. 2284.
Doťaženiu tejto časti horninového masívu, pri ktorom sa zohľadní zachovanie cca 5 m širokého ochranného piliera od pravého okraja koryta Krivého potoka, bude predchádzať povolenie OBÚ v Prievidzi.

Z dôvodu priebehu geomorfologických pomerov vznikne na línii ukončenia dobývania nerastu na južnom okraji pozemku parc. KN-C č. 2284 záverečný svah, v ktorom budú zachované cca 3-5 m široké záverečné plošiny rezov E-570 a E-587 + plošina rezu E-560, na ktorú, resp. na ktorej teraz bližšie neurčenú časť, budú rozhrnuté skrývkové zeminy, dovtedy umiestnené na dočasnej skládke. Podobne budú zemitou časťou skrývky pokryté aj záverečné plošiny rezov E-570 a E-587, ako pôdna vrstva k možnosti ozelenenia plôch vhodnými drevinami.

Plánovaný ďalší prieskum:

Objednávateľ geologických prác (spoločnosť VSK MINERAL, s.r.o. Košice), ktorých výsledkom je v súčasnosti platný výpočet zásob andezitu na výhradnom ložisku MALÁ LEHOTA so stavom ku dňu 31.3.2011 (Schwarz P. a kolektív), schválený rozhodnutím MŽP SR Bratislava pod evidenčným číslom 32430/2011 (spis. č. 6098P2011 -7.1) zo dňa 26. máj 2011 o schválení zásob nerastov, využil ustanovenie § 19 ods. 2 zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je časové obmedzenie sprístupnenia dokumentácie tohto výpočtu zásob od 20. 6. 2011 do 20. 6. 2021.

Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR po oboznámení sa s dokumentáciou platného výpočtu zásob uváži realizáciu ďalších geologických prác na výhradnom ložisku v DP Malá Lehota. Počas vykonávania ťažobných prác sa budú pravidelne sledovať

geologické pomery záujmového územia v rámci ťažobného prieskumu. Naďalej sa bude realizovať ťažobný prieskum.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, a bezpečnosť prevádzky, ochrana objektov a záujmov chránených podľa osobitných predpisov:

Vyhodnotenie neodstrániteľných nebezpečenstiev podľa § 4 zákona číslo 124/1996 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a v znení a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ako neodstrániteľné nebezpečenstvo ohrozujúce bezpečnosť a zdravie pri práci v DP Malá Lehota prichádzajú nasledovné skutočnosti:

- nebezpečie úrazu pádom horniny z rezov
- nebezpečie úrazu pádom z výšky
- nebezpečie úrazu pri nakladaní horniny a kameniva nakladacím mechanizmom
- nebezpečie úrazu pri výkone trhacích prác
- nebezpečie úrazu pri pohybe na dopravných cestách
- nebezpečie úrazu pri obsluhe vŕtacej súpravy a kompresora
- nebezpečie úrazu pri obsluhe a údržbe strojného zariadenia
- nebezpečie náhodného úrazu pri výkone nariadených ostatných prác súvisiacich s banskou činnosťou
- nebezpečie úrazu pri neočakávanom zosuve ťažobného rezu nebezpečie úrazu bleskom pri búrkovej činnosti.

Predpísané opatrenia a obmedzenia pre výkon trhacích prác budú obsiahnuté v technologickom postupe trhacích prác malého rozsahu, alebo v projekte trhacích prác veľkého rozsahu.

Zabezpečenie prevádzky iným materiálom bude uskutočňované podľa aktuálnej potreby.

Vytvorený zásobovací systém spoločnosti zaručuje plynulý chod prevádzky.

V lome môžu nastať otrasy pri trhacích prácach, ktoré sú riešené v povolení trhacích prác.

Vetranie

Pre dobývanie ložiska stavebného kameňa - andezitu bola od začiatku zvolená metóda povrchového stenového lomu, v ktorom nehrozí žiadna nebezpečná koncentrácia plynov.

Odvodňovanie

Ložisko má vo všeobecnosti jednoduché hydrogeologické pomery a nad priebehom eróznej bázy (Krivý potok) nie sú teraz známe poznatky o tom, žeby horninový masív ložiskového telesa bol zavodnený. Ložisko sa nachádza v oblasti chudobnej na podzemné vody a je uložené dostatočne vysoko nad miestnou eróznou bázou.

Napadané atmosférické zrážky budú z pracovných plošín rezov prenikať do hlbších častí horninového masívu aj odtekať po povrchu pracovných plošín prirodzeným spôsobom do nižšie položených častí územia. Prípadné bariny, ktoré môžu vznikať po

výdatných atmosférických zrážkach v niektorých miestach priehlbín na pracovných plošinách, budú odvodňované jednak prirodzeným spôsobom (sklon pracovnej plošiny, postupný prienik vôd do nižších častí horninového masívu, odparovanie) a jednak podľa potreby zarovnávaním nerovností na povrchu pracovnej plošiny.

Zázemie prevádzky:

Zabezpečenie pracovných a sociálnych priestorov zamestnancov má firma vytvorené formou mobilných zariadení, ktoré pozostávajú z chemickej toalety (subdodávateľský toi toi) . Ostatné zázemie má navrhovateľ vytvorené v susedstve DP Mala Lehota.

Voda bude dovážaná, pre pitné účely - balená a pre sociálne účely vo vhodných obaloch.

2.3. Zdôvodnenie potreby činnosti v danej lokalite

Rozvoj Slovenskej republiky ide ruka v ruke s rozvojom stavebníctva a výroby stavebných materiálov, kde môžeme sledovať prudký rast najmä v posledných 5 - 10 rokoch. S tým samozrejme úzko súvisí aj rýchle zvyšovanie dopytu po kvalitných prírodných materiáloch, medzi ktoré patrí aj andezit.

Pokračovanie ťažby v dotknutom území reflektuje na budovanie cestnej siete a veľkú potrebu rekonštrukcií ciest I., II., III. triedy, miestnych komunikácii a iných plôch v danej lokalite, ktoré sú podľa verejne dostupných informácii v zlom technickom stave.

Pokračovanie ťažby andezitu v DP Malá Lehota je podmienené najmä doťažením bilančných zásob v DP Malá Lehota – Vtáčnik a potrebou ich náhrady za účelom využitia vybudovanej infraštruktúry a materiálno-technickej základne v lokalite, ako aj plnenia požiadavky na dodávky kameniva pre spoločenský prioritné ciele – dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete.

Pokračovanie ťažby bude realizované v existujúcom lome v extraviláne obce Lehota pod Vtáčnikom v lokalite Malá Lehota s využitím na to určeného územia, bez potreby záberu lesných pozemkov a pôdy. Lokalita je v dostatočnej vzdialenosti od najbližších obytných území obce i ostatných susedných obcí. Lokalita má vybudované vlastné komunikácie a vyhovujúce dopravné napojenie.

<u>Priaznivé vplyvy</u>

- Zmysluplné využitie majetku – vybudovaných komunikácii, linky na úpravu a zušľachťovanie kameňa, ťažobných mechanizmov, atď.
- Uspokojenie predpokladaného zvýšeného dopytu po kamenive - súvis s investičnými aktivitami v okolí, napr. plánovaná rekonštrukcia a výstavba strategických stavieb (R2, križovatky, železničné priecestia, riešenie cesty I/9 a pod.).
- Navrhovateľ Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. je členom stavebného koncernu STRABAG SE a zároveň je jeho výhradným dodávateľom kameniva pre Slovenskú republiku.

- Súlad so štátnou stratégiou ťažby stavebných surovín - komplexné využitie surovín s čo najvyšším zhodnotením za použitia progresívnych technológií ťažby a úpravy, t.j. optimálne využitie domácej surovinovej základne.
- Súlad s požiadavkami a kritériami uvedenými v strategických dokumentoch Trenčianskeho kraja pre oblasť nerastných surovín, kde sa kladie dôraz na racionalitu využívania nerudných surovín. V zmysle regionálnej surovinovej politiky je optimálne využívať ložiská, na ktorých bude zhodnotenie suroviny v produktoch s vyšším stupňom pridanej hodnoty a ich lepšou konkurencieschopnosťou na domácom aj zahraničnom trhu, čo KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. s modernou technologickou linkou realizuje v hodnotenom území.
- Udržanie pracovných miest v obci s trvalé vyššou nezamestnanosťou ako je priemer okresu aj Slovenska. Realizovaná činnosť je regionálneho až nadregionálneho významu, ktorým sa zabezpečuje rozvoj služieb a zvyšovanie pracovných príležitostí v primárnej aj sekundárnej sfére.
- Skrátenie prepravných vzdialenosti pri zásobovaní plánovaných strategických stavieb v regióne.
- Využitie surovinových zdrojov regiónu - činnosť je situovaná v tesnej blízkosti zariadenia navrhovateľa na úpravu a zušľachťovanie kameňa
- Poloha – v dostatočnej vzdialenosti od najbližších obytných území, z čoho vyplýva , že činnosť nebude nadmerne zaťažovať hlukové a imisné pomery najbližšej obytnej zóny.
- Realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k zásahu do chránených území ani ochranných pásiem podľa osobitných predpisov, okrem CHLÚ v súlade s rozhodnutím o určení dobývacieho priestoru. Navrhovanou zmenou nedôjde k zásahu do územia Prírodnej pamiatky (PP) Sivý kameň (evid. č. 414)
- Lokalita ma vhodné dopravné napojenie na cestnú sieť.

Negatívne vplyvy

Navrhovaná zmena spočíva len v postupnom presune ťažby kameňa z lomu Malá Lehota – Vtáčnik do DP Malá Lehota. Vzdialenosť od najbližšej lokality Ložiska nevyhradeného nerastu (LNN 1), kde navrhovateľ v súčasnosti realizuje ťažbu k navrhovanej lokalite predstavuje cca 300-400 m. Celková výška ťažby, úpravy (vrátane miesta úpravy) a zušľachtenia kameňa, ako aj prepravy kameňa a produktov ostáva nezmenená. To znamená, že pôsobenie negatívnych vplyvov z titulu ťažby, spracovania a prepravy sa vplyvom navrhovanej zmeny nezhoršuje.

2.4. Celkové náklady

Priemerné ročné náklady na jednu tonu vyťaženého nerastu predstavujú cca 3 – 4 eur.

Popis zmeny:

Celkové náklady sú závislé od množstva vyťaženého nerastu**.**

2.5. Požiadavky na vstupy

Záber lesných pozemkov a pôdy

K novému záberu lesných pozemkov a pôdy nedôjde, pretože navrhovaná činnosť bude realizovaná na parcele, ktorá je vedená ako Ostatná plocha. Parcela sa nachádza v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom mimo zastavaného územia obce.

Navrhovaná zmena činnosti je plánovaná na časti dobývacieho priestoru Malá Lehota, konkrétne na pozemkoch s parcelným číslom 2284 (podľa registra C), ktoré sú v katastri nehnuteľností vedené ako „Ostatná plocha“, so spôsobom využívania „Pozemok, ktorý slúži na ťažbu nerastov a surovín“

Na dotknutých pozemkoch sa nenachádzajú žiadne budovy, ani stavby. Z plochy územia plánovaného dobývania ložiska je potrebné v predstihu odstrániť nálet drevín, ktorému bude predchádzať vyriešenie stretov záujmov (súhlas k výrubu drevín rastúcich mimo lesa).

Na pozemku p. č. 2284 sa nachádza časť DP Malá Lehota o plošnej výmere 47 230 m^2, z ktorej sa predpokladá prácami súvisiacimi s dobývaním nerastu využiť len ucelená plocha o plošnej výmere do cca 4,0 ha podľa znázornenia:

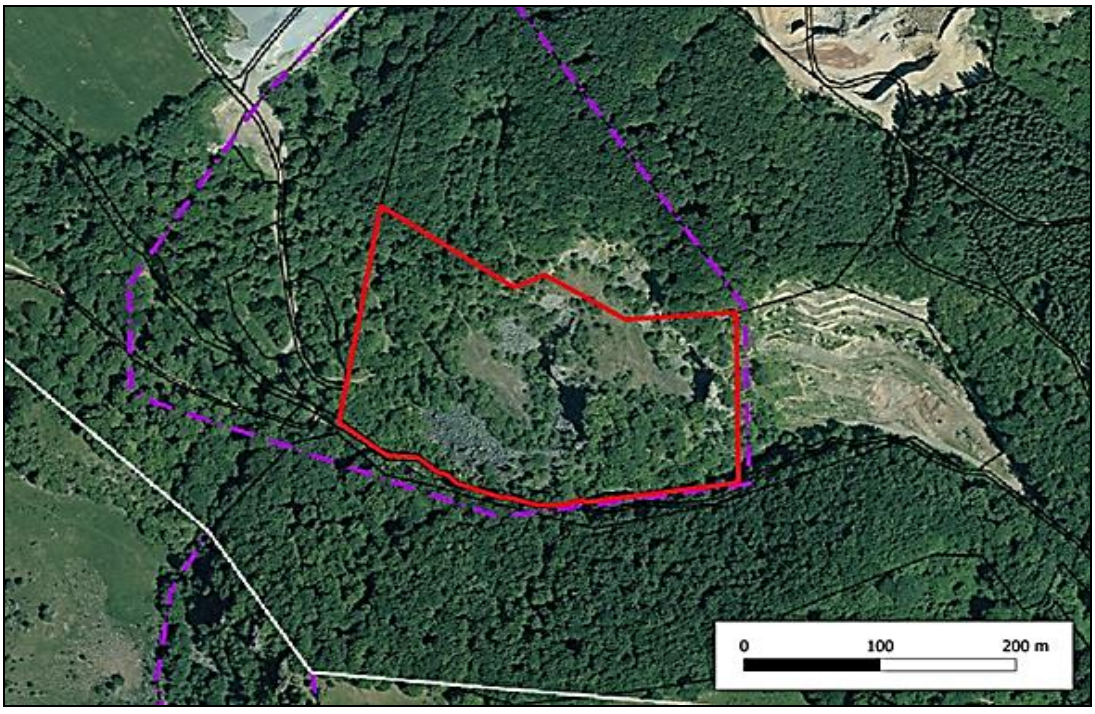

Hraničný pozemok:

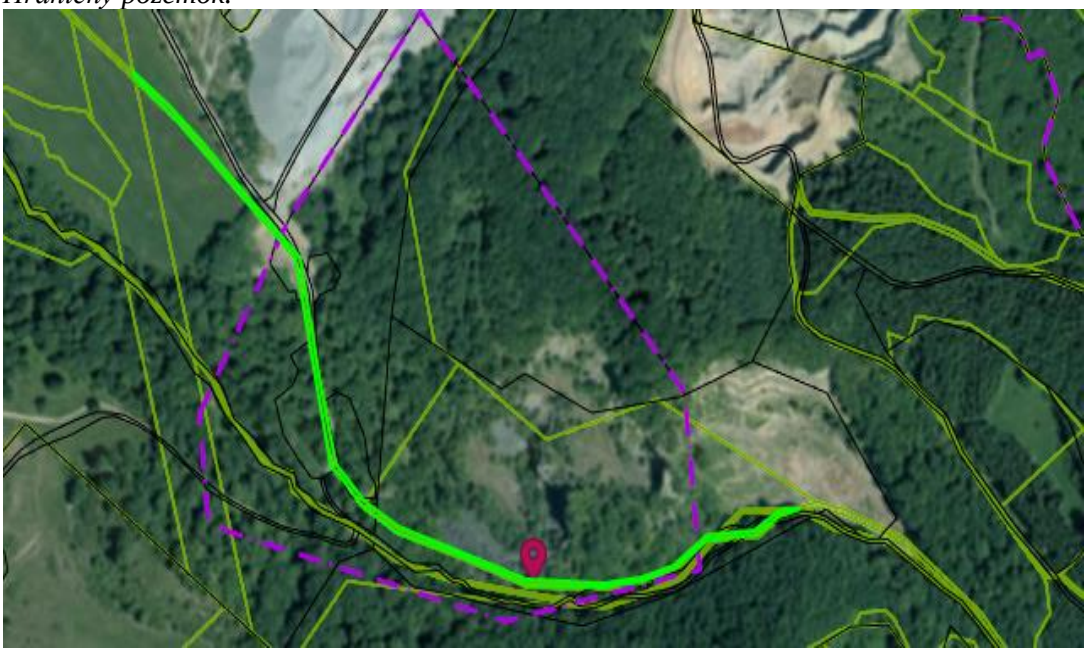

https://zbgis.skgeodesy.sk

Zoznam pozemkov dotknutých navrhovanou zmenou:

Register	Parcelné číslo	Výmera v m^2	Druh pozemku	Poznámka
KN „C“	2284	63 642	Ostatná plocha	Využitie pre ťažbu cca 40 000 m^2
KN „E“	93-1901	3 165	Ostatná plocha	Obslužná plocha

Z parciel registra „E“, z ktorých častí sa predpokladá dotknúť ucelená plocha územia o plošnej výmere do cca 4,0 ha, sú na tejto časti územia parc. KN-C č. 2284 situované časti pozemkov parc. KN-E č. 3-1891, parc. KN-E č. 3-1890, parc. KN-E č. 3-1892 (všetky uvedené parcely registra „E“ sú evidované na LV č. 3203 – Urbár Malá Lehota, pozemkové spoločenstvo, Lehota pod Vtáčnikom).

Parcela KN-E č. 93-1901 je evidovaná na LV č. 4887 – vlastník Stredoslovenské kameňolomy, v správe Slovenský pozemkový fond.

Dobývanie nerastu bude prebiehať len na časti pozemku, evidovaným v KN s druhom pozemku „Ostatná plocha“.

Pre ochranu existujúcej lesnej plochy na bude vytvorená ochranná plocha - na pozemku parc, KN-C č. 2284 v podobe pásu o šírke min. 5 m od priebehu lesného pozemku na parc. KN-C č. 2243/1, ktorá bude pri dobývaní nerastu podľa plánu OPD ponechaná ako ochranný pás lesa – odstup od hranice lesného pozemku;

Popis zmeny:

Plánovaná banská činnosť – otvárka, príprava a dobývanie výhradného ložiska na výhradnom ložisku andezitu v DP Malá Lehota podľa plánu OPD“ bude vykonávané:

- na ploche územia, so stupňom ochrany prírody a krajiny 1;

- len na pozemkoch evidovaných v KN s druhom pozemku „Ostatná plocha“, so spôsobom využívania pozemku „Pozemok, ktorý slúži na ťažbu nerastov a surovín“.
- na ploche pozemkov, ktoré budú pre potreby dobývania výhradného ložiska v DP Malá Lehota podľa plánu OPD majetkovoprávne vysporiadané (v riešení je nájomná zmluva spoločnosti KSR – Kameňolomy SR s vlastníkom dotknutých pozemkov), a vlastník dotknutých pozemkov k povoleniu a vykonávaniu banskej činnosti udelí súhlas;

.

Spotreba vody

Prevádzka kameňolomu z dôvodu neprístupnosti nie je napojená na verejný vodovod. V blízkosti sa nenachádza iný vhodný zdroj. Vzhľadom na tieto skutočnosti bude pitná voda pre účely prevádzky v lome v DP Malá Lehota zabezpečovaná vo vhodných spotrebiteľských baleniach (PET fľaše a pod.) z obchodnej siete.

Úžitkovú vodu budú mať zamestnanci pracujúci v lome k dispozícii v už vytvorenej infraštruktúre areálu technologickej linky, príp. v prevádzkovaných lomoch.

Z pohľadu vzdialenosti už vybudovanej infraštruktúry vytvorenej z oboch lomov a technologickej linky od lomu v DP Malá Lehota, lom v DP Malá Lehota sa nepovažuje za odľahlé pracovisko, príp. ako jedno z rozptýlených odľahlých pracovísk.

V DP Malá Lehota nebude realizovaná žiadna úprava, spracovanie, ani zušľachťovanie kameňa, ani iné mokré procesy. To znamená, že navrhovaná zmena nevyžaduje potrebu technologickej vody.

V menších objemoch bude voda používaná na protiprašné účely doterajším spôsobom a prostriedkami navrhovateľa.

Popis zmeny:

Presun ťažby z lomu Malá Lehota – Vtáčnik do lomu DP Malá Lehota je spojený aj s presunom zamestnancov. To znamená, že stav zamestnancov v hodnotenej lokalite ostane nezmenený aj po zmene navrhovanej činnosti..

Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene v spotrebe vody v dotknutom území.

Surovinové zdroje

Pre zabezpečenie realizácie trhacích prác je potrebné zabezpečiť pre prevádzku výbušniny. Dovoz výbušnín pred odstrelom a odvoz nepoužitých výbušnín po odstrele bude navrhovateľ zabezpečovať prostredníctvom zmluvy s oprávnenou osobou. Dobývaným nerastom, surovinou ložiska stavebného kameňa je andezit.

Vypočítané zásoby andezitu na výhradnom ložisku Malá Lehota boli schválené rozhodnutím MŽP SR Bratislava pod evidenčným číslom 32430/2011 (spis. č. 6098P2011 – 7.1) zo dňa 26.05.2011 o schválení zásob nerastov v tomto rozsahu:

- Geologické zásoby celkom – 3 824 tis. m^3

Skrývkové práce na ploche plánovanej ťažby podľa POPD boli z časti vykonané už v minulosti.

V prípade nahromadenia väčšieho množstva skrývkovej zeminy bude táto zhŕňaná na miesto nakladania stavebnými mechanizmami spoločnosti. Miestom nakladania sú pracovné dvory jednotlivých pracovísk podľa POPD.

Objem skrývkových prác, vzhľadom na zložité geologické pomery sa nedá presne stanoviť a ich objem predpokladáme nad blokmi zásob cca: 162 997 m^3, z toho povrchová skrývka: 92 775 m^3 a technologická (vnútorná) skrývka na ložisku: 70 222 m^3.

Táto bude uskladňovaná na odval skrývkovej zeminy a počíta sa s jej použitím na rekultiváciu vyťažených priestorov lomu.

Podľa spracovaného POPD na roky 2020-2030 bude ročná ťažba činiť do 100 000 tón. Dobývaním výhradného ložiska andezitu v DP Malá Lehota podľa plánu OPD sa predpokladá zmena zásob výhradného ložiska len v dôsledku ich úbytku ťažbou.

Popis zmeny:

V porovnaní so súčasným stavom dochádza k zmene v tom, že ťažbou v DP Malá Lehota bude dochádzať k poklesu geologických zásob andezitu v dotknutom ložisku do 100 tis. ton ročne.

Energetické zdroje

Lom v DP Malá Lehota nie je elektrifikovaný, krátkodobá dodávka elektrickej energie pre bližšie nešpecifikované použitia sa podľa potreby bude zabezpečovať pomocou elektrocentrály. Zásobovanie strojných zariadení PHM bude zabezpečené cisternovým vozidlom.

Popis zmeny:

Z hľadiska posúdenia navrhovanej zmeny v súvislosti so súčasným stavom sa navrhovaná zmena javí neutrálne. V DP Malá Lehota nebude spracovanie vyťaženého nerastu. To bude prebiehať doterajším spôsobom v porovnateľnej kapacite v existujúcom zariadení navrhovateľa. To znamená, že v rámci ťažby v DP Malá Lehota budú vznikať nároky hlavne na pohonné hmoty, pre ťažobnú a prepravnú techniku. Ich spotreba vzhľadom na to, že nedochádza k celkovému navýšeniu ťažby, ale len k jej presunu bude porovnateľná so súčasným stavom.

Nároky na dopravnú a inú infraštruktúru

Dopravná cesta

Jej začiatok/koniec je napojený pred obcou Lehota pod Vtáčnikom na cestu č. III/1791, ktorá vedie v smere od mesta Nováky do obce Lehota pod Vtáčnikom a ďalej do obce Podhradie.

Táto cesta s asfaltovým povrchom v celej svojej dĺžke cca 5,4 km, ktorá prebieha extravilánom obce Lehota pod Vtáčnikom, bola vybudovaná spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR.

Táto dopravná cesta do/z lomu je určená jednak na príchod/odchod zamestnancov lomov, a k ním prislúchajúcej technologickej linky, prevádzkovaných

spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR na jednotlivé pracoviská, jednak na premiestňovanie strojných zariadení na jednotlivé pracoviská pre potreby dobývania nerastu a jeho úpravu, a jednak po tejto dopravnej ceste prebieha dovoz materiálu pre potreby lomov a technologickej linky, vrátane PHM a pod., ako aj odvoz vyrobeného kameniva k jeho spotrebiteľom.

Táto cesta do/z lomu, ako účelová komunikácia vedie po majetkovoprávne usporiadaných pozemkoch, z ktorých väčšina je už vo vlastníctve alebo v spoluvlastníctve spoločnosti KSR - Kameňolomy SR.

Obslužná dopravná cesta

Cesta v dvoch podobách jej priebehu, situovaných v bezprostrednej blízkosti obrysov DP Malá Lehota, resp. vo vnútri DP Malá Lehota, ktorej výber priebehu bude zohľadňovať aktuálne situácie v postupe dobývacích prác pre potreby riešenia sprístupnenia pracovných plošín rezov jestvujúcich i plánovaných podľa plánu OPD.

Kvôli prehľadnosti podoby priebehu obslužnej dopravnej cesty uvádzame s nasledovným pomenovaním:

- „obslužná dopravná cesta č. 1“ - úsek jestvujúcej cesty prebiehajúci cez areál technologickej linky, ktorý začína na konci/začiatku dopravnej cesty do/z lomu a ukončenie obslužnej dopravnej cesty č. 1, pre účely plánu OPD. vytvára jej napojenie pri vrcholovom bode DP Malá Lehota s označením „2“ na jestvujúcu cestu, ktorá z obce Lehota pod Vtáčnikom pôvodne sprístupňovala v minulosti aj lom v DP Malá Lehota.
- „obslužná dopravná cesta č. 2“ – jestvujúca cesta v úseku od vrcholového bodu DP Malá Lehota s označením „2“ (t.j. od miesta napojenia obslužnej dopravnej cesty č. 1 na cestu, ktorá z obce Lehota pod Vtáčnikom pôvodne sprístupňovala v minulosti aj lom v DP Malá Lehota), s pokračovaním dovnútra DP Malá Lehota až cca k juhozápadnému cípu okraja pozemku parc. KN-C č. 2284 a ďalej cca v blízkosti alebo popri koryte Krivého potoka, situovanom v blízkosti časti obrysov DP Malá Lehota z jeho južnej strany.
  Jestvujúca cesta pokračuje ďalej cca východným smerom (smerom k lomu ložiska nevyhradeného nerastu – stavebného kameňa /andezit/, ktorý prevádzkuje spoločnosť LANCAST SK, s.r.o.). Za koniec úseku obslužnej dopravnej cesty č. 2, pre účely plánu OPD, sa preto označuje miesto za vrcholovým bodom DP Malá Lehota s označením „4“, od ktorého začína územie vymedzené územným rozhodnutím o využití územia, v ktorom je príležitostne dobývaný stavebný kameň spoločnosťou LANCAST SK, s.r.o.

Prístupová cesta na etáž

Cesta, ktorá má niekoľko podôb trás a napojení (znázornené na „Mape ťažobných postupov“), ktoré sú napojené na obslužnú dopravnú cestu č. 2.

Prístupová cesta na etáž rieši sprístupnenie tej- ktorej pracovnej plošiny rezu, a preto je súčasťou siete dopravných ciest v lome.

Prístupové cesty na etáž sa postupom dobývacích prác prispôsobujú podmienkam a vo všeobecnosti sú zväčša vedené po príslušnej pracovnej plošine.

Výstavbou príjazdovej komunikácie na zabezpečenie dopravy lomového kameňa z kameňolomu mimo intravilán obce bol eliminovaný nepriaznivý vplyv hluku na obyvateľov obce.

Doprava hotových výrobkov sa realizuje nákladnými automobilmi zákazníkov. Intenzita dopravy mimo intravilán obce bude závisieť od odbytu, ktorý je medziročne veľmi premenlivý, a zväčša je o tretinu až polovicu nižší ako sú projektované výkony.

Technologickú dopravu zabezpečujú nákladné automobily, ktorými sa prepravuje rozpojený nerast z miesta jeho nakládky z rozvalov vytvorených trhacími prácami, na miesta jeho vykládky do násypky technologickej linky na úpravu nerastu, situovanej mimo územia DP Malá Lehota.

Súčasné dopravné riešenie územia obce nebude dotknuté realizáciou navrhovanej zmeny.

Popis zmeny:

Z hľadiska dopravného riešenia spočíva navrhovaná zmena iba v tom, že k zmene presunu ťažby o niekoľko 100 m južnejšie. Kým doposiaľ bol kameň z rozvalov vytvorených trhacími prácami dopravovaný na spracovanie nerastu do jestvujúcej drviacej a triediacej linky LT 105 Lokotrack z lomu Malá Lehota Vtáčnik, po zmene bude vyťažený kameň dopravovaný na spracovanie z lomu DP Mala Lehota. Lom v DP Malá Lehota je situovaný len cca 300 m (vzdušná vzdialenosť), resp. cca 500 m (vzdialenosť po dopravnej ceste k lomu) od južného okraja navrhovateľom prevádzkovanej modernej technologickej linky na úpravu dobývaného nerastu, ktorá je súčasťou spoločnosťou vytvorenej (vybudovanej) infraštruktúry v priestore, v ktorom navrhovateľ už prevádzkuje lom v DP Malá Lehota I a lom Vtáčnik mimo DP Malá Lehota I. Vzhľadom na zanedbateľnú zmenu prepravných vzdialenosti (pôvodný lom – spracovanie a nový lom – spracovanie) nedochádza k zmene v nárokoch na dopravnú, ani inú infraštruktúru.

Nedochádza k zmene celkovej ťažby ani spracovania kameňa oproti súčasnému stavu. Navrhovanou zmenou nevzniká potreba budovania nových komunikácii. Budú využité doterajšie komunikácie. Prístupové cesty na etáž budú vedené bežnými banskými postupmi.

Nároky na pracovné sily

Zmenou navrhovanej činnosti sa počet zamestnancov nezmení, zostane na súčasnej úrovní, t.j. 13 zamestnancov. Ročný fond pracovnej doby zostane nezmenený – 260 dní. Prevádzka bude dvojzmenná, 16 hod. denne, prebiehať bude iba v pracovných dňoch.

Popis zmeny:

Presunom ťažby z lomu Malá Lehota Vtáčnik do lomu DP Malá Lehota dochádza aj k presunu zamestnancov. To znamená, že nároky na pracovné sily sa nemenia.

Nároky na technické vybavenie

Realizácia predkladanej zmeny činnosti nekladie nároky na nové technické vybavenie. Úprava a zušľachťovanie vydobytých nerastov bude realizovaná na existujúcej technologickej linke.

V prípade, že by bolo potrebné niektoré technické zariadenie nahradiť, bude vybrané zariadenie minimálne s porovnateľnými prevádzkovými parametrami.

Popis zmeny:

Nedochádza k zmene.

2.6. Údaje o výstupoch

Základným výstupom je kameň z rozvalov vytvorených trhacími prácami, ktorý je presúvaný na ďalšie spracovanie v zariadení navrhovateľa. Ročné množstvo ťažby kameňa bude podľa POPD do 100 000 t.

Popis zmeny:

Oproti pôvodnému rozsahu už realizovanej činnosti nedôjde po navrhovanej zmene k celkovému nárastu výstupov. Celková výška ťažby, spracovania kameňa a odvoz výstupných produktov navrhovateľom v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom ostane zachovaná. Zmena sa týka len presunu ťažby z lomu Malá Lehota Vtáčnik do lomu DP Malá Lehota v susedstve realizovanej ťažby.

Zdroje znečisťovania ovzdušia

Súhlas na užívanie stavby stredného zdroja znečisťovania ovzdušia pre súčasnú prevádzku navrhovateľa vydal OÚŽP Prievidza, orgán štátnej správy ochrany ovzdušia na prevádzku technologického celku patriaceho do kategórie stredného zdroja znečisťovania ovzdušia. Po ukončení procesu EIA bude potrebné tento súhlas rozšíriť na DP Malá Lehota. V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2012 Z.z. je tento zdroj zaradený ako stredný zdroj znečisťovania ovzdušia nasledovne :

3. Výroba nekovových minerálnych produktov
3.10.2 Kameňolomy a súvisiace spracovanie kameňa s projektovanou kapacitou od 0 t/rok

Zdrojom znečistenia ovzdušia v dotknutom území je povrchová ťažba stavebného kameňa, úprava a zušľachťovanie vydobytých nerastov na existujúcej technologickej linke, skládkovanie ako aj doprava suroviny a výrobku. Určujúcou látkou znečisťujúcou ovzdušie sú tuhé znečisťujúce látky (TZL) – suspendované časti PM_{10}. Zvýšenú prašnosť možno v kameňolome očakávať za suchého počasia najmä pri manipulácii, na skládkach, v priestoroch expedície a na príjazdovej ceste.

V súčasnosti je prašnosť z technologickej linky minimalizovaná skrápacími zariadeniami. Prístupová komunikácia je pravidelne čistená oblievacími vozidlami. Voda používaná na čistenie komunikácii je čerpaná z umelo vytvoreného jazierka v areáli lomu Vtáčnik. Vznikajúcu prašnosť v dotknutom území sa predpokladá znižovať prirodzeným spôsobom – odvetrávaním, ktoré umožňujú morfologické podmienky lomu i jeho blízko priľahlého okolia.

Znižovanie prašnosti v dotknutom území po navrhovanej zmene sa predpokladá podľa aktuálnosti aj naďalej riešiť vodným skrápaním pracovných plošín a dopravných ciest, spôsobujúcich nadmernú prašnosť. Faktorom napomáhajúcimi k znižovaniu prašnosti v okolí je aj prirodzená vegetačná bariéra lesných porastov. Ochrana ovzdušia pri dobývaní (vŕtacie práce, trhacie práce, nakládka a preprava vydobytého nerastu) bude naďalej zabezpečovaná podľa skutočností uvedených v rozhodnutí OÚŽP v súlade s POPD.

Keďže realizáciou navrhovanej zmeny činnosti spočívajúcej v presune ťažby z vydobytého priestoru do nového priestoru nedôjde k principiálnej zmene technológie ani použitých strojnotechnologických zariadení je možné konštatovať, že používané strojnotechnologické zariadenia sú naďalej pre výkon tejto činnosti obvykle a bežne používané, vybavené technicky dostupnými úpravami na obmedzenie prašnosti a s predpokladom maximálne možného zníženia výskytu emisií TZL. Celá technológia zodpovedá BAT technológii (najlepšej dostupnej technológii s prihliadnutím na primeranosť výdavkov). Tiež je možné predpokladať, že pri prevádzke dobývacieho priestoru Malá Lehota budú zabezpečené všeobecné technické požiadavky a všeobecné technické podmienky prevádzkovania stacionárnych zdrojov emitujúcich tuhé znečisťujúce látky v súlade s Prílohou č. 3 vyhlášky MŽP SR č. 410/2012 Z. z., časť II. Všeobecné technické požiadavky a všeobecné podmienky prevádzkovania.

Emisie znečisťujúcich látok počas prevádzky

Po zmene navrhovanej činnosti bude v DP Malá Lehota budú hlavnými zdrojmi znečisťovania vŕtanie hornín a nakládka rúbaniny na autá. K emisiám prachu pri clonových odstreloch v lome bude dochádzať krátkodobo, budú vykonávané cca 12 x ročne. Vzhľadom na túto frekvenciu nepovažujeme vplyv odstrelov na kvalitu ovzdušia za významný, v samotnej obci sa dôsledok tejto činnosti neprejaví.

Výpočet emisii uvádzame s použitím všeobecného emisného faktora, kde emisný faktor je uvedený v členení pre jednotlivé procesy (vŕtanie hornín, nakládka rúbaniny atď.).

$E(t) = EF(kg/t) \times Vzť.\ vel.(t) \times 10^{-3}$

Keďže realizáciou navrhovanej zmeny činnosti spočívajúcej len v presune ťažby do susedného priestoru bez podstatnej zmeny otvárky, prípravy a dobývania nedôjde k principiálnej zmene technológie ani použitých strojnotechnologických zariadení je možné predpokladať, že pre výpočet emisií znečisťujúcich látok bude naďalej vyhovovať výpočet s použitím všeobecného emisného faktora.

Pre výpočet teoretického maximálneho množstva emisií s použitím všeobecného emisného faktora použijeme najhoršie možné podmienky prevádzky, kedy uvažujeme o maximálne možnej produkcii dobývaného nerastu do 100 000 t/rok získaného výlučne vŕtaním, o tom že celá produkcia dobývaného nerastu bude naložená a odvezená na spracovanie do existujúceho zariadenia navrhovateľa a nebudú použité žiadne zariadenia na obmedzovanie úletu tuhých znečisťujúcich látok.

Emisné faktory použité pre výpočet sú uvedené v tabuľke:

Proces	EF*
Vŕtanie hornín	9
Nakládka rúbaniny	0,2
Spolu	**9,2**

**Emisné faktory v g TZL/t spracovaného kameňa pri jeho vlhkosti 0 – 0,5%*

Teoretická ročná emisia TZL potom je [9,2 (g/t)/1 000 000] x 100 000 t = 0,92 t.

Uvedená teoretická ročná emisia je zanedbateľná. Predpokladaná reálna ročná emisia TZL bude vzhľadom na realizované protiprašné a významné skúsenosti navrhovateľa s banskou, ako aj vďaka používaným moderným BAT technológiám podstatne nižšia.

Nevyhnutnou podmienkou na zabezpečenie ochrany ovzdušia v oblastiach nevyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia je plnenie určených emisných limitov.

Z hľadiska emisno-imisného environmentálneho vplyvu (na trvalo obývané objekty, iné verejné stavby) t.j. rozptylu emisií a celkovej imisnej situácie lokality je pri nových zdrojoch potrebné prihliadať na odstupovú vzdialenosť posudzovanej stavby od inej najmä komunálnej zástavby.

Odstupové vzdialenosti (smernica Ministerstva pre životné prostredie Porýnska – Westfálska (MURL z roku 2007) pre plánovanú činnosť sú uvedené v nasledujúcej tabuľke :

Informatívne odstupové vzdialenosti pre nové ZZO (podľa OTN ŽP 2111:99 a MURL 2007)

Číslo	**Názov kategórie**	**Odstup [m]**	**Poznámka**
3.2.2	Kameňolomy a spracovanie kameňa (- len pri použití trhavín)	**300**	(+hluk)

Táto vzdialenosť je iba odporúčaná a nie záväzná. Jedná sa o extravilán mimo obytných budov. Najbližší obytný dom je od navrhovanej činnosti vzdialený cca 800 m. Navrhovaná činnosť bude umiestnená na území osobitne situovaného areálu a užívateľ príjme dodatočné technické opatrenia na riešenie emisií z dopravy a prevádzkových zariadení tak, aby boli dodržané požiadavky na dobrú kvalitu ovzdušia - § 2 písm. a) zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Zároveň príjme adekvátne opatrenia v prípade používania trhavín tak, aby daná činnosť nemala neúnosný dopad na lokalitu a obyvateľstvo.

Aby sa zabránilo uvoľňovaniu rozptýlených a sústredených prachových emisií, budú sa uplatňovať v súlade s referenčným dokumentom (BREF) pre najlepšie dostupné techniky (BAT):

- opatrenia pre prašné operácie,
- opatrenia pre priestory na voľné skladovanie,

Územie, na ktorom bude umiestnené predmetné technologické zariadenie patrí do Trenčianského samosprávneho kraja. Vykurovanie domácností je v hornatejšej časti kraja

významnejším zdrojom znečisťovania ovzdušia než v Trnavskom, či Bratislavskom kraji. Vo väčších mestách sa používa najmä zemný plyn, palivové drevo sa používa vo väčšej miere v hornatej severnej časti kraja.

Priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia sú tu z hľadiska príspevku k lokálnemu znečisteniu ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami menej významné s výnimkou cementární. Významnejšie sa prejavuje vplyv tepelnej elektrárne, ktorý však v závislosti od meteorologických podmienok prispieva viac k regionálnemu pozadiu. *(Zdroj: SHMÚ: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike – 2019).*

Celkovo je v posledných rokoch možné pozorovať pokles základných znečisťujúcich látok na území dotknutého okresu aj kraja.

Popis zmeny:

Emisie tuhých znečisťujúcich látok sú závislé od rozsahu ťažby. V hodnotenom území nedôjde k navýšeniu ťažby, len k jej presunu z vyťaženého priestoru do nového priestoru. Priestorová zmena je taktiež zanedbateľná, pretože DP Malá Lehota je od miesta súčasnej realizácie ťažby navrhovateľom vo vzdialenosti cca 300-400 m. Navrhovanou zmenou sa zdroj znečisťovania presunie smerom južnejšie v rámci hodnoteného územia, ale k zvýšeniu celkového emisného zaťaženia nedochádza.

Odpadové vody

Odpadové vody z navrhovanej činnosti nebudú vznikať.

Splaškové vody zo zázemia obsluhy nebudú vznikať nakoľko sú riešené mobilnými toaletami.

Dažďové vody

Odvádzanie dažďových vôd z pracovných plošín jednotlivých etáži bude zabezpečené ich cca 1 – 3 % stúpaním v smere postupu dobývania.

Ložisko má vo všeobecnosti jednoduché hydrogeologické pomery a nad priebehom eróznej bázy (Krivý potok) nie sú teraz známe poznatky o tom, žeby horninový masív ložiskového telesa bol zavodnený. Ložisko sa nachádza v oblasti chudobnej na podzemné vody a je uložené dostatočne vysoko nad miestnou eróznou bázou.

Napadané atmosférické zrážky budú z pracovných plošín rezov prenikať do hlbších častí horninového masívu aj odtekať po povrchu pracovných plošín prirodzeným spôsobom do nižšie položených častí územia. Prípadné bariny, ktoré môžu vznikať po výdatných atmosférických zrážkach v niektorých miestach priehlbín na pracovných plošinách, budú odvodňované jednak prirodzeným spôsobom (sklon pracovnej plošiny, postupný prienik vôd do nižších častí horninového masívu, odparovanie) a jednak podľa potreby zarovnávaním nerovností na povrchu pracovnej plošiny.

Vzhľadom na pomerne veľkú rozpukanosť a rozrušenosť horninového masívu ložiskového telesa, zrážkové vody rýchle prenikajú do hlbších častí horninového masívu. Z uvedeného dôvodu sa preto nepredpokladajú prievaly vôd alebo bahnín z ktorýchkoľvek častí jestvujúcich i plánovaných novovytvorených dobývacích rezov. V prípade potreby pre prevenciu zaplavovania lomu dažďovými vodami bude

vybudované jeho odvodnenie s možnosťou vybudovania záchytných nádrží. Zachytená voda môže byť využitá na skrápanie prašných povrchov.

Popis zmeny:

Navrhovaná zmena vytvorí pozitívne podmienky pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia a dôjde k zvýšeniu retenčnej schopnosti územia hlavne na plochách, ktoré sú v dotknutom území v súčasnosti odkryté.

Odpady

V čase prevádzky lomu z hlavnej činnosti odpady prakticky nevznikajú. Vznikajú len odpady súvisiace so zamestnancami a vybavením pracovného prostredia.

Počas prevádzky sa môžu vyskytnúť odpady tak, ako pri iných bežných prevádzkach ako napr. odpady vzniknuté pri opravách, údržbe a pri pobyte zamestnancov.

Zázemie pre zamestnancov je existujúce pri zariadení navrhovateľa pre úpravu a zušľachťovanie kameňa. Z toho titulu bude nakladanie s odpadmi z prevádzkami realizované doterajším spôsobom. V DP Malá Lehota preto tieto odpady vznikať nebudú.

Spôsob nakladania s odpadmi:

„O“ - Zhromažďovanie v zberných nádobách s možnosťou materiálového zhodnotenia a po ich naplnení dodávky zmluvným odberateľom oprávneným na ich zhodnotenie.

„N“ - Zhromažďovanie v sklade NO (vyhradený kontajner) v prípade nebezpečného odpadu a odovzdanie oprávnenej osobe na základe zmluvy na zneškodnenie.

Prevádzkovateľ zariadenia bude povinný plniť relevantné požiadavky vyplývajúce zo zákona o odpadoch, predovšetkým:

- viesť evidenciu o odpadoch na predpísaných tlačivách,
- zabezpečiť prepravu nebezpečného odpadu (sprievodný list NO), zasielať hlásenie o preprave nebezpečného odpadu príslušnému úradu do 10 dní nasledujúceho mesiaca,
- zasielať ročné ohlásenia o vzniku a nakladaní s odpadom príslušnému úradu do 28. februára nasledujúceho kalendárneho roka.

Prevádzkovateľ zariadenia ako pôvodca odpadu je jeho držiteľom a bude s odpadom nakladať v súlade s §14 Zákona o odpadoch až do jeho odovzdania oprávnenej organizácii.

Zber odpadov v hodnotenej oblasti vykonáva Obecný podnik služieb a odváža ho na prekládkovú stanicu do Novák.

Ťažobný odpad

Odpady vznikajúce pri ťažbe – skrývkový materiál je ukladaný a zakategorizovaný v zmysle ustanovení zákona č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V prípade vzniku potreby depónie

skrývkového materiálu, ten bude po vydobytí ložiska použitý ako rekultivačný materiál pre zahladenie následkov po dobývaní ložiska na jednotlivých etážach lomu.

Keďže uvádzaný ťažobný odpad, pre ktorý spoločnosť KSR – Kameňolomy SR nenájde využitie na teraz bližšie nešpecifikované účely mimo územia DP Malá Lehota, bude využitý, resp. zhodnotený na rekultiváciu a zahladenie následkov po dobývaní ložiska, miesta jeho ukladania do vydobytých priestorov po dobývaní nerastu nebudú ich úložiskom (§ 4 ods. 6 zákona č. 514/2008 Z.z.).

Popis zmeny:

V nakladaní s odpadmi nedochádza k zmene. Navrhovateľ bude s odpadmi nakladať tak, ako pred navrhovanou zmenou. Zmena sa týka len miesta vzniku ťažobného odpadu – skrývkového materiálu, ktorý ani nie je klasickým odpadom a následne bude pri rekultivácii použitý. Po presune ťažby bude ťažobný odpad vznikať v DP Malá Lehota a bude s ním nakladané podľa POPD v súlade so zákonom č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Hluk a vibrácie

Zdrojom hluku počas prevádzky lomu je práca dobývacích a nakladacích mechanizmov na ťažobných rezoch a areálová doprava. Ojedinelým zdrojom hluku je aj hluk z trhacích prác a rozpojovania, ktorý je však časovo obmedzený na niekoľko sekúnd. Navrhovateľ predpokladá, že veľké trhacie práce sa budú vykonávať približne 1 x za mesiac.

Rozpojovanie nadmerných kusov balvanov nevhodných na technologické spracovanie sekundárnymi odstrelmi sa bude vykonávať občasne. Vzhľadom na vzdialenosť, smer ťažby, konfiguráciu terénu a prítomnosť bariér v podobe okolitého lesa a prevýšenia, sa nepredpokladá zhoršenie negatívnych vplyvov ťažby v podobe hluku a vibrácií na kvalite a pohode života obyvateľov okolitých obci.

Činnosť bude realizovaná v postačujúcej vzdialenosti od najbližšej obytnej zóny, ktorá je vzdialená cca 800 m.

Pri prevádzke bude zdrojom hluku aj nákladná doprava zabezpečujúca hlavne odvoz kameňa do zariadenia na úpravu a spracovanie kameňa. Technologickú dopravu v areáli kameňolomu zabezpečujú nákladné automobily, ktorými sa dopravuje rozpojená surovina z jednotlivých ťažobných rezov na technologickú linku úpravy kameniva. Maximálny denný počet je 15 nákladných vozidiel denne.

Vibrácie v priebehu prevádzky je možné charakterizovať ako lokálne obmedzené. Ich intenzita v žiadnom prípade nedosiahne hodnoty, ktoré by mohli mať akýkoľvek vplyv na životné prostredie a zdravie obyvateľov najbližších obytných domov, ktoré sú vo vzdialenosti 800 m.

Doprava je všeobecne zdrojom otrasov, ktorých veľkosť a charakter je daný typom vozidiel, konštrukciou a stavom vozovky. Tieto otrasy pôsobia na stavby v blízkom okolí komunikácií seizmickými účinkami. Významnou veľkosťou sa prejavujú dopravné otrasy z cestnej dopravy najviac vo vzdialenosti niekoľko metrov od miesta vzniku. Vibrácie dosahujú frekvencie 30 až 150 Hz a amplitúdu niekoľko desiatok μm.

Charakter zámeru a jeho poloha nepredpokladá vznik vibrácií presahujúcich najvyššie prípustné hodnoty.

Pri uvádzaných hodnotách nie je predpoklad, že v dôsledku navrhovanej činnosti sa hluková situácia v najbližšej obytnej zóne zmení.

Popis zmeny:

Nedochádza k zmene v hlukových pomeroch v hodnotenej oblasti. Nemení sa spôsob vykonávania navrhovanej činnosti, celkový objem ťažby, úpravy, ani prepravy kameňa. Menia sa len prepravné trasy. Trasu Malá Lehota Vtáčnik – linka na úpravu kameňa nahradí trasa Malá Lehota – linka na úpravu kameňa. Vzdialenosti týchto trás sú porovnateľné.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Počas prevádzky navrhovanej činnosti sa nebude vyskytovať produkcia elektromagnetického, alebo rádioaktívneho žiarenia.

Popis zmeny:

Zmenou navrhovanej činnosti nedochádza k zmene vo výskyte žiarenia, ani iných fyzikálnych polí.

Zápach a iné výstupy

Realizovaná činnosť ani jej navrhovaná zmena nie je zdrojom tepla a zápachu.

Popis zmeny:

Oproti pôvodnému stavu nedochádza k zmene.

Seizmické účinky trhacích prác

Kritériom pre posúdenie vplyvu trhacích prác na stavebné objekty je rýchlosť kmitania seizmických vĺn. Vypočítaná maximálna rýchlosť kmitania základovej pôdy u = 2,6 $mm.s^{-1}$ je nižšia ako max. dovolené hodnoty uvedené v STN EN 1998.

Popis zmeny:

Oproti pôvodnému stavu nedochádza k zmene. Nedochádza k celkovému zvýšeniu ťažby, a tým ani k počtu odstrelov. Presun vzdialenosti ťažobných prác je minimálny a z hľadiska šírenia seizmických vĺn a štruktúry okolitej krajiny nepodstatný.

3. Prepojenie s ostatnými plánovanými a realizovanými činnosťami v dotknutom území a možné rizika havárií vzhľadom na použité látky a technológie.

Na základe Záverečného stanoviska číslo:1597/20133.4/jm zo dňa 25.09.2013 má navrhovateľ kladné rozhodnutie pre ťažbu 300 000 t ročne v dotknutom území.

V súčasnosti realizuje navrhovateľ ťažbu lomového kameňa (andezitu) v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom:

- Malá Lehota – Vtáčnik, výhradné ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 457, ťažba prebieha na základe schváleného POPD a ložisko je v stave pred doťažením bilančných zásob.
- Malá Lehota I. – Vtáčnik, ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 4705, ťažba prebieha na základe schváleného plánu využívania ložiska.

Hlavným a najdôležitejším aspektom prepojenia navrhovanej zmeny s realizovanými činnosťami v dotknutom území je kontinuálne pokračovanie ťažby a spracovania andezitu.

Výhradné ložisko andezitu Malá Lehota sa nachádza v dobývacom priestore s názvom Malá Lehota, ktorý bol určený rozhodnutím vydaným bývalým Československým kameňopriemyslom, oborové riaditeľstvo, Praha, pod značkou 0218/64 z 23.11.1965, na dobývanie andezitu pre vtedajšiu ťažobnú organizáciu „Stredoslovenský kameňopriemysel, n.p. Žilina“. S dobývaním andezitu na ploche územia, na ktorej je situovaný DP Malá Lehota bolo začaté ešte pred určením dobývacieho priestoru. Podľa dostupných písomností ťažobné práce v lome DP Malá Lehota boli prerušené v roku 1975 z dôvodu dobývania uhoľných zásob nachádzajúcich sa pod lomom, a následne bol lom zabezpečený.

V súčasnosti je z ložísk ťažených navrhovateľom v hodnotenom území vyťažená surovina spracovávaná na technologickej linke v celkovom objeme cca 200 000 t/rok. Obnovenie ťažby v ložisku Malá Lehota je navrhované v rozsahu do 100 000 t/rok, na ploche záberu do 4 ha v hraniciach jestvujúceho dobývacieho priestoru Malá Lehota po doťažení bilančných zásob ťaženého ložiska, pričom sa uvažuje s využitím existujúcej technologickej linky pre spracovanie suroviny.

Po obnovení ťažby stavebného kameňa v ložisku Malá Lehota zostane celková ročná ťažba v hodnotenom území vykonávaná spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. nezmenená, t.j. na úrovni cca 200 000 t/rok a to najmä na základe týchto vzájomných súvislosti:

- ťažobné práce v dobývacom priestore (ložisku) Malá Lehota – Vtáčnik sa nachádzajú v etape pred vydobytím zásob (pred ukončením ťažby),
- technologická linka a jej prevádzka (obsluha) zostávajú z hľadiska výkonu na súčasnej úrovni (200 000 t/rok).

V blízkosti dotknutého územia sa vyskytujú ďalšie ložiska. Východne od dobývacieho priestoru Malá Lehota sa nachádza ložisko Lehota pod Vtáčnikom, ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 4486, organizácie LANCAST SK, s.r.o.. Podľa údajov z Registrov geofondu v správe Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (mapová aplikácia „Ložiská“) je predmetné ložisko so zastavenou ťažbou alebo ložisko na ktorom sa nepredpokladá využívanie zásob.

DP Malá Lehota a jeho širšie okolie sa nachádza v ložisku Handlová, Názov DP Cigeľ, CHLÚ Cigeľ organizácie Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. (ťažba hnedého uhlia). Ťažba hnedého uhlia v bani Cigeľ už bola ukončená.

Na základe identifikovaných predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie v rámci vypracovania oznámenie o zmene neboli určené žiadne iné súvislosti, ktoré by mohli spôsobiť závažný negatívny vplyv na životné prostredie a zdravie obyvateľstva v dotknutom území.

Každá prevádzka povrchovej ťažby vytvára pre životné prostredie a všetky základné zložky a teda aj pre človeka určité riziko aj napriek opatreniam, ktoré súčasné poznanie procesov umožňuje. Riziká spojené s prevádzkou navrhovanej činnosti vyplývajú z charakteru činností a používaných látok. Riziká počas prevádzky sú riešené pri vypracovaní POPD a ostatných dokumentov prevádzkovateľa.

K rizikám, vo vzťahu k vplyvom na zložky životného prostredia možno priradiť najmä nepredvídateľné udalosti, havárie, resp. udalosti s malou pravdepodobnosťou výskytu. Pri extrémnych meteorologických podmienkach najmä počas prívalových dažďov sa neuvažuje s realizáciou ťažby v priestore lomu.

Identifikácia rizík a ich posúdenie vo vzťahu k vplyvom na zložky životného prostredia je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Riziko	**Udalosť**	**PVU**	**DVU**	**VMR**
Únik prevádzkových náplní strojných mechanizmov a nákladných áut, čo môže spôsobiť kontamináciu horninového rizika, pôdy, povrchových a podzemných vôd	nehoda	1	2	2
	technická porucha	2	2	4
	nedodržanie pracovných postupov	1	2	2
	zosuv horniny zo svahu lomu	2	2	4
	extrémne meteorologické javy	1	1	1
Ohrozenie zložiek životného prostredia a kvality života obyvateľov	nehoda	1	2	2
	technická porucha	2	2	4
	nedodržanie pracovných postupov	1	2	2
	extrémne meteorologické javy	1	1	1

Vysvetlivky k tabuľke :
PVU – pravdepodobnosť výskytu udalosti
DVU – dôsledok vzniknutej udalosti
VMR – výsledná miera rizika vypočítaná ako súčin PVU a DVU
Stupnica hodnotenia :
PVU : 1. nízka, 2. stredná, 3. vysoká
DVU : 1. málo významný, 2. stredne významný, 3. veľmi významný
VMR : 1. – 2. bezvýznamné, 3. - 4. mierne významné, 5. - 6. veľmi významné

Pre realizáciu ťažby budú riziká identifikované v POPD. Pre všetky práce vykonávané v prevádzke musia byť vypracované technologické postupy podľa požiadaviek príslušnej legislatívy. Spracovanie potrebných dokumentov sa preukazuje Obvodnému banskému úradu pri povoľovaní činnosti. Riziká na úrovni pracovnej disciplíny, dodržiavania bezpečnostných zásad a postupov spojené s prevádzkou navrhovanej činnosti môžu byť účinne znížené až eliminované prevenciou vo forme školení personálu a definovaním spôsobilosti pre vykonávanie činností a miery osobnej

zodpovednosti. Súčasťou preventívnych opatrení k nepredvídaným situáciám a haváriám je vypracovanie havarijných plánov, manipulačných poriadkov a technologických postupov.

Popis zmeny:

Realizáciou navrhovanej zmeny nedochádza k podstatným zmenám v prepojení s ostatnými plánovanými a realizovanými činnosťami v dotknutom území. Vydobytý nerast bude aj po zmene dodávaný na jeho úpravu a spracovanie do existujúceho zariadenia navrhovateľa. Nedochádza k zmenám v spôsobe ťažby, ani používaných zariadení a mechanizmov. Nedochádza ani k zmene v celkovom objeme ťažby a spracovania kameňa. Obsluha strojov a zariadení s náležitými skúsenosťami bude zabezpečovať ťažbu aj v novom priestore. To možné rizika z titulu navrhovanej zmeny sú také isté ako pred touto zmenou.

4. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

Povolenie banskej činnosti podľa Plánu otvárky, prípravy a dobývania stavebného kameňa v dobývacom priestore Malá Lehota vydáva v zmysle § 10 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a štátnej banskej správy v znení neskorších predpisov povoľujúci orgán, Obvodný banský úrad v Prievidzi, Matice Slovenskej 10, 971 01 Prievidza.

Popis zmeny:

Aj po Zmene bude potrebné podľa osobitných predpisov získať také isté povolenia, ako v súčasnosti. Teda **nedochádza k zmene**.

5. Vyjadrenia o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice

Dotknuté územie je situované v dostatočnej vzdialenosti od štátnych hraníc. Vzhľadom na vzdialenosť a rozsah navrhovanej činnosti predpokladáme, že realizácia činnosti nepresiahne svojimi vplyvmi štátne hranice a neovplyvní susediace štáty ani po navrhovanej zmene.

Navrhovaná činnosť nespadá do Zoznamu činností podliehajúcich medzinárodnému prerokovaniu z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice / príloha č. 13 zák. č.24/2006 Z.z.v znení neskorších predpisov.

Popis zmeny:

Zmenou predstavujúcou presun ťažby z vyťaženého lomu do iného priestoru v tesnej blízkosti nedochádza k zmene vo vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice. To znamená, že ani po realizovaní navrhovanej zmeny sa neočakávajú žiadne nepriaznivé vplyvy, ktoré by presahovali štátne hranice.

6. Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia vrátane zdravia ľudí.

Charakteristika prírodného prostredia vrátane chránených území

6.1. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Výhradné ložisko andezitu v DP Malá Lehota sa nachádza v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom a je situované východne od obce Lehota pod Vtáčnikom a severne od obce Podhradie, v priestore západných svahov kóty 843 m n.m. „Jančekova skala“.

Lokalita plánovaného dobývania výhradného ložiska je situovaná na časti pozemku parc. KN-C č. 2284 v kat. území Lehota pod Vtáčnikom, nachádzajúcej sa v DP Malá Lehota v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom.

Pre kontinuálne pokračovanie dobývania výhradného ložiska bude využitá plocha do cca 4,0 ha v časti jestvujúceho lomu situovaného v južnej až juhovýchodnej časti DP Malá Lehota

Širšie dotknuté územie predstavuje územie obce Lehota pod Vtáčnikom. Obec Lehota pod Vtáčnikom patrí do Trenčianskeho kraja, do okresu Prievidza a do Hornonitrianskeho regiónu..

Najnižší bod územia je v obci Lehota pod Vtáčnikom vo výške 356 m n.m.. Najnižší bod extravilánu obce je 280 m.n.m. a najvyšší bod je 1 290 m.n.m. V území žije 3 870 obyvateľov (k 31.12.2019) na rozlohe 27,97 km².

6.2. Geomorfologické pomery

Na základe členenia podľa geomorfologických jednotiek sa zaradzuje územie obce Lehota pod Vtáčnikom nasledovne :

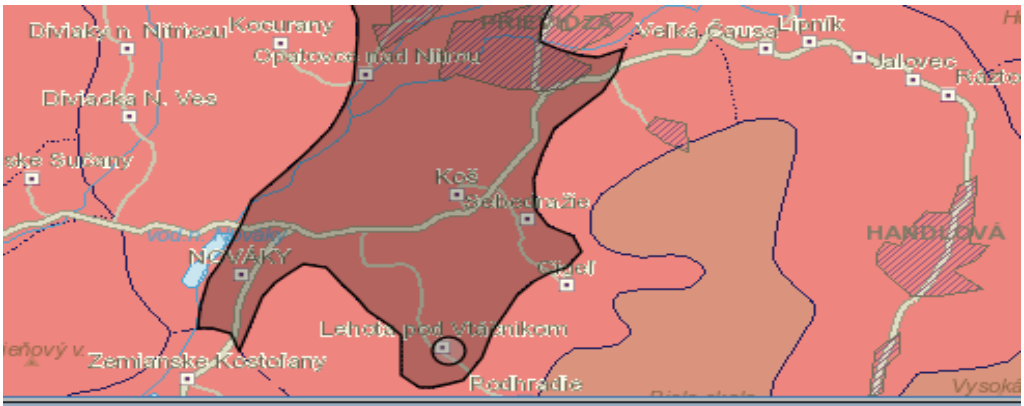

objectid	227
Sústava	Alpsko-himalájska
Podsústava	Karpaty
Provincia	Západné Karpaty
Subprovincia	Vnútorné Západné Karpaty
Celok	Hornonitrianska kotlina
Podcelok	Prievidzská kotlina
Časť	
Oblasť	Fatransko-tatranská oblasť

Zdroj: https://www.geology.sk

Priamo dotknutá lokalita už prináleží skôr do celku Vtáčnik

Geomorfologické členenie Slovenska (Kočický, Ivanič):

objectid	286
Geomorfologická sústava	Alpsko-himalájska
Geomorfologická podsústava	Karpaty
Geomorfologická provincia	Západné Karpaty
Geomorfologická subprovincia	Vnútorné Západné Karpaty
Geomorfologická oblasť	Slovenské stredohorie
Geomorfologický celok	Vtáčnik
Geomorfologický podcelok	Vysoký Vtáčnik

Zdroj: https://www.geology.sk

Geomorfologické členenie Slovenska (Mazúr, Lukniš):

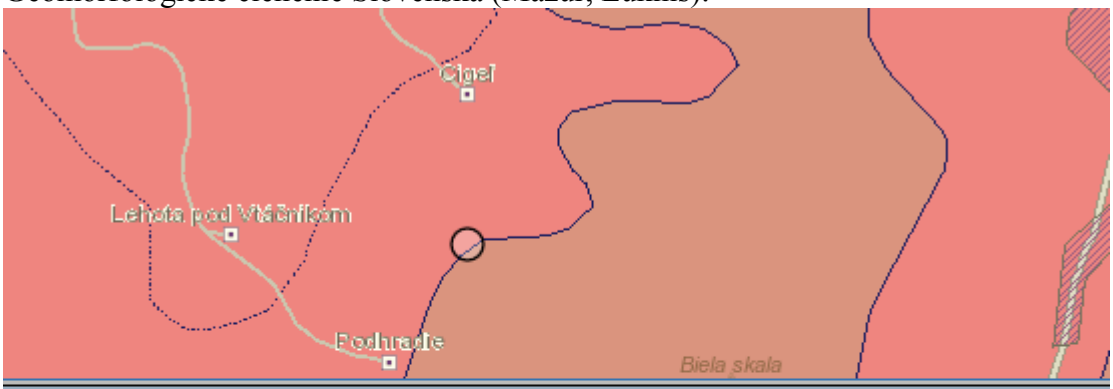

objectid	16
Sústava	Alpsko-himalájska
Podsústava	Karpaty
Provincia	Západné Karpaty
Subprovincia	Vnútorné Západné Karpaty
Celok	Vtáčnik
Podcelok	Vysoký Vtáčnik
Časť	
Oblasť	Slovenské stredohorie

Zdroj: https://www.geology.sk

Katastrálne územie obce Lehota pod Vtáčnikom sa nachádza na rozhraní juhovýchodnej časti Hornonitrianskej kotliny a severozápadnej časti pohoria Vtáčnik. Povrch územia je zvlnený a nadmorská výška v centrálnej časti Veľkej Lehoty je 356 m n. m. a Malej Lehoty 397 m nad morom.

Podľa základného geomorfologického rozdelenia Hornonitrianska kotlina patrí do vrásovo-blokovej fatransko-tatranskej morfoštruktúry, kde patria negatívne morfoštruktúry: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín. Podľa základných typov erózno-denudačného reliéfu ide o reliéf kotlinových pahorkatín a vrchovinový reliéf.

Z hľadiska typologického členenia reliéfu (Mazúr, 1980) územie leží na fluviálnej rovine, proluviálno-fluviálnej pahorkatine, proluviálno-fluviálnej rezanej pahorkatine a fluviálnej rezanej vrchovine. Hornonitrianska kotlina ako medzihorský celok predstavuje členitú zníženinu na hornom toku rieky Nitry. Dnešný povrch kotliny sa vytváral erózno-denundačnými procesmi na jej štruktúrno-tektonických základoch koncom pliocénu a počas pleistocénu.

Reliéf tu má charakter kotlinových pahorkatín a úvalinovitých dolín ako i úvalín a brázd až eróznych brázd. V kotline môžeme odlíšiť pomerne úzku poriečnu nivu rieky Nitry, ktorá predstavuje nižší rovinný stupeň a pahorkatinu, prikrytú sústavou periglaciálnych náplavových kuželov, vytvorených potokmi, ktoré stekajú z pohoria Vtáčnik.

Pohorie Vtáčnik z geomorfologického hľadiska predstavuje vulkanickú blokovú štruktúru Slovenského stredohoria, vytvára pozitívne morfoštruktúry: hráste a

diferencované bloky. Člení sa do dvoch morfologicky značne odlišných častí: pretiahly západný Vysoký Vtáčnik a krátky nižší Nízky Vtáčnik na východe.

Reliéf je prevažne hornatinový až vrchovinový, miestami sa vyskytuje i reliéf pedimentových podvrchovín až pahorkatín, pričom výškový interval sa pohybuje okolo 400 m. Vyskytujú sa aj erózne trosky lávových pokryvov a prúdov, vulkanické centrá prevažne efuzívnych a stratovulkanických kuželov, čiastocne aj extruzívnych centier.

Z hľadiska zosuvnosti patrí územie do oblasti prvého rádu k potenciálne nestabilným, zaberajúcim veľké, často súvisiace plochy. V pohorí Vtáčnik sú výrazne vyvinuté niektoré periglaciálne formy. Ide tu predovšetkým o klasicky vyvinuté periglaciálne kotly, ďalej skalné zruby a stupne ako aj periglaciálne kužele.

6.3. Geologické pomery

Z hľadiska regionálneho geologického členenia sa záujmové územie nachádza v podoblasti 9E vnútorné kotliny (v Prievidzskej kotline), v jednotke tretieho rádu 9EE Hornonitrianska kotlina (VASS A KOL., 1988).

Územie Hornej Nitry, so svojím pestrým geologickým podložím, patrí k najzložitejším územiam Slovenska. Z geologického hľadiska je Hornonitrianska kotlina mladotreťohorná štruktúra obmedzená jadrovými pohoriami a vulkanickými formáciami Vtáčnika. Na geologickej stavbe územia sa podieľajú sedimenty kvartéru a neogénu.

V širšom okolí okresu Prievidza sa nachádzajú horniny prvohorného a staršieho veku (Magurská oblasť Strážovských vrchov, Žiar), prípadne mezozoické oblasti (oblasť Kľaku, Strážovské vrchy), územie okresu je budované relatívne mladými horninami (treťohornými a štvrtohornými sedimentárnymi a vulkanickými horninami).

Lehotské súvrstvie je tvorené ílovitými štrkmi, pieskami, ílmi, redeponovanými tufmi a tufitmi, pred r. 1983 bolo označované ako detriticko-vulkanická formácia (DVF) sarmatského veku.

Košianske súvrstvie je tvorené ílmi, slienitými a diatomitickými ílmi, ktoré tvoria nadložie (10-200 m) uhoľným slojom tzv. produktívneho súvrstvia. Hrúbka uhoľných slojov, zaradených do handlovského súvrstvia, je premenlivá a kolíše v rozmedzí 2 až 10 m. Pod uhoľnými vrstvami, ako aj takmer pod celým vulkanickým pohorím Vtáčnik sa nachádzajú tufity, tufitické zlepence a pieskovce kamenského súvrstvia bádenského veku, pôvodne označované ako podložné tufity a zlepence.

Celý neogénny komplex vulkanických (nadložných) i sedimentárnych (podložných) hornín Handlovskej kotliny i priľahlých pohorí Vtáčnika a Kremnických vrchov bol postihnutý výraznou posarmatskou zlomovou tektonikou. Pôvodné úložné geologické pomery v území boli porušené a celé teleso Vysokého Vtáčnika predstavuje vyzdvihnutú hrásť predĺženú v smere S-J.

Pri uvedených geologicko-tektonických pomeroch bol vývoj gravitačných svahových porúch prirodzeným dôsledkom vyrovnania nerovnovážnych podmienok vo svahoch. V procesegeomorfologického vývoja pohoria Vtáčnik a jeho priľahlého okolia erózia vodných tokov pomerne rýchle narezala kontakt medzi skalnými vyvrelými horninami a ich plastickým podložím. Vznikla tu typická gravitačná deformačná štruktúra svahov, ktorá je predurčená k širokému rozvoju svahových pohybov vo forme blokových rozpadlín, blokových polí, skalných zrútení a rôznych typov zosuvov.

Kvartér reprezentujú aluviálne náplavy rieky Nitry a jej prítokov, ich petrografické zloženie je závislé na geologickej stavbe územia, ktorým vodné toky pretekajú, šírka a hrúbka zasa od dĺžky a sily prietoku.

Kvartérne pokryvné útvary sú zastúpené deluviálnymi ílmi a ílovitými suťami premenlivej hrúbky (2-7 m, v zosuvných delúviách až cca do 15 m) a v údolnej časti aj fluviálnymi sedimentmi.

Geologická stavba užšieho záujmového územia

V rámci regionálneho geologického členenia patrí k vulkanitom Vtáčnika, ako podoblasti stredoslovenských neovulkanitov.

Územie, v ktorom sa nachádza aj DP Malá Lehota je situované v prechodnej vulkanickej zóne stratovulkánu Vtáčnickej formácie (stredný sarmat), ktorá je budovaná striedajúcimi sa lávovými prúdmi, pyroklastickými horninami a redeponovanými pyroklastikami a epiklastickými horninami.

Výhradné ložisko andezitu v DP Malá Lehota sa nachádza približne v juhozápadnej časti telesa lávového prúdu pyroxenického andezitu.

V spodnej časti prúdu je andezit hrubolavicovitý s lavicami o hrúbke až 1 m, kým v hornej časti a najmä na styku s brekciami je prúd tenkolavicovitý, tektonicky porušený, s lavicami až vztýčenými.

Spodná hranica ložiska je daná priebehom podložia a veľmi mierne sa ukláňa k JV a V. Vrchná hranica je takmer horizontálna. Prúd vystupuje od cca 560 m n.m. po 640 m n.m. (v staršej dokumentácii sa priebeh lávového prúdu zobrazuje priebehom izolínii 560 m n.m. a 640 m n.n.), maximálna hrúbka suroviny je tak preto dokumentovaná (vyjadrená) numerickým údajom cca 80 m (v platnom výpočte zásob sa v rozhodnutí MŽP SR o schválení zásob nerastov uvádza priemerná hrúbka ložiska 36,7 m).

Dĺžka andezitového prúdu je v rámci hraníc DP Malá Lehota v severojužnom smere cca 500 m a jeho priemerná šírka vo východozápadnom smere je cca 150 až 300 m.

Bezprostredné podložie samotného ložiska tvorí Lehotské súvrstvie, predtým označované ako vrstvy štrkov a pieskov s mezozoickým materiálom, vulkanicko detritická formácia bielych štrkov. Súvrstvie pozostáva z dolomitových, vápencových, kremencových a žulových štrkov až zlepencov a pieskov, piesčitých ílov, uhoľných ílov a vrstvičiek uhlia s rôznym podielom vulkanického materiálu.

V nadloží ložiska sú vyvinuté polohy andezitových brekcii. Andezitové brekcie (v popise vrtov aj pod označením tufobrekcie) sú prevažne reprezentované stredne až hrubozrnnými brekciami, s veľkosťou úlomkov andezitov do 20 cm. Tmel je tufogénny, mäkký, hnedožltej farby. Zastúpené sú v juhovýchodnej časti ložiska na ploche cca 0,9 ha, ich priemerná hrúbka je cca 8 m a vo výpočte zásob sú zaradené do vnútornej skrývky ložiska.

Geologické členenie:

Identifikácia

Vrstvy / Plochy geol. členenia / 59	**objectid**	59
	Jednotka I rádu (oblasť, pásmo)	neovulkanity
	Jednotka II rádu (podoblasť, zóna)	stredoslovenské neovulkanity
	Jednotka III rádu	vulkanity Vtáčnika

Zdroj: http://apl.geology.sk/

Podľa nasledujúcej mapy inžiniersko geologických rajónov Slovenska je hodnotené územie zaradené do rajónu vulkanických hornín:

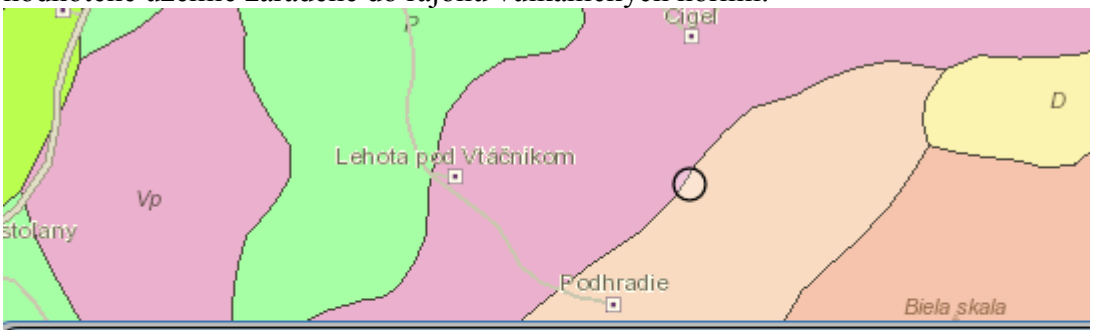

Identifikácia

Vrstvy / Plochy - IG rajonizácia M 1:500	**objectid**	1771
	Typ rajónu	Rajón predkvartérnych hornín
	IG rajón	rajón vulkanických hornín
	Kód rajónu	Vk

Zdroj: http://apl.geology.sk/

Horninové prostredie

Horninové prostredie v území vytvárajú kvartérne sedimenty v podloží ktorých sú neogenné až kvartérne vulkanity.

Horninové prostredie dotknutého územia je znázornené na nasledujúcej metalogenetickej mape:

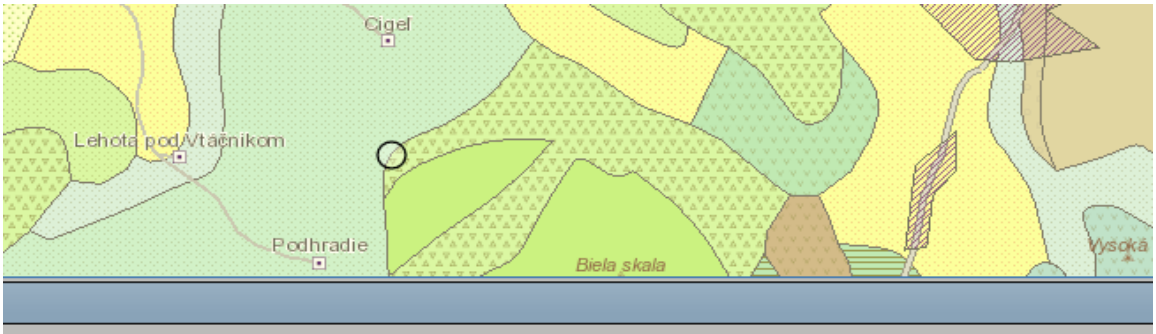

objectid	494
Vysvetlivky1	NEOGÉNNE AŽ KVARTÉRNE VULKANITY
Vysvetlivky2	
Vysvetlivky3	bádenské bazaltické, pyroxénické a amfibolicko-pyroxénické andezity: f - konglomeráty a pieskovce

Zdroj: http://apl.geology.sk/

Samotný DP Malá Lehota sa nachádza približne v juhozápadnej časti telesa lávového prúdu pyroxenického andezitu .šedej až tmavošedej farby, ktorých štruktúra je jemnozmná až stredozmná. Hornina nevykazuje viditeľné znaky chemických premien. Pri zvetrávaní hrajú prvoradú úlohu procesy zvetrávania.

Na odkrytej lomovej stene možno pozorovať v povrchových častiach rozvetranie andezitov do rôznej hĺbky. Smerom do hĺbky je masív celistvejší s klesajúcim vplyvom exogénnych činiteľov. Plochy diskonuity sú pravdepodobne ťahové, vzniknuté uvoľňovaním napätí v procese chladnutia sopečného magmatického materiálu.

V posudzovanom území ich tvoria prevažne lávové prúdy. V spodnej časti prúdu je andezit hrubolavicovitý s lavicami o hrúbke až 1 m, kým v hornej časti a najmä na styku s brekciami je prúd tenkolavicovitý, tektonicky porušený, s lavicami až vztýčenými.

Ložiská nerastných surovín

Na nasledujúcej mape sú zobrazené ložiska nerastných surovín:

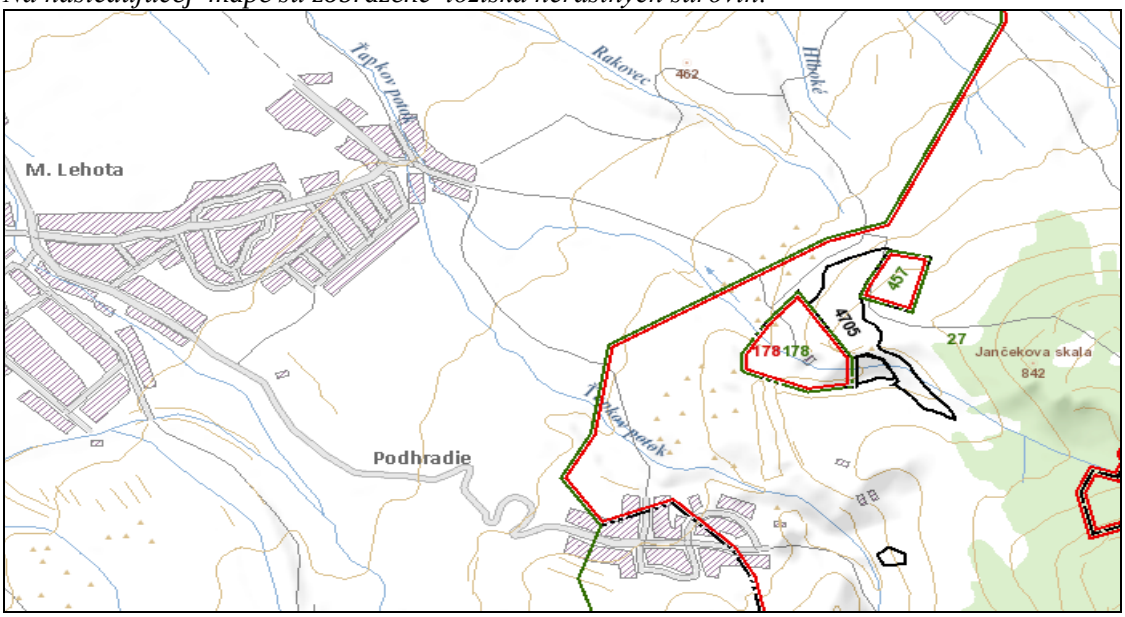

Zdroj: http://apl.geology.sk

Na nasledujúcich mapách je zobrazenie a popis ložísk, v ktorých spoločnosť navrhovateľa v súčasnosti vykonáva ťažbu a spracovanie kameňa:

OBJECTID	633
Shape	Polygon
ID	457
Surovina	stavebné
Nerast	stavebný kameň
Typ nerastu	andezit
Názov ložiska	Malá Lehota - Vtačník
Organizácia	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen
Sídlo organizácie	Zvolen
Znak využitia	Ťažené ložisko
Názov DP	Malá Lehota I
Názov CHLÚ	Malá Lehota I
Dátum aktualizácie	8/27/2012
Rozhodnutie	SKNV B.B.č.Dopr.-1515/72-Vt; 21.11.1972 PDF

Zdroj: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

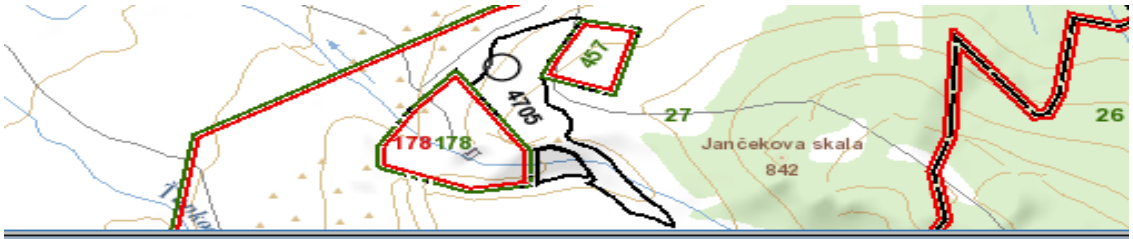

OBJECTID	131
Shape	Polygon
ID	4705
Surovina	stavebné
Nerast	stavebný kameň
Typ nerastu	andezit
Názov ložiska	Malá Lehota I. - Vtáčnik
Organizácia	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen
Sídlo organizácie	Zvolen
Znak využitia	Ťažené ložisko
Názov DP	
Názov CHLÚ	
Dátum aktualizácie	12/5/2016
Rozhodnutie	OBÚ v Prievidzi 198-2233-1/2015 PDF

Zdroj: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

Na nasledujúcej mape je zobrazenie a popis ložiska, ktoré plánuje využívať navrhovateľ v rámci kontinuálneho pokračovania ťažby a spracovania andezitu v lokalite Malá Lehota:

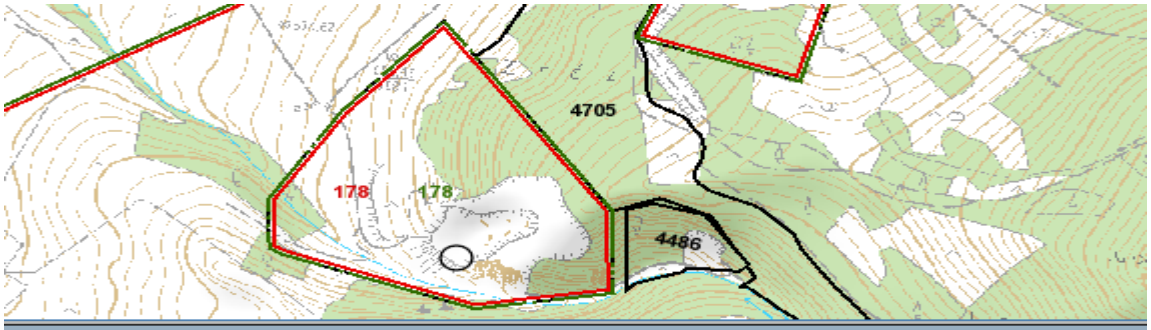

OBJECTID	636
Shape	Polygon
ID	178
Surovina	stavebné
Nerast	stavebný kameň
Typ nerastu	andezit
Názov ložiska	Malá Lehota
Organizácia	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o.
Sídlo organizácie	Zvolen

Tieto ložiska kameňa sú súčasťou DP Cígeľ (ID 26):

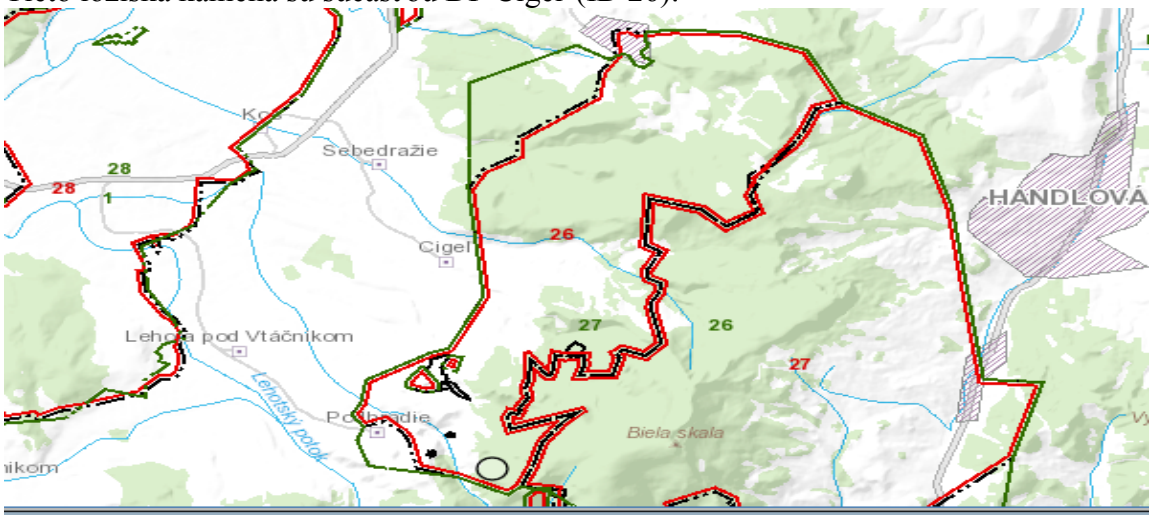

OBJECTID	605
Shape	Polygon
ID	26
Surovina	energetické
Nerast	hnedé uhlie
Typ nerastu	-
Názov ložiska	Handlová
Organizácia	HBP, a.s.
Sídlo organizácie	Prievidza
Znak využitia	Ťažené ložisko
Názov DP	Cigeľ
Názov CHLÚ	Cigeľ
Dátum aktualizácie	8/16/2012
Rozhodnutie	FMPaE31/2037/Ke/My/79; 20.12.1979 PDF

Zdroj: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

Z uvedeného zobrazenia je zrejmé, že v dotknutom prostredí prevládajú hlavne andezity využiteľné na stavebné účely.

Ťažba uhlia v bani Cígeľ bola zastavená.

V katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom, aj priamo v dotknutej oblasti sa nachádzajú aj chránené ložiskové územia - výhradné ložiska stavebného kameňa a hnedého uhlia, ktorých poloha a popis sú znázornené na hore uvedených mapách.

V okolí sa vyskytujú aj významné geologické lokality:

objectid	46
Typ	ťažba nerastov a historické baníctvo
Názov	Cígeľ – hnedouhoľné bane

Zdroj: http://apl.geology.sk

Veterná erózia a vodná erózia v záujmovom území bola iniciovaná postupným odlesňovaním krajiny a jej intenzita je znásobovaná poľnohospodárskym a priemyselným využívaním. Veterná erózia sa v riešenom území neprejavuje. Účinky vodnej erózie sa objavujú hlavne na svahoch Vtáčnika, sú priamo úmerne so zvyšujúcim sa sklonom územia. Odlesnené plochy a plochy, s nedostatočným vegetačným krytom, podliehajú erózii ešte rýchlejšie, hlavne v dôsledku odnosu pôdnych častíc.

V katastrálnom území obce sú zastúpené všetky kategórie ohrozenosti: žiadna až slabá, stredná, silná až extrémna.

Geodynamické javy

Geologicko-tektonická stavba a prejavy neotektonických (v období sarmat - kvartér) pohybov v území majú veľký vplyv na seizmicitu územia. Záujmové územie regiónu je porušené početnými zlomovými systémami.

Plochy tektonického členenia sú znázornené na nasledujúcej tektonickej mape:

objectid	986
Základné tektonické členenie	VNÚTORNÉ ZÁPADNÉ KARPATY
Tektonická etapa	NEOALPÍNSKE TEKTONICKÉ ŠTRUKTÚRY ZÁPADNÝCH KARPÁT
Skupiny naložených formácií	Formácie vnútorných Západných Karpát naložené na paleoalpínsku príkrovovú sústavu
Naložené formácie	Neovulkanické komplexy
Typy naložených formácií	Orogénne alkalicko-vápenaté bazaltovo-andezitovo-ryolitové vulkanity so vzťahom k zaoblúkovej extenzii

Zdroj: http://apl.geology.sk

Podľa klasifikácie Matulu (1982) sa v území vyskytujú endogénne, exogénne aj antropogénne geodynamické procesy.

Z endogénnych procesov sú aktuálne predovšetkým recentné vertikálne pohyby. Ich rýchlosť dosahuje v Hornonitrianskej kotline 3 mm za rok a vo Vtáčniku v priemere 1 mm za rok (Atlas SSR, 1982).

V pohorí Vtáčnik sa svahové deformácie vyskytujú od iniciálnych hrebeňových štádií až po finálne zosuvné formy najmä na severnom okraji pohoria. Okrem tektonickej predispozície svahové poruchy podmieňuje i geologická stavba pohoria, ktorá vytvára štruktúru dvoch horninových komplexov s rozdielnymi pevnostnými charakteristikami. Relatívne pevnejší vrchný komplex vulkanitov leží na plastickom objemovo nestálom, stlačiteľnom neogénnom súvrství. Vznik a vývoj svahových deformácií je výrazne ovplyvnený aj ťažbou uhlia. Poddolovanie územia pri ťažbe hnedého uhlia je dominantným antropogénnym geodynamickým procesom, ktorý negatívne ovplyvňuje životné prostredie.

Najvýznamnejšími geodynamickými javmi širšieho územia sú svahové pohyby. Neovulkanické pohorie Vtáčnik, hlavne jeho okrajové svahy, sa vyznačujú mimoriadne priaznivými podmienkami pre vznik gravitačných porúch. Celkovo sa v širšom okolí vyskytujú početné a zložené svahové poruchy, ktoré sú v horných častiach charakteru blokových rozpadlín a polí, nadväzujúcich v spodných častiach na rozsiahle zosuvy. Zosuvy v predpolí zaborených i presunutých blokov boli počas pleistocénnej kvartérnej reliéfotvornej modelácie ešte viackrát aktivizované, takže vznikla mladšia generácia zosuvných svahových porúch, ktorej však hĺbkový dosah bol plytší a zväčša zasiahol sedimenty neogénu len v menšej miere.

Potenciálne svahové deformácie sa vyskytujú hlavne v južnej a juhovýchodnej časti katastrálneho územia obce Lehota pod Vtáčnikom. Aktívna svahová deformácia sa vyskytuje na malej ploche, na východnom okraji katastrálneho územia, pri hranici s obcou Cigeľ.

Seizmicita územia

S recentnými tektonickými pohybmi súvisí aj seizmicita územia. V území nie je doložené žiadne ohnisko zemetrasenia. V zmysle STN 73 0036 sa sledované územie nachádza v oblasti so seizmickou intenzitou 6° MSK-64, čo zodpovedá zdrojovej oblasti seizmického rizika č. 4. Lokalita sa nachádza 30 km severne od hranice zdrojovej zóny Kremnice – Banská Bystrica, pre ktorú je charakteristické základné seizmické zrýchlenie ar = 1,0 $m.s^{-2}$. Geologické podložie na lokalite možno zaradiť do kategórie A.

Radónové riziko

Stupeň radónového rizika a jeho vnikanie do objektov je závislé od objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a od štruktúrno-mechanických vlastností základových pôd, pričom rýchlejšie uniká z horninového podložia v suchšom a teplejšom počasí. Polčas rozpadu 222Rn je 3,82 dňa, pričom vznikajú hlavne izotopy Po a Bi, ktoré sú kovového charakteru a absorbovaním sa na prašné častice môžu byť človekom vdychované a môžu mať aj karcinogénne účinky.

Úroveň prírodnej rádioaktivity dotknutého územia je znázornená na nasledujúcej mape:

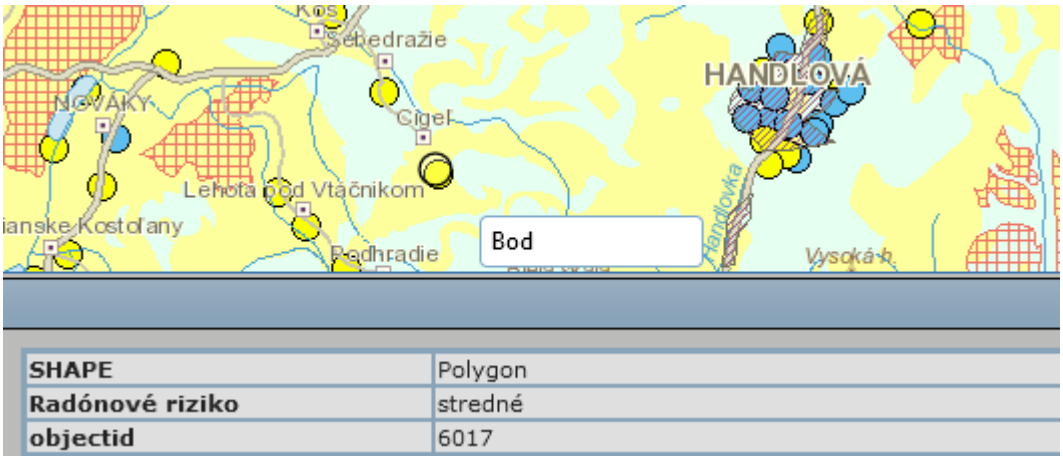

SHAPE	Polygon
Radónové riziko	stredné
objectid	6017

Zdroj: https://www.geology.sk

Posudzovaná lokalita navrhovanej činnosti sa teda nachádza v území so stredným radónovým rizikom.

6.4. Pôdne pomery

Andezity a pyroklastiká pyroxenických andezitov sú najrozšírenejším pôdotvorným substrátom dotknutého územia aj širšieho okolia. Produktom charakteristického blokového rozpadu andezitov a zvetrávania je hlinitá jemnozem s pomerne vysokým podielom horninových úlomkov. Z podnebných faktorov sa teplota (v závislosti od sklonu reliéfu a expozície) a vlhkosť (zrážky) uplatnili ako najúčinnejšie pôdotvorné činitele tejto oblasti. Pôdy sú väčšinou kamenisté, často s balvanmi na povrchu.

Pôdy v širšom záujmovom území sú poľnohospodársky intenzívne využívané. Sú rozličnej hĺbky a s rôznou produkčnou schopnosťou od stredných až po najproduktívnejšie. Dolinné svahové a horské pôdy majú vyšší obsah skeletu v rozmedzí

25 až 50%. Menej je bezskeletnatých pôd. Zrnitostne prevládajú stredné kategórie: hlinitopiesočnaté, piesočnaté, hlinité a ílovito – hlinité.

Polygenetické substráty, výšková poloha a väčšinou nekarbonátové horniny tvorili i pestrosť prídavných procesov a tým aj subtypovú rôznorodosť.

Z pôdnych typov prevládajú fluvizem typ., fluvizem gl., luvizem ogl., kambizem typ., kambizem ogl. A antrozem degr. Najviac cenené sú fluvizeme.

Poľnohospodárska pôda zaradená podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. až 4. kvalitatívnej skupiny - osobitne chránená (podľa zákona č. 220/2004 Z.z.) sa v lokalite navrhovanej činnosti nevyskytuje, čo je zrejmé z nasledujúcej mapy:

Zdroj: https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/

Kontaminácia pôd a pôdy ohrozené eróziou

Poľnohospodársku degradáciu predstavuje hlavne zmena pôdnej štruktúry, narušenie pôdneho profilu, utláčanie, orba a vnášanie cudzorodých chemických látok. Zavedenie veľkoblokového intenzívneho systému hospodárenia, odstránením nežiadúcej vegetácie, zhutnením a používaním umelých hnojív a pesticídov radikálne zmenilo retenčnú schopnosť pôd, urýchlilo povrchový a podpovrchový odtok vody a živín a vystavilo pôdu zvýšenému vplyvu vetra. Navyše k chemickej degradácii pôd záujmového územia prispela tiež prostredníctvom imisného spádu intenzívna priemyselná činnosť v minulosti.

V hodnotenom území možno rozlíšiť mechanickú degradáciu pôd na prirodzenú a antropogénnu. Pre rozvoj prirodzenej mechanickej degradácie pôd sú rozhodujúce zrážky

a sklon terénu. Pri nedostatočnom vegetačnom kryte vyšších sklonoch prichádza k odnosu pôdy zrážkovou vodou.

Chemická degradácia súvisí s celkovou expozíciou. Významnú úlohu v tomto smere majú kyslé dažde.

Lokálne sa na chemickej degradácii pôdy podieľajú cestné komunikácie.

Strednou až vyššou vodnou eróziou sú ohrozené luvizeme kultizemné, kambizeme kultizemné, pseudoglejové, ktoré sa viažu na proluviálno-fluviálnu, stredne až silno členitú pahorkatinu.

Kontaminácia pôd v hodnotenom území:

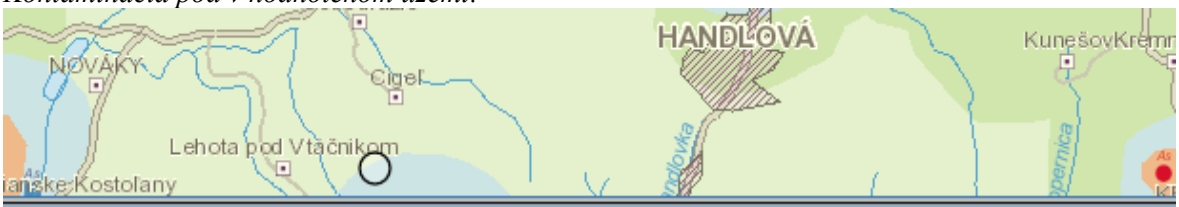

objectid	120
Kontaminácia pôdy	kontaminovaná pôda, obsah rizikových prvkov je vyšší ako limitné hodnoty B

Zdroj: http://apl.geology.sk

Náchylnosť pôdy v hodnotenom území na acidifikáciu:

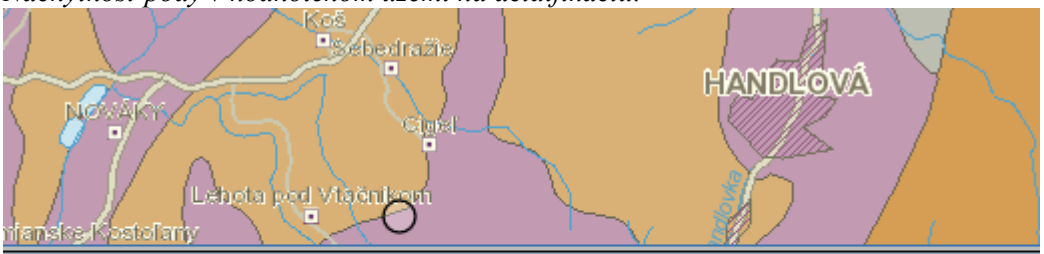

objectid	274
Náchylnosť pôdy na acidifikáciu	pôdy stredne náchylné na acidifikáciu
Druh pôdy	s nižšou pufračnou schopnosťou

Zdroj: http://apl.geology.sk

6.5. Klimatické pomery

Slovensko leží na západe eurázijského kontinentu, kde majú na podnebie vplyv jednak vzduchové hmoty, prichádzajúce od Atlantiku, ako aj vzduchové hmoty, vytvárajúce sa nad východoeurópskymi rovinami a nad vnútrom ázijského kontinentu. Z hľadiska celosvetového členenia klímy patrí územie Slovenska podľa genetickej klasifikácie B. P. Alisova do pásu vzduchu miernych šírok, tj. mierneho klimatického pásma, konkrétnejšie do jeho európsko-kontinentálnej časti.

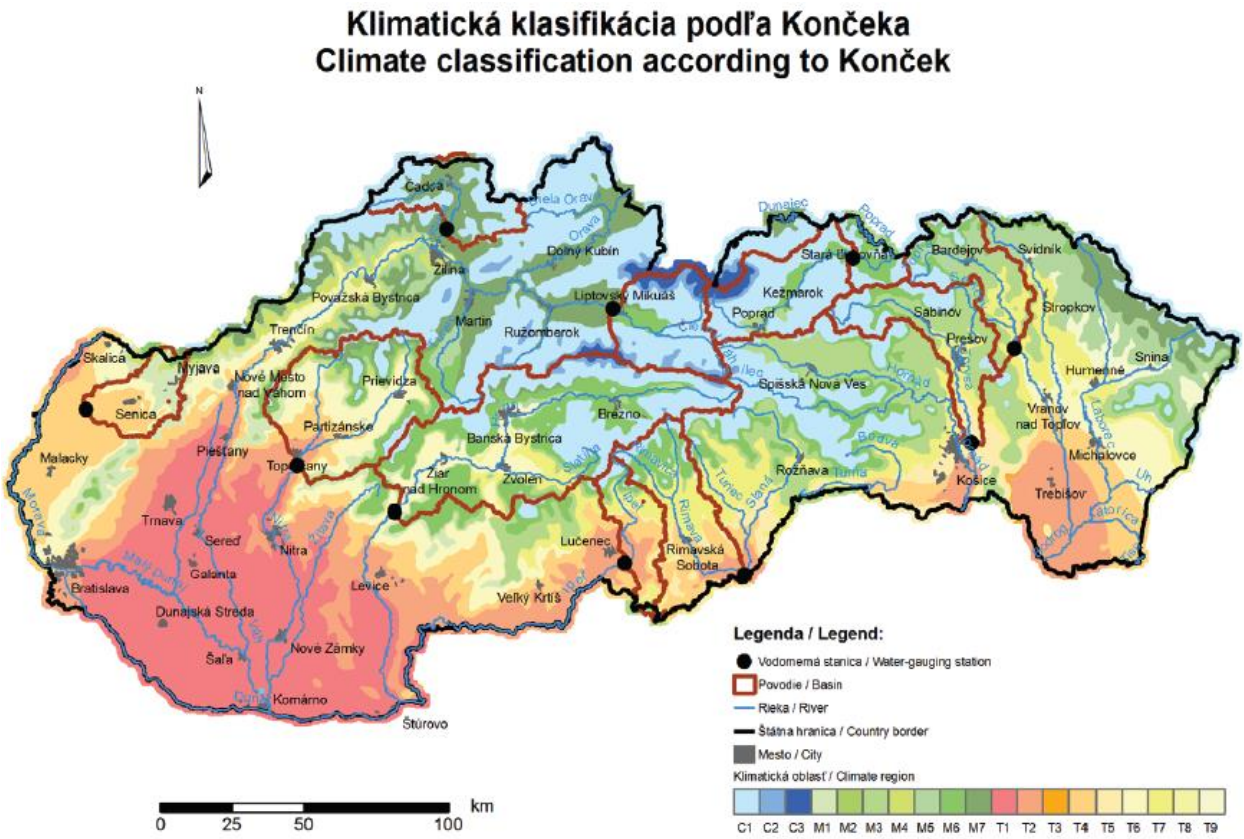

Mierne teplá oblasť (M) - priemerne menej ako 50 letných dní (LD) za rok (s denným maximom teploty vzduchu ≥ 25 °C), júlový priemer teploty vzduchu ≥ 16 °C Moderately warm region (M) - less than 50 summer days (LD) annually in average (with daily maximum air temperature ≥ 25 °C), the July mean temperature ≥ 16 °C		
M1	mierne teplý, mierne vlhký, s miernou zimou, pahorkatinový moderately warm, moderately humid, with mild winter, hilly land	január > -3 °C, júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 0 až 60, do 500 m n. m. January > -3 °C, July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 0 to 60, up to 500 a. s. l.
M2	mierne teplý, mierne vlhký, so studenou zimou, dolinový/kotlinový moderately warm, moderately humid, with cold winter, valley/basin	január ≤ -5 °C, júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 0 až 60 January ≤ -5 °C, July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 0 to 60
M3	mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrcholový moderately warm, moderately humid, hilly land or highlands	júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 0 až 60, okolo 500 m n. m. July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 0 to 60, appr. 500 a. s. l.
M4	mierne teplý, vlhký, s miernou zimou, pahorkatinový až rovinový moderately warm, humid, with mild winter, hilly land or planes	január > -3 °C, júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 60 až 120, do 500 m n. m. January > -3 °C, July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 60 to 120, up to 500 a. s. l.
M5	mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový moderately warm, humid, with cool to cold winter, valley/basin	január ≤ -3 °C, júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 60 až 120 January ≤ -3 °C, July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 60 to 120
M6	mierne teplý, vlhký, vrchovinový moderately warm, humid, highlands	júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 60 až 120, prevažne nad 500 m n. m. July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz = 60 to 120, mostly above 500 a. s. l.
M7	mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový moderately warm, very humid, highlands	júl ≥ 16 °C, LD < 50, Iz ≥ 120, prevažne nad 500 m n. m. July ≥ 16 °C, LD < 50, Iz ≥ 120, mostly above 500 a. s. l.

Zdroj: Konček a Petrovič, 1957

Prechod medzi nižšie položenou Hornonitrianskou kotlinou a vyššie položenými Strážovskými vrchmi, Vtáčnikom a Tribečom spadá do prvého okrsku M1 mierne teplej oblasti.

Klimatické pomery skúmaného územia odpovedajú morfologickej situácii, výškovému pásmu i orografickej polohe. Z klimatického hľadiska sa skúmané územie nachádza na rozhraní Hornonitrianskej kotlinovej, teplej oblasti a vrchovinovej klímy predhoria Vysokého Vtáčnika.

Hornonitrianska kotlina patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku teplého, mierne vlhkého s chladnou zimou. Výbežky pohoria Vtáčnik patria do mierne teplej oblasti,

okrsku mierne teplého, vlhkého, vrchovinového. Samotný Vtáčnik je zaraďovaný do chladnej klimatickej oblasti.

Obec Lehota pod Vtáčnikom zasahuje do troch klimatických oblastí: teplá oblasť - teplý, mierne suchý okrsok s miernou zimou; mierne teplá oblasť - mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový až vrchovinový okrsok; chladná oblasť – mierne chladný okrsok. Priemerná ročná teplota je 8,5 °C. Priemerný ročný úhrn zrážok je 689 mm v rovinných častiach a vo vyšších narastá na 814 mm.

Dotknutá oblasť sa nachádza na rozhraní klimaticko-geografických typov:

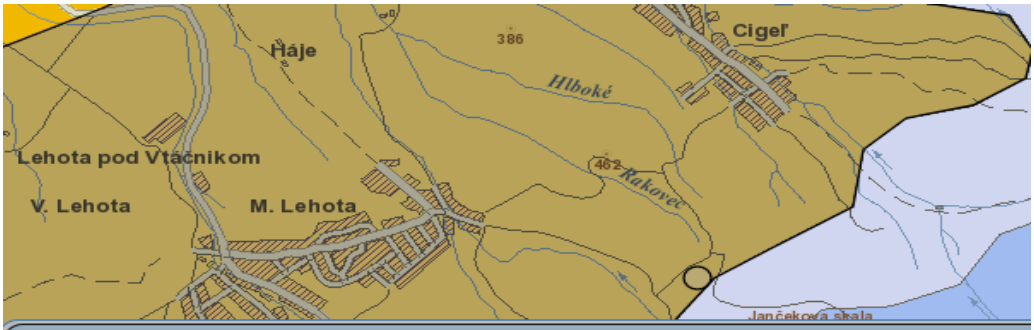

Identifikácia

Vrstvy
- 13. Klimatickogeografické typy
  - 346

Kód klimaticko-geografického typu	4
Klimaticko-geografický typ	kotlinová klíma
Klimaticko-geografický subtyp	mierne teplá
Dolný interval priemerných januárových teplôt [°C]	-5
Horný interval priemerných januárových teplôt [°C]	-2.5
Dolný interval priemerných júlových teplôt [°C]	18.5
Horný interval priemerných júlových teplôt [°C]	17
Dolný interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt [°C]	20
Horný interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt [°C]	24
Dolný interval ročného úhrnu zrážok [mm]	600
Horný interval ročného úhrnu zrážok [mm]	800

Identifikácia

Vrstvy
13. Klimatickogeografické typy
339

objectid	339
Kód klimaticko-geografického typu	9
Klimaticko-geografický typ	horská klíma
Klimaticko-geografický subtyp	mierne chladná
Dolný interval priemerných januárových teplôt [°C]	-6
Horný interval priemerných januárových teplôt [°C]	-4
Dolný interval priemerných júlových teplôt [°C]	17
Horný interval priemerných júlových teplôt [°C]	16
Dolný interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt [°C]	21
Horný interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt [°C]	21.5
Dolný interval ročného úhrnu zrážok [mm]	800
Horný interval ročného úhrnu zrážok [mm]	900

Zdroj: http://apl.geology.sk

6.5.1. Ovzdušie

Teplota vzduchu je jedným z určujúcich činiteľov pre celkový ráz územia a je ovplyvňovaná zemepisnou šírkou, nadmorskou výškou a orografickými pomermi. Priemerné ročné teploty sa pohybujú v kotlinovej časti územia okolo 8,5 až 9,0 °C, v horských častiach je to 7,5 až 8,0 °C.

Najteplejším mesiacom je júl (16,0 až 18,5 °C), najchladnejším január (-2,0 až – 3,0 °C). Priemerná denná teplota v oblasti Vtáčnika je 4 – 5 °C, v januári klesá na -4 až -6 °C a ani počas júla neprekročí 14 °C.

Priemerné mesačné teploty v °C – stanica Prievidza - letisko

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
9,1	-1,6	-0,1	4,4	9,3	14,7	17,4	19,2	18,7	14,2	9,3	3,9	-0,3

Zdroj: SHMÚ

V posledných rokoch tak, ako v rámci celého sveta aj v hodnotenej oblasti dochádza k extrémnym výkyvom počasia. Zmena klímy ovplyvňuje celý svet. Štíty polárnych ľadovcov sa roztápajú a hladina morí stúpa. V niektorých regiónoch sú extrémne výkyvy počasia a zrážky čoraz častejšie, zatiaľ čo iné oblasti zažívajú viac extrémnych horúčav a suchá.

Odchýlky priemernej ročnej teploty vzduchu od normálu 1961 – 1990 na Slovensku za rok 2017:

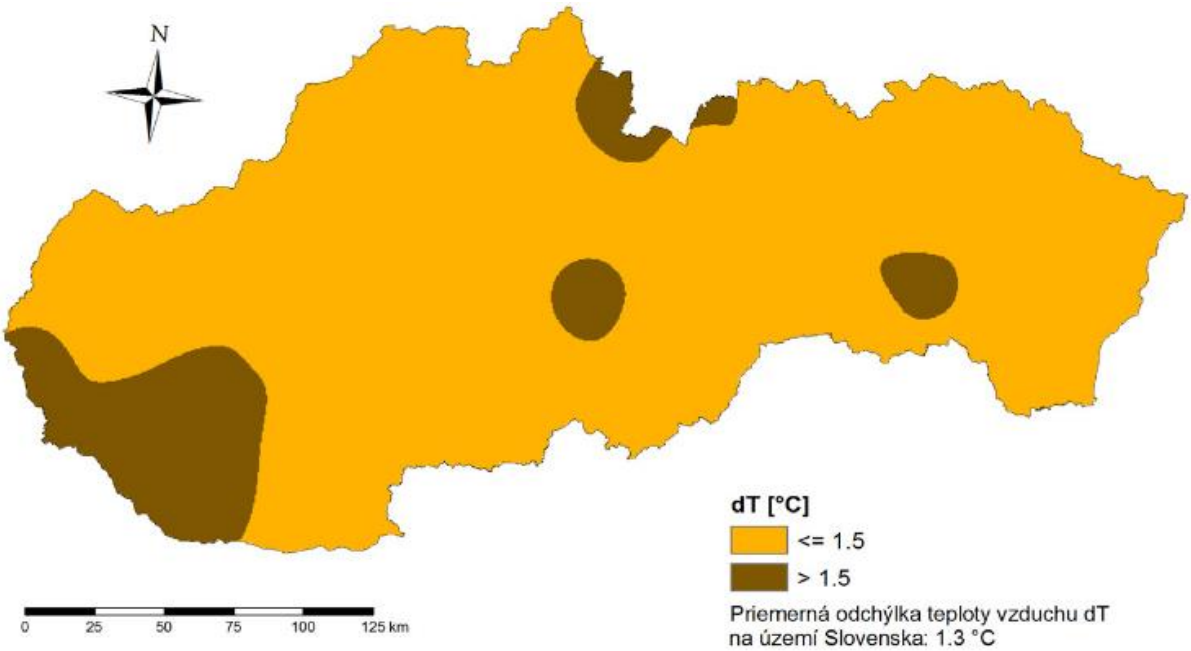

Zdroj: SHMÚ

6.5.2. Zrážky

Zmena klimy spôsobuje silné dažde a iné extrémne výkyvy počasia, sú čoraz častejšie. Môžu viesť k záplavám a k znižovaniu kvality vody, ale aj k zhoršeniu dostupnosti vodných zdrojov v niektorých oblastiach.

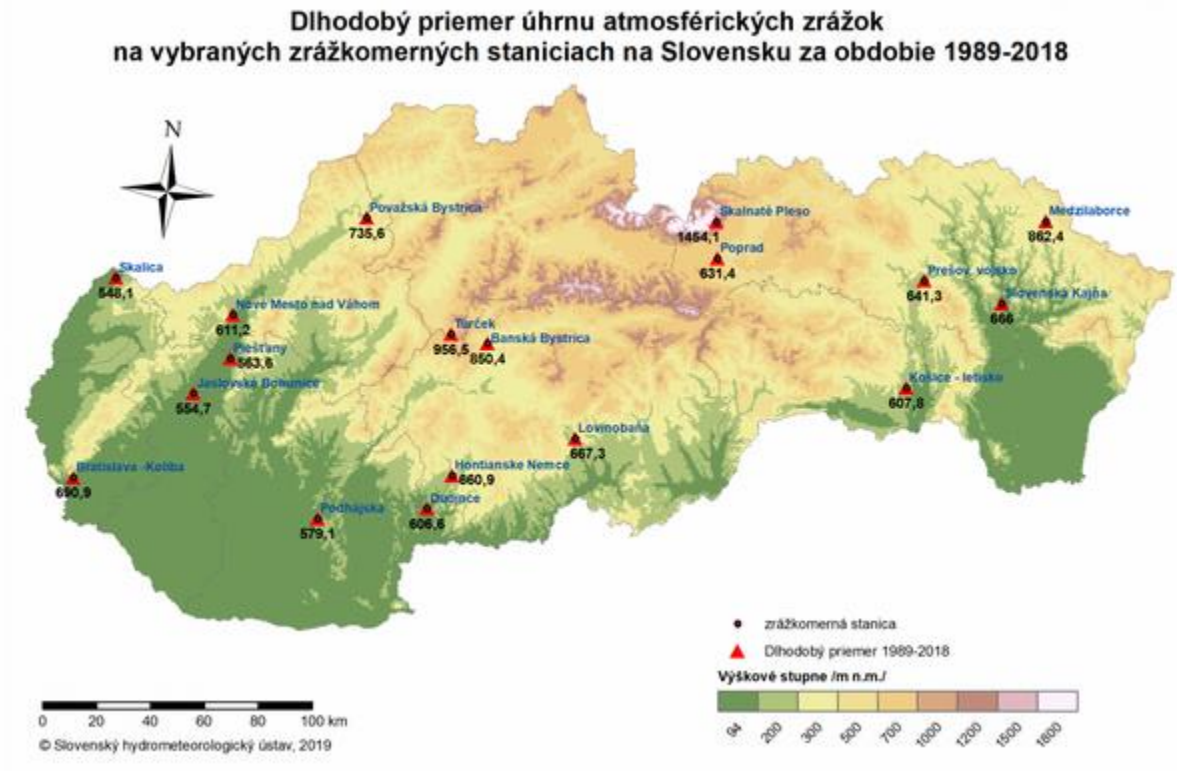

Zdroj: SHMÚ

Južnú a strednú Európu, kde patrí aj Slovensko postihujú časté vlny horúčav, lesné požiare a suchá.

Slovenské inštitúcie a orgány sa touto problematikou intenzívne zaoberajú. Pracoviská Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave a Slovenského hydrometeorologického ústavu v rámci riešenia projektu APVV Prognóza výskytu hydrologického sucha na Slovensku vypracovali Monografiu „**Hydrologické sucho na Slovensku a prognóza jeho vývoja“.**

Túto monografiu považujeme v súčasnosti za najlepšie spracovanie danej problematiky.

Meteorologické sucho je charakterizované ako nedostatok zrážok v určitom období. V kontexte klimatickej zmeny, ktorá prináša na mnohých miestach zvyšovanie priemernej teploty vzduchu, a tým aj vyššie nároky na vodu vplyvom zvyšujúceho sa výparu, nepostačuje len sledovanie zrážkových úhrnov, ale potrebné je brať do úvahy aj potenciálnu evapotranspiráciu, hoci aj v zjednodušenej podobe. Preto meteorologické sucho je nedostatok vody, spôsobený nedostatkom zrážok a zvýšenou evapotranspiráciou.

Pre získanie relevantných údajov v rámci hodnoteného územia sme sa preto pri hodnotení dotknutého územia zamerali v rámci uvedenej Monografie na prognózu hydrologického sucha v povodí Nitry (kde dotknuté územie patrí). Hodnota územného výparu (ET, evapotranspirácie) odráža cez nadmorskú výšku teplotné pomery. Hodnoty potenciálnej evapotranspiráci (PET) dosiahli maximá v povodí Nitry (768 mm). Pre povodie Nitry zase boli vypočítané najnižšie hodnoty podzemného odtoku (99 mm).

Dotácia podzemným odtokom dosahuje 61 – 73 % v povodí Nitry, čo je najviac v porovnaní s ostatnými povodiami.

Index SPI (Standardized Precipitation Index), ktorý odvodili McKee et al. (1993), je odporúčaný Svetovou meteorologickou organizáciou (WMO) na hodnotenie meteorologického sucha..

Výpočet SPI vychádza z dlhodobého radu mesačných úhrnov zrážok (odporúčaný je minimálne tridsaťročný rad), pretransformovaného použitím teoretického rozdelenia pravdepodobnosti (najčastejšie gama rozdelenia) na časový rad s normálnym rozdelením početnosti.

Vývoj hodnoty indexu SPI12 v povodí Nitry po profil Nitrianska Streda:

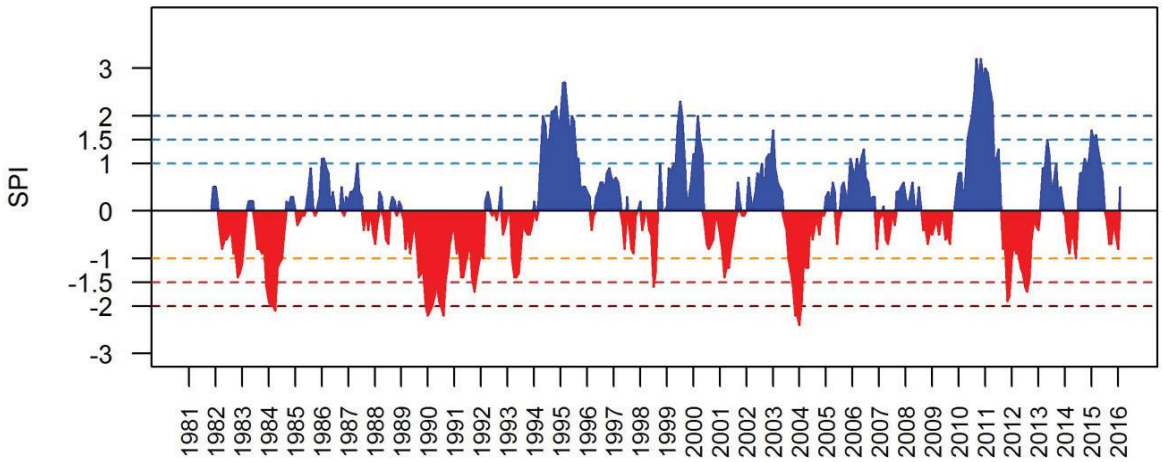

Porovnanie súčasných a budúcich najdlhších období hydrologického sucha v nasýtenej zóne v jednotlivých povodiach: zľava: referenčné obdobie 1981 – 2012; v porovnaní s dvoma predpokladanými scénermi. Sucho je reprezentované červenou plochou.

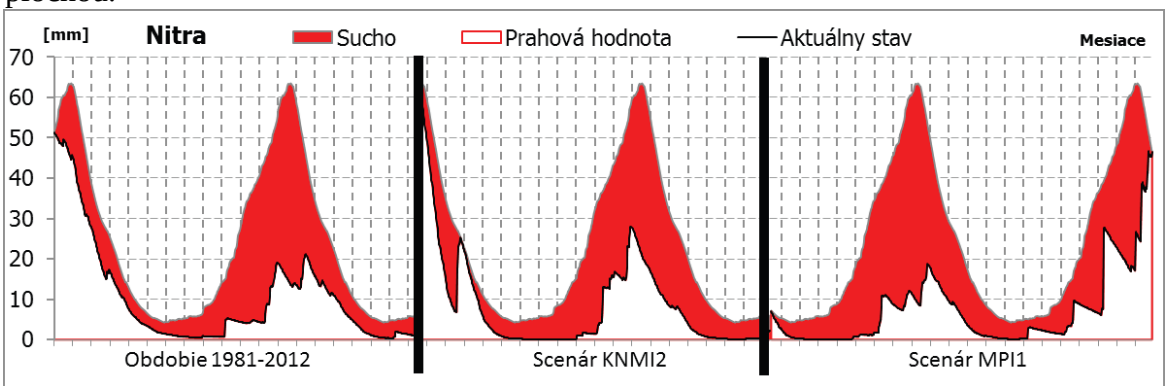

Pôdna vlhkosť sa podľa oboch scenárov na Slovensku zníži. Podľa scenára KNMI2 bude najvýraznejší pokles pôdnej vlhkosti na strede, juhu a východe Slovenska v povodiach, horného Hrona, Ipľa, Rimavy, Slanej a Hornádu. Najmenej sa zníži v povodí Kysuce. Podľa scenára MPI1 bude pokles menej výrazný ako podľa scenára KNMI2, najvýraznejší pokles bude na východe Slovenska, najmä v povodiach Hornádu, Ondavy a Laborca. V oboch scenároch sa však najextrémnejšie správa pôdna vlhkosť v povodiach Popradu a Hornádu.

Porovnanie rozdielu v priemerných ročných hodnotách pôdnej vlhkosti podľa scenárov KNMI2 a MPI1 v rokoch 2069 – 2100 voči referenčnému obdobiu 1981 – 2012:

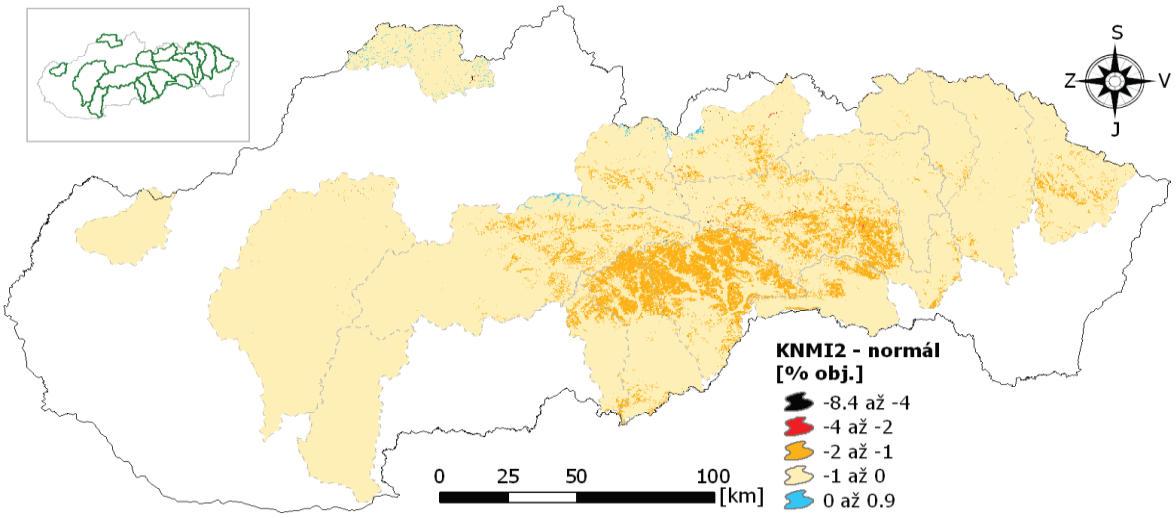

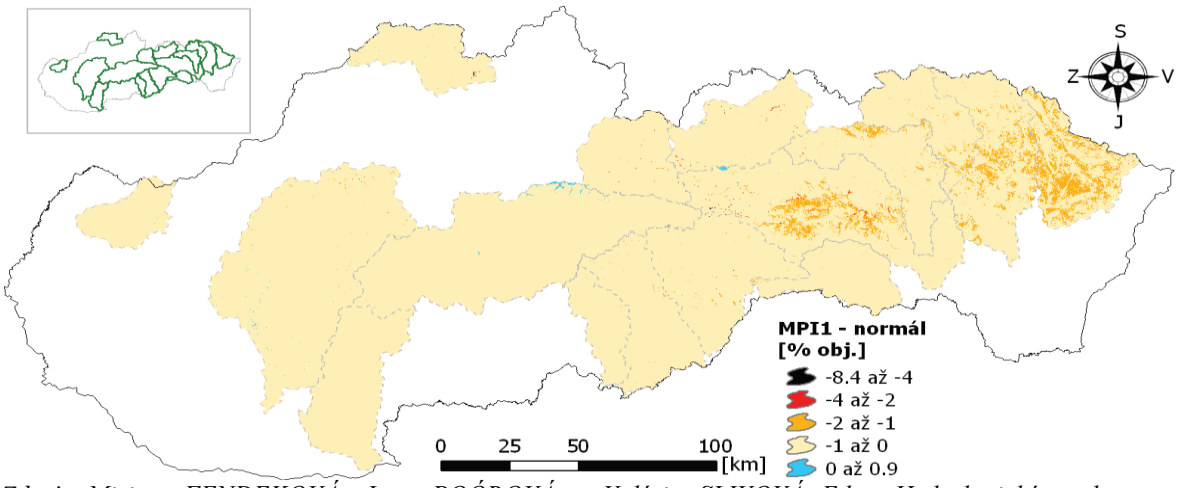

Zdroj: Miriam FENDEKOVÁ, Jana POÓROVÁ a Valéria SLIVOVÁ Eds.: Hydrologické sucho na Slovensku a prognóza jeho vývoja, Univerzita Komenského Bratislava, 2018

V dlhšom časovom úseku je zrejmý mierne rastúci lineárny trend ročných úhrnov zrážok na území Slovenska, ako aj mierne klesajúci trend ročného odtoku povrchovej vody z územia Slovenska. Koeficient odtoku, vypočítaný ako podiel odtoku a zrážok, má preto klesajúci trend. Klesajúci trend koeficientu odtoku je jednoznačným dôsledkom zvyšujúcich sa strát v rovnici hydrologickej bilancie. Straty predstavujú predovšetkým výpar a jeho zmena je vyvolaná narastajúcou teplotou vzduchu. Základnými faktormi ovplyvňujúcimi odtok z nášho územia sú teda množstvo zrážkových úhrnov a teplota vzduchu. Na základe scenárových simulácií pre obdobie 1981 – 2100 je možné predpokladať menší počet výskytov meteorologického sucha, no s väčšími nedostatkovými množstvami. Sucho v nenasýtenej zóne bude v budúcom období dlhšie s väčším nedostatkom vody a sucho v nasýtenej zóne sa bude vyskytovať zhruba rovnako často, aj keď s oveľa dlhším trvaním a nedostatkom vody. V prípade sucha v nasýtenej zóne sa podľa scenára KNMI2 výraznejšie predĺži jeho trvanie v povodiach na východ od Nitry. V povodí Nitry sa extrémne zmeny neočakávajú.

Vzhľadom na naliehavú potrebu zlepšiť a zefektívniť adaptačné procesy v SR v odozve na stále intenzívnejšie prejavy a nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v našom regióne, ako aj v nadväznosti na aktuálny vývoj témy v širšom medzinárodnom a európskom kontexte a z dôvodu absencie relevantného dokumentu pre danú oblasť MŽP SR v roku 2014 pripravilo dokument Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 148/2014. MŽP SR v roku 2017 začalo prípravu aktualizácie stratégie, ktorá bola zameraná na hodnotenie súčasného stavu adaptácie a plánované aktivity v rozhodujúcich oblastiach a sektoroch, definovanie všeobecnej vízie adaptácie vybraných oblastí a sektorov a aktualizáciu súboru adaptačných opatrení a rámca na ich realizáciu. Hlavným cieľom aktualizovanej stratégie je prispieť k naplneniu cieľa adaptácie, ktorý zakotvuje Parížska dohoda v článku 7, prostredníctvom zvýšenia odolnosti a zlepšenia pripravenosti SR čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a ustanoviť inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach. Stratégia sa snaží v čo najširšom rozsahu oblastí a sektorov prepojiť scenáre a možné dôsledky zmeny klímy s návrhmi vhodných adaptačných opatrení.

Z hľadiska adaptácie sa za kľúčové oblasti a sektory považujú: horninové prostredie a geológia, pôdne prostredie, prírodné prostredie a biodiverzita, vodný režim v krajine a vodné hospodárstvo, sídelné prostredie, zdravie obyvateľstva, poľnohospodárstvo, lesníctvo, doprava, cestovný ruch, priemysel, energetika a ďalšie oblasti podnikania a oblasť manažovania rizík.

Navrhovateľ v procese prípravy pri spracovaní POPD uvažoval aj s relevantnými a uskutočniteľnými adaptačnými opatreniami v súvislosti s predpokladanými klimatickými zmenami v dotknutej oblasti. Najmä pri plánovaní etáži, ich šírke, sklonu lomovej steny, zabezpečení svahov a zohľadnení hydrogeologických pomerov aj ich predpokladaného vývoja.

6.5.3. Veternosť

Prúdenie vzduchu je najpremenlivejšia meteorologická veličina. Rýchlosť prúdenia vzduchu je podmienená prevažne rozložením tlakových útvarov v atmosfére, v prízemnej vrstve však do značnej miery pôsobia aj orografické vplyvy.

Z hľadiska možnej prašnosti a rozptylových podmienok je dôležitým prvkom smer a rýchlosť vetra.

Hornonitrianska kotlina patrí k málo veterným oblastiam. Prúdenie vzduchu je modifikované reliéfom kotliny. Priemerná ročná rýchlosť vetra za posledných 10 rokov na stanici Prievidza je 2,2 m/s.

Bezvetrie sa vyskytuje takmer v 17% roka, rýchlosti do 2 m/s sa vyskytujú v 44%. Rýchlosti nad 8 m/s nepredstavujú ani pol percenta zo všetkých prípadov.

Prevládajúcim prúdením je severovýchodné a juhozápadné prúdenie, pričom pri rýchlostiach nad 4 m/s prevláda najmä severné až severovýchodné prúdenie, z ktorých sa pri rýchlostiach nad 6 m/s stáva dominantným práve severovýchodné prúdenie.

Najväčšie rýchlosti dosahuje vietor v pohorí Vtáčnik a to maximálne 6,3 m.s^{-1} vo vrcholových exponovaných polohách.

Veterná ružica Lehota pod Vtáčnikom

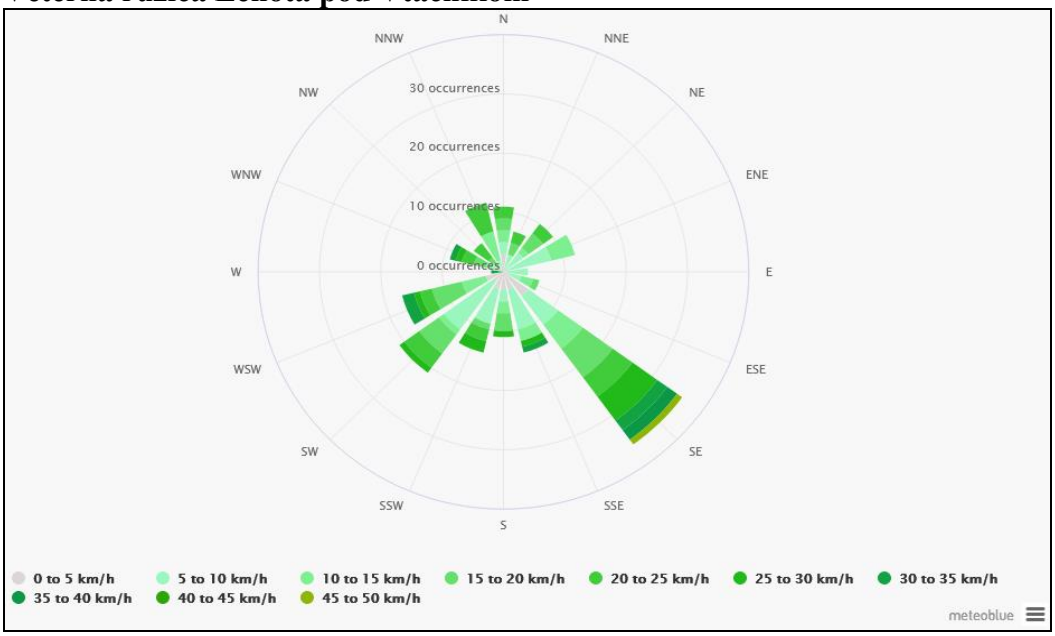

Zdroj: https://www.meteoblue.com

Predmetná oblasť patrí k menej veterným územiam v rámci Slovenska.

6.6. Hydrologické a hydrogeologické pomery

Hodnotené územie je súčasťou hydrogeologického regiónu:

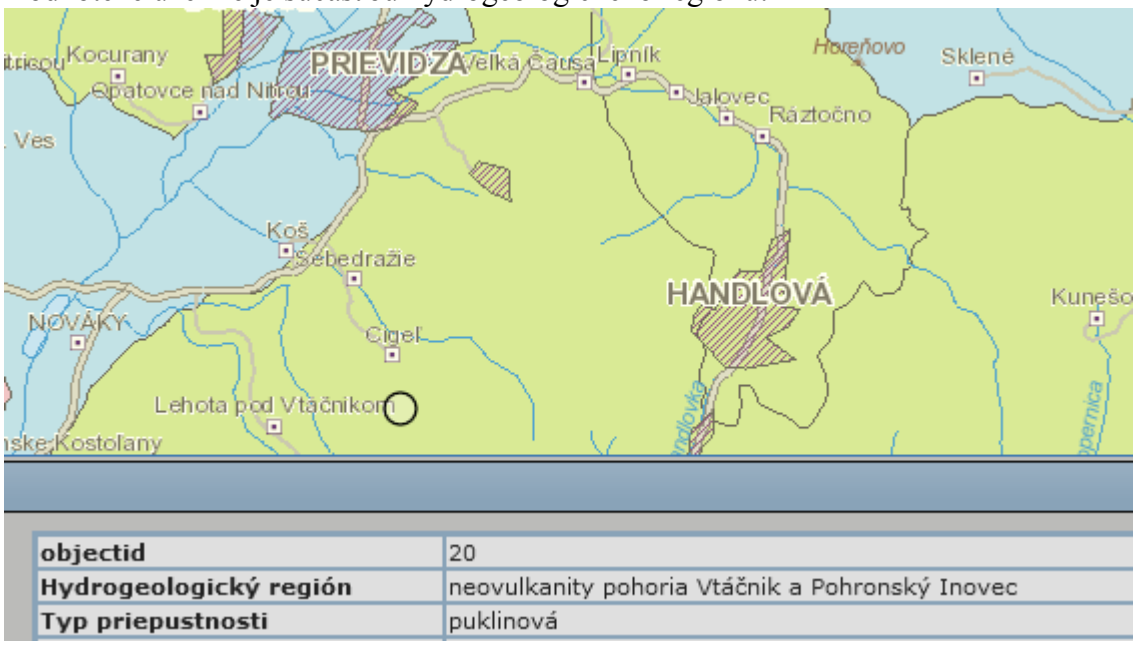

objectid	20
Hydrogeologický región	neovulkanity pohoria Vtáčnik a Pohronský Inovec
Typ priepustnosti	puklinová

Zdroj: http://apl.geology.sk

6.6.1. Povrchové vody

Vodné toky

Katastrálne územie obce Lehota pod Vtáčnikom patrí do hornej časti povodia rieky Nitra. Rieka Nitra je ľavostranným prítokom Váhu a podľa vodohospodárskeho členenia je čiastkovým povodím povodia Váhu, ktoré patrí do hlavného povodia Dunaja. Je súčasťou základného povodia 4-21-11, ktoré sa rozprestiera od prameňa rieky Nitry až po ústie Bebravy v riečnom kilometri 98,5.

Hodnotené územie patrí do povodia Nitry:

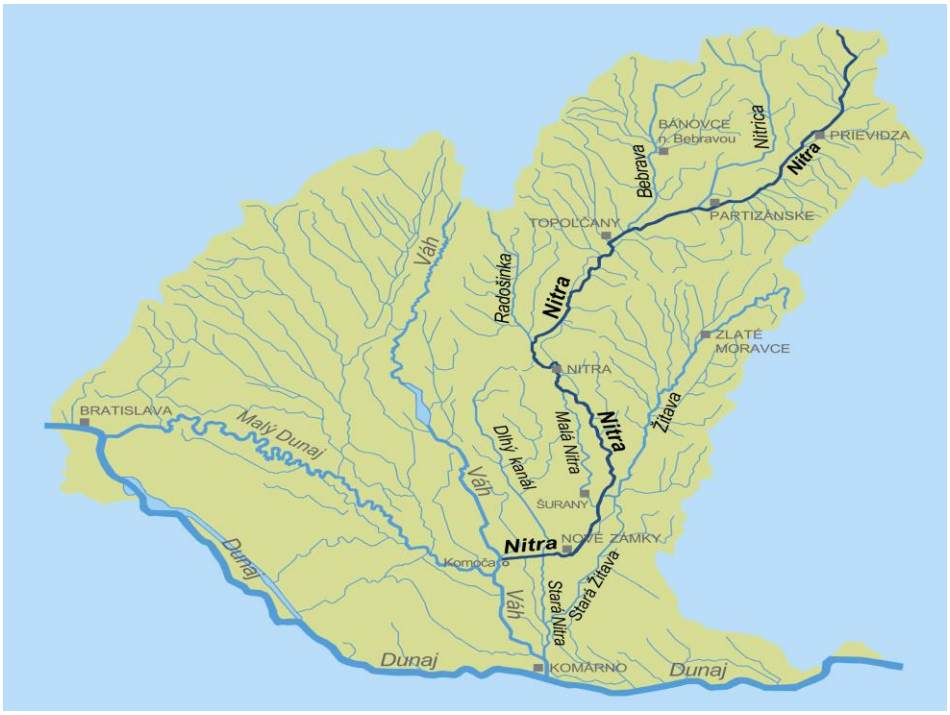

Riečna sieť je zhruba symetrická, má stromovité usporiadanie a je charakteristická dlhou hlavnou osou, ktorú tvorí subsekventná rieka Nitra s krátkymi konsekventnými pobočkami s úzkymi a dlhými povodiami. Rozvodnica prebieha po hlavných chrbtoch Strážovských vrchov, Vtáčnika a Žiaru, pričom čiastočne zasahuje do Malej Fatry, Kremnických vrchov a Tríbča. Stredná šírka povodia je 10,1 až 4,8 km. Hlavný údolný tok Nitra (tok II. rádu) má po vyústenie kotliny v smere toku - ľavostranné prítoky:

Tmavá, Vyšehradský potok, Hlboká, Lubena, Rysná, Breziansky potok, Handlovka, Ťakov, Lehotský potok, Lazný potok, Bystrá, Žiarny potok, Čereňanský potok a Osliansky potok, a pravostranné prítoky: Kravská, Porubský potok, Zlatná, Kanianka, Dubnický potok, Trebianska a Lelovský potok.

Tieto vodné toky sú zberačmi zásob podzemnej a dažďovej vody z orografických celkov obklopujúcich kotlinu.

Teritórium obce sa nachádza na náplavových kužeľoch ľavostranných prítokov rieky Nitry. Obcou preteká Lehotský potok, ktorý tvorí ľavostranný prítok rieky Nitry. Prítoky Lehotského potoka: Baškov, Bačarková, Kamenný potok, Krieslový potôčik, Lázkový potôčik, Krivý potok, Mlýnsky potok, Lazný potok, Pavluškový potôčik, Suchý potok, Žliabky, Ťakov, Rakovec a iné.

Typ režimu odtoku zo stredohorskej oblasti je dažďový. Akumulácia nastáva v mesiacoch november – február, vysoké vodnosti sú v mesiacoch marec – máj..

Lehotský potok je v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov zaradený v zozname vodohospodársky významných vodných tokov, položka č.243, číslo hydrologického poradia 4-21-11-061.

Režim veľkých vôd

Tak ako v rozdelení vodnosti v roku prevláda v povodí Nitry jarný odtok, tak vo výskyte povodňových situácií prevláda jarné obdobie (február – apríl) s najčastejším výskytom kulminačných prietokov v marci. Jarné prietokové vlny sú väčšinou zmiešaného typu, vytvárané z topenia snehu a dažďa. Majú spravidla väčší objem a trvanie ako dažďové vlny. Na pravostranných prítokoch Nitry je častý výskyt dažďových povodní počas letných búrok s intenzívnou zrážkovou činnosťou.

Na základe hodnôt kulminačných prietokov vo vodomerných staniciach boli vypracované N-ročné maximálne prietoky. t.j. prietoky, ktoré sa v danom profile prekročia priemerne raz za N-rokov. Vybraný profil za Lehotský potok je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tok	Stanica	Hydrologické číslo	Riečny kilometer	Plocha povodia	Qr ($m^3.s^{-1}$)	Qmax ($m^3.s^{-1}$)	Q_{min} ($m^3.s^{-1}$)
Lehotský potok	Nováky	1-4-21-11-063-01	2,40	57,92	0,263	9,51	0,116

SHMÚ

Pre protipovodňovú ochranu zastavaného územia obce Lehota pod Vtáčnikom pred stekajúcou vodou z pohoria Vtáčnik bol vybudovaný:

- suchý polder na zachytávanie 100 ročných vôd.

Navrhnutá prehrádzka (suchá nádrž) na Lehotskom potoku je jedným z komplexu opatrení, ktorý svojou retardáciou zmenšuje koncentráciu prívalových vôd. Polder bol vybudovaný v doline Lehotského potoka nad obcou Lehota pod Vtáčnikom.

Vodné plochy

V katastri obce sa nenachádzajú vodné plochy. Najbližšie vodné nádrže sa nachádzajú v Lelovciach, ktorá slúži najmä ako rezervoár vody pre blízke priemyselné podniky a v Nitrianskom Rudne, ktorá slúži ako rezervoár vody pre priemysel v Novákoch, na rekreáciu, chov rýb.

Obec podľa návrhu územného plánu plánuje na ploche po ťažbe uhlia, v dotyku so severnou časťou zastavaného územia obce, vybudovať viacúčelovú vodnú nádrž a rekreačný areál.

6.6.2. Podzemné vody

Podľa hydrogeologickej rajonizácie Slovenska (Šuba et al., 1984) patrí oblasť záujmového územia k rajónu QN 067- Neogén a kvartér Hornonitrianskej kotliny. Sedimenty neogénu majú variabilné granulometrické zloženie, avšak prevládajú pelity. Často sa striedajú priepustné horniny s nepriepustnými a vytvárajú sa artézske štruktúry.

Rozsah rajónu sa viaže rámcovo na orografický celok Hornonitrianskej kotliny. Základným kritériom rajónu je rozsah pliocénnej sedimentárnej výplne tejto kotliny. Táto výplň svojou pozíciou, litologickým charakterom a hydrogeologickými pomermi vytvára samostatný celok.

Z vodohospodárskeho hľadiska podzemné vody na území regiónu prislúchajú k týmto hydroekologickým rajónom (Hydroekologický plán povodia rieky Nitry, 2000):

Rajón V 086 – neovulkanity pohorí Vtáčnik a Pohronský Inovec – územie rajónu tvoria vulkanity Vtáčnika, Pohronského Inovca a Štiavnických vrchov. Rozvodnica

povrchových vôd rozdeľuje rajón na subrajón povodia Hrona a na subrajón povodia Nitry. Do záujmového územia zasahuje čiastkový rajón neovulkanitov v povodí Nitry. Subrajón pozostáva z troch čiastkových rajónov. Hodnotená lokalita sa nachádza v čiastkovom rajóne NA-20.

Využiteľné množstvo podzemných vôd v čiastkovom rajone NA-20 v hodnotenom území je znázornené na mape:

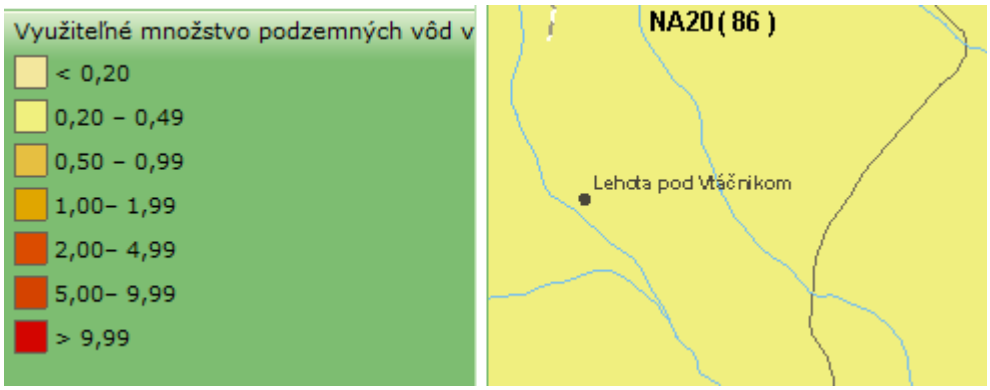

Zdroj: https://app.sazp.sk/atlassr/

V severnej časti väčšinu vôd odvádzajú banské diela (Handlová a Cigeľ 180,0 l/s a Nováky vyše 200,0 l/s). Z tufov a tufitov možno v priaznivých prípadoch získať do 2,0 l/s podzemnej vody. Jedná sa o vody Ca (Mg) - HCO_3 typu.

Hydrogeologické pomery Hornonitrianskej kotliny sú závislé od jej geologickej stavby. Odlišujeme v nej tri horizonty podzemných vôd: kvartérny horizont, horizont v pliocénnych a paleogénnych brekciách a horizont v triasových vápencoch a dolomitoch.

V hodnotenom území je vymedzený útvar geotermálnych vôd:

SK300100FK Hornonitrianska kotlina (dominantné zastúpenie kolektora – karbonáty, priepustnosť puklinovo krasová).

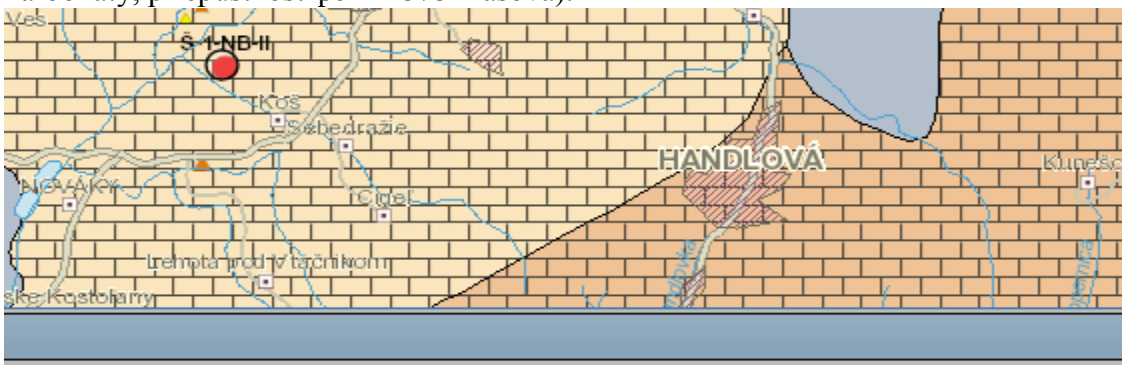

objectid	157
Geologická stavba	o7
Tepelný výkon geotermálnych vôd [MWt]	< 50
Hlavné kolektory geotermálnych vôd	triasové karbonáty
Perspektívne oblasti alebo štruktúry geot. vôd	Hornonitrianska kotlina

Zdroj: http://apl.geology.sk

Na základe orientačného inžinierskogeologického prieskumu sú hydrogeologické pomery lomu považované za jednoduché, nakoľko na hladinu podzemnej vody v uskutočnených sondách (5,5 m) sa nenarazilo.

Termálne a minerálne pramene

Hornonitriansky región je charakteristický výskytom minerálnych a termálnych vôd. Ich pôvod je hlbinný, odkiaľ sa pozdĺž zlomov dostávajú na povrch obohatené o rozpustné minerály a plynné látky.

Infiltračná oblasť týchto vôd je karbonátové mezozoikum, najmä mezozoikum pohoria Žiar a Malej Fatry na severnom okraji Hornonitrianskej kotliny a mezozoikum severných častí pohoria Tríbeč. Sekundárnou infiltračnou oblasťou sú paleogénne bazálne zlepence na južnom úpätí Malej Magury a Strážskych vrchov. Vody prestupujúce z pohoria nastupujú komplikovaný hlboký obeh do podložia kotliny, v ktorom dôležitú úlohu zohrávajú tlakové pomery a funkcie zlomov. Prostredníctvom malomagurského zlomu sa minerálne vody dostávajú do bojnickej vysokej kryhy a systémom zlomov v paleogénnom súvrství sa dostávajú na povrch. V kotline sa nachádzajú tri hlavné oblasti výskytu minerálnych vôd. Oblasť Veľkých a Malých Bielic (Ca-Mg-HCO_3 typ), Chalmovej (Ca-Mg-SO_4-HCO_3 typ), Novák-Koša (Ca-Mg-HCO_3- SO_4 typ) a Bojníc.

Ďalšie pramene a vrty termálnych vôd sú nevyužívané v Handlovej, Novákoch, Koši a Opatovciach n/N. Celkové zásoby termálnych vôd sa odhadujú na 52 $l.s^{-1}$.
V Bojniciach sú zachytené a využívané prírodné liečivé minerálne a termálne pramene vody s teplotou od 24 do 46°C. Sú to zemité vody so zvýšeným obsahom síranov. Mineralizácia kolíše od 531 $mg.l^{-1}$do 747 $mg.l^{-1}$. Obsah voľného CO_2 sa pohybuje v rozmedzí od 130 $mg.l^{-1}$ do 288 $mg.l^{-1}$. Pramene vyvierajú zo stredno vrchnoeocénnych sedimentov a pochádzajú z mezozoických karbonatických hornín.

6.6.3. Vodohospodársky chránené územia

Zákonom 305/2018 Z.z. zo 16.októbra2018 o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli určené chránené vodohospodárske oblasti znázornené na mape:

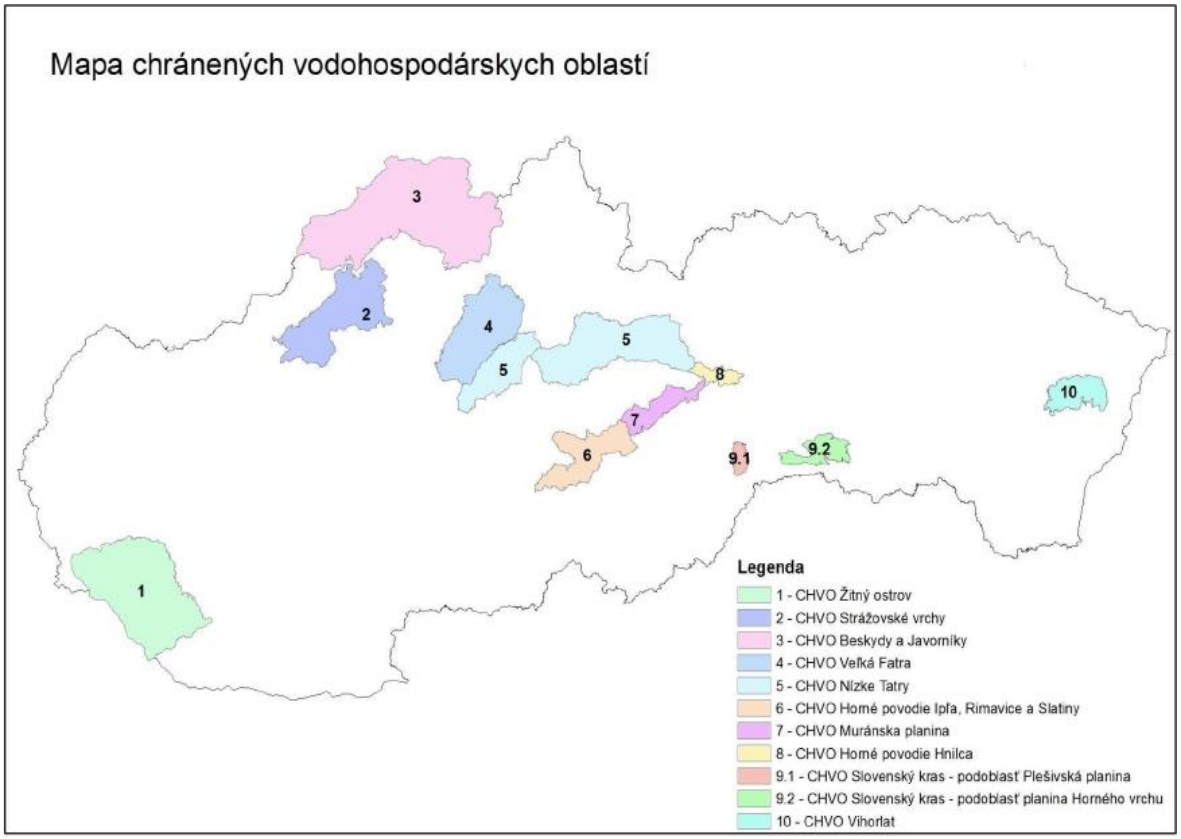

Zdroj: Zákon 305/2018 Z.z. zo 16.októbra2018

Hodnotené územie sa nenachádza v území vodohospodársky chránenom v zmysle citovaného zákona. V zmysle NV SR č. 617/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti, citlivými oblasťami sú všetky útvary povrchových vôd, ktoré sa na území Slovenskej republiky nachádzajú alebo týmto územím pretekajú.

Vodárenské zdroje:

- HBL – 5, HBL – 7 a HO – 3 s celkovou výdatnosťou 8,5 l/s, v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom. Ide o zdroje pitnej vody pre obec Lehota pod Vtáčnikom, pre ktoré boli určené ochranné pásma I. a II. stupňa (Rozhodnutie Okresného národného výboru v Prievidzi, odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, č. PLVH 1019/405.1/A-10/83-Ch zo dňa 4.10.1983),
- HBL – 2 s odberom 4,0 l/s, v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom – jedná sa o doplňujúci vodárenský zdroj pre obec Lehota pod Vtáčnikom, pre ktorý boli určené ochranné pásma I. a II. stupňa - OP II. stupňa je rozdelené na vnútornú časť OP II. stupňa a vonkajšiu časť OP II. stupňa (Rozhodnutie Okresného národného výboru v Prievidzi, odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, č. PLVH 9781/405.1/A-10/84-CH z dňa 28.3.1985),
- prameň Pod kameňolomom s výdatnosťou 2,0 – 5,0 l/s, v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom, ktorý slúži na zásobovanie obce Cigeľ pitnou vodou (ochranné pásmo I. a II. stupňa určil Okresný úrad v Prievidzi, odbor životného prostredia určil Rozhodnutím č. OZP 2902/1998/ŠVS z dňa 8.3.1999),

- pramene Dudášová s výdatnosťou 10 l/s, v k. ú. Podhradie a Dražie Sekaniny s výdatnosťou 12,5 l/s sa nachádza v k. ú. Podhradie, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou vodovodom Podhradie – Lehota pod Vtáčnikom (ochranné pásma I. stupňa prameňa Dudášová a prameňa Dražie Sekaniny a ochranné pásma II. stupňa spoločné pre pramene Dudášová a Dražie Sekaniny určil Okresný úrad v Prievidzi, odbor životného prostredia určil Rozhodnutím č. OZP 2281/1999/ŠVS z dňa 11.5),
- Poľnohospodárske družstvo Poľno Vtáčnik, s.r.o. má vlastný zdroj vody.

Celková výdatnosť vodných zdrojov je 17 l/sec.

Citlivé a zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd , v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mgl^{-1} alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Obec Lehota pod Vtáčnikom ***nie je zaradená medzi Zraniteľné oblasti*** v zmysle Nariadenia vlády č. 174/2017 Z. z..

Navrhovaná činnosť bude umiestnená na existujúcej ploche, ktorá je vedená ako ostatná plocha a jej realizáciou nebudú ovplyvnené vodné toky, podzemné vody ani poľnohospodársky využívané pozemky.

6.7. Fauna a flóra

Územie okresu Prievidza predstavuje významné refúgium xerotermných rastlín a živočíchov na Hornom Ponitrí. Mnohé taxóny flóry a fauny tu dosahujú severnú hranicu výskytu. Rieka Nitra tvorí prirodzenú migračnú trasu z juhu, od Dunaja až po záver rieky, pod Reváňom v Lúčanskej Malej Fatre.

6.7.1. Rastlinstvo

Hodnotené územie patrí z hľadiska fytogeografického členenia (Futák, In. Atlas krajiny SR 2002) do:

oblasti: západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale)
obvodu: predkarpatskej flóry (Praecarpaticum)
okresu: Slovenské stredohorie
podokres: Vtáčnik

V hodnotenom území dominujú lesné ekosystémy, ktoré sú doplnené mozaikou podhorských lúk. Z hľadiska pôvodnosti lesných porastov v priestore lomu a obslužnej komunikácie hodnoteného územia prevládajú zmiešané horské lesy. Na podvrcholovej plošinke sa vyskytuje krovitá bučina s vtruseným smrekom, v podraste s vysokými druhmi ako Adenostyles alliariae, Rumex arifolius, Cicerbita alpina, Doronicum austriacum. Pozoruhodný je výskyt Crepis sibirica na zatrávnenej vrcholovej plošinke. Na

severozápadnej expozícii pod temenom vo výške 1330 m sú skupiny pôvodného smreka s podrastom Luzula sylvatica, Vaccinium vitis-idaea, Vaccinium myrtillus a alamagrostis arundinacea.

Základnú predstavu o vegetačnom kryte sledovaného územia poskytuje geobotanická mapa (Michalko a kol., 1986). Podľa nej na území prevažujú lužné lesy nížinné (U), lužné lesy podhorské a horské (Al), dubovo-hrabové lesy karpatské (C), bukové kvetnaté lesy podhorské (Fs), bukové lesy kvetnaté (F), s menšími rozlohami sú tu zastúpené aj bukové lesy vápnomilné (CF), bukové kyslomilné lesy podhorské (LF), bukové kyslomilné lesy horské (Fm), dubové xerotermofilné lesy submediteránne a skalné stepi (Q), dubové subxerotermofilné a borovicové xerofilné lesy (Qs), dubovo-cerové lesy (Qc) a dubové nátržníkové lesy (Qp).

V území boli podľa potenciálnej prirodzenej vegetácie vyčlenené nasledovné jednotky:

Lužné lesy podhorské a horské – patria k zonálnym rastlinným spoločenstvám, ich existencia je podmienená hydrológiou, makroklímou územia, v ktorom sa vyskytujú. Zo stromov sú zastúpené jelša sivá (Alnus incana), vŕba krehká (Salix fragilis), javor horský (Acer pseudoplatanus), z krovín vŕba purpurová (Salix purpurea) a iné druhy vŕb;

Dubovo-hrabové lesy karpatské – zo stromov sú zastúpené dub zimný (Quercus petraea), hrab obyčajný (Carpinus betulus), lipa malolistá (Tilia cordata), lipa veľkolistá (Tilia platyphyllos) a Čerešňa vtáčia (Cerasus avium), z krovín zemolez obyčajný (Lonicera xylosteum), lieska obyčajná (Corylus avellana);

Bukové lesy kvetnaté – zo stromov prevláda buk lesný (Fagus sylvatica), jedľa biela (Abies alba), z krovín je to baza červená (Sambuces racemosa), baza čierna (Sambucus nigra), bršlén európsky (Euonymus europaeus) a iné;

Bukové kvetnaté lesy podhorské - zo stromov majú zastúpenie hrab obyčajný (Carpinus betulus), Čerešňa vtáčia (Cerasus avium);

Dubové subxerotermofilné a borovicové xerofilné lesy – zo stromov sú to borovica lesná (Pinus sylvestris), dub žltkastý (Quercus dalechampii), dub plstnatý (Quercus pubescens), dub cerový (Quercus cerris), z krovín drieň obyčajný (Cornus mas).

Z hľadiska ekologického sú významné okrem lesných spoločenstiev i skalné, lúčne, poľné a vodné spoločenstvá.

6.7.2. Živočíšstvo

Podľa zoogeografického členenia (Čepelák, 1980) patrí územie do:

provincia: Karpaty (Karpatikum)
oblasť: Západné Karpaty
obvod: juhoslovanský
okrsok: dunajský
podokrsok: pahorkatinový

Priestor dotknutého územia sa nachádza na hranici ekotónovej zóny regiónov Vtáčnik s prepojením na intravilán obcí.

Živočíšstvo pohoria Vtáčnik je veľmi pestré, zastúpené 5 382 druhov živočíchov, z toho 5 162 bezstavovcov a 220 druhov stavovcov. Zo zástupcov fauny si pozornosť zaslúži výskyt rysa a mačky divej ako pôvodných šeliem. Ďalej sa v nej vyskytuje jelenia, v nižších polohách srnčia a diviačia zver, líšky, veverice, kuny. Zo vzácnych

dravcov sa v oblasti vyskytuje sokol sťahovavý (Falco peregrinus), orol krikľavý (Aquila pomarina), orol kráľovský, hadiar krátkoprstý a včelár obyčajný. Treba spomenúť aj veľmi vzácneho jariabka hôrneho, ktorého stavy vo Vtáčniku sú už pomerne nízke. Územie je bohaté aj na mnohé vzácne a chránené bezstavovce, ako sú napríklad fúzač obrovský, nosorožtek obyčajný, cikáda viničová, sága stepná. Z motýľov je to napr. jasoň chochlačkový, vidlochvost ovocný a feniklový, z pavúkov stepník červený. Okrem lesnej zveri tu môžeme vidieť vzácne druhy mäkkýšov a obojživelníkov (salamandra škvrnitá, mlok vrchovský, jašterica zelená).

Charakteristika fauny:

Mäkkýše (Mollusca): Jedine nálezisko endemického druhu Cochlodina fimbriata remota. Územie je bohaté aj na ďalšie karpatské endemity - Cochlodina cerata, Vitrea transsylvanica, Bielzia coerulans, Vestia turgida, Perforatella vicina, Trichia lubomirskii, T. villosula.

Pavúky (Araneida, Araneae): Panamomops inconspicuus, Clubiona similis, Hahnia helveola, Lepthyphantes nodifer, Pardosa ferruginea, Scotophaeus blackwalli, Thanatus sabulosus a iné.

Vážky (Odonata): Calopteryx virgo, Cordulegaster bidentatus. Blanokrídlovce (Hymenoptera): Zistených 113 druhov z čelade Braconidae (okrem iných aj Aspilota lineola, A. breviantennata, Dacnusa pubescens, Exotela gilvipes) i 14 druhov čmeliakov (Pyrobombus hypnorum, P. soroeensis, Megabombus sylvarum a iné.

Chrobáky (Coleoptera): Duvalius microphthalmus, Deltomerus tatricus, Nebria tatrica, Carabus auronitens, Cychrus attenuatus, Barypeithes purkynei, Eucinetus haemorrhoidalis a iné.

Obojživelníky (Amphibia): Salamandra salamandra, Bombina variegata, Rana temporaria.

Plazy (Reptilia): Lacerta agilis, Lacerta muralis, Lacerta vivipara, Elaphe longissima.

Vtáky (Aves): Bonasa bonasia, Tetrao urogallus, Columba oenas, Dendrocopos medius, Picoides tridactylus, Scolopax rusticola, Upupa epops, Aquila pomarina, Lanius collurio.

Cicavce (Mammalia): Neomys anomalus, N. fodiens, Sorex alpinus, Lynx lynx, Felis silvestris, Lutra lutra.

V širšom území sa uplatňujú tieto základné typy biotopov a na ne viazané zoocenózy:

1. hydrické biotopy (typu tečúcich vôd, typu stojatých vôd)
2. lúčne biotopy a poľnohospodárska pôda
3. nelesná drevinná vegetácia (líniová vegetáciu, sady, záhrady, parky, solitéry, brehové porasty)
4. lesné ekosystémy
5. skalnaté biotopy (skaly, lomy, odkryvy)
6. ľudské sídla

6.7.3. Chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy

Podľa prevodu lesných typov na lesné biotopy podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová,V., Valachovič,M., (eds.), 2002) sa v blízkom území dotknutej lokality vyskytuje typ lesného biotopu európskeho významu:

Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy - Kód natura 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy.
Štruktúra a ekológia: Mezotrofné a eutrofné porasty nezmiešaných bučín a zmiešaných jedľovobukových lesov spravidla s bohatým viacvrstvovým bylinným podrastom tvoreným typickými lesnými sciofytmi s vysokými nárokmi na pôdne živiny. Vyskytujú sa na rôznom geologickom podloží, pravidelnejších svahoch s menším sklonom do 20°, na stredne hlbokých až hlbokých, štruktúrnych, trvalo vlhkých pôdach s dobrou humifikáciou (mulový moder) najmä typu kambizem. Porasty sú charakteristické vysokým zápojom drevín, u podhorských (sieňových) bučín s chýbajúcim alebo slabo vyvinutým krovinným poschodím.

V hodnotenom území sa prejavujú urbanizačné vplyvy. Stupeň urbanizácie je odrazom koncentrácie obyvateľov, to znamená, že vplyvy na biotu sú výrazné najmä v bezprostrednom okolí sídla. Prejavujú sa zvýšeným ruchom, ktorý so sebou prináša vyrušovanie živočíchov na miestach ich rozmnožovania, na potravinových lokalitách, resp. na miestach oddychu. Premávka na cestných komunikáciách spôsobuje značný počet kolízií s niektorými druhmi živočíchov, najčastejšie sú to rôzne druhy vtákov a cicavcov. Vplyv urbanizácie na vegetáciu sa prejavuje objavovaním sa sekundárnych antropogénnych biotopov s prítomnosťou ruderálnej vegetácie. Tento jav je typický najmä pre okrajové časti sídiel, osamotené objekty v krajine, devastované plochy, ale tiež okraje ciest, polí a pod.

Z hľadiska znečistenia ovzdušia a imisného spádu je vegetácia záujmového územia ovplyvnená. Znečisťujúce látky spôsobujú intenzívnejšie opadávanie lístia a ihličia (jedľa, smrek, smrekovec a dub).

Bolo zistené odumieranie bukových porastov vo všetkých vekových skupinách. Predpokladanou príčinou je imisné zaťaženie v súčinnosti s abiotickými činiteľmi – sucho, mráz. Priemerné poškodenie lesov je 38,0 %, čo radí okres medzi najviac poškodené v Trenčianskom kraji. V sledovanom území sa tento nepriaznivý stav prejavuje v zhoršenom zdravotnom stave lesných porastov, kde sa objavujú nekrózy na veľmi citlivých rastlinách a zníženým počtom epifytických lišajníkov. Aj keď podľa doterajších poznatkov v súčasnosti nehrozí zánik mladých lesných porastov na Hornej Nitre (registruje sa strata prírastku), následky ochorenia sa prejavia najmä v budúcnosti. Rapídne sa zníži stabilita porastov voči abiotickým a biotickým škodlivým činiteľom ako aj kvalita drevnej suroviny.

Bučiny vyskytujúce sa v blízkosti navrhovanej predstavujú podľa vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov chránený biotop európskeho významu Ls. 5.1 – Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)

– mimo územia európskeho významu NATURA 2000. Spoločenská hodnota tohto biotopu je stanovená vo výške 19,25 €/m2. V území platí v zmysle zákona NR SR č.

543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prvý stupeň ochrany.

Na pozemku parc, KN-C č. 2284 bude vytvorené ochranné pásmo v podobe pásu o šírke min. 5 m od priebehu lesného pozemku, ktorá bude pri dobývaní nerastu podľa plánu OPD ponechaná ako ochranný pás lesa – odstup od hranice lesného pozemku.

Chránené druhy

Podľa vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa v širšie dotknutom území nachádzajú európsky významné chránené druhy - z obojživelníkov kunka žltobruchá (Bombina variegata), z plazov jašterica bystrá (Lacerta agilis), užovka hladká (Coronella austriaca) a užovka stromová (Elaphe longissima), z vtákov v lesných biotopoch: bocian čierny (Ciconia nigra), orol krikľavý (Aquila pomarina), jariabok hôrny (Bonasa bonasia), žlna sivá (Picus canus), ďateľ čierny (Dryocopus martius), ďateľ prostredný (Dendrocopos medius) a muchárik bielokrký (Ficedula albicollis), z cicavcov rys ostrovid (Lynx lynx) a ojedinele aj medveď hnedý (Ursus arctos).

Biocentra, biokoridory a genofondové lokality

NRBc2 Vtáčnik – Bystričanský potok
Kategória: Biocentrum nadregionálneho významu
Výmera: 4 708 ha / 4 708 ha
Stav biocentra: prevažne vyhovujúci
Lokalizácia: k.ú. Osľany, Čereňany, Bystričany, Kamenec pod Vtáčnikom, Lehota pod Vtáčnikom, Podhradie
Krátka charakteristika a opis biocentra: Územie je porastené rozsiahlymi bukovými lesmi pralesovitého charakteru. V hrebeňových polohách (Vtáčnik – Kláštorná skala) sú vyvinuté montánne spoločenstvá so stenovalentnými druhmi Discus ruderatus, Macrogastra latestriata, Cochlodina cerata, Bulgarica cana a Clausilia cruciata. Tu sa nachádza jediné nálezisko endemického druhu Vtáčnika Cochlodina fimbriata remota. Z obojživelníkov tu žijú salamandra škvrnitá, mlok obyčajný, kunka žltobruchá, ropucha obyčajná, skokan hnedý a s. ostropyský. Z plazov tu boli zistené: jašterica obyčajná, j. múrová, slepúch lámavý, užovka stromová.

RBc6 Novácky les
Kategória: Biocentrum regionálneho významu
Výmera: 536 ha / 536 ha
Stav biocentra: prevažne vyhovujúci
Lokalizácia: k.ú. Nováky, Zemianske Kostoľany, Kamanec pod Vtáčnikom, Lehota pod Vtáčnikom
Krátka charakteristika a opis biocentra: Je to lesný ekosystém s okrajovými kríkovitými ekotónmi, medzi mestom Nováky a obcami Lehota pod Vtáčnikom a Kamenec pod Vtáčnikom. Bezprostredné okolie lesa tvoria agrocenózy, čo ešte zvyšuje význam zachovania lesných a kríkových porastov. Je to pomerne málo rušená lokalita v okrese, výnimkou je strelnica pre bezpečnostné zložky na okraji lesa od mesta Nováky. Z cicavcov európskeho významu sa vyskytuje mačka divá (Felis silvestris) a pĺšik lieskový (Muscardinus avellanarius). Z vtákov EV tu hniezdia ďateľ prostredný (Dendrocopos

medius), tesár čierny (Dryocopus martius), muchárik bielokrký (Ficedula albicollis) a strakoš obyčajný (Lanius collurio).

RBk2 hydrický
Dĺžka/šírka/výmera: cca 54 km/od 40 do 1 200 m/cca 4 046 ha
Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Stav biokoridoru: nevyhovujúci
Príslušnosť k.ú.: Nitrianske Rudno, Rudnianska Lehota, Liešťany, Lomnica, Nevidzany, Temeš, Dobročná, Seč, Dlžín, Dolné Šútovce, Horné Šútovce, Kanianka, Lazany, Nedožery, Brezany, Veľká Čausa, Hradec, Veľká Lehôtka, Prievidza, Sebedražie, Cigeľ, Nová Lehota, Handlová, Lehota pod Vtáčnikom, Podhradie
Charakteristika: Ako hydrický biokoridor napomáha hlavne migrácii spojenej s vodným tokom. Prechádza cez väčšinu územia okresu vo viacerých fragmentoch spájajúcich biocentrá, či biokoridory. Z časti je totožný s tokom Nitrice a Nitry, z časti sú tu zahrnuté aj iné toky. Zo záujmového územia pokračuje ďalej do okresu Partizánske.

RBk5
Dĺžka/šírka/výmera: cca 40 km/od 200 do 1 700 m/2 924 ha
Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Stav biokoridoru: čiastočne vyhovujúci
Príslušnosť k.ú.: Kamenec pod Vtáčnikom, Lehota pod Vtáčnikom, Nováky, Diviacka Nová Ves, Koš, Opatovce nad Nitrou, Kocurany, Bojnice, Horné Šútovce, Dolné Šútovce, Kostolná Ves, Banky, Mačov, Diviaky nad Nitricou, Diviacka Nová Ves, Vrbany, Nitrianske Sučany, Račice, Dvorníky nad Nitricou, Dolné Vestenice
Charakteristika: Spája regionálne biocentrá Vtáčnik, Bystričanský potok a Predné Štefankovo aj s možným pokračovaním do ďalších jednotiek siete ÚSES.

GL7 Vtáčnik
Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): k.ú. Kamenec pod Vtáčnikom, Bystričany, Lehota pod Vtáčnikom
Výmera: 99 ha
Krátka charakteristika a opis: Je to najstaršia rezervácia v okrese Prievidza (vyhlásená v roku 1950). Najvyšší bod rezervácie je na vrchole Vtáčnika 1345,6 m n. m., najnižší bod NPR je vo výške 1150 m n. m. Na vrchole rastie jediný prirodzený smrekový les v okrese Prievidza, pričom smreky majú od prevládajúcich vetrov charakteristický vejárovitý tvar. Vyskytujú sa tu aj bukové lesné porasty, pričom stromy sú košaté a pritom deformované klimatickými vplyvmi. Vek porastov sa pohybuje od 100 do 190 rokov. Z druhov európskeho významu tu hniezdi ďateľ bielochrbtý (Dendrocopos leucotos).
Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Ls5.1 – Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 – Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls5.3 – Javorovo-bukové horské lesy (9140)
Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov: ďateľ bielochrbtý (Dendrocopos leucotos).
Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:
• zachovať vekovú štruktúru drevín tak, aby minimálne 30% porastov bolo vo veku nad 100 rokov, 40% drevín bolo strednovekých 60-100 ročných a zvyšok mladších ako 60 rokov,

• ťažba dreva by mala prebiehať od augusta do januára, aby neboli počas odchovu mláďat rušené všetky európsky významné druhy živočíchov,
• regulované rozširovanie turistických a poľovníckych chodníkov.

GL10 Biely kameň
Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): k.ú. Cigeľ, Handlová, Nová Lehota, Lehota pod Vtáčnikom
Výmera: 117 ha
Krátka charakteristika a opis: Prestavuje lesné komplexy v členitej časti severného Vtáčnika, medzi kótami Biely kameň (1136 m n.m.), Malý Grič (889 m n.m.), Veľký Grič (971 m n.m.), Jelení vrch (702 m n.m.), Chvojka (836 m n.m.), Prieloh (789 m n.m.) a Tlstý diel (1016 m n.m.).
Lokalita je reprezentovaná kyslomilnými bukovými lesmi, bukovými a jedľovo-bukovými kvetnatými lesmi aj charakteristickými skalnatými útvarmi, predovšetkým na lokalite Biely kameň.
Lesné porasty sú formované človekom. V nižších polohách sú reprezentované prevažne borovicovými lesmi s dubom, hrabom, smrekom a jedľou. Z ihličnatých stromov najčastejšie zaznamenávame borovicu lesnú (Pinus sylvestris) a smrek obyčajný (Picea abies), ktoré sú zastúpené mozaikovito. Roztrúsene je zastúpená na mnohých miestach jedľa biela (Abies alba). Z listnatých drevín dominuje vo vyšších hypsometrických polohách buk lesný (Fagus sylvatica).
Z chránených druhov živočíchov európskeho významu sa tu vyskytujú: fuzáč alpský (Rosalia alpina), užovka hladká (Coronella austriaca), ďateľ prostredný (Dendrocopos medius), ďubník trojprstý (Picoides tridactylus), žlna sivá (Picus canus), kuvičok vrabčí (Glaucidium passerinum), sova dlhochvostá (Strix uralensis), rys ostrovid (Lynx lynx) a medveď hnedý (Ursus arctos).
Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Ls4 – Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Ls5.1 – Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)
Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov: fuzáč alpský (Rosalia alpina), užovka hladká (Coronella austriaca), ďateľ prostredný (Dendrocopos medius), ďubník trojprstý (Picoides tridactylus), žlna sivá (Picus canus), kuvičok vrabčí (Glaucidium passerinum), sova dlhochvostá (Strix uralensis), rys ostrovid (Lynx lynx) a medveď hnedý (Ursus arctos)
Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:
• zachovať vekovú štruktúru drevín tak, aby minimálne 30% porastov bolo vo veku nad 100 rokov, 40% drevín bolo strednovekých 60-100 ročných a zvyšok mladších ako 60 rokov,
• ťažba dreva by mala prebiehať od augusta do januára, aby neboli počas odchovu mláďat rušené všetky európsky významné druhy živočíchov,
• regulované rozširovanie turistických a poľovníckych chodníkov.

6.8. Chránené územia a ochranné pásma

V súčasnosti je ochrana biodiverzity a krajiny v Slovenskej republike zabezpečená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z., o ochrane prírody a krajiny. Zákon legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie

prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.
Zákon zaviedol celoplošnú koncepciu ochrany prírody založenú na územnom systéme ekologickej stability a na zaradení celého územia do 5. stupňov ochrany. Prvý stupeň, najvšeobecnejší a vzťahuje na celé územie krajiny.
Druhý až piaty stupeň je reprezentovaný jednotlivými typmi chránených území.

Navrhovaná činnosť bude realizovaná v území, ktorému prináleží prvý, najnižší, stupeň ochrany podľa §12 zákona c. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako územiu, ktoré nebolo vyhlásené za osobitne chránené územie alebo ochranné pásmo osobitne chráneného územia.

Navrhovaná činnosť nezasahuje svojim charakterom do lokality, kde sa chránené vtáčie územie nachádza.

Chránená krajinná oblasť Ponitrie - zasahuje do katastra obce Lehota pod Vtáčnikom v jej JV časti, vyhlásená v r. 1985, výmera 37 665 ha. Chránené územie sa rozkladá na území dvoch odlišných geologicko-geomorfologických celkov, ktoré svojím rozdielnym charakterom skalného podkladu objasňujú príčiny rozširovania rastlinných spoločenstiev. Prebieha rovnobežne s riekou Nitrou z juhozápadu na severovýchod. Juhozápadnú časť tvorí kryštalicko-druhohorné pohorie Tríbeč, severnú časť vulkanický masív pohoria Vtáčnik. Vtáčnik je typický bučinami, zmiešanými porastmi buka a jedle a sutinovými porastmi s javorinami. Prevládajú tu horské prvky flóry a fauny.

V CHKO rastie vyše 1 200 druhov vyšších rastlín, pričom sú tu zastúpené tzv. hraničné prvky, ktoré dosahujú severné, západné, prípadne južné hranice svojho výskytu. Pomerne veľké relatívne prevýšenie územia, geologická stavba, časté striedanie expozície a výšková klíma podmienili aj vertikálnu pásmovitosť lesnej vegetácie. Podľa vertikálneho členenia vyskytuje sa tu 6 lesných vegetačných stupňov a na základe povahy pôdneho prostredia boli vytvorené 4 rady a 2 medzirady.

Ako pri rastllinstve, aj pri živočíšstve je územie CHKO svojimi prírodnými pomermi a pestrou druhovou skladbou jedinečnou študijnou plochou vývoja fauny v karpatskom oblúku v poľadovej dobe. Celkove tu bolo zistených 5 382 druhov živočíchov, z toho 5 162 bezstavovcov a 220 druhov stavovcov. Zo zástupcov fauny CHKO si pozornosť zaslúži výskyt rysa a mačky divej ako pôvodných šeliem. Ďalej sa tu vyskytuje jelenia, v nižších polohách srnčia a diviačia zver.

Z maloplošných chránených území v širšom okolí posudzovaného územia vyskytujú: štyri národnéprírodné rezervácie (NPR): NPR Rokoš, NPR Veľká skala, NPR Vtáčnik, NPR Vyšehrad a štyri menšie prírodné rezervácie (PR): PR Biely Kameň, PR Buchlov, PR Makovište, PR Temešská skala, jedna národná prírodná pamiatka: NPP Prepoštská jaskyňa a päť prírodných pamiatok: PP Hradisko, PP Kobylince, PP Končitá, PP Prielom Nitrice, PP Sivý Kameň.

Do katastra obce Lehota pod Vtáčnikom zasahuje: NPR Vtáčnik a PP Sivý kameň. V bližšom okolí záujmového územia sa nachádzajú NPR Veľká skala, PR Makovište, PR Biely kameň.

NPR Vtáčnik bola vyhlásená Vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č.83/1993 Z.z. z 23. marca 1993, rozloha 194 ha. NPR je vyhlásená na ochranu typických vrcholových spoločenstiev vrchlovej bučiny s jedľou na andezitovom podklade. Územie sa nachádza severne od obce Kľak, v pohorí Vtáčnik, v skupine Vtáčnik-Sráz, v nadmorskej výške 1130-1346 m n.m. Na vrchole Vtáčnika môžeme vidieť vrcholovú

hrebeňovú plošinu s netvárnymi, košatými, deformovanými, scenéricky pútavými jedincami buka, jaseňa a javora v podraste s čučoriedkou. Na formovaní tohoto bukového porastu majú vplyv predovšetkým extrémne klimatické pomery. Na vrchole Vtáčnika majú stromy viac menej krovitý vzhľad, smrekové jedince sú zástavovitého vzhľadu, ošľahané od prevládajúcich vetrov.

Statné exempláre buka môžeme obdivovať až v nižších polohách. Podobné prípady bukových vrcholových spoločenstiev nachádzame aj v iných horstvách, kde však vznikli prevažne následkom odstránenia vyššie ležiacich spoločenstiev smrečín a kosodreviny. Z územia je známych okolo 120 druhov vyšších rastlín, niektorých chránených a zriedkavých, ako napr.: prilbica moldavská (Acconitum moldavicum), soldanelka uhorská (Soldanella hungarica), škarda sibírska (Crepis sibirica) a hniezdovka listová (Neottia nidus-avis).

NPR Veľká skala – rok vyhlásenia: 1984, rozloha: 59,2 ha, 4. stupeň ochrany, katastrálne územie Bystričany, dôvod ochrany: NPR je vyhlásená na ochranu fytogeograficky významnej lokality reliktnej borovice lesnej na zvetrávajúcom vulkanickom podloží Vtáčnika na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

PR Biely Kameň – rok vyhlásenia 1973, na ploche 115,9 ha, 5. stupeň ochrany. PR sa rozprestiera v k.ú. Cígeľ a Nová Lehota. Územie predstavuje dominantný bralnatý vrchol v severovýchodnom ukončení hlavného hrebeňa pohoria Vtáčnik. Pod vrcholom Biely Kameň (1136 m) sa nachádza niekoľko desiatok metrov vysoká skalná stena. Mohutný skalný reliéf je asi 150 m dlhý, predstavuje rozpadnuté čelo andezitového lávového prúdu. Význam spočíva v dominantnosti objektu, aj v príklade rozpadu lávových prúdov a zriedkavého výskytu ryolitových telies vo vulkanických komplexoch pohoria Vtáčnik. Hrebeňové pásmo tvorí bučina.

PR Makovište - rok vyhlásenia: 1973, rozloha: 24,11 ha, dôvod ochrany: vypreparované čelo andezitového prúdu so skalnými vežami a stenami. Územie sa nachádza juhovýchodne od obce Kamenec pod Vtáčnikom, v pohorí Vtáčnik, na pravej a ľavej strane Gepnárovej doliny, v nadmorskej výške 650-680 m n.m. Územie je tvorené produktami vulkanickej činnosti, hlavne pyroxenickými andezitmi. Práve ich menšia odolnosť voči zvetrávaniu a erózii majú za následok vytvarovanie lávového prúdu. Pôsobením vody a zvetrávacími procesmi vznikli vyvetralé, krajinársky esteticky pôsobivé skalné veže, bašty, skalné steny, suťové kužele, osypy a blokové polia. Dolinou preteká Kamenský potok, ktorého brehy lemuje kamenná andezitová suť. Na plytkých pôdach v skalných puklinách sa uchytili zakrpatené, zavetvené jedince buka, brezy a jarabiny rôznych bizarných tvarov. V týchto pomerne zachovalých častiach prírody sa podarilo zistiť výskyt zriedkavého chráneného druhu horských celkov Západných Karpát piskora vrchovského (Sorex alpinus). Na ťažko prístupných skalných bralách si nachádza vhodné podmienky na hniezdenie a odchov mláďat hlavne dravé vtáctvo. Okolitý les je prevažne ochranného charakteru, na plytkých kamenistých pôdach, čo v ňom obmedzilo hospodársku činnosť . Z tohto dôvodu sa tu zachovali viac menej pôvodné bučiny, s prestárlymi a netvárnymi jedincami.

Najbližšie k územiu dotknutému navrhovanou zmenou sa nachádza:

PP Sivý kameň PP - rok vyhlásenia: 1973, rozloha: 13,81 ha, 4. stupeň ochrany, katastrálne územie Podhradie, Malá Lehota, dôvod ochrany: je vyhlásená na ochranu esteticky pôsobivého objektu, ktorý je ukážkou bralného reliéfu vo vulk. pohoriach s

výskytom chránených druhov rastlín. Zvyšky zrúcanín stredovekého hradu z 2. pol. 13. storočia.

Na mape je zakreslená južná hranica ťažby v DP. Tvorí ju parcela 93-1901:

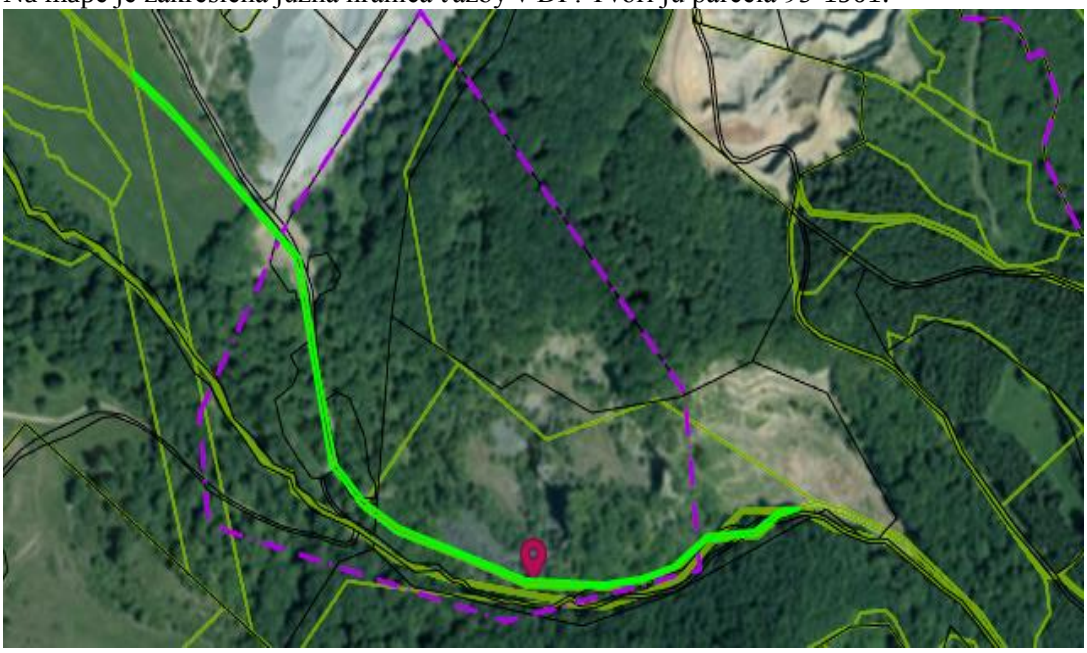

Zohľadňuje zachovanie cca 5 m širokého ochranného piliera od pravého okraja koryta Krivého potoka.

Na výseku z mapy ochrany prírody a krajiny je znázornené navrhované územie dotknuté ťažbou vo vzťahu k PP Sivý kameň:

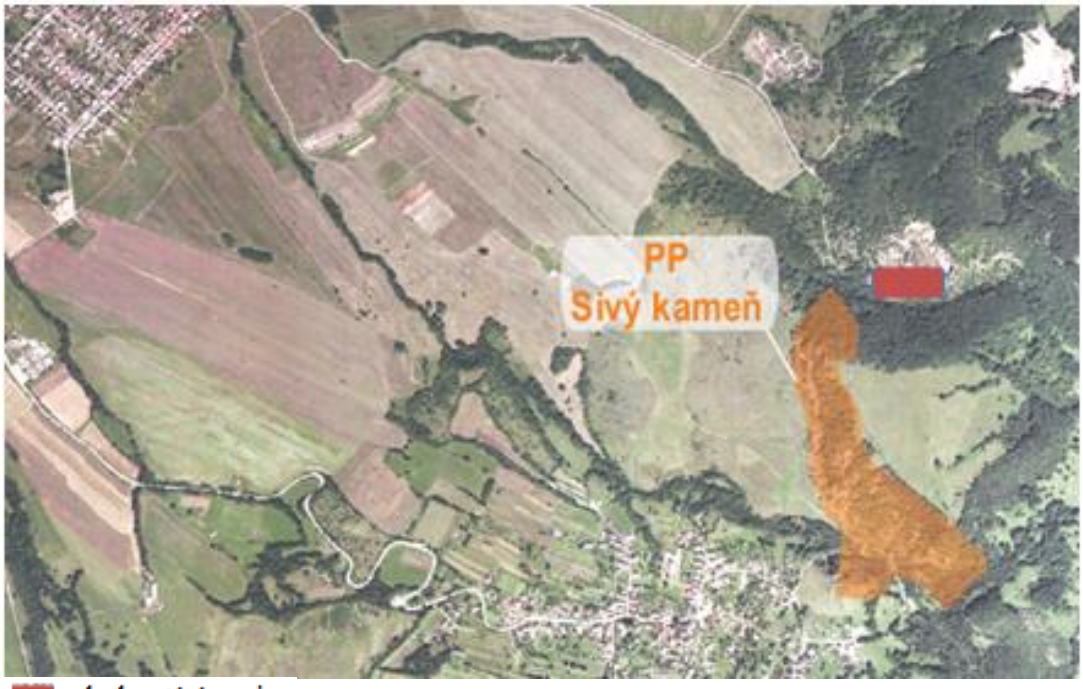

Zdroj: Mapa ochrany prírody a krajiny

NATURA 2000

Sústavu NATURA 2000 tvoria 2 typy území:

● osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia (CHVÚ);

● osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu (ÚEV) – pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Do posudzovaného územia nezasahujú v rámci NATURA 2000 žiadne chránené vtáčie územia (CHVÚ - v zmysle návrhu schválenom uznesením vlády č. 636/2003), taktiež žiadne územie európskeho významu (v zmysle výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1).
Najbližšie CHVÚ od posudzovaného územia sú: severozápadne CHVÚ č. 28 Strážovské vrchy a juhozápadne CHVÚ č. 31 Tríbeč.

Najbližšie ÚEV zasahujúce do katastra Lehota pod Vtáčnikom je: Vtáčnik SKUEV0273, mimo katastra najbližšie ÚEV je Rokoš SKUEV0128.

Ramsarské lokality

Slovenská republika je od 1.1.1993 riadnou zmluvnou stranou Ramsarskej konvencie. Slovensko sa pristúpením k tejto konvencii zaviazalo zachovávať a chrániť mokrade, ako regulátory vodných režimov a biotopy podporujúce charakteristickú flóru a faunu.

Hodnotené územie nie je zaradené do zoznamu Ramsarského dohovoru o mokradiach.

Nedochádza k stretu záujmov ložiska nevyhradeného nerastu s hlavnými prvkami ochrany prírody. Navrhovaná činnosť je lokalizovaná v území s prvým stupňom ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, mimo navrhovaných území európskeho významu, chránených vtáčích území a súčasnej sústavy chránených území.
Priamo do územia určeného na zmenu navrhovanej činnosti, z chránených území nezasahuje žiadne a ani v okolí navrhovanej činnosti sa žiadne nenachádza.

Chránené stromy

Chránené stromy sú kultúrne, vedecky, ekologicky, krajinotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradí, ktoré môže okresný úrad vyhlásiť všeobecne záväznou vyhláškou za chránené stromy.

Najbližší chránený strom je zobrazený na mape:

[Chránené stromy]: Lipa na Šajbách *(Stav údajov k: 30.01.2021)*	
Evidenčné číslo štátneho zoznamu:	S 416
Názov chráneného stromu:	Lipa na Šajbách
Právny predpis vyhlásenia:	VZV KÚ v Trenčíne 2/1996
Dátum vyhlásenia:	06.11.1996
Posledná revízia údajov:	22.05.2014 08:28:07
Počet stromov:	1
Detail:	Štátny zoznam chránených stromov

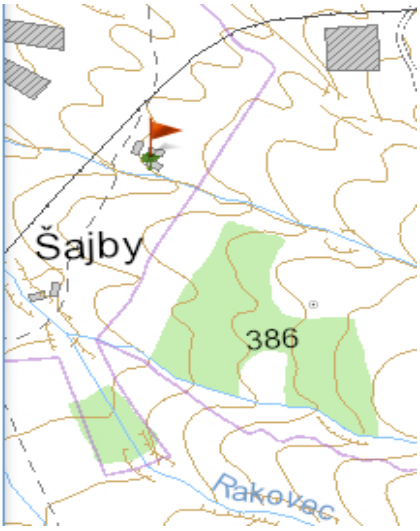

Zdroj: https://app.sazp.sk/atlassr/

Navrhovaná činnosť nezasahuje svojim charakterom do lokality, kde sa chránené stromy nachádzajú.

Druhová ochrana

Druhová ochrana je zabezpečovaná okrem zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktorý samostatne vyčleňuje druhovú ochranu, aj zákonom č. 15/2005 o ochrane voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, právnymi predpismi Európskeho spoločenstva, ktoré implementujú dohovor CITES – nariadenie Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších zmien a doplnkov a súvisiace nariadenia č. 1808/2001 a č. 349/2003 v znení neskorších zmien a doplnkov.

Zoznam chránených rastlín, chránených živočíchov a prioritných druhov je uvádza vyhláška MŽP SR č. 24/2003 v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002. V prílohe vyhlášky je i zoznam druhov európskeho a druhov národného významu. Druhy európskeho významu a druhy národného významu môže MŽP SR ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom za chránené rastliny a chránené živočíchy. Druhová ochrana je významným kritériom hodnotenia ekologickej významnosti územia a genofondovo významných lokalít. V dokumentácii ÚSES je výskyt chránených druhov v biotopoch zohľadňovaný pri vymedzovaní biocentier a biokoridorov. Evidenciu chránených druhov a starostlivosť o ne v riešenom území zabezpečuje ŠOP SR, Správa CHKO Ponitrie v spolupráci so samosprávou a právnickými osobami hospodáriacimi v riešenom území.

K najzávažnejšej príčine, ktorá ohrozuje chránené druhy rastlín a živočíchov je zánik alebo narušenie ich biotopu, v ktorom žijú. Tieto zmeny sú dôsledkom činností ako sú napr. vysúšanie močarísk a zánik vodných plôch, rozorávanie lúk (rozširovanie plôch ornej pôdy v lokalitách TTP), nevhodné zásahy do lesov (najmä nevhodná skladba

vysádzaných drevín), úprava vodných tokov, likvidácia brehovej vegetácie, znečisťovanie pôdy, vody. Najvypuklejším problémom v súčasnosti je zarastanie krajiny, t.j. degradácia trávobylinných spoločenstiev. Tento typ biotopov podlieha sukcesným zárastom spôsobených zmenou intenzity ich využitia sa stáva sa tak najohrozenejším biotopom v riešenom území.

Ochranné pásma

Ochranné pásma infraštruktúry (komunikácií, NN, vodovodu, plynovodu, kanalizácie, elektro) budú pri realizácii navrhovanej zmeny rešpektované v zmysle platných predpisov.

V hodnotenom území sú stanovené ochranné pásma nasledovne:

Pásma hygienickej ochrany (PHO)

- *Ochranné pásma vodných zdojov* – pásmo hygienickej ochrany (PHO) stanovuje podľa charakteru, významu a podmienok príslušný vodohospodársky orgán, ktorý vymedzí I. stupeň PHO, II. Stupeň PHO – jeho vnútorné a vonkajšie pásmo. Časť plochy realizovania ťažby ako aj časť DP súčasne využívaného navrhovateľom zasahuje do pásma hygienickej ochrany II.stupňa vodného zdroja „Prameň Pod Kameňolomom“, ktoré bolo určené rozhodnutím OÚ v Prievidzi, odbor ŽP, č.j. OZP 2902/1998 ŠVP zo dňa 08.03.1999, ktorým sa ustanovujú ochranné pásma PHO vodných zdrojov a určujú podmienky pre činnosť v nich. V zmysle prílohy č.3 časť B, bod 3.7 k vyhláške MŽP SR č.29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov bolo pre „Využívanie ložiska nevyhradeného nerastu, stavebného kameňa – andezitu vykonávaného banským spôsobom v kameňolome Vtáčnik, k.ú. Lehota pod Vtáčnikom“ na parcelách č.3-1862 a 3-1890 realizované hydrogeologické posúdenie. Uvedené posúdenie vykonal a činnosť odsúhlasil RNDr. Anton Auxt, HES-COMGEO, s.r.o. Banská Bystrica, za podmienky bezpodmienečného dodržania navrhnutých opatrení.
Ďalšie opatrenia pre ochranu tohto zdroja boli prijate pri posudzovaní zámeru: „Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá LehotaI.- kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP“. Prijaté opatrenia sa pravidelne vyhodnocujú. Pri poslednom vyhodnotení bolo konštatované plnenie všetkých prijatých opatrení, t.j. aj vo vzťahu k ochrane vodných zdrojov.
- *Ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov kúpeľov* - územie navrhovanej činnosti je situované mimo ochranného pásma II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Bojniciach (príloha č. 2 k vyhláške MZ SR č.255/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Bojniciach).

Ochranné pásma vonkajších vzdušných vedení

Ochranné pásma vonkajších vzdušných elektrických vedení (pre napäťové rozvody vymedzené od krajného vodiča) :
u veľmi vysokých napätí:
- od 60 kV do 110 kV – 15 m
- od 110 kV do 220 kV – 20 m
- nad 220 kV – 25 m
u vysokých napätí:

- do 60 kV - 10 m
- u kábelových rozvodov od krajného kábla min. 1 m obojstranne
- u rozvodných staníc 30 m po obvode kolmo od hranice objektov stanice
- 10 m od trafostaníc.

Ochranné pásma ciest v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov,
Pre cestu III/1791 výhľadové šírkové usporiadanie:
- mimo zastavaného územia v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101.

6.9. Územný systém ekologickej stability

GNÚSES vyjadruje základný rámec priestorovej ekologickej stability územia Slovenska, predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovaných prírodných území SR. Vláda SR uznesením č. 319 z 27. apríla 1992 schválila GNÚSES ako základný a východiskový dokument pre zabezpečenie ekologickej stability a ochrany diverzity v SR. Stal sa záväzným podkladom pre spracovanie nižších stupňov ÚSES a pre spracovanie plánovacích a projekčných dokumentácií všetkých stupňov, ktoré sa dotýkajú priestorovej organizácie a využitia územia.

Generel nadregionálneho ÚSES bol v roku 2000 aktualizovaný a následne v roku 2001 premietnutý do Koncepcie územného rozvoja Slovenska, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje takú celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených geoekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá vytvára predpoklady pre zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života v území a vytvára predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj krajiny. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho a regionálneho alebo miestneho významu. Významnou súčasťou vytvorenia celoplošného ÚSES je aj systém opatrení na ekologicky optimálnu organizáciu a využitie krajiny. V rámci ochrany prírody a starostlivosti o životné prostredie sa považuje za východiskový dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky.

ÚSES je vybraná nepravidelná sieť endogénne ekologicky stabilnejších segmentov krajiny, ktoré sú v nej rozmiestnené na základe vzájomných vzťahov, funkcií a optimálnych priestorových kritérií. Kostru ekologickej stability tvoria existujúce relatívne ekologicky stabilnejšie segmenty v krajine. Ekologickým krajinným segmentom môže byť akákoľvek ekologicky hodnotnejšia časť krajiny, v závislosti od kvality ekosystémov.

Pre územie okresu Prievidza bol spracovaný dokument Regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES) v r.1994. Tento dokument RÚSES bol v roku 2019 aktualizovaný a modifikovaný na súčasný stav okresu Prievidza. Tento dokument RÚSES je teda vlastne aktualizovaný a modifikovaný pôvodný dokument RÚSES na súčasný okres Prievidza

Výsek z návrhu RÚSES okresu Prievidza prezentujúci hodnotené územie:

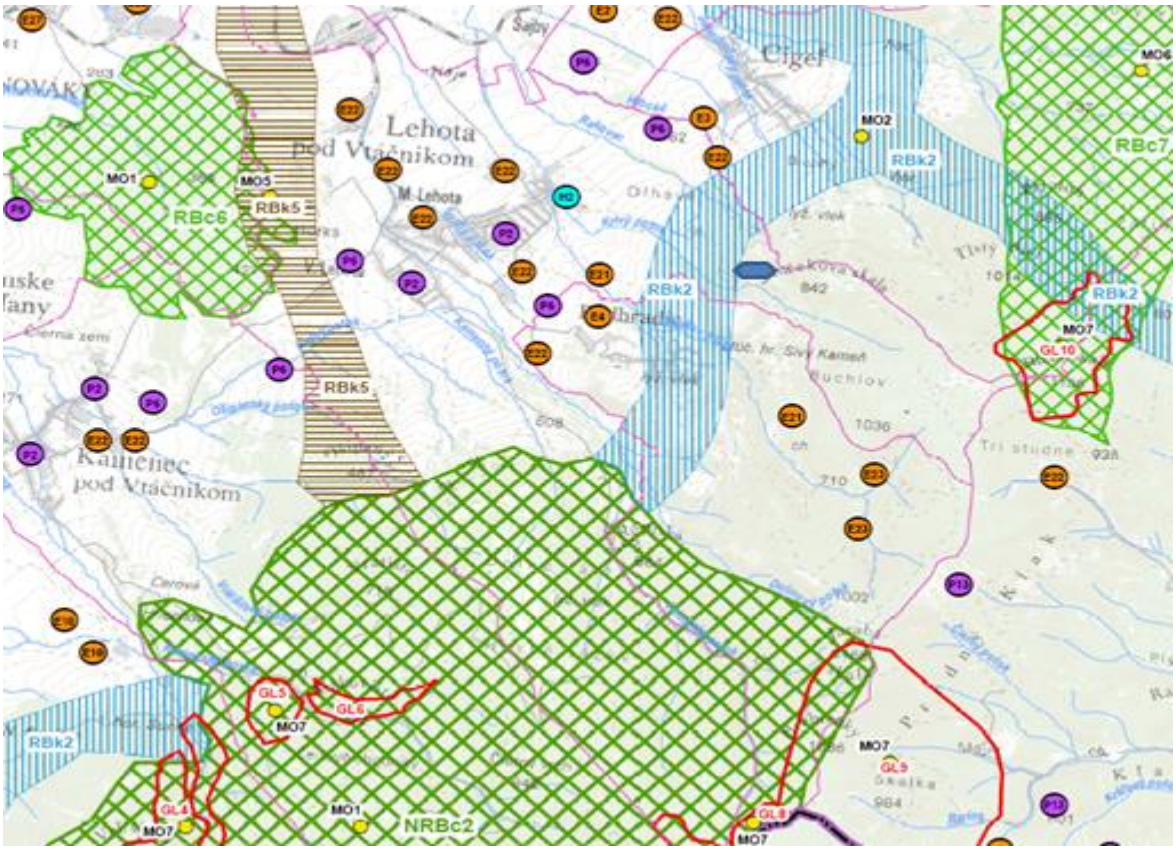

- dotknuté územie

biokoridor regionálneho významu – hydrický

biokoridor regionálneho významu – terestrický

biocentrum regionálneho významu

Zdroj: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Prievidza (návrh)

V blízkosti dotknutého územia sa nachádza biokoridor regionálneho významu:
RBk2 hydrický
Dĺžka/šírka/výmera: cca 54 km/od 40 do 1 200 m/cca 4 046 ha
Kategória: Biokoridor regionálneho významu
Stav biokoridoru: nevyhovujúci
Príslušnosť k.ú.: Nitrianske Rudno, Rudnianska Lehota, Liešťany, Lomnica, Nevidzany, Temeš, Dobročná, Seč, Dlžín, Dolné Šútovce, Horné Šútovce, Kanianka, Lazany, Nedožery, Brezany, Veľká Čausa, Hradec, Veľká Lehôtka, Prievidza, Sebedražie, Cigeľ, Nová Lehota, Handlová, Lehota pod Vtáčnikom, Podhradie.

Stupeň ekologickej stability územia vyjadruje plošný pomer medzi prirodzenými, poloprirodzenými až antropogénnymi prvkami v sledovanom území. Odráža vzájomný pomer negatívnych a pozitívnych krajinných prvkov v území. Za pozitívne krajinné prvky považujeme ekosystémy zodpovedajúce prírodným a poloprírodným podmienkam a to lesné porasty, trvalé trávne porasty - lúky a pasienky, prirodzené vodné toky, vegetáciu v okolí zastavaných plôch, plochy verejnej zelene a záhrad. K negatívnym krajinným prvkom radíme umelo vytvorené, prípadne pozmenené plochy a objekty ako sú orná pôda, ťažobné priestory, skládky odpadov a pod.

Miera ekologickej stability územia sa hodnotí na základe stupňa ekologickej stability (SES). SES je spravidla vypočítaný pre jednotlivé katastrálne územia a je najčastejšie hodnotený v piatich kategóriách, od veľmi nepriaznivej po veľmi priaznivú. Dotknutá lokalita navrhovaného zámeru nezasahuje do žiadneho z vyššie vymenovaných a hodnotených prvkov ÚSES. Dotknuté územie sa nachádza na území s prvým stupňom ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

6.10. Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria

6.10.1. Štruktúra krajiny

Súčasnú krajinnú štruktúru tvoria súbory prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov, ako aj novovytvorené umelé prvky, ktoré vznikli na osnove prvotnej štruktúry. Jej prvky možno charakterizovať najmä ako fyzické formy využitia zeme a reálnej bioty a ako objekty a výtvory človeka (Miklós, L., 1993). Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) odzrkadľuje prírodné danosti územia.

Fragmenty lesných celkov na lesnej ale aj na nelesnej pôde predstavujú význačný rys hodnotenej krajiny a podieľajú sa na tvorbe charakteristickej mozaikovitosti krajiny aj v oblasti lazov.

V hodnotenom území boli vyčlenené typy súčasnej krajinnej štruktúry, ktoré boli zoskupené do určitých skupín na základe fyziognómie alebo funkčného postavenia. Primárna krajinná štruktúra je systémom zloženým zo všetkých zložiek životného prostredia (abiotické a biotické prostredie). Primárnu krajinnú štruktúry hodnotíme ako prírodný potenciál, resp. reprezentatívny potenciálny geoekosystém. Širšie územie sa vyznačuje vysokým podielom jej sekundárnej premeny a to najmä vybudovaním rozsiahlych priemyselno-technických aglomerácií nadväzujúcich na banskú činnosť - ťažbu hnedého uhlia a s tým spojenú urbanizáciou hlavných sídiel ale i menších obcí a značnú premenu ostatnej krajiny na priemyselno-utilizačný charakter. Súvislejšie lesné komplexy ako hospodársky využívané lesné pozemky ostali v podstate len v oblasti pohoria Vtáčnik a v širšom okolí aj v ostrovnom segmente lesného komplexu medzi Novákmi a Lehotou pod Vtáčnikom, ktorý salokálne nazýva Hôrka (441 m n.m.).

V sledovanom území boli na základe vyššie uvedených kritérií vyčlenené nasledovné štruktúrne prvky:

- urbánny komplex zahrňujúci obytné a obslužné prvky, priemyselné, dopravné a skladové priestory a športovo-rekreačné prvky - tento komplex zahrňuje vlastnú obec vrátane poľnohospodárskych areálov a ich infraštruktúry;
- komunikačný a produktovodný komplex - predstavuje líniové dopravné prvky (cesty, železnicu) a produktovody (plynovod, elektrické vedenia, vodovod, kanalizačný zberač);
- skládkový komplex - centrálne skládky, iné skládky - predstavuje niekoľko väčších alebo menších neriadených skládok tuhého komunálneho a zmiešaného odpadu. V okolí sa nachádza aj niekoľko riadených skládok komunálneho a priemyselného odpadu;
- poľnohospodársky komplex - oráčinové prvky, prvky trvalých trávnych porastov, sadové prvky, prvky hospodárskych dvorov - tvorí ho orná pôda v území vo veľkoblokovej štruktúre a menej aj ako záhumienky a menšie polia, trvalé trávne

porasty rôzneho charakteru a druhového zloženia, menšie sady, pridomové záhrady a pod. Treba sem zaradiť aj poľnohospodárske dvory a areály, poľné hnojiská, sklady a pod. rozptýlené v celom okolí, najčastejšie v blízkosti (na okraji) sídiel;

- lesohospodársky komplex - prvky prirodzených a poloprirodzených porastov, prvky umelých porastov - tvoria ho lesné komplexy v okolí – posudzovaná lokalita nachádzajúca sa na úpätných svahoch Vtáčnika východne od obce Lehota pod Vtáčnikom, predstavuje zalesnený komplex hospodárskej bučiny a lehosospodárskymi zásahmi zmladzovania porastu a náhradnej doplnkovej výsadby;
- vodné prvky - vodné toky, vodné plochy, využívané vodné zdroje, pramene, zamokrené lokality zahŕňajú vlastný tok Nitry a Lazného potoka a ich prítoky a vodné plochy, štrkoviská. Všetky toky a plochy sú značne atakované ľudskou činnosťou a kvalita vody v nich je podmienená charakterom poľnohospodárskeho využitia okolia tokov, vplyvmi vyplývajúcimi z priemyslu a celkovej situácii v území;
- vegetačné štruktúrne prvky - porasty lesného charakteru, pobrežné bylinné spoločenstvá, pobrežné bylinné alebo drevinné medzernaté spoločenstvá, trávne mokradné spoločenstvá. Vzhľadom na intenzívne využívanie tohto územia sa v území rozšírili aj ruderálne spoločenstvá. Z hľadiska fyziognómie rozlišujeme vegetáciu urbánnej štruktúry (parková vidiecka vegetácia, sprievodná vegetácia a pod.), odprírodnenú poľnohospodársku štruktúru (velkoplošné oráčiny, záhumienky, záhradky), poloprirodzenú rekreačnú štruktúru (vegetácia sídla, záhradkárske osady a i.), prirodzenú krajinno-ekologickú štruktúru (vodné toky a plochy, brehové porasty, trvalé trávne porasty prirodzeného charakteru) a prírodnú štruktúru (súvislé lesy).

Zastúpenie druhov pozemkov podľa katastra nehnuteľností v Lehote po Vtáčnikom:

Druh pozemku	**Rozloha v ha**	**Podiel v %**
orná pôda	548,50	19,6
záhrada, ovocný sad	35,61	1,3
trvalý trávny porast	1060,87	37,9
ostatná plocha	1152,21	41,2

Celá plocha katastrálneho územia obce Lehota pod Vtáčnikom má výmeru 2 797,1986 ha, z toho tvorí poľnohospodárska pôda 1 644,9906 ha, čo predstavuje 58,8 % celkovej výmery katastra. Riešené územie je silne antropicky narušené radikálnou premenou územia na poľnohospodársky typ krajiny, ktorý sa vyznačuje veľkoblokovým spôsobom obhospodarovania pôdy.

6.10.2. Stabilita krajiny

Územný systém ekologickej stability charakterizuje jednotlivé krajinné celky z hľadiska existencie a vyváženosti prirodzených a umelých krajinno-štruktúrnych prvkov a ich schopnosti stabilizovať či revitalizovať priestor v krajine. Za účelom zachovania čo najväčšej miery prirodzenosti a pôvodnosti v krajine sú v územiach jednotlivých okresov významné krajinné priestory Vládou SR vyhlásené za oblasti osobitného lokálneho až

nadregionálneho významu. V lokalite navrhovanej činnosti a v širšom okolí vystupujú tieto lokality vyhlásené za ekologicky stabilizujúce územie:

Prvky ekologickej stability sú priestorovo a štruktúrne navzájom prepojené systémy, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti genofondu. Základ tvoria biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a lokálneho významu.

Stupeň ekologickej stability územia vyjadruje plošný pomer medzi prirodzenými, poloprirodzenými a antropogénnymi prvkami v sledovanom území. Koeficient ekologickej stability odráža vzájomný pomer negatívnych a pozitívnych krajinných prvkov v území.

Dotknuté územie sa nenachádza v urbanizovanej oblasti. Za pozitívne krajinné prvky považujeme ekosystémy zodpovedajúce prírodným podmienkam (lesné porasty, trvalé trávne porasty, vodné toky a plochy, nelesnú stromovú a krovinnú vegetáci a pod.). K negatívnym krajinným prvkom radíme umelo vytvorené, prípadne pozmenené plochy (ťažobné priestory – umiestnenie v DP Bane Cígeľ, poddolované územie, DP Malá Lehota I a DP Malá Lehota). Z ekologického hl'adiska za najkvalitnejšie územia, t.j. územia s najvyššou ekologickou stabilitou, považujeme územia nezasiahnuté, alebo len slabo zasiahnuté antropogénnou činnosťou. Sú to územia, ktoré majú najväčší podiel prvkov s vysokou hodnotou krajinnoekologickej významnosti.

Zo stavu SKŠ vyplýva, že najstabilnejším prvkom v krajine je tu predovšetkým les, predstavujúci pôvodnú krajinu predovšetkým v daných časti pohoria - Vtáčnik. V nich sa zachovali prirodzené lesné spoločenstvá s dubom, bukom, hrabom, jelšou, jedľou a borovicou. Lesy tu plnia prirodzené funkcie - ochrannú, hospodársku i osobitného určenia. Zároveň ich relatívna zachovalosť a kompaktnosť vytvára vhodné prostredie pre organizmy a plnia tým významnú ekostabilizačnú úlohu.

Konečná klasifikácia riešeného územia je súčtom hodnôt faktorov posudzujúcich ekologickú stabilitu z pozitívneho hľadiska (podporujúco - ochranné faktory) a faktorov znižujúcich ekologickú stabilitu, ktoré zmenšujú výslednú ekologickú hodnotu.

Výsledkom je 5 stupňov ekologickej stability:

Stupeň ekologickej stability	**Typ ekologickej stability krajiny**	**KES**
1.	veľmi nízka ekologická stabilita	< 0,50
2.	nízka ekologická stabilita	0,51-1,50
3.	stredná ekologická stabilita	1,51 -3,00
4.	vysoká ekologická stabilita	3,01-4,50
5.	veľmi vysoká ekologická stabilita	> 4,50

Na území okresu Prievidza prevažuje 4. stupeň. Územie je charakteristické lesnými porastmi, poľnohospodársky obrábanými pôdami, trvalými trávnymi porastmi a pasienkami. Z ekologického hľadiska za najkvalitnejšiu štruktúru, t.j. štruktúru s najväčšou ekologickou stabilitou, považujeme územia slabo zasiahnuté antropogénnou činnosťou, t.j. územia, ktoré majú najväčší podiel prvkov s vysokou hodnotou krajinnoekologickej významnosti (les, brehové porasty, atď.).

Na nasledujúcom obrázku je zobrazený výrez z mapy ekologickej stability prezentujúci hodnotenú oblasť:

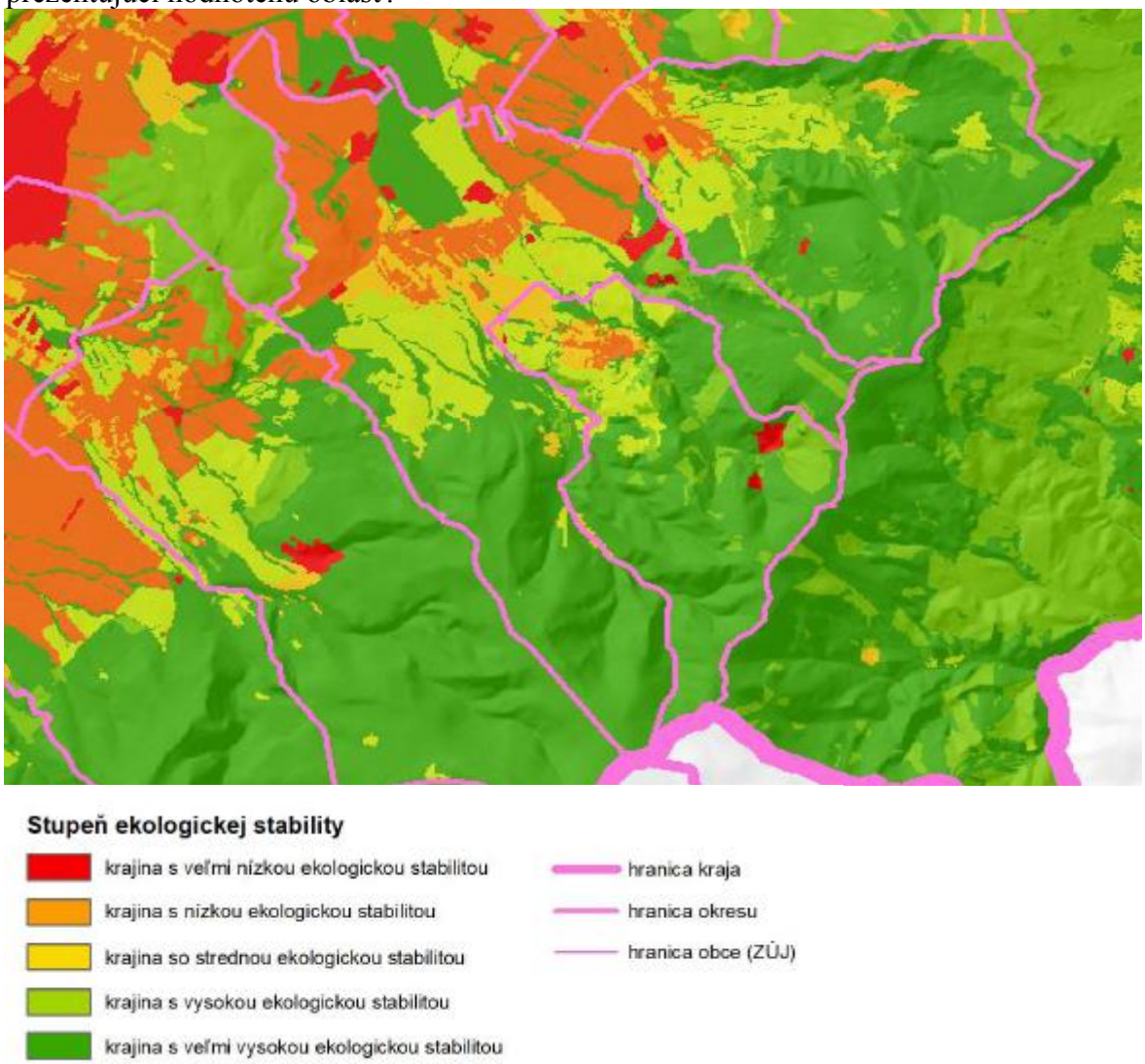

Zdroj: REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU PRIEVIDZA

Koeficient ekologickej stability (KES) pre okres Prievidza je 3,61 – krajina s vysokou ekologickou stabilitou.

Koeficient ekologickej stability pre obce v blízkosti dotknutej lokality je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Obec	**KES**
Cigeľ	3,62
Lehota pod Vtáčnikom	3,04
Podhradie	3,71

Zdroj: REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU PRIEVIDZA

6.10.3. Ochrana krajiny

Ochrana krajiny sa v súlade s koncepciou spracovaného RÚSES zameriava na:
- širšie uplatnenie zelene v štruktúre mesta a jeho kontaktných zón s voľnou krajinou,
- systémové napojenia mesta na regionálnu a nadregionálnu sieť biokoridorov,
- adekvátne zastúpenie zelene vo voľnej krajine a zásady na jej dislokáciu.

Prvky súčasnej krajinnej štruktúry v okolí záujmovej lokality, najviac sa približujúce prirodzenému stavu, sú v závislosti od ich ekologickej významnosti zahrnuté do chránených území s príslušným stupňom územnej ochrany alebo je im priznaný štatút prvku kostry ekologickej stability dotknutého územia.

Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ktoré zabezpečujú rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Tento systém rieši celoplošnú **ochranu územia**, v ktorom sú včlenené vzájomne súvisiace prírodné prvky: biocentrá, biokoridory a interakčné prvky.

Biocentrá sú vymedzené územia v krajine, ktoré na základe stavu ekologických podmienok umožňujú trvalú existenciu, rozmnožovanie, úkryt a výživu rastlinných a živočíšnych spoločenstiev a majú charakter jadrových území s prioritným ekostabilizačným účinkom v krajine.

Biokoridory umožňujú migráciu a výmenu genetických informácii živých organizmov a obyčajne spájajú biocentrá. Interakčné prvky zabezpečujú priaznivé pôsobenie biokoridorov a biocentier na okolité časti krajiny, pozmenenej alebo narušenej človekom.

Podľa zákona č.543/2002 Z.z. (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z.) o ochrane prírody a krajiny v platnom znení sa záujmová lokalita nachádza v území, ktorému sa poskytuje prvý stupeň ochrany uplatňovaný na celom území Slovenskej republiky. Územie realizácie navrhovanej činnosti nezasahuje do chránených území. Strety s chránenými ložiskovými územiami sú hodnotené v samostatnej časti. Vplyvy na PP Sivý kameň a biokoridor regionálneho významu sú taktiež osobitne hodnotené.

6.10.4. Scenéria krajiny a krajinný obraz

Hodnotu estetického pôsobenia krajinného obrazu, ktorý je prejavom krajinnej štruktúry nie je možné kvantifikovať, môžeme ho však posúdiť len kvalitatívne (stupeň pozitívnych zážitkov človeka pri pobyte človeka v krajine). V zásade je potrebné povedať, že posudzovanie nárokov na estetickú kvalitu okolitej krajiny úzko súvisí so stupňom kultúrnej vyspelosti ľudí vytvárajúcich určitú etnickú jednotku, ako i ich materiálneho zabezpečenia. Za najvýznamnejšie faktory, ktoré podmieňujú estetický ráz kultúrnej krajiny môžeme považovať osídlenie (druh, dobu a hustotu), spôsob poľnohospodárskeho využitia, lesné hospodárstvo (spôsob hospodárenia), komunikácie, energovody a priemysel vrátane ťažby surovín. V zásade možno konštatovať, že uvedené aktivity so zvyšujúcou sa intenzitou využitia krajiny znižujú estetické pôsobenie krajiny na človeka.

Krajinný obraz je prejavom hmotných, vizuálne identifikovateľných priestorových vlastností krajiny, reprezentuje celkový vizuálny vzhľad krajiny. Predstavuje bipolárnu

sústavu kombinácií tvarov reliéfu (konfigurácie) a usporiadania štruktúr krajinného povrchu (kompozície), čím sa vytvára špecifická kombinácia krajinných typov. Je nositeľom rozhodujúcich, vizuálne prenosných informácií o charakteristických črtách krajiny, ktoré súvisia s krajinnými typmi.

Komplexné vnímanie krajinného obrazu		
Krajinný obraz	**Reliéf** Konfigurácia terénnych tvarov	celkový pomer hmôt v krajinnom obraze
		výšková amplitúda geomorfologických jednotiek, disekcia reliéfu
		pôsobenie krajinných plánov, svetelná perspektíva, osvetlenie
		pôsobenie dominánt v priestore
	Krajinná pokrývka Kompozícia zložiek krajinnej pokrývky	zastúpenie, prítomnosť a výskyt zložiek krajinnej pokrývky
		usporiadanie, kompozícia a proporčný pomer zložiek krajinnej pokrývky
		parametre a proporcie
		textúra zložiek krajinnej pokrývky

Scenériu dotknutého územia tvoria najbližšie zastavané plochy, budovy, záhrady a prírodné dominanty, ktoré sú vnímané z hľadiska krajinného rázu a obrazu ako pozitívne prvky a tvoria neoddeliteľnú súčasť charakteru krajiny. Prírodné dominanty hodnoteného územia tvoria zalesnený chrbát Javoria a Ostrôžok.

Územie je možné zaradiť do taxonometrickej úrovne poľnohospodárskej krajiny s prechodom pahorkatinného rázu s okolitou oráčinovo – lesnou krajinou doplnenou lúkami. Z hľadiska prítomných prvkov súčasnej krajinnej štruktúry ako vizuálnych bariér však môžeme o krajine v okolí priamo dotknutého areálu hovoriť ako o polootvorenom type priestoru, kde sa v závislosti od smerov pohľadu strieda štruktúra vertikálnych (okolitá zástavba, vegetácia) a horizontálnych (mozaika obrábaných plôch, širšia okolitá krajina) prvkov. Priamo dotknutý areál je výhľadovo otvorený v smere pohľadov na juh a juhozápad, kde dominuje pohľad na okolitú otvorenú krajinu Lehoty pod Vtáčnikom v pozadí.

6.11. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrnohistorické hodnoty územia

Dotknutým územím je Obec Lehota pod Vtáčnikom, ktorá patrí administratívne do okresu Prievidza, štvrtého najväčšieho okresu Slovenska. Hustotou osídlenia výrazne prevyšuje celoslovenský priemer. V rámci okresu zaujíma výhodnú polohu, vzdialenosť od Prievidze je 12,7 km. Z hľadiska sídelnej štruktúry má predmetná obec vidiecky charakter.

6.11.1. História obce

Prvá písomná zmienka o obciach na tomto území pochádza z roku 1388. Je ňou doklad o vlastníctve hradu Sivý Kameň Ladislavom Kakašom a Jánom Domongošom.

Pôvodne na tomto území boli 2 obce, Veľká a Malá Lehota, pričom Veľká Lehota sa nachádzala na juhovýchod od Malej. Vďaka výstavbe povrchovej bane bola veľká časť Veľkej Lehoty sanovaná a rozširovala sa smerom na severozápad. Výstavba pokračovala na území medzi obcami vďaka rozvoju baníctva, táto časť sa dnes nazýva aj Kolónia, čím došlo k fyzickému spojeniu obcí. Dňa 01. 04. 1960 boli dohodou na zasadnutí pléna Okresného národného výboru v Prievidzi zlúčené do dnešnej jednej obce s názvom Lehota pod Vtáčnikom.

6.11.2. Demografia

V súčasnosti sa Lehota pod Vtáčnikom radí medzi väčšie obce, počtom obyvateľov je druhou najväčšou v okrese Prievidza. K 31.12.2019 v obci žilo 3 870 obyvateľov na ploche s rozlohou 29,97 km^2 . Hustota obyvateľstva je 138,36 osôb/km^2.

Demografický vývoj obyvateľstva je pozitívny. V obci Lehota pod Vtáčnikom v období rokov 1991 až 2017 vzrástol o 406 obyvateľov, čo predstavuje ročný prírastok cca 15 obyvateľov. Tento trend pripisujeme atraktivite vidieckeho sídla a aktívnej bytovej politike obce, ktorá v posledných rokoch realizovala výstavbu nájomných bytov, s cieľom udržať a prilákať do obce mladé rodiny s deťmi.

Avšak od roku 2017 dochádza k poklesu obyvateľstva. Za roky 2017 až 2019 tento pokles predstavuje 70 osôb, čo je priemerne 23 osôb ročne. To znamená, že tento pokles je oveľa vyšší, ako boli predchádzajúce priemerne ročné prírastky.

Počet živonarodených v obci Lehota pod Vtáčnikom v uplynulej dekáde prevýšil počet zomrelých v 7 rokoch. Vo zvyšných 3 rokoch (2010, 2011 a 2014) v obci viac obyvateľov zomrelo ako sa v nej narodilo.

Počet prisťahovaných na trvalý pobyt do obce Lehota pod Vtáčnikom v uplynulej dekáde vo väčšine rokoch prevyšoval počet vysťahovaných z trvalého pobytu. Počet vysťahovaných bol vyšší iba v posledných rokoch. Uvedené svedčí o celkovej atraktivite prostredia obce, na strane druhej sú posledné roky varovným signálom pre samosprávu.

Z pohľadu štruktúry ob. má miernu prevahu mužské pohlavie nad ženským. V roku 2018 žilo v obci 1969 mužov a 1930 žien.

Z pohľadu vekovej štruktúry populácie v obci v rozpätí rokov 1996 až 2014 môžeme konštatovať, že sa znižuje podiel obyvateľov v predproduktívnom veku a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku.

Hodnotu vekovej štruktúry jednotlivých obcí charakterizuje index vitality populácie, ktorý vyjadruje pomer obyvateľov v predproduktívnom veku k počtu obyvateľov v poproduktívnom veku. Index vitality populácie klesol y 2,02 v roku 1996 na 1,08 v roku 2014. To znamená, že v obci dochádza k výraznému starnutiu populácie. Zatiaľ, čo v roku 2008 bol priemerný vek obyvateľov 38,82 rokov, v roku 2017 to už bolo 41,31 rokov.

Podiel poproduktívneho obyvateľstva v obci v uplynulej dekáde narástol z 12,87 % na 15,88 % z celkového počtu obyvateľov. Uvedené svedčí o potrebe vytvárať dodatočné kapacity sociálnej infraštruktúry, vrátane kapacít sociálnych služieb.

Vekovopohlavná pyramída populácie obce Lehota pod Vtáčnikom:

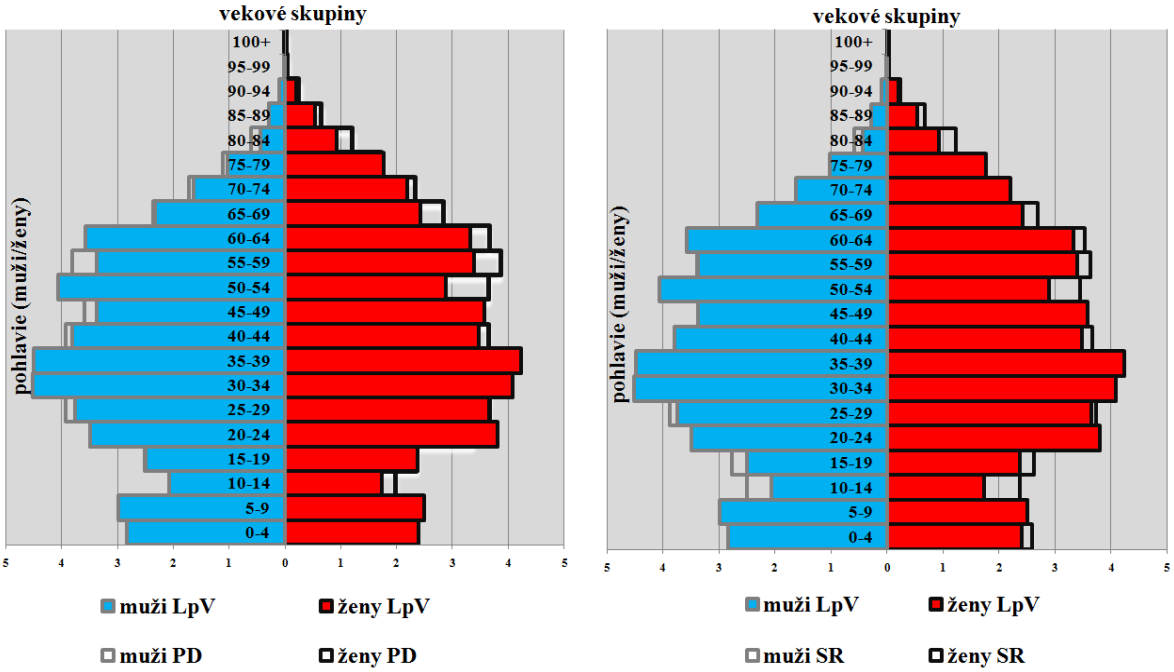

Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lehota pod Vtáčnikom

Trend znižovania počtu obyvateľov je ešte výraznejší celého okresu Prievidza.

Prognóza vývoja obyvateľstva v slovenských okresoch do roku 2035 naznačuje, že ak by vyššie uvedené demografické trendy pokračovali, obyvateľstvo okresu Prievidza by malo do roku 2035 ďalej klesnúť na 129 638 (-4,1%) a okres Prievidza bude patriť medzi 10 okresov s najstaršou populáciou.

Z toho vývoja je zrejmé, že efekt podpory bývania pre mladé rodiny už vyprchal. Obec by mala na tento vývoj reflektovať hlavne snahou o ***udržanie a zvyšovanie zamestnanosti v obci formou rozvojových programov a podporou existujúcej a rozvíjajúcej sa podnikateľskej činnosti.***

Národnostná štruktúra: hľadiska národnostnej skladby v obci jednoznačne dominuje slovenská národnosť. V roku 2014 sa k slovenskej národnosti hlásilo 98% obyvateľov a k ostatným národnostiam 2% (českej národnosti, moravskej, maďarskej, chorvátskej).

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského významu: dominantná rímsko-katolícka (80%), zvyšok obyvateľstva je evanjelického, gréckokatolíckeho, pravoslávneho a ostatného vyznania. Časť obyvateľstva sa hlási k Jehovovým svedkom, Kresťanským zborom, Baptistom, Cirkvi bratskej, Bahájskemu spoločenstvu. Takmer 13% obyvateľov je bez vyznania a nezistených bolo 5,5% obyvateľov.

Socioekonomické charakteristiky územia

Kľúčové socioekonomické premenné naznačujú, že región Horná Nitra vykazuje podpriemerné úrovne sociálneho a ekonomického rozvoja na Slovensku. Počet celkových podnikov a podnikov so zahraničným vlastníkom (na 1 000 obyvateľov) je oveľa nižší ako priemer SR.

Ekonomická aktivita obyvateľstva obce Lehota pod Vtáčnikom je ovplyvnená vekovou štruktúrou, fertilitou, počtom nezaopatrených detí a v posledných rokoch útlmom hospodárskej základne v okrese, najmä baníctva. V rokoch 1979 až 1988 sa uskutočňovalo v obci povrchové dobývanie, ktoré zamestnávalo miestnych obyvateľov. Povrchová ťažba bola v obci ukončená v roku 1988. Toto prispelo k novej orientácii zamestnanosti miestnych obyvateľov na oblasť poľnohospodárskej výroby, drobných remesiel a služieb, ako aj iných podnikateľských činností.

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2011 bol 1915, čo predstavovalo 49,1% z celkového počtu obyvateľov, z toho tvorili zamestnanci 76,3% a podnikatelia 9,6% .

Odchod ekonomicky aktívnych obyvateľov za prácou mimo sídla predstavoval v roku 2011 až 83,65% , čo dokazuje, že obec je závislá od zamestnávateľov z okolitých miest, ležiacich v optimálnej dostupnosti. Obyvateľstvo je zamestnané v rôznych odvetviach – baníctvo, energetika, chemický priemysel, potravinársky priemysel, zdravotníctvo, služby a pod. Medzi najväčších zamestnávateľov patria napr. Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.; Baňa Nováky; FORTISCHEM, a.s. Nováky; PORFIX a.s. Zemianske Kostoľany; YPOR, s.r.o. Zemianske Kostoľany; Slovenské elektrárne, a.s. Zemianske Kostoľany a iní.
Obec poskytuje zamestnanie len pre 16% ekonomicky aktívnych osôb.

Veľká časť ekonomicky aktívnych obyvateľov obce pracuje v sekundárnom sektore, v roku 2011 až 80,01%.

Rozloženie zamestnania ekonomicky aktívnej populácie bolo v nasledovných odvetviach ekonomickej činnosti: ťažba uhlia a lignitu, maloobchod (okrem motorových vozidiel a motocyklov), verejná správa, obrana a povinné sociálne zabezpečenie, výroba kože a kožených výrobkov, veľkoobchod (okrem motorových vozidiel a motocyklov), výroba chemikálií a chemických produktov, výroba strojov a zariadení, vzdelávanie, výroba potravín, výroba kovových konštrukcií, výstavba budov, zdravotníctvo, pozemná doprava a doprava potrubím, pestovanie plodín a chov zvierat, špecializované stavebné práce, výroba odevov a spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva.

Poľnohospodárskou výrobou sa zaoberá Poľno Vtáčnik, a.s., ktorá je zameraná na rastlinnú aj živočíšnu výrobu a zamestnáva cca 90 stálych pracovníkov.

Priemyselná výroba je zastúpená KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Kameňolom Vtáčnik, Lehota pod Vtáčnikom - výroba, ťažba a predaj drveného kameniva, štrkov a pieskov, Lancast, s.r.o. – ťažba andezitu a Hornonitrianske bane, a.s. Prievidza – ťažba čierneho uhlia.

Remeselná výroba je zastúpená kovovýrobou, výrobou náhrobných kameňov, stavebnou, drevárskou, stolárskou a odevnou výrobou.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedení vybraný zamestnávatelia v obci:

obchodné meno firmy	právna forma	počet zamestnancov	predmet činnosti
POĽNO VTÁČNIK, a.s.	a.s.	92	produkcia a predaj poľnohospodárskych výrobkov
Slovenská pošta, a.s..	a.s.	6	podanie, preprava a dodanie listových, balíkových a peňažných zásielok
COOP Jednota Prievidza	družstvo	20	maloobchod a veľkoobchod v rozsahu voľných živností
AKE s.r.o.	s.r.o.	2	andezitový kameňolom
Kronotimber SK, s.r.o.	s.r.o.	80	drevárska a píliarska výroba
JP - Metal s.r.o.	s.r.o.	2	kovoobrábanie
Autoservis Špeťko, s.r.o	s.r.o.	3	oprava motorových vozidiel
B &Š HoReCa, s.r.o.	s.r.o.	10	maloochod a veľkoobchod: alko, nealko, pivo, víno, cigarety
Emil Krajčík, s.r.o.	s.r.o.	4	maloobchod a veľkoobchod: 101 drogéria
Lekárske zdravotnícke služby	s.r.o.	2	lekárske a zdravotnícke služby
Mäso Ponitrie, s.r.o.	s.r.o.	7	maloobchod s mäsom a mäsovými výrobkami v špecializovaných predajniach
NyNa, s.r.o.	s.r.o.	50	maloobchod a veľkoobchod: športové potreby
Stavba Plus, s.r.o.	s.r.o.	25	ostatné stavebné kompletizačné a dokončovacie práce
DK-STAV SK, s.r.o.	s.r.o.	4	výstavba obytných a neobytných budov
DREVID, s.r.o.	s.r.o.	3	stolárske práce, výroba nábytku na mieru
KSR - Kameňolomy SR, s.r.o.	s.r.o.	12	kameňolom
Obecný podnik služieb Lehota pod Vtáčnikom	s.r.o.	6	zabezpečovanie technických služieb v obci
VĽV, s.r.o.	s.r.o.	8	píliarska výroba
NOVA build, s.r.o.	s.r.o.	3	píliarska výroba
VIDA Ján, s.r.o.	s.r.o.	-	služby rýchleho občerstvenia, predaj na priamu konzumáciu: Hostinec Koráb
Veland, s.r.o	s.r.o.	4	pohostinská činnosť a výroba hotových jedál pre výdajne: Impress

Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lehota pod Vtáčnikom

V rámci obce patria medzi najväčších zamestnávateľov nasledujúce podnikateľské subjekty: COOP Jednota Spotrebné družstvo (cca 19 zamestnancov), Ing. Miroslav Novotný NYNA, s.r.o. výroba cyklistických a športových odevov (cca 52 zamestnancov), Boltežar Gregorič (drevovýroba, cca 50 zamestnancov), Obecný podnik služieb (služby obyvateľom obce, cca 15 zamestnancov) a ostatné drobné remeselné prevádzky a služby obyvateľstvu (napr. kovovýroba a výroba náhrobných kameňov a pod.).

Ekonomická štruktúra obce vytváraná súkromným sektorom je pozitívna. V obci bolo v roku 2014 etablovaných celkom 288 podnikateľských subjektov, z čoho 64 právnických osôb (ziskové 42, neziskové 22) a 224 fyzických osôb – podnikateľov (živnostníci 217, slobodné povolania 5, samostatne hospodáriaci roľníci 2). Záujem o podnikanie zaznamenáva v obci za posledné desaťročie nárast. (*zdroj: ÚPN obce Lehota pod Vtáčnikom - Zadanie (II. etapa)).*

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa okresov bola začiatkom roka 2019:

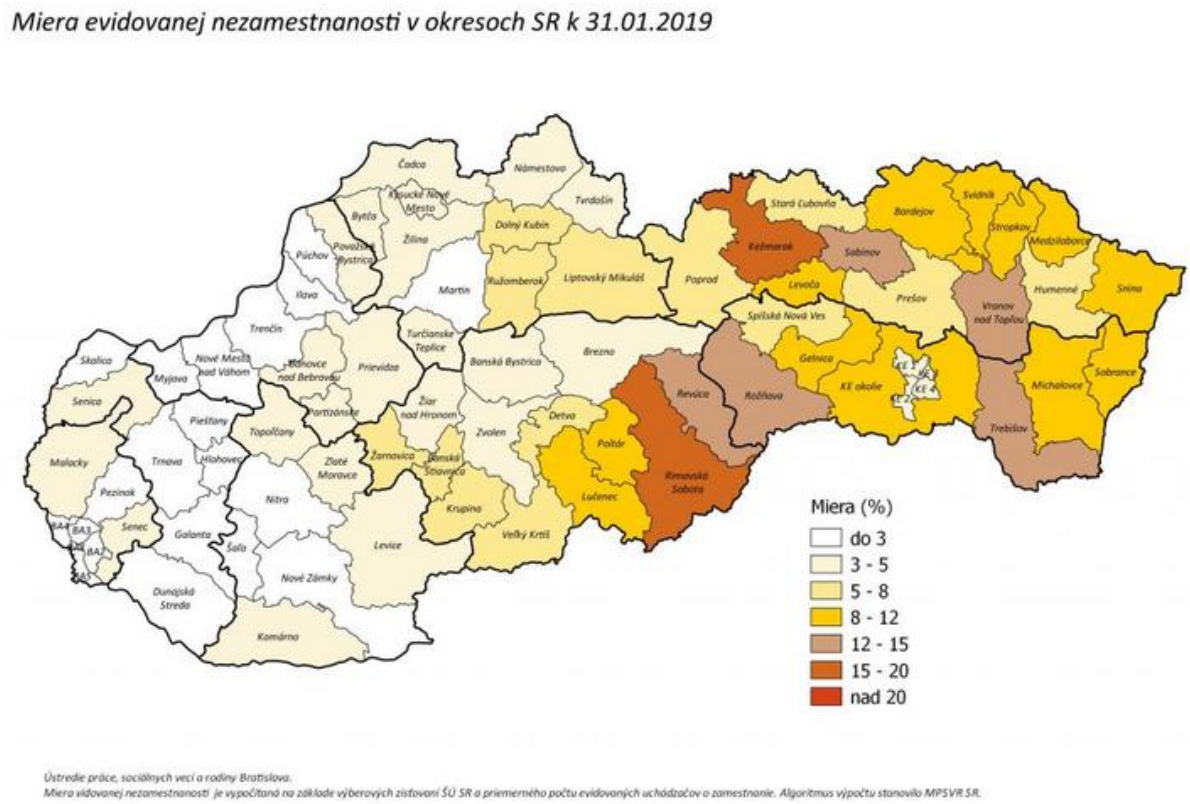

Vývoj počtu nezamestnaných v regióne Horná Nitra:

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
menej ako 24 rokov	4251	4221	3728	2930	2017	1282	916	865	1212
25 až 39 rokov	7030	7474	7038	6312	4990	3344	2597	2432	3235
40 až 54 rokov	6625	6947	6522	5931	4811	3172	2412	2246	3042
viac ako 55 rokov	2412	2828	2829	2779	2372	1797	1476	1316	1754

Zdroj: https://www.iz.sk

6.11.3. Infraštruktúra

V roku 2015 bolo v obci celkom 1081 domov a 70 chalúp. Počet neobývaných domov bol 50. V obci sa nachádza 167 nájomných bytov, 228 bytov je vo vlastníctve fyzických osôb.

Ku koncu 70-tych rokov veľmi výrazne zasiahla do života obce povrchová ťažba uhlia Bane Lehota. Vyžiadala si v predstihu asanáciu 260 rodinných domov a 9 objektov občianskej vybavenosti. V dôsledku toho bolo pre obyvateľov postihnutých ťažbou uhlia postavených 228 nových bytov. Niektorí sa rozhodli pre individuálnu výstavbu. Bytový fond je preto sústredený predovšetkým v bytoch, ale významné zastúpenie majú aj rodinné domy.

Bytový fond v obci je charakterizovaný vyšším plošným štandardom, z hľadiska veľkosti obytnej plochy, počtu obytných miestností ako i počtu osôb na 1 obytnú

miestnosť. Kvalita bývania v obci nadobúda minimálne rozdiely s okresným priemerom, v niektorých prípadoch je nad priemerom okresu, dokonca aj celoslovenského priemeru. Celkovo možno hodnotiť bytovú situáciu z hľadiska štruktúry a vybavenosti ako veľmi dobrú.

Obyvatelia bývajúci v nájomných bytoch nerealizujú rekonštrukcie a modernizáciu bytov, lebo byty nemajú vo svojom vlastníctve. Ako riešenie sa javí odpredaj bytov súčasným nájomcom, ktorí by boli motivovaní starať sa súčasne aj o modernizáciu bytov.

Od úrovne občianskej vybavenosti vo veľkej miere závisí spokojnosť občanov so životom v obci. Obec Lehota pod Vtáčnikom má vo vlastníctve nasledovný majetok súžiaci pre verejné účely: pozemky v katastri obce v intraviláne aj extraviláne; miestne komunikácie; budova Obecného úradu na Námestí SNP (je využívaná na verejné zasadnutia obecného zastupiteľstva, k stretávaniu sa komisií pri obecnom zastupiteľstve, využíva ju aj klub dôchodcov); knižnica, kinosála (v bývalej budove kina Mier, dnes Dom kultúry na Námestí SNP, kde sa usporadúvajú rôzne predstavenia); zrekonštruovaná budova ZŠ so športovým areálom a plaveckým bazénom (areál s bazénom využívajú aj občania); jedáleň ZŠ (využíva sa aj na rôzne spoločenské príležitosti ako svadby, kary, rodinné stretnutia a pod.); dve budovy MŠ s jedálňou a areálom (nemajú samostatnú kuchyňu, strava sa dováža z jedálne ZŠ); Hasičská zbrojnica so zasadačkou a kompletnou hasičskou technikou na zásahy (využívajú ju dobrovoľní hasiči, klub dôchodcov a obecný úrad,); dva Domy smútku; štyri cintoríny; pošta (sídli v Združenom objekte 5000); nové námestie; budova pre Klub dôchodcov (spoločenský objekt); športoviská; detské ihrisko a iné.

Zásobovanie vodou, kanalizácia

Zásobovanie obyvateľstva vodou z verejných vodovodov v jednotlivých okresoch Slovenska je znázornené na mape:

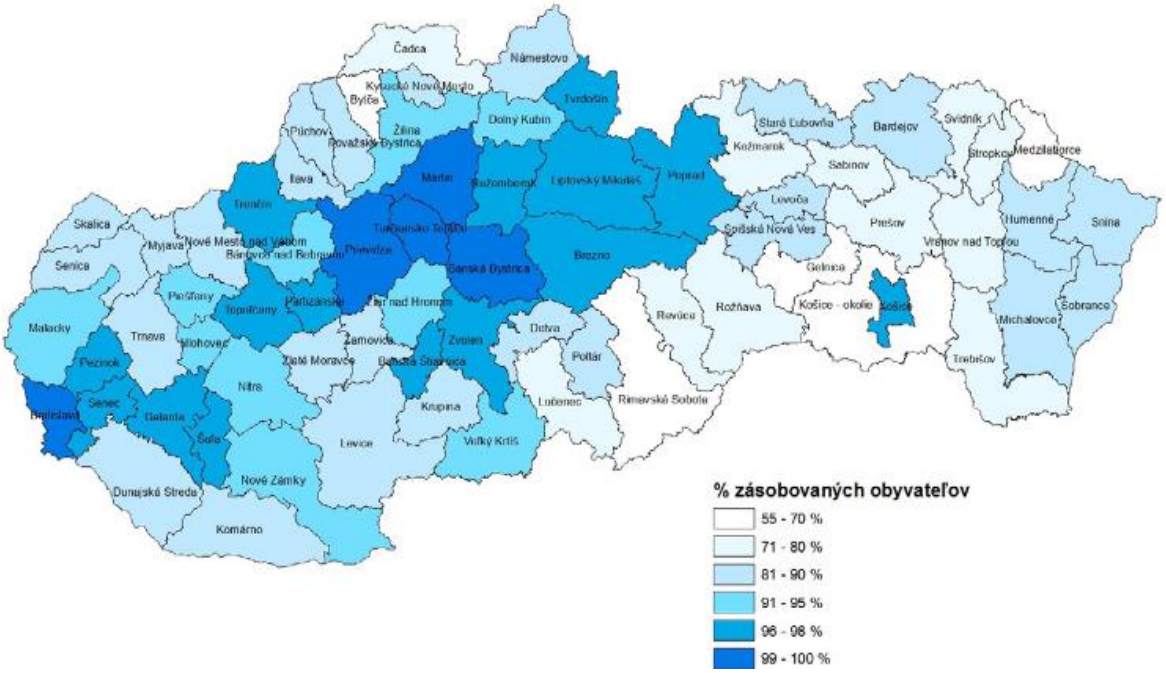

Zdroj: VÚVH

Obec Lehota pod Vtáčnikom má vybudovaný verejný vodovod, zásobovaný z vlastných zdrojov vody. Rozvodná sieť obce je rozdelená do dvoch tlakových pásiem s vodojemami. Pre dolné tlakové pásmo slúži vodojem 1000+250 m^2 na kóte 410 m n.m., ktorý je situovaný 150 m južne od okraja obce a zabezpečuje vodou severnú časť zastavaného územia obce. Pre horné tlakové pásmo slúži vodojem 2x250 m2 na kóte 452 m n.m., ktorý je situovaný cca 600 m severozápadne od obce Podhradie. Zásobuje pitnou vodou južnú (hornú) časť zastavaného územia obce.

Zásobovanie vodou je z nasledovných vodárenských zdrojov:

- HBL – 5, HBL – 7 a HO – 3 s celkovou výdatnosťou 8,5 l/s, v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom. Ide o zdroje pitnej vody pre obec Lehota pod Vtáčnikom,
- HBL – 2 s odberom 4,0 l/s, v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom – jedná sa o doplňujúci vodárenský zdroj pre obec Lehota pod Vtáčnikom,
- prameň Pod kameňolomom s výdatnosťou 2,0 – 5,0 l/s, v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom, ktorý slúži na zásobovanie obce Cigeľ pitnou vodou,
- pramene Dudášová s výdatnosťou 10 l/s, v k. ú. Podhradie a Dražie Sekaniny s výdatnosťou 12,5 l/s sa nachádza v k. ú. Podhradie, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou vodovodom Podhradie – Lehota pod Vtáčnikom,
- Poľnohospodárske družstvo Poľno Vtáčnik, s.r.o. má vlastný zdroj vody.

Celková výdatnosť vodných zdrojov je 17 l/sec.

Rozvodná sieť pitnej vody je z rôznych materiálov ako PVC, PE a oceľ. Vodovodné potrubie je už značne opotrebované s výskytom častých porúch v určitých úsekoch. Z tohto dôvodu je potrebné vykonať jeho rekonštrukciu.

Na nasledujúcej mape je znázornený podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu v jednotlivých okresoch:

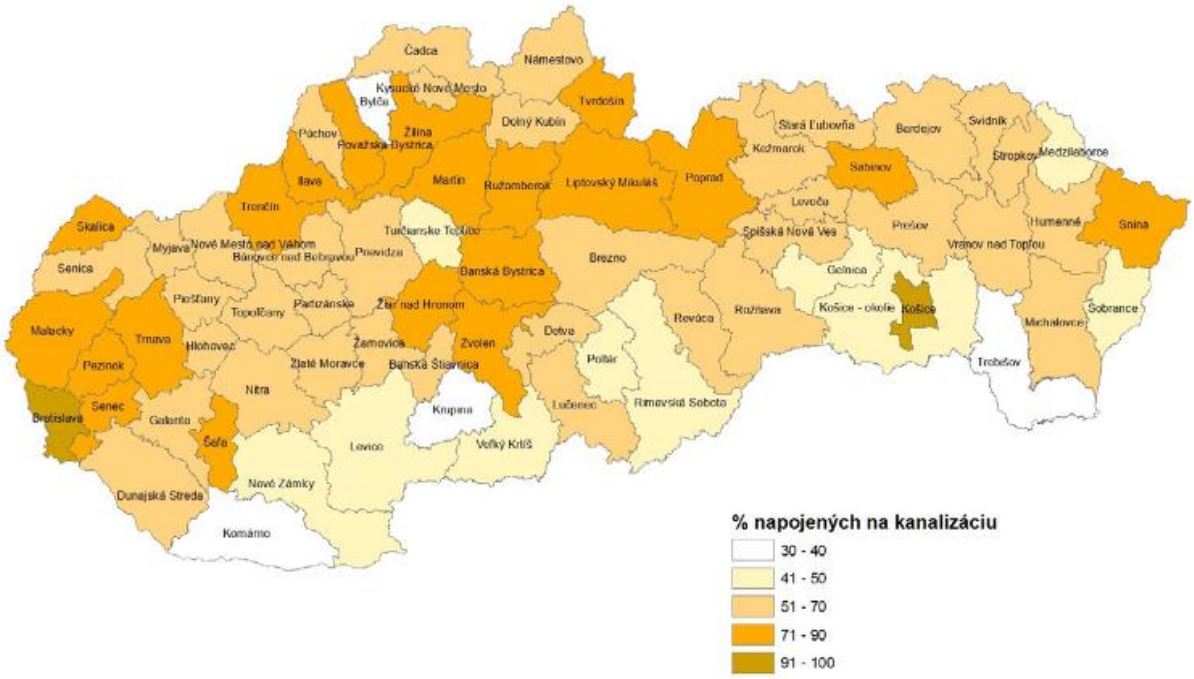

Zdroj: VÚVH

Splaškové a dažďové vody z obce Lehota pod Vtáčnikom sú v súčasnosti odvádzané jednotnou kanalizáciou do existujúcej ČOV, kde sú biologicky čistené. Jedná sa o mechanicko-biologickú ČOV projektovanú pre 6006 pripojených obyvateľov, t.j. 8008 ekvivalentných obyvateľov (EO 54gr/ob/d). ČOV bola dimenzovaná na kapacitu 10 000 EO. Na ČOV bola zahájená prevádzka v 80. rokoch minulého storočia a hoci má na dnešné pomery v spotrebe vody dostatočnú kapacitu, je morálne aj technicky zastaraná a vyžaduje celkovú rekonštrukciu. Nová technológia čistenia by mala zodpovedať najmodrenejším trendom čistenia a zabezpečiť požadovanú účinnosť čistenia odpadových vôd podľa NV SR č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

V súčasnosti sú splaškové a dažďové vody z obce privedené do ČOV jednotnou kanalizáciou s priemerom potrubia DN600. Recipientom pre čistiareň odpadových vôd Lehota pod Vtáčnikom je Lehotský potok. Vyčistené odpadové vody sú z čistiarne odvedené gravitačne, betónovým potrubím DN 500.

Kanalizačná sieť v zastavanom území je vybudovaná z uličných stôk v profile DN 300 – 400 mm.

Dažďové vody z nehnuteľností, ciest a spevnených plôch sú odvádzané do vsaku, prípadne cestnými priekopami do vodných tokov.

Pre odvedenie prívalových dažďových vôd z pohoria Vtáčnik bol, južne od zastavaného územia obce, vybudovaný suchý polder, ktorý slúži ako protipovodňová ochrana územia na 100-ročnú vodu.

Zabezpečenie územia energiami

Obec Lehota pod Vtáčnikom je zásobovaná elektrickou energiou prostredníctvom vonkajšieho 22 kV vzdušného vedenia č. 295, vedeného z rozvodne Baňa Cigeľ. Z tohto vedenia sú prípojkami napájané transformačné stanice, z ktorých NN rozvodnými sieťami sú zásobovaní odberatelia. Elektrické siete sú vybudované predovšetkým pozdĺž miestnych komunikácií, umiestnené sú vzdušným vedením na betónových stĺpoch. Prevádzkovateľom elektrickej siete v obci je Stredoslovenská energetika a.s.

Transformačné stanice sú s transformátormi zo siete 3 str. 50 Hz 22000 V/IT na nízke napätie sietí 3 PEN str. 50 Hz 230/400 V /TN-C.

Kameňolom je vybavený vlastným transformátorom TS/295/ťažba.

Z transformovní sú napájané distribučné siete NN v sústave 3 PEN str. 50 Hz 230/400/TN-C. Distribučné siete NN sú prevažne vonkajšie, realizované zväčša vzduchom na betónových stĺpoch spolu s vonkajším osvetlením v obci.

Obec Lehota pod Vtáčnikom je kompletne splynofikovaná. V obci je vybudovaná centrálna kotolňa, ostatné kotolne sú menšieho výkonu. Centrálna kotolňa zásobuje teplom a teplou úžitkovou vodou bytové jednotky v bytových domoch, objekty občianskej a technickej vybavenosti, prevádzku firmy NyNa, ako aj Materskú školu I. Zásobovanie tepla z centrálnej kotolne vyžaduje rekonštrukciu vonkajších rozvodov tepla, inštaláciu nového kotla na štiepku a jednotky na výrobu elektriny a tepla.

Väčšina objektov využíva ako zdroj tepla potrebný pre účely kúrenia, varenia a prípravy teplej úžitkovej vody zemný plyn alebo elektrickú energiu, prípadne alternatívne zdroje energie.

V obci sa nachádza fotovoltaická elektráreň.

Telekomunikačné zariadenia

V obci sa nachádzajú telekomunikačné vedenie, internetová sieť cez telefónnu linku a Wifi pripojenie, absentuje káblová televízia.

Mobilná sieť

Územie obce je pokryté signálom mobilných operátorov (T-com, Orange, O2).

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove Obecného úradu. Rozvody sú vedené na betónových stĺpoch sekundárnych elektrických rozvodov na oceľových konzolách, s keramickými izolantmi, v ochrannom pásme od elektrických vodičov. Stav vzdušného vedenia je nevyhovujúci a vyžaduje rekonštrukciu. Káblové rozvody sú značne opotrebované. Požaduje sa vybudovať bezdrôtový rozhlas.

Pošta

Komplexné poštové služby sú v obci Lehota pod Vtáčnikom zabezpečované prostredníctvom pošty, ktorá sídli v samostatnom objekte na Nám. SNP 5.

*6.11.*4. Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Dopravnú kostru širšieho územia tvorí cesta I/50 v smere SV-JZ, ktorá je medzinárodným cestným ťahom E 572 (cestný ťah Nováky-Trenčín) a č. I/64 v smere S-J (Prievidza-Topoľčany). Na túto cestu sa napája veľký počet ciest II. a III. triedy. Cez územie obce prechádza štátna cesta III/1791, ktorá sa pripája na cestu pre motorové vozidlá E572 pod Novákmi v smere na Prievidzu.

Dopravná sieť je znázornená na mapke:

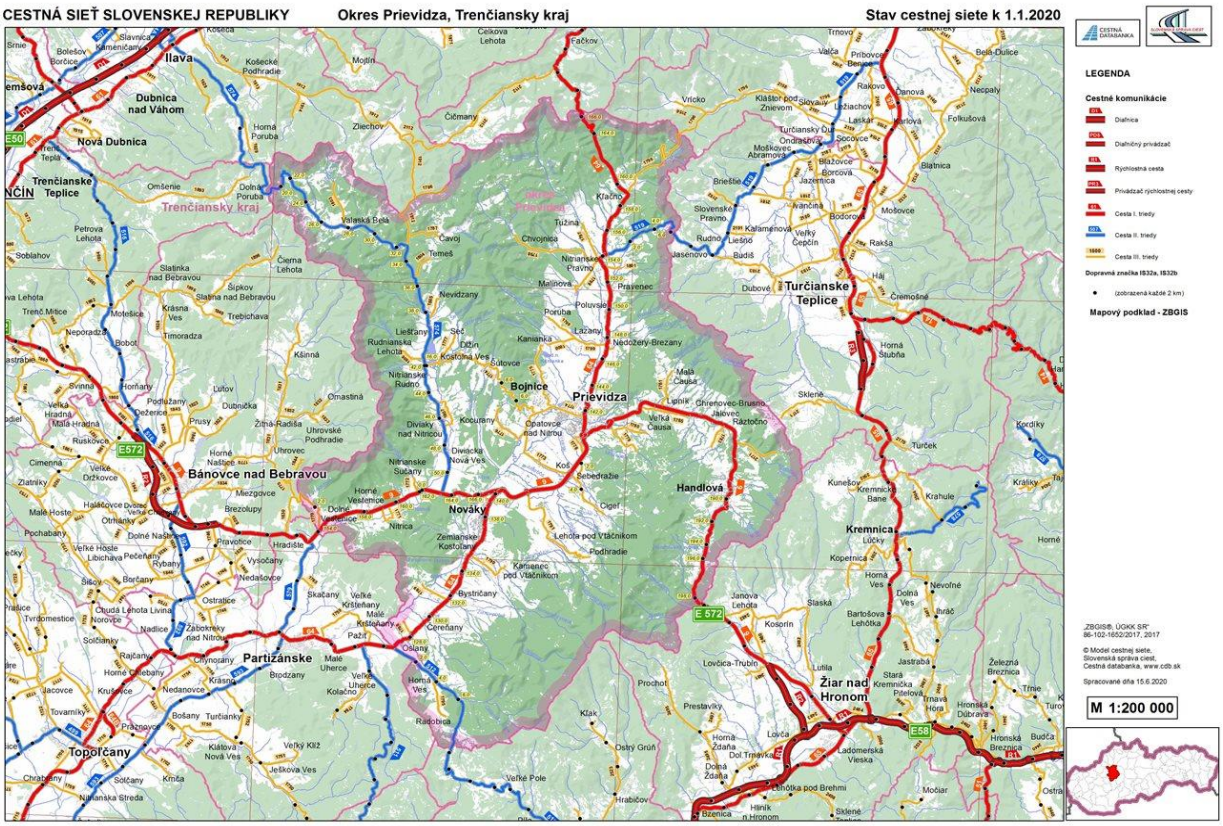

Zdroj: https://www.cdb.sk/Files/Galleries/mapyokresov/prievidza.jpg

Verejnú dopravnú sieť v obci zabezpečuje autobusová a cestná doprava. Autobusová doprava slúži k presunu do okolitých miest Nováky, Partizánske ako aj do okresného mesta Prievidza.

Železničná doprava

Územím okresu vedie železničná trať nadregionálneho významu Prievidza - Zbehy - Nové Zámky, ktorou je región pripojený na III. hlavný ťah SR a na medzinárodné železničné trate. Trať vedie priemyselnými zónami, ktoré sú vhodne napojené. Železničná trať Prievidza - Handlová - Horná Štubňa má regionálny význam a nadväzuje na železničnú trať Dúbrava - Vrútky. Všetky železnice majú prioritný význam z hľadiska prepravy nákladov a doplňujúci z hľadiska osobnej dopravy. Všetky železničné trate sa zbiehajú v Železničnom depe Prievidza, ktoré má regionálny význam a je vlakotvorné s vlakovou stanicou.

Letecká doprava

Letecká doprava s verejnou prepravou osôb sa v blízkosti hodnoteného územia nenachádza.

V intraviláne mesta Prievidza sa nachádza letisko, ktoré má štatút medzinárodného letiska s nepravidelnou dopravou a má i vlastný heliport. Letisko Prievidza prevádzkuje Slovenský národný aeroclub ako letisko športového charakteru. Jeho vzletová a pristávacia dráha v dĺžke 950 m a šírke 85 m má trávnatý povrch. Letisko patrí do kategórie vybraných letísk regionálneho významu s rozvojovými možnosťami..

V obci sú vybudované parkovacie plochy pri objektoch občianskej vybavenosti – obecný úrad, kostol, kultúrny dom, cintorín. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby (rodinné domy) je parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

Pešia doprava je hlavne po turistických chodníkoch v rámci turistiky, na ktorú sú v oblasti vynikajúce podmienky.

V poslednom období sa dostáva do popredia aj cyklodoprava. Hlavne pre turistické účely.

Hodnoteným územím prechádza pomerne známa cyklotrasa Bojnický cyklookruh dĺžka 155 km, ktorú spravuje SCK, číslo trasy 2308: Nitrianske Pravno - Handlová - Lehota pod Vtáčnikom – Oslany. Táto trasa obchádza dotknuté územie zo západnej strany.

6.11.5. Priemysel a poľnohospodárstvo

Medzi najdôležitejšie odvetvia priemyslu v obci patrí ťažobný a spracovateľský priemysel. Ťažobný priemysel je zastúpený kameňolomom KSR – Kameňolomy SR, a.s. Zvolen, kde sa už v minulosti ťažil andezit. (Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lehota pod Vtáčnikom).

V katastrálnom území obce Lehota pod Vtáčnikom sa nachádzajú nasledovné prevádzky zamerané na priemyselnú výrobu:
Baňa Lehota, v areály podnikajú nasledovné firmy: Hornonitrianske bane, a.s. Prievidza, DREVID, s.r.o., Vida Štefan - výroba kuchynských liniek, dverí, zárubní, kancelárskeho nábytku a nábytku do domu, obkladov betónového schodiska a iné, Kronotimber SK, s.r.o. – výroba nábytku, Tonhajzer Jozef – autokarosárske služby, drobní podnikatelia (Belaň Štefan, Gregorič Boltežár, Ing. Čerey (reklamné stojany, výrobky z drôtu), Miroslav, Šnirc Marek...,
KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. – ťažba a spracovanie kameňa,
MG AGRO, s. r. o., Lehota pod Vtáčnikom – produkty zmiešaného hospodárstva a lesnícke služby,
Nyna, s.r.o. – výroba ostatných odevov a doplnkov,
Dolmit, s.r.o. – rezanie a konečná úprava kameňa.

Ťažobný priemysel
Ťažobné priestory podpovrchovej a povrchovej ťažby v katastrálnom území obce Lehota pod Vtáčnikom:
- dobývací priestor (Hornonitrianske Bane, a.s. Prievidza),
- dobývací priestor Malá Lehota I. – Vtáčnik, ktorý sa nachádza juhozápadným smerom od lomu Hornonitrianskych Baní, a.s. Prievidza, o celkovej výmere 55304 m^2 v katastrálnom území obcí Lehota pod Vtáčnikom a Cigeľ (v k. ú. Lehota pod Vtáčnikom na rozlohe 47318 m^2),
- dobývací priestor Malá Lehota sa nachádza juhozápadne od lomu Hornonitrianskych Baní, a.s. Prievidza, o celkovej výmere 139731m^2,
- ťažba ložiska andezitu a výroba kameniva v lokalite dobývacieho priestoru Malá Lehota lom Vtáčnik (KSR Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen), ťažba sa realizuje medzi dvoma rozťaženými dobývacími priestormi a to DP Malá Lehota, ktorý je ťažený a DP Malá Lehota, v ktorom ťaží KSR Kameňolomy SR, s.r.o.

Všetky pozemky, na ktorých sa ťaží, patria do chráneného ložiskového územia, na ktorom je Banským úradom povolené dobývanie nevyhradeného nerastu – andezitu. Povolené bolo „Pokračovanie ťažby andezitu v DP Malá Lehota I – kameňolom Vtáčnik, mimo hraníc súčasného dobývacieho priestoru“ JZ smerom k DP Malá Lehota, na nasledovných pozemkoch:

- lokalita č. 1 Ťažba andezitu (činnosť vykonávaná banským spôsobom) - parcelné čísla KN C 2243/13, 2243/14, 2243/15, 2256/7, 2240/2,2240/3 v k.ú. Lehota pod Vtáčnokom
- lokalita č. 2 Skládka hotových výrobkov –parcelné čísla KN C 2232/36, 2232/37 a 2232/38,
- lokalita č. 3 Skládka hotových výrobkov –parcelné čísla KN 2232/28,

K lomu je vybudovaná účelová príjazdová komunikácia v dĺžke 5392 m, vedená mimo zastavaného územia obce Lehota pod Vtáčnikom, ktorá sa pripája na cestu III/1791 v km 2,935 km.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárske využitie krajiny v okrese Prievidza je vzhľadom na klimatické, geomorfologické a pôdne pomery limitované. Poľnohospodárska výroba sa sústreďuje v najnižšie položenej časti územia. Rastlinná výroba je orientovaná predovšetkým na produkciu kŕmnych obilnín, zemiakov a krmovín na ornej pôde a trvalé trávnaté porasty.

Z celkového poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci Lehota pod Vtáčnikom tvoria pasienky a lúky 63% a orná pôda 36%. Záhrady pokrývajú len 1 %. Väčšina poľnohospodárskej pôdy katastra obce je v súčasnosti obhospodarovaná spoločnosťou POĽNO VTÁČNIK. Malá časť pôdy je obhospodarovaná občanmi, ktorí sú registrovaní ako SHR.

Porasty lesov sú obhospodarované dvomi urbárnymi spolkami aj Lesmi SR, a.s. OZ Prievidza.

Využitie územia:

Názov	**Rozloha [ha]**	**Percentuálny podiel**
Poľnohospodársky fond	1788,3	69,3%
Lesný pôdny fond	593,5	23%
Vodné plochy	2	0,1%
Dopravné trasy	17	0,7%
Sídelné plochy	178,3	6,9%

Zdroj : Územný plán

V katastrálnom území obce Lehota pod Vtáčnikom sa nachádzajú nasledovné prevádzky zamerané na poľnohospodársku výrobu:

- Poľno Vtáčnik, a.s., Lehota pod Vtáčnikom – hospodári na poľnohospodárskej pôde v katastrálnych územiach obcí Lehota pod Vtáčnikom, Kamenec pod Vtáčnikom, Cigeľ, Sebedražie, Koš, Nováky, Bystričany, Vieska, Podhradie, Nitrianske Sučany, Račice, Diviacka Nová Ves, Prievidza, Veľká Lehôtka, Nedožery-Brezany;

Zameriava sa na pestovanie:

- obilnín – pšenica ozimná, jačmeň ozimný, kukurica na zrno,
- technických plodín – repka ozimná,
- okopanín – cukrová repa,
- výrobu krmovín pre živočíšnu výrobu – seno, siláž, senáž, kŕmne zmesi;

Živočíšna výroba sa zameriava na chov hovädzieho dobytka: kravy s mliečnou produkciou, teliatka, výkrmové býky, jalovice.

Samostatne hospodáriaci roľníci (zmiešané hospodárstvo):
- Gašparovič Marián: chov živočíšnej výroby (85 VDJ), ochranné pásmo 85 m od objektu s chovom živočíšnej výroby (OP = 1m pre 1 veľkú dobytčiu jednotku),
- Hurtišová Emília: chov živočíšnej výroby (35 VDJ), ochranné pásmo 35 m od objektu s chovom živočíšnej výroby (OP = 1m pre 1 veľkú dobytčiu jednotku),
- Ján Macho – chov hospodárskych zviera v súkromnom rodinnom dome (bez stanoveného OP).

Lesné hospodárstvo

Dopĺňa ekonomickú platformu regiónu. Lesnatosť územia okresu Prievidza patrí medzi jedny z najvyšších (45-60%). Rozsah lesnej pôdy katastra je 935 ha (33,4 %). V pohorí Vtáčnik prevládajú pôvodné listnaté dreviny so zastúpením 87-92%, z nich je podiel duba 20-40%. Lesná časť nižších polôh Vtáčnika má charakter miešaného porastu duba, buka, hrabu a iných drevín. Vyššie položené územia Vtáčnika zas poskytujú drevo ihličnatých stromov – hlavne smreka a borovice.
Funkcia lesov v okrese je produkčná - 70 % výmery lesov, protierózna funkcia 16 % výmery lesov, protiimisná funkcia 13 % výmery lesov a ostatná funkcia 1 % výmery lesov.

6.11.6. Služby, obchodná vybavenosť

V okrese je relatívne dobre rozvinuté rodinné podnikanie v oblasti obchodu a služieb. V meste Prievidza sú v prevádzke tržnice s farmárskymi produktmi, kde počas pracovných dní a v sobotu ponúkajú svoje produkty hlavne miestni pestovatelia zeleniny a ovocia.

Vzhľadom na nízku kúpyschopnosť obyvateľstva sú miestni výrobcovia vo väčšine prípadov zameraní na predaj svojich produktov na farmárskych trhoch vo väčších mestách. Absentuje tu aj spolupráca pri spoločnom predaji a marketingu produkcie. Vytvorenie ekonomicky udržateľného predajného miesta zameraného na miestne produkty vyžaduje zvýšenie spolupráce dotknutých subjektov, intenzívnu propagáciu a zároveň zvyšovanie povedomia občanov.

Obchodná vybavenosť
- COOP Jednota na Námestí SNP,
- COOP Jednota na Ulici Obrancov mieru
- 101 DM drogérie, Papiernictvo, Textil Anka, Kvetinárstvo, Mäsiarstvo
- Potraviny „Repka“ na ulici Obrancov mieru,
- Potraviny „Konzum Vida“,
- Predajňa s rozličným tovarom,
- Stavebniny;

Služby – ubytovacie a stravovacie
- Chata Smrečina na Sekaninách – turistická ubytovňa s počtom 25 lôžok,
- Sport Club – turistická ubytovňa s počtom 12 lôžok,
- Junior Bar na Ulici Obrancov mieru,

- Reštaurácia Impress,
- Hostinec u Štefana na ulici J. Špirku,
- Bowling Franky, Nám. SNP 4,
- Hostinec Vtáčnik,
- Pohostinstvo Koráb,
- Hostinec Peter;

Ostatné služby

- Obecný podnik služieb, s.r.o.,
- Pálenica DK –stav SK,
- kozmetický salón (kozmetika, pedikúra, manikúra, masáže) – Nám. SNP,
- AISHA Salón pre psov a chovateľské potreby, ul. 1. Mája,
- Záhradníctvo Račických Záhrada, Podhradská ulica,
- Cukrárenská výroba, Nám SNP,
- Výroba aranžérskych výrobkov, dekorácií a svadobných doplnkov, ul. 1. Mája,
- Mavid Doprava – prepravné služby, Ul. Obrancov mieru,
- Kovošrot, Kováčová ulica,
- autoservis, oprava a údržba motorových vozidiel,
- pneuservis,
- nákladná cestná doprava,
- účtovníctvo a audítorské služby,
- ostatné služby: čistenie budov, kadernícke a kozmetické služby...

V obci sa nachádza niekoľko podnikateľov, ktorí vykonávajú drobné remeselné činnosti: kamenárske murárske, pilčické, či iné práce.

Sociálne služby

V súčasnosti je na území obce verejnými poskytovateľmi poskytovaný iba jeden druh sociálnej služby – domáca opatrovateľská služba. Poskytovateľom tejto služby je obec. Služba je poskytovaná terénnou formou v súlade s § 41 zákona o sociálnych službách.

Obci chýba pobytová sociálna služba poskytovaná starším, odkázaným obyvateľom.

Ako účinnú formu prevencie pred sociálnym vylúčením samospráva podporuje voľnočasové aktivity obyvateľov a organizuje rôzne kultúrne, športové a spoločenské podujatia dostupné pre širokú verejnosť.

Na území obce Lehota pod Vtáčnikom nepôsobí žiadny neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

Zdravotníctvo

V oblasti zdravotníckych služieb je dlhodobou snahou obce zachovať a podľa možností a potrieb obyvateľov rozširovať služby poskytované zdravotným strediskom. V zdravotnom stredisku ordinuje všeobecný lekár pre dospelých a detská lekárka. Svoju ordinačnú činnosť prevádzkujú v obecnej budove. V rovnakom priestore je umiestnená i lekáreň. Hlavným nedostatkom je stiesnenosť priestorov. Odborné vyšetrenia sú poskytované v mestách Nováky, Prievidza alebo v Bojniciach.

Kultúra

V obci v súčasnosti funguje viacero kultúrnych, športových a iných organizácií. Miestne organizácie sú často organizátormi rôznych podujatí a spolupracujú s obcou. Priestory, ktoré využívajú pre stretávanie a svoju činnosť sú zväčša obecné. Okrem toho obec poskytuje organizáciám finančnú podporu a aktívne sa zúčastňuje na ich stretnutiach.

Občania žijú kultúrnym životom predovšetkým prostredníctvom tradičných podujatí v obci ako Vítanie nového roka, ples, fašiangy, karneval, MDŽ, rôzne súťaže, stavanie mája, výlety a besedy, Medzinárodný deň detí, hodový jarmok, festival dychových hudieb, oslavy SNP, kultúrne podujatie z príležitosti Mesiaca úcty k starším s uctením jubilantov, Deň matiek, Deň učiteľov, výstavy, podujatia organizované obecnou knižnicou, tematické dni, posedenie pri vianočnom stromčeku a koledách, zábavy a i. Okrem toho obec organizuje Uvítanie detí do života a tiež osobné návštevy starších občanov jubilantov.

K najvýznamnejším podujatiam patrí každoročne pripomenutie slávnych povstaleckých dní slovenského národa zhromaždením v prírodnom amfiteátri na Sekaninách, kde aktívne pôsobila Hornonitrianska protifašistická partizánska brigáda. Tieto oslavy prerástli do rozsahu trenčianskeho kraja i mimo neho. Oslavy sa uskutočňujú za účasti predstaviteľov parlamentu, vlády a ďalších štátnych a samosprávnych zástupcov.

O podujatiach, dianí v samospráve a aktualitách v obci informoval v minulosti obyvateľov obecné noviny Vtáčnik, ktoré v súčasnosti nevychádzajú z dôvodu prijatia šetriacich opatrení samosprávy.

Šport

Zo športových podujatí sú v Lehote pod Vtáčnikom populárne pravidelné futbalové zápasy, strelecké preteky, cyklistické preteky, súťaže v hasičskom športe, country cross preteky, tenisové, florbalové, minifutbalové, stolnotenisové a hádzanárske turnaje, turistické výstupy a pod.

6.12. Odpadové hospodárstvo

Pri nakladaní s odpadom postupuje obec v zmysle platnej legislatívy, v súlade s vypracovaným POH. Obec Lehota pod Vtáčnikom má zrealizovaný triedený zber odpadu. Občania triedia plasty a sklo do vriec. Z domácností sa pravidelne odvážajú vrecia na základe vypracovaného harmonogramu. Komunálny odpad sa zbiera pravidelne raz týždenne podľa rozpisu ulíc. Odber separovaného zberu aj zvoz zmesového komunálneho odpadu od obyvateľov je zabezpečovaný Obecným podnikom služieb, s.r.o. Lehota pod Vtáčnikom. Tento odpad je následne odvezený na prekládku na Brezinu, kde správcom skládky je firma VEPOS Nováky. V obci sa nenachádza skládka tuhého komunálneho odpadu.

Obec vykonáva zber bielej a čiernej techniky a nebezpečného odpadu do pristavených kontajnerov v areáli Obecného podniku služieb. Zmesový komunálny odpad, objemový odpad, textil, šatstvo, obaly z plastov, sklo, papier, vyradené elektrické zariadenia, olovené akumulátory, kovy a železný šrot ďalej odoberajú spoločnosti.

Obec nedisponuje vlastným kompostoviskom, teda nezhodnocuje biologický odpad, ale ho odváža na prekládkovú stanicu. V zmysle nového zákona o odpadoch sa bude realizovať aj jeho separácia.

Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady určuje obec vo svojom VZN samostatne pre fyzické osoby – občanov a právnické osoby – podnikateľov. Celkové množstvo odpadu každým rokom stúpa. Pozitívne je, že klesá množstvo zmesného komunálneho odpadu a stúpa množstvo vyseparovaného odpadu v obci. Za posledných päť rokov vzrástlo množstvo vyseparovaného papiera, plastov a skla viac, ako dvojnásobne.

Producenti reštauračného odpadu a odpadu zo školskej jedálne sú povinný likvidovať ho prostredníctvom oprávnených organizácií. Občania si svoj kuchynský odpad likvidujú vo vlastnej réžii. Stavebný odpad odoberá obec v areáli centrálnej kotolne na obecnom podniku a odváža ho na prekládkovú stanicu do Novák.

V registri zariadení na zhodnocovanie odpadov sú k 05.02.2021 evidované tieto zariadenia:

Id.	Prevádzkovateľ	IČO	Prevádzka	Obec	Typ zariadenia	R-kódy
0572	Pavel Litva- SepaRe	41600177	prevádzka	HANDLOVÁ	Stacionárne	R03
0667	H2G s.r.o.	36562378	prevádzka	NEVIDZANY	Stacionárne	R03,R13
0577	Slovenské elektrárne, a.s.	35829052	prevádzka	ZEMIANSKE KOSTOĽANY	Stacionárne	R05
0350	PORFIX-pórobetón, a.s.	31562175	prevádzka	ZEMIANSKE KOSTOĽANY	Stacionárne	R04
0581	Ing. Ondrej Lazoň TECHNOL	33611467	prevádzka 2	NEDOŽERY - BREZANY	Stacionárne	R04
0575	CELLAR s r.o.	36304107	prevádzka	NEDOŽERY - BREZANY	Stacionárne	R02
0582	TEZAS, spol. s r.o.	36011185	prevádzka	PRIEVIDZA	Stacionárne	R03
0359	Ing. Ondrej Lazoň TECHNOL	33611467	prevádzka 1	NEDOŽERY - BREZANY	Stacionárne	R08
0579	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.	36005622	prevádzka	NOVÁKY	Stacionárne	R05
1808	TERMAL BYSTRIČANY, príspevková organizácia	36131105	prevádzka	BYSTRIČANY	Stacionárne	R03
0405	A.R.S. spol. s r.o.	31560270	prevádzka	PRIEVIDZA	Stacionárne	R03
0571	MAT- obaly, s.r.o.	36315303	prevádzka (výroba regranulátu)	HANDLOVÁ	Stacionárne	R03
0537	T M G , a.s.	31645909	prevádzka -	PRIEVIDZA	Mobilné	R05

			mobilné zariadenie			
0731	DE-S-PE, s.r.o.	31629113	prevádzka - spracovanie starých vozidiel	PRIEVIDZA	Stacionárne	R12,R13
0759	DAK, s.r.o. Prievidza	31565875	prevádzka - mobilné zariadenie	PRIEVIDZA	Mobilné	R05
1809	Obec Nitrica	00318329	prevádzka	NITRICA	Stacionárne	R03

Zdroj: http://app.sazp.sk

Rekreácia a cestovný ruch

Geografické danosti obce spolu so širšími vzťahmi dávajú predpoklady využitia možností obce v oblasti rekreácie a agroturistiky. Obec a jej okolie poskytuje dobré možnosti športového, rekreačného a kultúrneho využívania nielen pre vlastných obyvateľov, ale tvorí potenciál rekreácie, hlavne krátkodobej aj pre širší región.

Na základe regionalizácie cestovného ruchu Slovenskej republiky je obec Lehota pod Vtáčnikom súčasťou Hornonitrianskeho regiónu cestovného ruchu. Blízkosť dopravného napojenia, poloha pri Chránenej krajinnej oblasti Ponitrie a reálne možnosti rekreačného využitia lomovej jamy, predurčujú toto sídlo perspektívne pre významnú rekreačnú funkciu s hlavným nástupom do atraktívnej lokality regionálneho významu. Z východu do katastra obce zasahuje prírodná rezervácia Biely Kameň, na severovýchodnej hranici s obcou Podhradie prírodná pamiatka Sivý Kameň.

Pohorie Vtáčnik ako chránená prírodná rezervácia poskytuje výborné podmienky na pešiu turistiku, cykloturistiku, horolezectvo, v zimnom období bežecké a zjazdové lyžovanie. Na tento účel je vybudovaný lyžiarsky vlek Tatrapoma.

Pešia turistika patrí k významným športovým činnostiam nielen občanov obce, ale aj turistov zo vzdialenejšieho okolia. Obec každoročne organizuje výstup na pohorie Vtáčnik. Známa je turistická celodenná trasa, stredne namáhavá túra: Lehota pod Vtáčnikom – Vtáčnik a späť. Do juhozápadnej časti katastra zasahuje medzinárodná trasa Cesta hrdinov SNP známa pod názvom Ponitrianska magistrála.

Cykloturistické trasy pretínajú kataster obce na viacerých miestach. Najznámejšia je však Lehotská radiála.

V obci sú 2 ubytovacie zariadenia. Chata Smrečina na Sekaninách s počtom lôžok 25 a ubytovacie zariadenie Sport Club s počtom lôžok 12. V chatovej oblasti Sekaniny v okrajovej polohe pohoria Vtáčnik je aj prírodný amfiteáter, kde sa každoročne v auguste organizujú Oslavy SNP (Barčinová, 2015).

V súvislosti s plánovaným vybudovaním viacúčelovej vodnej nádrže sa plánuje vytvoriť aj campingový areál a podmienky vhodné pre návštevníkov nádrže.

Pre rozvoj cestovného ruchu obec umožní aj v budúcnosti podnikateľským subjektom realizovať svoju činnosť v danej lokalite. Cieľom týchto aktivít chce dosiahnuť zvýšenie ekonomického rozvoja obce, ktorý patrí medzi strategické ciele obecnej samosprávy..

Kultúrno-historické pamiatky a pozoruhodnosti

V zmysle zákona o kultúrnych pamiatkach nie sú v obci objekty, ktoré sú pamiatkovo chránené. Obec disponuje iba skromným počtom pamätihodností. Zo sakrálnych pamiatok je to Kostol sv. Cyrila a Metoda postavený v rokoch 1947-1949. Ide o moderný priestranný kostol, v priečelí ktorého je umiestnené súsošie sv. Cyrila a Metoda.

Ďalej sa tu nachádza Kaplnka sv. Vendelína z roku 1850, dve kaplnky Sedembolestnej Panny Márie, dne kaplnky sv. Jána Nepomúckeho, Lurdská jaskyňa a 13 krížov. Zo svetských sú to pamätníky a pomníky na počesť občanov, ktorí obetovali svoj život vo vojnách.

Hrad Sivý Kameň je Národnou kultúrnou pamiatkou vyhlásenou v roku 1963, ktorú tvoria viaceré pamiatkové objekty. Prvé správy o hrade sú zo 14. storočia, keď bol kráľovským majetkom. Pôvodne to bola menšia pevnosť, ktorú až do roku 1388 spravovali kasteláni z Bojnického hradu. Potom prešiel do súkromných rúk a až do svojho zániku často menil majiteľov. Ruiny hradu boli rozoberané obyvateľstvom na stavebný materiál. Skromné zvyšky hradu, pred rozpadom chránené sieťovinou sú na andezitovom kopci tesne nad obcou Podhradie. V spodnej časti hradu môžeme vidieť zvyšky valenej klenby.

Medzi najvýznamnejšie lokality patria: v Bojniciach hradná travertínová kopa a Prepoštská jaskyňa, v Prievidzi Mariánsky vŕšok.

Archeologické a paleontologické náleziská, geologické lokality

Najstaršie stopy osídlenia hornej Nitry nás zavedú do najdlhšieho a najstaršieho obdobia časového úseku vo vývoji ľudstva - paleolitu. Existenciu lovca mamutov na území regiónu potvrdzujú nálezy v Prepoštskej jaskyni (veľké množstvo kamenných nástrojov) v Bojniciach, v Prievidzi na Mariánskom vŕšku a Lehote pod Vtáčnikom, kde v oblasti Lazného potoka boli nájdené zvyšky mamutích kostí, staré 90 - 50 tisíc rokov. Pohrebiská z doby bronzovej (1900 - 700 r. pred n.l.) boli nájdené v Chalmovej, Zemianskych Kostoľanoch, Novákoch a v Lehote pod Vtáčnikom.

Medzi nálezy doby bronzovej patria predmety dennej potreby, ako britvy, háčky a ihlice na spínanie a upevňovanie častí odevu. Z rozmanitých druhov šperkov sú to náramky, prstene, vlasové ozdoby, perly, korálky a spony. Medzi zbrane sa radia nože, sekery, kopije, hroty šípov, krátke meče a hojne rozšírené dýky. Významným fenoménom tejto doby sú výšinné opevnené sídla a hradiská, ktoré slúžili ako útočištia najmä v časoch ohrozenia. Značné množstvo objavených pohrebísk a hrobového inventára lužickej kultúry na hornej Nitre umožnilo upresnenie jej datovania a zaradenia. Medzi najstaršie známe náleziská patria pohrebiská v Novákoch a v Lehote pod Vtáčnikom. Avšak terén narušený dlhodobou poľnohospodárskou činnosťou umožnil jeho preskúmanie len sčasti. Opakované orby značne znížili pôvodnú výšku mohýl. Sedem hrobov celkom, odkrytých výskumom, obsahovalo urny s popolom a kostičkami zomretých.

V 9. storočí v období Veľkomoravskej ríše bola vybudovaná sústava hradísk. V chotárnej časti Veľkej Lehoty sa nachádzalo pôvodne praveké slovanské hradisko. Ležalo údajne neďaleko obce juhozápadným smerom. Slovania si ho neskôr prebudovali pre vlastné potreby. Hradisko bolo na vrchole obohnané mohutným valom. Predpokladá sa, že toto opevnenie plnilo v priebehu desiateho a začiatkom jedenásteho storočia funkciu

ochrancu celej nováckej občiny, z čoho zároveň vyplýva, že jej územie bolo v tom čase oveľa rozsiahlejšie a pozostávalo z viacerých menších osád.

Z územia Hornej Nitry doteraz poznáme 117 fosílnych a subfosílnych druhov mäkkýšov, čo predstavuje 52 % z celkovej recentnej malakofauny Slovenska. Recentných ich bolo opísaných 105. Z toho najmenej 74 druhov prežívalo v tomto regióne už v priebehu holocénu a najmenej 20 z nich prežilo posledný glaciál. Dva druhy mäkkýšov boli na územie Hornej Nitry implantované umelo, činnosťou akvaristov. Ide o druh Melanoides tuberculatus a Helisoma trivolis, ktoré nájdeme v termálnych vodách Chalmovej a Bojnického potoka (Kroupová 1980).

V sypkých penovcoch na lokalite Bojnice – pod námestím bolo učené spoločenstvo tvorené vodnými a vlhkomilnými ulitníkmi (Radix peregra, Stagnicola palustris, Gyraulus crista, Oxyloma elegans, Gyraulus acronicus, Carychium minimum) spolu s lesnými druhmi a druhmi indikujúcimi teplé a vlhké obdobie stredného až mladého holocénu s priemernou júlovou paleoteplotou okolo 17,3 – 23,5 o C.

V podložných hnedých hlinách sa nachádzali zvyšky terestrickej fauny mäkkýšov a hlodavcov relatívne suchšieho a teplejšieho obdobia mladého holocénu. Určené boli nasledovné taxóny: Chondrula tridens, Cochlicopa lubrica, Vallonia costata, Xerolenta obvia, Vitrea sp., Arion sp., Limacidae/Agriolimacidae.

Z lokality Bojnice - SV od Prepoštskej jaskyne bolo určené spoločenstvo vodných a vlhkomilných ulitníkov a lastúrnikov (Radix peregra, Gyraulus acronicus, Gyraulus crista, Pisidium cf. casertanum, Bythinella austriaca, Carychium minimum, Pseudotrichia rubiginosa) spolu s lesnými druhmi Fruticicola fruticum, Semilimax semilimax. Prítomnosť vodného prostredia dokladá aj zelená riasa Chara vulgaris a vlhkomilá reznačka laločnatá. Determinovaný bol premolár Muscardinus avellanarius, ktorého biotopom sú listnaté, zmiešané aj ihličnaté lesy, ktorých prítomnosť potvrdzujú aj nálezy fosílnych semien brezy, borovice a smreku. Rovnako aj nasledovné druhy plazov a obojživelníkov: Vipera berus, Natrix tessellata, Elaphe longissima; Colubridae.

Klimaticky teplejšie obdobie dokladajú nálezy teplomilných užoviek a lesného druhu vretenice.

Sprašové druhy ako Columella columella a Vallonia tenuilabris dokladajú v oblasti Bojníc existenciu spraše ako eolického sedimentu chladných glaciálnych období.

Zo sivohnedej humóznej hliny s množstvom uhlíkov bolo na lokalite Bojnice – nad Prepoštskou jaskyňou determinované pestré spoločenstvo mäkkýšov xerotermných strání, skál a lesov. Prítomnosť lesných prvkov ako je Discus rotundatus a Aegopinella nitidula poukazuje na vlhkú a teplejšiu klímu až oceanického charakteu. Zmiešané lesy boli prevažne tvorené borovicami, smrekmi a brezami. Ich obyvateľmi boli aj menšie stavovce ako Clethrionomys glareolus, Apodemus cf. flavicollis a Microtus agrestis. Dominantné zastúpenie teplomilných a aj vlhkomilných taxónov ako je Ena montana, Discus perspectivus, Aegopinella pura, Cochlodina laminata, Ruthenica filograna, Bulgarica cana, Cochlicopa lubricella ale aj Granaria frumentum, ktorej vek bol stanovený na 2335±30 BP nám umožňuje spoločenstvo stratigraficky zaradiť do obdobia subatlantiku.

Aj nálezy zvyškov obojživelníkov ako je Salamandra salamandra, Lacerta cf. agilis, Lacerta cf. vivipara,

Lacerta sp. a žaby Bombina bombina ako aj malých stavovcov Arvicola terrestris a Sorex araneus naznačujú prítomnosť vlhkejšieho biotopu. Salamandra vyžaduje blízkosť čistých potokov a prameňov, ktorých prítomnosť dokazujú aj nálezy vlhkomilnej a vodnej

flóry (Chara sp., Salix sp.) podobne ako aj Bythinella austriaca. V zachytenom období subatlantiku predpokladáme v oblasti Bojníc rozsiahle pralesy. Pukliny v travertínovej kope sa stali útočiskom pre dnes ohrozený druh netopiera Rhinolophus ferrumequinum, ktorého osteologické zvyšky sme na tejto lokalite determinovali.

Medzi pozoruhodnosti v hodnotenej oblasti patria aj významné geologické lokality znázornené na mape:

objectid	46
Typ	ťažba nerastov a historické baníctvo
Názov	Cígeľ – hnedouhoľné bane

http://apl.geology.sk

6.13. Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia

Kvalita životného prostredia, ekonomická a sociálna situácia, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti a výživové návyky sú hlavné faktory ovplyvňujúce zdravotný stav obyvateľstva. Rizikové faktory sú jednak špecifické pre každé ochorenie, ale na druhej strane, mnoho ochorení má rovnaké rizikové faktory. V niektorých prípadoch faktor môže byť pre jedno ochorenie rizikový a pre druhé ochranný. Spoločné pre tieto rizikové faktory je vlastnosť, že sa vyskytujú v definovanom prostredí, ktoré buď podporuje ich prítomnosť, a tým umožňuje ich pôsobenie, alebo sa snaží ich prítomnosti zabrániť.

Prostredie sa tým stáva jedným z hlavných determinantov zdravia. Samozrejme, jedná sa o široko chápané prostredie a nie len o životné prostredie.

Determinanty zdravia sú teda také vlastnosti a ukazovatele, ktoré ovplyvňujú prítomnosť a rozvoj rizikových faktorov ochorení.

Najznámejšie skupiny determinantov zdravia sú demografické a biologické determinanty (vek, pohlavie, národnosť, atd.), socioekonomické determinanty (životný štýl, vzdelanie, zamestnanie, sociálne kontakty, atď.), prostredie (životné aj pracovné) a zdravotníctvo.

Slovenská republika mala k 31.12.2017 celkovo 5 443 120 obyvateľov, z toho bolo 2 786 606 žien, čo je 51,2 percent. Medziročne vzrástol počet obyvateľov Slovenska o 7 777 osôb. Stál za tým jednak prirodzený prírastok, ale aj migrácia.

V roku 2017 sa narodilo 57 969 živých detí, čo je o 412 viac ako v predchádzajúcom roku, takže pokračoval rastúci trend nastúpený pred piatimi rokmi. Súčasne zomrelo 53 914 osôb, čo bolo o 1 563 viac ako pred rokom.

Prirodzený prírastok obyvateľstva SR v roku 2017 dosiahol hodnotu 4 055 osôb. Je to menej ako v roku 2016, keď pribudlo 5206 Slovákov. Hodnota prirodzeného prírastku poklesla v dôsledku vyššej úmrtnosti.

Vývoj demografických procesov sa následne premieta do štruktúr obyvateľstva SR. Zmeny vekovej štruktúry, ktorá patrí k základným charakteristikám každej populácie, jednoznačne poukazujú na intenzívne starnutie slovenskej populácie. Štatisticky sa starnutie populácie prejavuje zvyšovaním podielu osôb v poproduktívnom veku a znižovaním podielu detskej zložky.

V roku 2017 tvoril podiel detí vo veku 0 – 14 rokov 15,6 percent populácie. Podiel osôb 65-ročných a starších je síce ešte stále nižší ako podiel detí, ale už len o 0,1 bodu. Všetky ukazovatele medziročne narástli.

Priemerný vek obyvateľa Slovenska sa v roku 2017 medziročne zvýšil a dosiahol 40,6 roka. Zvýšil sa aj mediánový vek o 0,4 roka (dosiahol 40,2 roka), pričom prvý krát prekročil hranicu 40 rokov. V praxi to znamená, že polovica populácie je strašia ako 40 rokov.

Index starnutia, ktorým sa štandardne meria demografické starnutie (pomer medzi deťmi do 14 rokov a staršiu generáciou vo veku 65 +), sa zvýšil o 2,5 bodu. V roku 2016 tak na sto detí vo veku nula až 14 rokov už pripadalo 99 osôb 65-ročných a starších.

Hlavné vývojové trendy populačného vývoja Slovenskej republiky v rokoch 1993 až 2017:

- ♣ Početnosť obyvateľov sa zvyšuje, ale tempo prírastku je nízke
- ♣ Nadpolovičná väčšina obyvateľstva žije v mestách (53,6 %)
- ♣ Sobášnosť má nízku intenzitu vzhľadom na početnosť sobášov schopného obyvateľstva
- ♣ Rastie počet rozvodov po dlhšej dobe trvania manželstva
- ♣ Úhrnná plodnosť bola počas sledovaných 25 rokov pod hranicou jednoduchej reprodukcie (2,1 dieťaťa na 1 ženu), jej hodnoty sa v období 1993 – 2017 pohybovali od 1,2 – 1, 9 dieťaťa
- ♣ Potratovosť má kontinuálne klesajúci trend
- ♣ Stredná dĺžka života sa zvyšuje, v priebehu uplynulých 25 rokov sa zvýšila u mužov o 5,4 roka a u žien o 3,7 roka
- ♣ Od roku 1993 je Slovensko migračne ziskovou krajinou
- ♣ Populácia demograficky starne, priemerný vek sa zvýšil počas uplynulých 25 rokov o 6,6 roka
- ♣ Najvýraznejší znak populačného vývoja – populácia Slovenska starne

Starnutie populácie je však v súčasnosti globálnym demografickým procesom a v čoraz intenzívnejšej miere sa prejavuje aj v podmienkach Slovenskej republiky. Tento zložitý proces je výslednicou predchádzajúceho demografického vývoja. Treba zdôrazniť, že jeho dôsledky sa týkajú a budú týkať všetkých sfér spoločnosti.

Dobrá kvalita životného prostredia človeka, výrazne ovplyvňujúca jeho zdravie, je súhrnom dobrej kvality ovzdušia, vody i potravín. Na udržanie rovnováhy v organizme je však okrem toho potrebné optimálne zužitkovanie prijímaných látok, ako aj harmonický vzťah k prostrediu, čo vyžaduje psychickú vyrovnanosť a zdravý životný štýl.

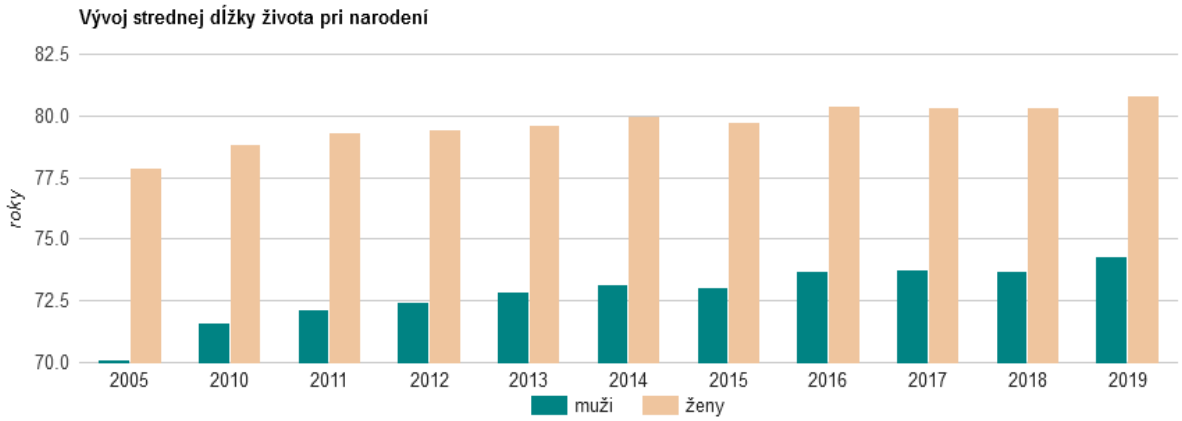

Zdroj: ŠÚ SR Zdrojová tabuľka

Podľa ŠÚ SR priemerná stredná dĺžka života pri narodení v okrese Prievidza k roku 2019 bola u mužov 75,04 rokov a u žien 81,64 rokov. Vidieť pomerne vysoký rozdiel medzi výškou dožitia sa u mužov a u žien. Napriek uvedenému vývoju v poslednom období, úroveň úmrtnosti obyvateľstva, najmä u mužov v strednom veku zostáva naďalej celospoločenským problémom.

Pre demografický vývoj v SR je charakteristický dlhodobý pokles pôrodnosti aj v oblastiach s doteraz priaznivou natalitou. Platí to aj pre Trenčianský kraj i okres Prievidza a jeho jednotlivé sídla.

K základným charakteristikám zdravotného stavu obyvateľstva, odrážajúcich ekonomické, kultúrne, životné a pracovné podmienky patrí aj mortalita. Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí však nielen od uvedených podmienok, ale ju bezprostredne ovplyvňuje aj veková štruktúra obyvateľstva. Hrubá miera úmrtnosti sa v SR stabilne udržiava v poslednom desaťročí v rozpätí 9,6 až 10,0 úmrtí na 1 000 obyvateľov.

Prievidzský okres má nižšiu mortalitu ako je celoslovenský priemer.

Úmrtnosť podľa príčin smrti, podobne ako v celej republike, tak aj v Trenčianskom kraji, okrese Prievidza a v jeho jednotlivých sídlach dominuje úmrtnosť na ochorenia obehovej sústavy, predovšetkým ischemické choroby srdca a nádorové ochorenia. Päť najčastejších príčin smrti: kardiovaskulárne ochorenia, zhubné nádory, vonkajšie príčiny (poranenia, otravy, vraždy, samovraždy a pod.), choroby dýchacej sústavy a ochorenia tráviacej sústavy, majú za následok 90 - 95 percent všetkých úmrtí. Z porovnania štatistík za dlhšie obdobie je zrejmé, že v štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti nedochádza v posledných rokoch v SR k podstatným zmenám.

Dlhodobé pôsobenie škodlivých emisií v životnom prostredí človeka negatívne vplýva na jeho zdravotný stav. V rámci zdravotného výskumu „Šetrenie zdravotného stavu a potrieb zdravotníckej starostlivosti vybranej časti obyvateľov okresu“ vystavených účinku emisií v oblasti Novák a Handlovej bolo vyšetrených 24 000 obyvateľov z expozičnej oblasti Nováky, Handlová, Zemianske Kostoľany a Bystričany a kontrolnej oblasti Lazany, Poruba, Kanianka.

1. Komplexné hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva vo veku 6 rokov a starších presvedčivo dokazujú, že znečistené životné prostredie zhoršuje zdravotný stav obyvateľov, čo potvrdzujú nasledovné zistenia:

a) Z celkového počtu vyšetrených obyvateľov bolo 27,7 % zdravých (bez zistenia choroby), pričom počet zdravých obyvateľov v exponovaných oblastiach bol o 7,3 % nižší ako v kontrolnej skupine.

b) Celková chorobnosť bola u obyvateľov v exponovanej oblasti o 7,3 % vyššia ako obyvateľov kontrolnej oblasti. Výrazne vysoká chorobnosť sa zistila u detskej populácie v exponovanej oblasti až o 15,2 % vyššia oproti oblasti kontrolnej. Medzi najfrekventovanejšie choroby patrili u dospelých choroby obehovej sústavy, nádorové ochorenia, choroby dýchacej a tráviacej sústavy, choroby krvi a krvotvorných ústrojov.

c) Celkovo pripadlo v priemere 1,38 chorôb na 1 vyšetreného obyvateľa. Tieto počty sú relatívne vysoké najmä v detskej populácii. Počet chorých obyvateľov stúpa od 40 rokov veku.

d) Vyskytuje sa tu zvýšené riziko vzniku a pretrvávania alergických ochorení u detí.

e) Vplyv znečisteného životného prostredia sa môže premietať aj do reprodukčného procesučloveka.

2. Osobitná pozornosť je venovaná najzávažnejším skupinám chorôb. Choroby dýchacej sústavy sú na poprednom mieste z hľadiska frekvencie výskytu a z hľadiska popredného umiestnenia.

Celková miera úmrtnosti za SR je samozrejme odrazom situácie na úrovni regiónov. Rozdiel v miere štandardizovanej úmrtnosti do 64 rokov medzi okresom s najnižšou a najvyššou mierou úmrtnosti bol viac ako 2-násobný (2,2x), u 65+ ročných 1,5 násobný (najnižšia v okrese Košice I, najvyššia v okrese Veľký Krtíš).

6.14. Znečistenie ovzdušia

Priemyselná výroba svojím charakterom vplýva na životné prostredie a ľudské zdravie. Týka sa to znečistenia ovzdušia, vody, vzniku nebezpečných chemických látok, odpadu, kontaminovaných území a zmeny klímy. Znečistené ovzdušie látkami ako sú SO2, NOx, CO, NMVOC či ťažké kovy, spôsobuje vznik rôznych chorôb. Jedná sa o astmu, choroby dýchacích ciest a taktiež srdcové ochorenia.

Kyslý dážď, ktorý vzniká z uvedených plynov, narúša okrem chorôb dýchacieho ústrojenstva tiež ekologickú rovnováhu. Priemyselná výroba sa podieľa aj na produkcii skleníkových plynov, a tým na zmene klímy, ktorá svojimi dôsledkami (povodne, vlny horúčav, zosuvy) priamo ovplyvňuje obyvateľstvo.

Na Slovensku sa miera znečistenia ovzdušia pohybuje v rozmedzí od 16 do 25 mikrogramov emisií na meter kubický. Podľa WHO je však hranica, za ktorou už dýchame nezdravý vzduch, 10 mikrogramov emisií na meter kubický.

Pri pohľade na mapu si môžete všimnúť, že vzduch na juhu Poľska blízko našich hraníc je vysoko nadpriemerne znečistený, čo je znázornené na nasledujúcej interaktívnej mape:

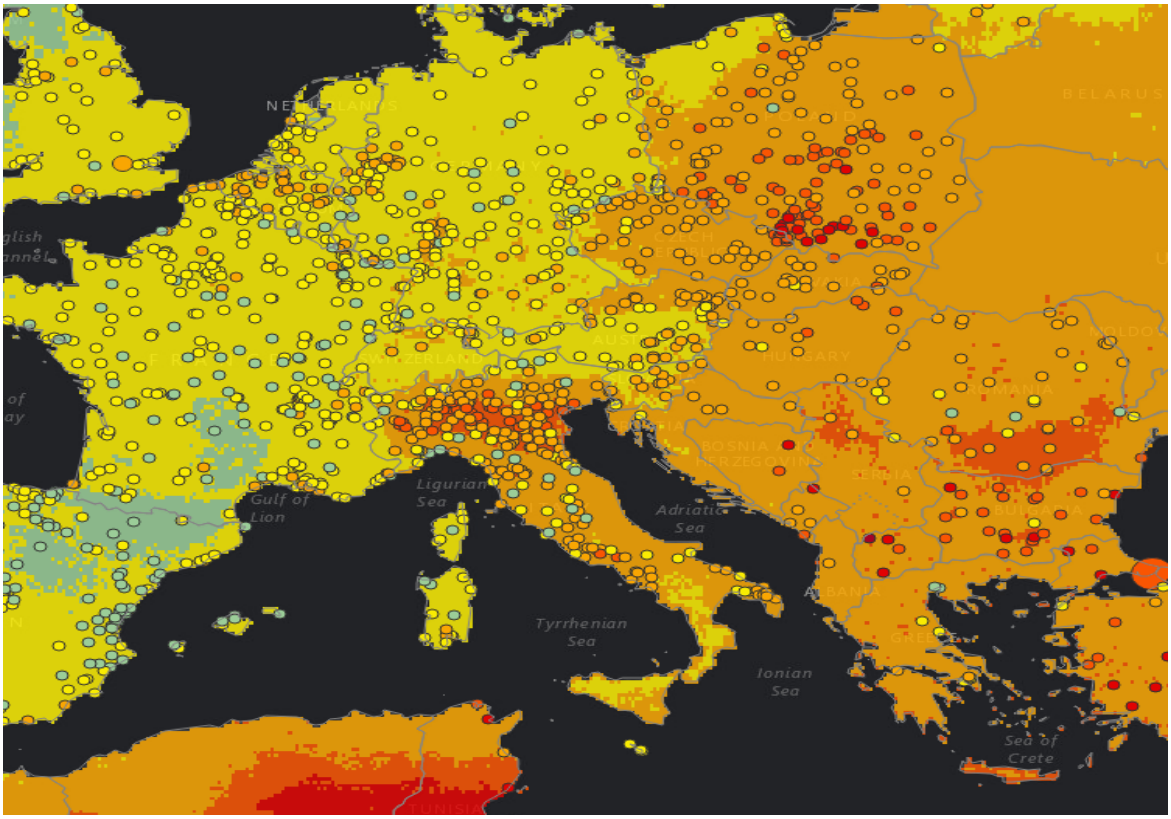

V súlade s požiadavkami zákona o ochrane ovzdušia bolo územie SR rozdelené do 8 zón a 2 aglomerácií a v rámci nich do 12 oblastí riadenia kvality ovzdušia podľa nasledujúcej mapy:

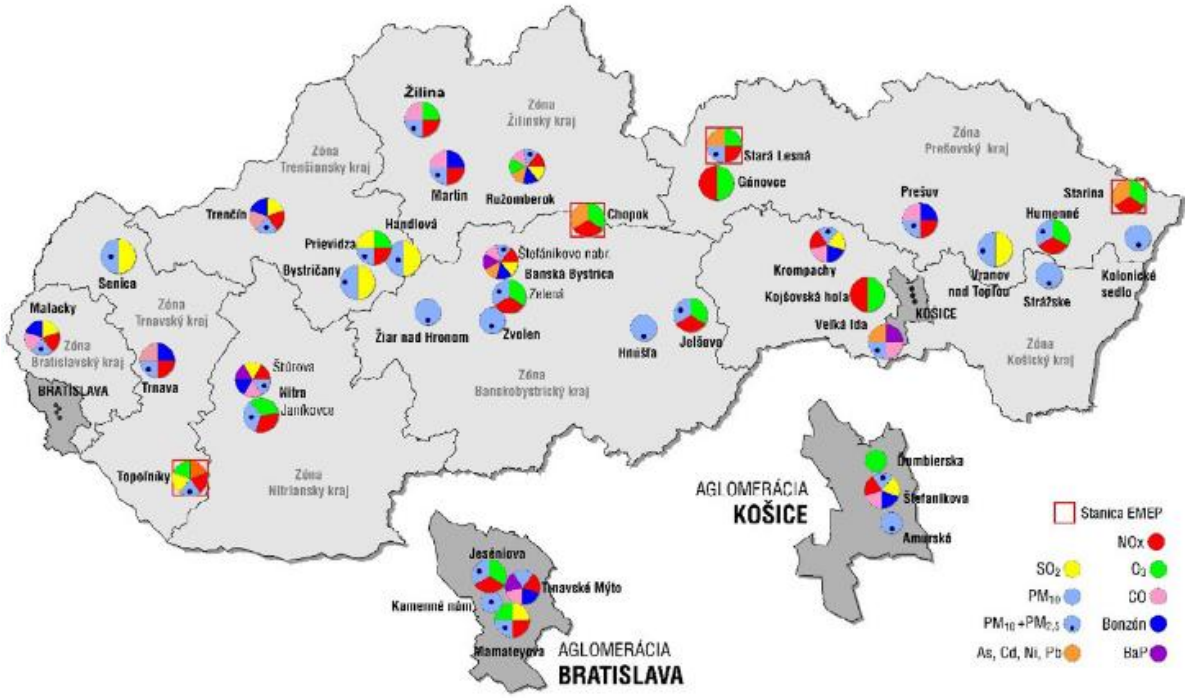

Zdroj: SHMU

Hodnotené územie patrí do zóny Trenčiansky kraj. Reliéf Trenčianskeho kraja je s výnimkou Hornonitrianskej kotliny prevažne hornatý, zahŕňa Myjavskú pahorkatinu a Biele Karpaty, čiastočne Považský Inovec, Javorníky, Vtáčnik a Strážovské vrchy. Najvyšším bodom je Vtáčnik s nadmorskou výškou 1 346 m n. m., najnižší bod má 165 m n. m. Zóna je z prevažnej časti dobre ventilovaná, nižšie rýchlosti vetra sa vyskytujú v údolí Váhu.

Zdroje znečisťovania ovzdušia v zóne Trenčiansky kraj

Vykurovanie domácností je v hornatejšej časti kraja významnejším zdrojom znečisťovania ovzdušia než v Trnavskom, či Bratislavskom kraji. Vo väčších mestách sa používa najmä zemný plyn, palivové drevo sa používa vo väčšej miere v hornatej severnej časti kraja.

Charakteristika cestnej dopravy: v tomto kraji dominuje z hľadiska hustoty automobilovej dopravy cesta č. 61 v okrese Trenčín s 32 705 vozidlami (3 349 nákladných a 29 128 osobných áut), diaľnica D1 s hustotou od 21 000 – 28 000 vozidiel (v okrese Trenčín, na najfrekventovanejšom úseku 5 666 nákladných a 22 392 osobných áut), cesta č. 64 v okrese Prievidza s 18 014 vozidlami (2 457 nákladných a 15 452 áut), cesta č. 54 v okrese Nové Mesto nad Váhom s 17 261 vozidlami (2 293 nákladných a 14 861 osobných áut), cesta č. 507 v okrese Trenčín s 18 979 vozidlami (2 193 nákladných a 16 743 osobných áut), cesta č. 517 v okrese Považská Bystrica s 18 026 vozidlami (2 440 nákladných a 15 453 osobných áut) a cesta č. 1774 v okrese Prievidza s 18 329 vozidlami (1 245 nákladných a 16 998 osobných áut).

Priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia sú tu z hľadiska príspevku k lokálnemu znečisteniu ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami menej významné s výnimkou cementární. Významnejšie sa prejavuje vplyv tepelnej elektrárne, ktorý však v závislosti od meteorologických podmienok prispieva viac k regionálnemu pozadiu.

Informácie týkajúce sa znečistenia ovzdušia v dotknutom území i jeho širšom okolí boli spracované podľa údajov z Programu NEIS (Národný Emisný Inventarizačný Systém), ktorý je vyvíjaný za podpory Ministerstva Životného prostredia SR a Slovenského hydrometeorologického ústavu a na základe Správy o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní:

Tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka a oxid uhoľnatý vypustené zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov na území kraja za rok 2018 – Trenčiansky kraj:

		Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie [t]	Podiel na celkových emisiách	
					kraja [%]	SR [%]
Tuhé znečisťujúce látky	1.	FORTISCHEM a. s.	Prievidza	127,32	32,01	2,68
	2.	Považská cementáreň, a.s.	Ilava	44,47	11,18	0,94
	3.	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.	Prievidza	30,12	7,57	0,63
	4.	Slovenské elektrárne, a.s.	Prievidza	25,38	6,38	0,53
	5.	VETROPACK NEMŠOVÁ, s.r.o.	Trenčín	20,66	5,19	0,43
	6.	TERMONOVA, a.s.	Ilava	17,74	4,46	0,37
	7.	Považský cukor a.s.	Trenčín	17,62	4,43	0,37
	8.	CEMMAC a.s.	Trenčín	16,69	4,19	0,35
	9.	KVARTET,a.s.	Partizánske	7,34	1,84	0,15
	10.	KAMEŇOLOMY, s.r.o.	Trenčín	4,62	1,16	0,10
		SPOLU		311,94	78,42	6,56
Oxidy síry vyjadrené ako SO_2	1.	Slovenské elektrárne, a.s.	Prievidza	2 670,64	95,55	14,17
	2.	VETROPACK NEMŠOVÁ, s.r.o.	Trenčín	32,63	1,17	0,17
	3.	Hornonitrianske bane Prievidza, a.s.	Prievidza	11,74	0,42	0,06
	4.	FORTISCHEM a. s.	Prievidza	8,03	0,29	0,04
	5.	BIOPLYN HOROVCE 3, s. r. o.	Púchov	6,99	0,25	0,04
	6.	BIOPLYN HOROVCE 2 s. r. o.	Púchov	6,81	0,24	0,04
	7.	AGROSERVIS-SLUŽBY, spol. s r.o.	Partizánske	6,50	0,23	0,03
	8.	Považská cementáreň, a.s.	Ilava	5,90	0,21	0,03
	9.	Bioplyn Horovce, s. r. o.	Púchov	4,87	0,17	0,03
	10.	BPS Myjava, s. r. o.	Myjava	4,77	0,17	0,03
		SPOLU		2 758,89	98,71	14,63
Oxidy dusíka vyjadrené ako NO_2	1.	Slovenské elektrárne, a.s.	Prievidza	1 128,26	35,52	4,31
	2.	CEMMAC a.s.	Trenčín	550,03	17,32	2,10
	3.	Považská cementáreň, a.s.	Ilava	494,53	15,57	1,89
	4.	VETROPACK NEMŠOVÁ, s.r.o.	Trenčín	203,56	6,41	0,78
	5.	RONA, a.s.	Púchov	179,56	5,65	0,69
	6.	FORTISCHEM a. s.	Prievidza	70,92	2,23	0,27
	7.	TEPLÁREŇ Považská Bystrica, s.r.o.	Považská Bystrica	46,71	1,47	0,18
	8.	Výroba tepla, s. r. o.	Trenčín	37,37	1,18	0,14
	9.	TERMONOVA, a.s.	Ilava	37,24	1,17	0,14
	10.	Continental Matador Rubber, s.r.o.	Púchov	34,35	1,08	0,13
		SPOLU		2 782,54	87,59	10,63
Oxid uhoľnatý	1.	CEMMAC a.s.	Trenčín	3 929,66	51,87	2,77
	2.	Považská cementáreň, a.s.	Ilava	2 143,00	28,29	1,51
	3.	Slovenské elektrárne, a.s.	Prievidza	403,97	5,33	0,28
	4.	FORTISCHEM a. s.	Prievidza	193,90	2,56	0,14
	5.	Považský cukor a.s.	Trenčín	175,10	2,31	0,12
	6.	Technické služby mesta Partizánske, s r. o.	Partizánske	99,93	1,32	0,07
	7.	ENGIE Services a.s.	Myjava	75,43	1,00	0,05
	8.	KVARTET,a.s.	Partizánske	41,32	0,55	0,03
	9.	TEPLÁREŇ Považská Bystrica, s.r.o.	Považská Bystrica	40,41	0,53	0,03
	10.	Výroba tepla, s. r. o.	Trenčín	38,72	0,51	0,03
		SPOLU		7 141,44	94,26	5,03

Zdroj: SHMU

V roku 2018 priemerné denné koncentrácie PM10 prekročili limitnú hodnotu na dvoch AMS: Jelšava, Jesenského a Banská Bystrica, Štefánikovo nábrežie. Limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu PM10 nebola prekročená na žiadnej stanici v tejto zóne. Vysoký počet prekročení dennej limitnej hodnoty pre PM10 v Jelšave (74 prekročení dennej limitnej hodnoty) je možné pripísať najmä vykurovaniu tuhým palivom v tejto oblasti, kde situáciu ešte zhoršujú extrémne nepriaznivé rozptylové podmienky. Menej výrazne sa v Jelšave prejavuje vplyv priemyselných zdrojov. Naopak, na AMS Banská Bystrica, Štefánikovo nábrežie, je vysoký počet prekročení dennej limitnej hodnoty spôsobený najmä cestnou

dopravou. Koncentrácie PM2,5, SO2, NO2, benzénu ani CO neprekročili v tejto zóne limitné hodnoty.

Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2020, vymedzené na základe merania v rokoch 2017–2019 (s prihliadnutím na výsledky meraní v predchádzajúcich rokoch v prípade nedostatočného počtu platných meraní):

AGLOMERÁCIA Zóna	Vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia	Znečisťujúca látka	Plocha [km²]	Počet * obyvateľov
Trenčiansky kraj	územie mesta Prievidza	BaP	43	45 634
	územie mesta Trenčín	PM_{10}	82	55 383

Zdroj: SHMU

Limitná hodnota pre priemernú ročnú a priemernú dennú koncentráciu pre PM10 nebola v tejto zóne prekročená, rovnako ako limitné hodnoty pre SO2, NO2, benzén a CO a cieľová hodnota pre PM2,5.

Podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov boli vyhlásené znečistené územia ako oblasti, ktoré si vyžadujú osobitnú ochranu a ako oblasti riadenia kvality ovzdušia. .

6.14. Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Slovenská republika sa vstupom do Európskej únie zaviazala plniť požiadavky spoločenstva v oblasti ochrany, využívania, hodnotenia a monitorovania stavu vôd zastrešené rámcovým dokumentom známym pod názvom Rámcová smernica o vode - RSV (Water Framework Directive 2000/60/EC). Rámcová smernica bola transponovaná do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, v znení neskorších predpisov a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a vyhlášky č. 212/2016 Z. z.. Do nového zákona boli premietnuté aj jednotlivé princípy z príslušných smerníc EU.

Ide najmä o:

- všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,
- účelné a hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,
- manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,
- znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,
- definuje citlivé a zraniteľné oblasti a uvádza kritéria na ich identifikáciu.

Kvalita vôd vyplýva z charakteru prostredia. Prevažná časť riešeného územia predstavuje urbanizovanú krajinu. Zdrojmi znečistenia povrchových a podzemných vôd sú najmä priemysel, poľnohospodárstvo, technická infraštruktúra, ako aj komunálne odpadové vody.

Povrchové vody

Kvalitatívne ukazovatele povrchových vôd sú na Slovensku monitorované podľa schváleného Programu monitorovania stavu vôd na jednotlivé roky. V roku 2017 bolo

monitorovaných 438 miest v základnom a prevádzkovom režime. Výsledky monitoringu boli zhodnotené podľa nariadenia vlády SR č. 398/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Pre prioritné látky a niektoré ďalšie látky bolo hodnotené dodržanie environmentálnej normy kvality (ENK) podľa nariadenia vlády SR č. 167/2015 Z. z.

Kvalita povrchových vôd v roku 2017 vo všetkých monitorovaných miestach splnila limity pre vybrané všeobecné ukazovatele a ukazovatele rádioaktivity. Najviac prekročení limitných hodnôt vo všeobecných ukazovateľoch (časť A nariadenia vlády) bolo v ukazovateli dusitanový dusík vo všetkých čiastkových povodiach. Požiadavky na kvalitu povrchových vôd pre skupinu syntetických a nesyntetických látok (časť B a C nariadenia vlády) neboli splnené v ukazovateľoch: As, Zn, Cu, kyanidy celkové, 4-metyl-2,6-di-terc bu-tylfenol, anilín a benztiazol. Ročný priemer environmentálnej normy kvality (ENK) bol prekročený pre Cd, Hg, Pb, alachlór, di(2-etylhexyl)ftalát (DEHP), fluorantén, 4-nonylfenol, 4-terc-oktylfenol. Zo skupiny hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľov (časť E) neboli splnené požiadavky v nasledovných ukazovateľoch: sapróbny index biosestónu, abundancia fytoplanktónu, chlorofyl-a, koliformné baktérie, termotolerantné koliformné baktérie, črevné enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C.

Hodnotenie kvality povrchových bolo vykonané podľa údajov SHMU a na základe Správy o stave životného prostredia SR v roku 2017.

Hodnotené územie patrí do čiastkového povodia rieky Nitra. Z pohľadu kontaminácie je dlhodobo znečistený tok Nitra (odberové miesta Chalmová, Lužianky, Nitriansky Hrádok). Závažné sú aj obsahy ortuti a arzénu na rieke Nitra pochádzajúce z intenzívnej priemyselnej činnosti na hornom Ponitrí. Najviac prekročení u jednotlivých ukazovateľov na toku Nitra, bolo zaznamenaných v mieste odberu Nitra - Chalmová (rkm 123,8).

Kvalita vôd rieky Nitry poukazuje na intenzívny vplyv priemyselného a komunálneho prostredia. Zdrojom znečisťovania povrchových vôd v oblasti sú odpadové komunálne a priemyselné vody – čistené i nečistené. Znečistenie vôd rieky Nitry je v sledovanej oblasti prekračované v skupine všeobecných ukazovateľov (dusitanový a amoniakálny dusík, absorbované organické halogény, nepolárne extrahovateľné látky), v skupinách nesyntetických a syntetických látok (časť B a C) v ukazovateloch (As, Hg, a kyanidy), v skupine biologických a mikrobiologických ukazovateľov (sapróbny index biosestonu, koliformné baktérie, črevné enterokoky). Špecifikom je vysoký obsah organických halogénov. Najvýznamnejším znečisťovateľom je a.s. Fortischem Nováky (bývalé Novácke chemické závody).

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality:

I. trieda - veľmi čistá voda.
II. trieda - čistá voda
III. trieda - znečistená voda
IV. trieda - silne znečistená voda
V. trieda - veľmi silne znečistená voda

Kvalita vody v rieke Nitra je v jednotlivých úsekoch a parametroch zaradená do III. – V. triedy kvality.

Podzemné vody

Kvalita podzemných vôd je ovplyvnená redukčným prostredím (Fe, M n, CHSKmn NH4), antropogénnym znečistením (Fenoly, NELÚV) a poľnohospodárstvom (SO4, N03, Cl). Celkovo však možno hodnotiť znečistenie podzemných vôd v oblasti ako stredné až vysoké. Podzemné vody sa môžu stať pri lokálnych zdrojoch jedným zo závažných rizikových faktorov zdravotného stavu obyvateľstva z dôvodu, že uvedené látky pôsobia toxicky na živé organizmy.

Z hľadiska ohrozenia zásob podzemných vôd znečisťujúcimi látkami je oblasť toku Lehotský potok hodnotená ako oblasť so stredným rizikom ohrozenia. Vo využívaných vodárenských zdrojoch v porovnaní s vrtmi základnej siete SHMÚ nedošlo k prekročeniu limitných hodnôt podľa NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Využiteľné množstva podzemných vôd podľa údajov SHMU spracovaných podľa jednotlivých hydrogeologických regiónov je hodnotenom regióne 400-800 l/s podľa nasledujúcej mapy:

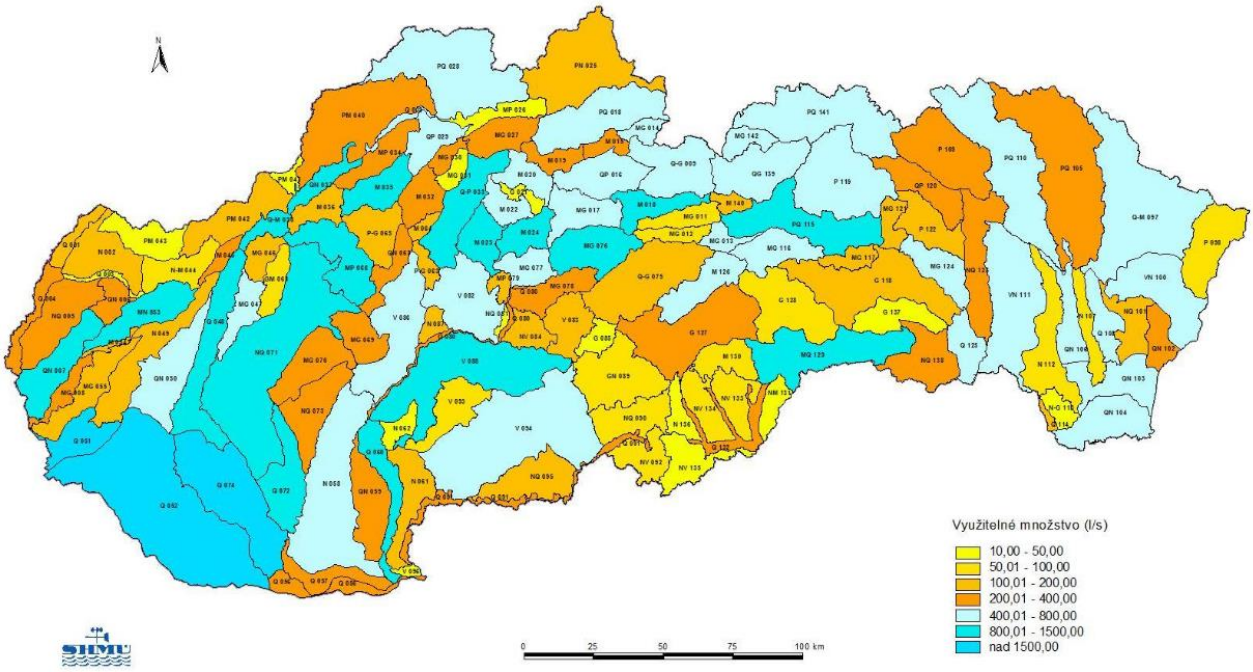

Hodnotenie stavu podzemných vôd a určenie útvarov v riziku bolo spracované v dvoch úrovniach. Samostatne bol hodnotený kvantitatívny stav podzemných vôd a samostatne chemický stav podzemných vôd pre každý vymedzený útvar podzemných vôd. Za výsledné hodnotenie útvaru podzemnej vody sa považoval horší stav z jednotlivých hodnotení.

Rozvoj priemyslu a ťažba nerastných surovín spôsobili, že región je veľmi znečistený. V mnohých kľúčových environmentálnych ukazovateľoch sledujeme negatívne trendy. Viac ako 55% obyvateľov žije v oblastiach s výrazne narušenou kvalitou životného prostredia. Ak sa pozrieme konkrétne na vodu - podľa stupňa znečistenia nachádzame v tretej kvalitatívnej triede podzemnej vody až 45% prievidzskej oblasti, 16% oblasti Handlová, až 83% regiónu Nováky a 71% oblasti Bojnice.

Kvalita podzemných vôd sa v rámci hodnoteného územia sleduje v 1 útvare podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch:

- SK1000400P (Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu, Nitry a ich prítokov j. časti oblasti povodia Váh).

V 2 útvaroch podzemných vôd v predkvartérnych horninách:

- SK200170FP (Puklinové a medzizrnové podzemné vody neovulkanitov a terciérnych sedimentov Hornonitrianskej kotliny oblasť povodia Váh.
- SK200200FP (Puklinové a medzizrnové podzemné vody neovulkanitov pohoria Vtáčnik a Kremnických vrchov oblasti povodia Váh).

Zlý chemický stav sa týka najmä kvartérnych náplavov povodia Nitry. Medzi hlavné znečisťujúce látky patria sírany, chloridy, dusičnany, amoniak, pesticídy, tetrachlóretén, tetrachlórmetán a polyaromatické uhľovodíky.

Útvar PzV SK 1000400P v kvartérnom sedimente je v riziku dosiahnutia dobrého chemického stavu do roku 2015 vplyvom bodových a difúznych zdrojov znečistenia a v možnom riziku dosiahnutia dobrého kvantitatívneho stavu do roku 2015. Celkové hodnotenie: útvar PzV je v riziku.

Z hľadiska hodnotenia rizikovosti útvarov podzemných vôd dosiahnuť dobrý kvantitatívny stav do roku 2015 nie sú útvary podzemných vôd v predkvartérnych sedimentoch (SK SK200170FP a SK200200FP) rizikové.

Vzhľadom na lokalizáciu lomu v horskom prostredí, nie je problém znečistenia vôd v tomto území taký vypuklý. Problémom je skôr úbytok vody v povodí v dôsledku poddolovania územia, ktorý sa prejavil poklesom hladín podzemných vôd.

6.16. Kontaminácia pôd a pôdy ohrozené eróziou

Informácie o stave a vývoji vlastností pôd poskytuje Čiastkový monitorovací systém Pôda (ČMS – P), ktorý má celo-plošný charakter, pomocou ktorého sa sleduje vývoj poľno-hospodárskych pôd, lesných pôd a pôd nad hranicou lesa v rámci celej SR. ČMS – P je realizovaný Národným poľno-hospodárskym a potravinárskym centrom – Výskumným ústavom pôdoznalectva a ochrany pôdy (NPPC – VÚPOP). ČMS – P prebieha v nadväznosti na Agrochemické skúšanie pôd (ASP), ktoré je prepojené s Plošným prieskumom kontaminácie pôd (PPKP) realizovaným Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym (ÚKSÚP). Informácie o stave a vývoji lesných pôd poskytuje Čiastkový monitorovací systém Lesy, ktorý je súčasťou celoeurópskeho programu monitoringu lesov a je vykonávaný Národným lesníckym centrom (NLC) – Lesníckym výskumným ústavom Zvolen.

Stav kontaminácie pôd sa vyjadruje kategóriami podľa limitov najvyšších prípustných hodnôt škodlivých látok. Podľa Rozhodnutia MP SR č. 531/1994 pre zhodnotenie stavu kontaminácie pôd sú použité nasledovné kategórie :

0 - nekontaminované pôdy s obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom,

A (pre celkový obsah prvku), resp. A1 (pre obsah prvku v 2M HNO3 resp. v 2M HCl); tieto zaberajú 1699,0 tis. ha (69,5 %) PPF;

A1, A - rizikové pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit

A1, A až po limit B. Obsah týchto látok je nad hranicami prirodzeného pozadia a môže sa prejavovať zvýšením obsahu v rastlinách (na kyslých pôdach, alebo u rastlín resp. ich častí, ktoré v zvýšenej miere prijímajú rizikové stopové prvky); zaberajú 701,6 tis. ha (28,7 %) PPF;

B - kontaminované pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit,

B až po limit C uvedeného legislatívneho predpisu. Vo väčšine prípadov sa už prejavuje zvýšeným obsahom v rastlinách, a to nad hygienickými limitmi pre potraviny alebo krmoviny (34,22 tis. ha - 1,4 % PPF);

C - silne kontaminované pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit C a prejavuje sa takým vysokým obsahom v rastlinách, že legislatívna norma určuje sanáciu takýchto pôd a prísnu kontrolu ich vstupu do potravinového reťazca (9,78 tis. ha - 0,4 %).

Pôdy v hodnotenom území sú hodnotené ako kontaminované pôdy, obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit. V širšom území je zistený výskyt kontaminovanej pôdy látkou Co v koncentrácii >= 15 $mg.kg^{-1}$ v katastri obce Cígeľ. Limit bol prekročený v hĺbke 0 -10 cm, aj v hĺbke 35 -45 cm.

Hlavným prejavom fyzikálnej degradácie je erózia, odnos pôdnych častíc z povrchu pôdy účinkom vody a vetra. V katastri hodnoteného územia sa vyskytujú všetky stupne erózie podľa nasledujúcej mapy:

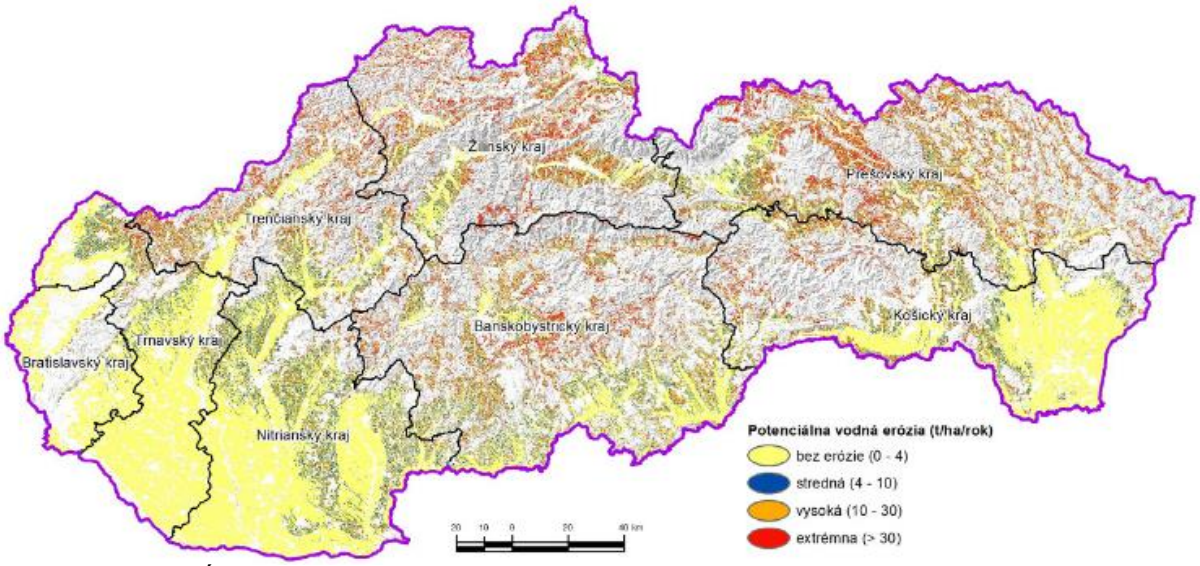

Zdroj: NPPC - VÚPOP

Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Kvalita poľnohospodárskej pôdy zahŕňa široké spektrum jej vlastností a funkcií, ktoré môžu mať prirodzený pôvod, alebo sú pozmenené antropogénnymi vplyvmi. Významnú úlohu pri posudzovaní kvality pôd majú aj prírodné podmienky stanovišťa, v ktorom sa daná pôda nachádza.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne

alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie. V hodnotenom území sa takéto pôdy nevyskytujú.
Kontinuálne pokračovanie ťažby sa bude prevažne realizovať na miestach, kde už boli skrývkové práce realizované v minulosti.. Skrývka na ložisku v nedotknutej časti je reprezentovaná nečlenenými deluviálnymi svahovými hlinami a suťami kvartéru.
Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. a príslušnosti do BPEJ sú pôdy v širšom okolí zaradené pod kódom BPEJ 0861442, druh pozemku – trvalý trávny porast, do 7. skupiny kvality – stredná kvalita pôdy.

6.17. Environmentálne záťaže, znečistenie horninového prostredia

S účinnosťou od 1.11.2009 vstúpil do platnosti novelizovaný zákon č. 384/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách. Uvedeným zákonom boli definované pojmy: environmentálna záťaž, pravdepodobná environmentálna a sanované/rekultivované lokality. V gescii MŽP SR boli prostredníctvom projektu „Systematická identifikácia environmentálnych záťaží Slovenskej republiky“ v rokoch 2006 – 2008 identifikované environmentálne záťaže a bol zostavený Register environmentálnych záťaží (REZ).

V rámci nadväzujúceho projektu „Regionálne štúdie hodnotenia dopadov environmentálnych záťaži na životné prostredie pre vybrané kraje“ (Helma a kol., 2008 - 2010) sa realizovala aktualizácia a doplnenie údajov ako aj doplnkové hodnotenie dopadov environmentálnych záťaži na životne prostredie.

V hodnotenom území neboli zistené environmentálne záťaže, čo je zrejmé z nasledujúcej mapy:

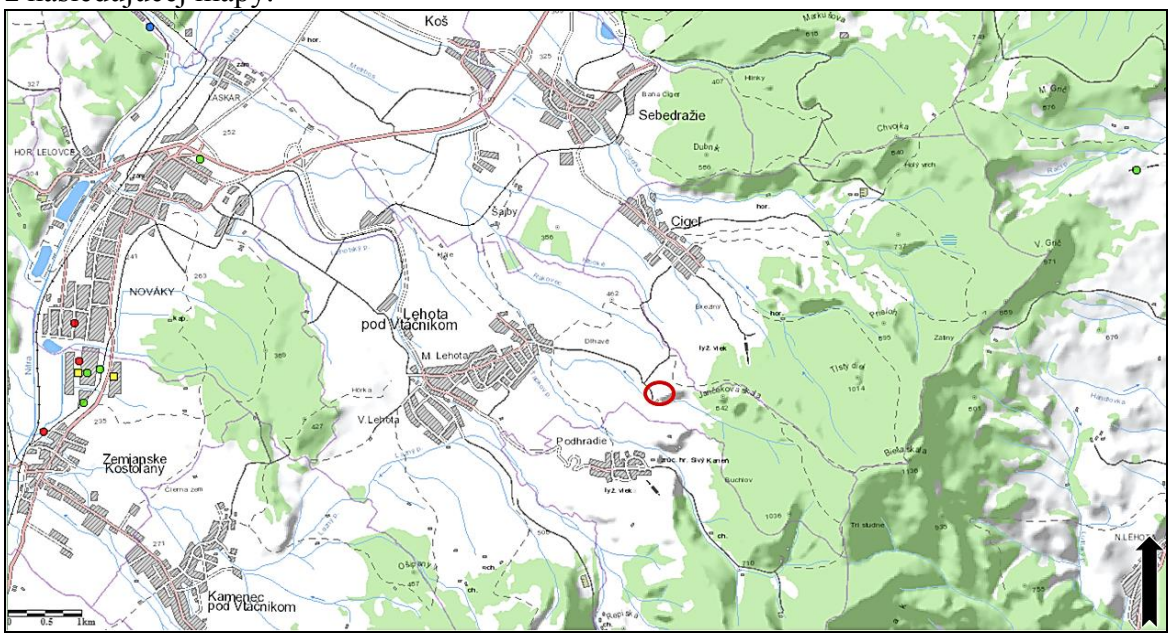

http://envirozataze.enviroportal.sk/Mapa

Najbližšie environmentálne záťaže sa vyskytujú v Novákoch.

Znečistenie horninového prostredia nie je sledované štátnou sieťou. Znečistenie je závislé od prítomnosti lokálnych a regionálnych zdrojov znečistenia. Antropogénne vplyvy sa prejavujú znečistením štrkov dnovej výplne nivy Ipľa zvýšenou koncentráciou dusičnanov, síranov, ropných látok, fenolov a ďalších anorganických i organických polutantov.

Medzi zdroje znečistenia pôd a horninového prostredia sa vo všeobecnosti zaraďuje aj plošná aplikácia hnojív.

Iné zdroje znečistenia

Na posudzovanej lokalite sa nachádzajú miestne ohniská znečistenia, ktoré spočívajú v divokých skládkach komunálneho odpadu a pod. Na niektorých miestach sú zaznamenané ohniská šírenia sa inváznych druhov rastlín spôsobené skladovaním organického a záhradného odpadu v krajine

[Register skládok odpadov]: Lehota pod Vtáčnikom *(Stav údajov k: 31.01.2021)*	
Posledná revízia záznamového listu:	28.01.2019
Registračné číslo:	6600
Miestny názov:	Lehota pod Vtáčnikom
Územný význam:	miestny (do 5 obcí s priemerným počtom obyvateľov do 2 000)
Stav:	opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)
Stav vedenia evidencie odpadu:	žiadna
Evidencia zloženia odpadu podľa:	Zloženie odpadu podľa Vyhlášky MŽP SR 19/1996 Z.z.
Záznamový list skládky odpadov:	Záznamový list

https://envirozataze.enviroportal.sk

Výskyt inváznych druhov bylín a drevín je roztrúsený po celom okrese, hlavne v lokalite stredného toku Handlovky.
Ďalším potenciálnym zdrojom znečistenia životného prostredia, resp. ohrozenia kvality jeho zložiek sú dopravné nehody na komunikáciách.

6.18. Poškodenie vegetácie a biotopov

Priamo v dotknutom území sa v dôsledku silného urbanizačného vplyvu nezachoval prakticky žiaden pôvodný biotop. Vplyv urbanizácie na vegetáciu sa prejavil najmä objavovaním sa sekundárnych antropogénnych biotopov s prítomnosťou ruderálnej vegetácie. Vysoký stupeň urbanizácie sa odzrkadľuje výraznou mierou vyrušovania fauny

aj na druhov zložení zástupcov živočíchov v dotknutom území, z ktorých sú zastúpené prakticky len synantropné druhy.

Ohrozené biotopy živočíchov

V hodnotenom území sa prejavujú urbanizačné vplyvy. Stupeň urbanizácie je odrazom koncentrácie obyvateľov, to znamená, že vplyvy na biotu sú výrazné najmä v bezprostrednom okolí sídla. Prejavujú sa zvýšeným ruchom, ktorý so sebou prináša vyrušovanie živočíchov na miestach ich rozmnožovania, na potravinových lokalitách, resp. na miestach oddychu. Premávka na cestných komunikáciách spôsobuje značný počet kolízií s niektorými druhmi živočíchov, najčastejšie sú to rôzne druhy vtákov a cicavcov. Vplyv urbanizácie na vegetáciu sa prejavuje objavovaním sa sekundárnych antropogénnych biotopov s prítomnosťou ruderálnej vegetácie. Tento jav je typický najmä pre okrajové časti sídiel, osamotené objekty v krajine, devastované plochy, ale tiež okraje ciest, polí a pod. Z hľadiska znečistenia ovzdušia a imisného spádu je vegetácia záujmového územia ovplyvnená. Znečisťujúce látky spôsobujú intenzívnejšie opadávanie lístia a ihličia (jedľa, smrek, smrekovec a dub). Bolo zistené odumieranie bukových porastov vo všetkých vekových skupinách. Predpokladanou príčinou je imisné zaťaženie v súčinnosti s abiotickými činiteľmi – sucho, mráz. Priemerné poškodenie lesov je 38,0 %, čo radí okres medzi najviac poškodené v Trenčianskom kraji. V sledovanom území sa tento nepriaznivý stav prejavuje v zhoršenom zdravotnom stave lesných porastov, kde sa objavujú nekrózy na veľmi citlivých rastlinách a zníženým počtom epifytických lišajníkov. Aj keď podľa doterajších poznatkov v súčasnosti nehrozí zánik mladých lesných porastov na Hornej Nitre (registruje sa strata prírastku), následky ochorenia sa prejavia najmä v budúcnosti. Rapídne sa zníži stabilita porastov voči abiotickým a biotickým škodlivým činiteľom ako aj kvalita drevnej suroviny.

Pre územnú ochranu ustanovuje zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny päť stupňov ochrany. Rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom zväčšuje, pričom územná ochrana sa vzťahuje na celé územie Slovenskej republiky, t.j. na území mimo osobitne vyhlásených chránených území platí 1. stupeň ochrany.

Zákon č. 543/2002 Z.z o ochrane prírody a krajiny ustanovuje tieto kategórie chránených území: chránená krajinná oblasť (CHKO), národný park (NP), chránený areál (CHA), národná prírodná rezervácia a prírodná rezervácia (NPR, PR), národná prírodná pamiatka a prírodná pamiatka (NPP, PP), chránený krajinný prvok (CHKP), chránené vtáčie územie (CHVÚ). Zákon definuje aj územie európskeho významu (ÚEV) ako územie v SR tvorené jednou alebo viacerými lokalitami, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu alebo druhy európskeho významu, na ochranu ktorých sa vyhlasujú chránené územia.

Riešené územie obce Lehota pod Vtáčnikom prináleží do 1. stupňa ochrany (všeobecná ochrana).

Zraniteľnosť vegetácie a živočíšstva a ich biotopov. Vzhľadom na stav fauny a flóry v záujmovom území, ako aj na dlhoročné vykonávanie posudzovanej činnosti v hodnotenom území je riziko zraniteľnosti vegetácie a živočíšstva minimálne.

6.19. Radónové riziko

Pod pojmom radónové riziko rozumieme pravdepodobnosť výskytu zvýšenej, alebo vysokej úrovne objemovej aktivity radónu. Miera radónového rizika v jednotlivých oblastiach Slovenska je determinovaná ich geologickou a štrutkúrno-tektonickou stavbou, ako aj prítomnosťou ložísk uránových rúd na ich územiach. Z tohto pohľadu zvýšená miera radónového rizika sa vyskytuje v oblastiach budovaných jadrovými pohoriami, akumuláciami uránových rúd v Spišsko-gemerskom Rudohorí, ako aj v neogénnych nížinách, kde emanácie radónu pochádzajú z podložia, odkiaľ vystupujú k povrchu pozdĺž tektonických zlomov. V týchto oblastiach radón v dôsledku teplotných a tlakových gradientov preniká z geologického podložia do obytných priestorov, kde sa ďalej akumuluje a tak pôsobí ako jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva.

Problematiku obmedzenia ožiarenia obyvateľstva z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov rieši Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 528/2007 Zb.

Na Slovensku je priemerná hodnota dávkového príkonu 64,3 nGy.h-1, čo je z hľadiska prírodnej rádioaktivity vyššia hodnota, ako je európsky priemer. Touto hodnotou sa Slovensko radí do prvej tretiny štátov sveta, s najvyššími hodnotami, v ktorých boli takéto merania realizované. Z realizovaných meraní bolo na 50% územia Slovenska diagnostikované stredné a vysoké radónové riziko. Väčšina miest a obcí je situovaných v údoliach, teda na geologických poruchách a zlomoch, ktoré sú prívodnými kanálmi výstupu radónu z väčších hĺbok na povrch.

Z hľadiska prognózy radónového rizika, ktorá je odvodená od terénnych meraní objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a plynopriepustnosti hornín a vyhodnocovaná v trojstupňovej škále, prináleží cca 60% do území s nízkym radónovým rizikom, zostatok územia do kategórie so stredným rizikom (SGÚDŠ). Stupeň radónového rizika vyjadruje riziko prenikania radónu z geologického podložia do stavebných objektov. Stredný a vysoký stupeň radónového rizika zistený z detailného premerania stavebného pozemku je podnetom na uskutočnenie protiradónových opatrení pred výstavbou.

Priamo dotknuté územie sa nachádza v území s predpokladaným stredným radónovým rizikom. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

6.20. Hluk

Záujmové územie sa nachádza mimo obytnej zóny. V okolí sa nachádza dopravná infraštruktúra. Z líniových zdrojov hluku sa najvýraznejšie prejavujú mobilné zdroje viažuce sa na prístupové cesty. Z hľadiska typov zdrojov hluku, ktoré sa vyskytujú v záujmovom území rozlišujeme hluk z mobilných zdrojov pozemnej dopravy na ceste III. triedy.

Kritériom pre posudzovanie účinkov hluku je vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z., ktorá vo vonkajšom priestore v obytnom území kategórie II. stanovuje najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny pre hluk z dopravy aj z iných zdrojov 50 dB pre deň a večer a 45 dB pre noc.

6.21. Celková kvalita životného prostredia pre človeka

Záujmové územie je na východnom okraji katastra obce Lehota po Vtáčnikom, mimo zastavanej oblasti obce.

V roku 2002 bola urobená aktualizácia environmentálnej regionalizácie Slovenska, v rámci ktorej bolo na základe prierezového hodnotenia úrovne životného prostredia SR diferencované územie Slovenska do 5 stupňov z hľadiska stavu životného prostredia:

1. prostredie vysokej úrovne
2. prostredie vyhovujúce
3. prostredie mierne narušené
4. prostredie narušené
5. prostredie silne narušené

Správa o stave životného prostredia SR za rok 2018 priraďuje oblasť Hornonitrianskeho regiónu - **prostredie silne narušené**.

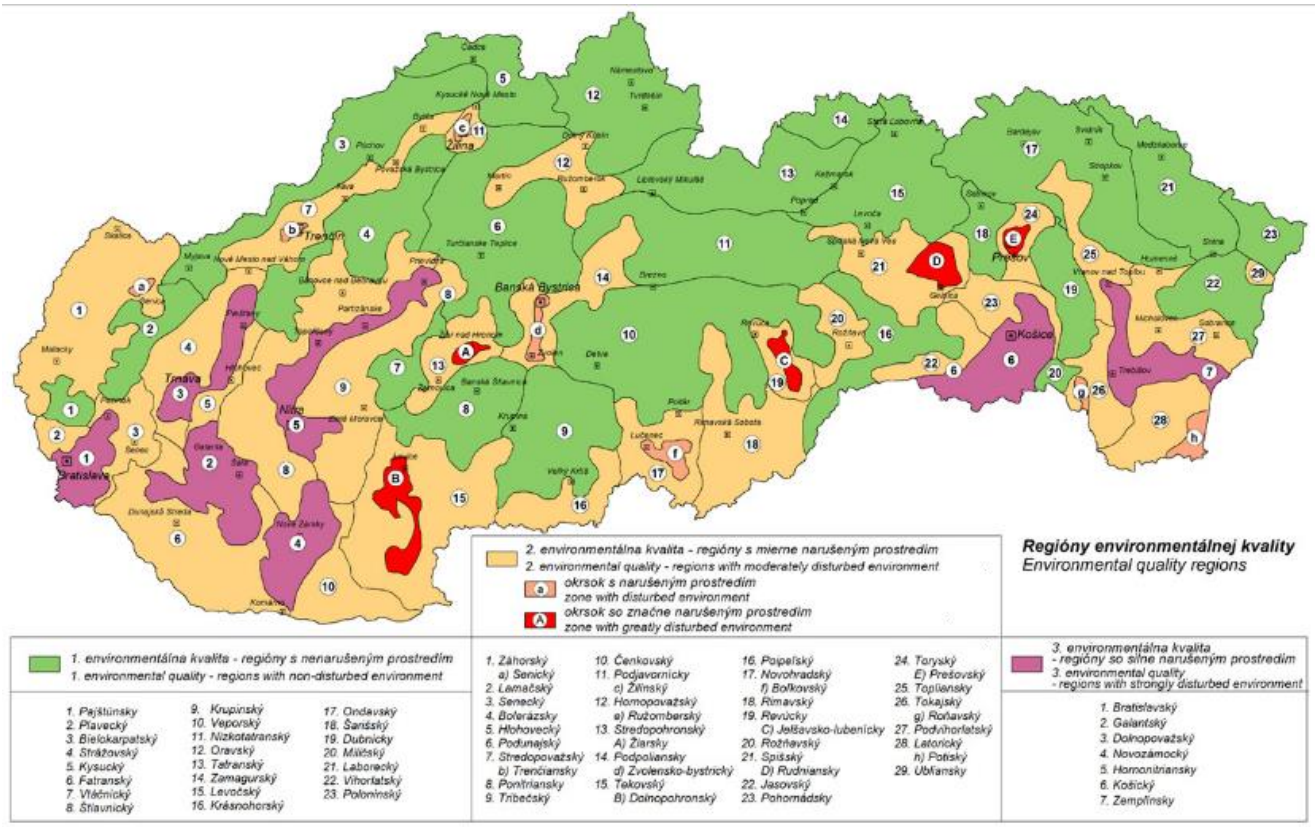

Podľa uvedenej regionalizácie environmentálnej kvality je región Hornonitrianskej kotliny klasifikovaný v stupni prostredie narušené až silne narušené (4. a 5. stupeň), podhorie a úpätné partie Vtáčnika ako prostredie vyhovujúce až mierne narušené (2. a 3. stupeň), hrebeňová časť Vtáčnika ako prostredie vysokej kvality (1. stupeň).

V rámci kritérií environmentálnej regionalizácie pre oblasť horninového prostredia je ťažba na ložisku Malá Lehota zaradená medzi ložiská so stredným objemom ťažby a medzi rizikové lokality z hľadiska negatívneho vplyvu na životné prostredie patria lokality, kde v súčasnosti prebieha ťažba a taktiež lokality, kde sa už neťaží, ale aj

napriek tomu v nich pretrvávajú negatívne následky banskej činnosti na životné prostredie, ako sú napr. zmeny fyzikálneho stavu reliéfu, poddolovanosť územia, a pod.

Z hľadiska kvalitatívnej degradácie je horninový podklad zraniteľný v Hornonitrianskej kotline z dôvodu prítomnosti environmentálnych záťaží v rámci areálov a objektov ENO a Fortischem Nováky (bývalé NCHZ), v podhorí z dôvodu prítomnosti viacerých skládok odpadov.

Okres Prievidza je zaradený medzi vymedzené oblasti riadenia kvality ovzdušia. Najvýznamnejším znečisťovateľom ovzdušia je ENO Zemianske Kostoľany a Fortischem Nováky.

Záujmové územie spadá do kvartérneho útvaru podzemných vôd SK1000400P (alúvium rieky Nitry) a predkvartérneho útvaru podzemných vôd SK200200FP (podhorie a hornatina). Oba sú klasifikované v zlom chemickom, ale dobrom kvantitatívnom stave.

V k.ú. Lehota pod Vtáčnikom je prevažujúcim pôdnym typom kambizem, v časti prináležiacej Hornonitrianskej kotline sú pseudogleje. V priľahlom území sú zistené plošné a bodové kontaminácie rizikovými prvkami (As) presahujúce limitné hodnoty B v zmysle rozhodnutia MP SR č. 531/1994-540 napr. v oblasti kóty Jaseňová skala, ale aj limitné hodnoty C v oblasti Podhradia a odkalísk ENO (antropogénny pôvod). Región je dlhodobo zaťažená oblasť hlavne emisiami arzénu. Uvedené sa premietlo do zdravotného stavu obyvateľstva, čo potvrdzujú epidemiologické štúdie.

6.22. Súhrnné hodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Nesúlad socioekonomického rozvoja s ekologickými danosťami sledovaného územia tvorí hlavnú príčinu problémov životného prostredia. Ich kumulácia na tej istej ploche znásobuje nepriaznivý účinok na celkovú stabilitu krajiny. Faktory znižujúce stabilitu v takom prípade predstavujú syntetickú vlastnosť územia vyjadriteľnú rôznym počtom negatívnych dopadov (stresových faktorov, bariérových prvkov), ktorých účinok sa zväčšuje ich kumuláciou a veľkosťou regiónu, v ktorom pôsobia.

Environmentálna regionalizácia SR na základe komplexného zhodnotenia stavu ovzdušia, podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia, bioty a ďalších faktorov vymedzuje 5 stupňov kvality životného prostredia (SAŽP 2008) - prostredie vysokej úrovne, vyhovujúce, prostredie mierne narušené, prostredie narušené, prostredie silne narušené.

1. stupeň predstavuje stav ŽP najmenej ovplyvnený činnosťou človeka, najbližší k stavu ekologickej rovnováhy, k prírodnému prostrediu.

5. stupeň predstavuje stav ŽP extrémne atakovaného činnosťou človeka, s najvyšším podielom environmentálnych záťaží.

3. stupeň predstavuje stredný stav negatívneho ovplyvnenia ŽP v území.

2. a 4. stupeň treba chápať ako prechodové hodnoty medzi krajnými stavmi a identifikovaným stredom.

Tie územia, kde sa kumulujú environmentálne záťaže (územia v 4. a 5. stupni) sa označujú ako ohrozené oblasti životného prostredia.

Podľa nasledujúcej mapy je úroveň životného prostredia v dotknutej oblasti narušená až silne narušená:

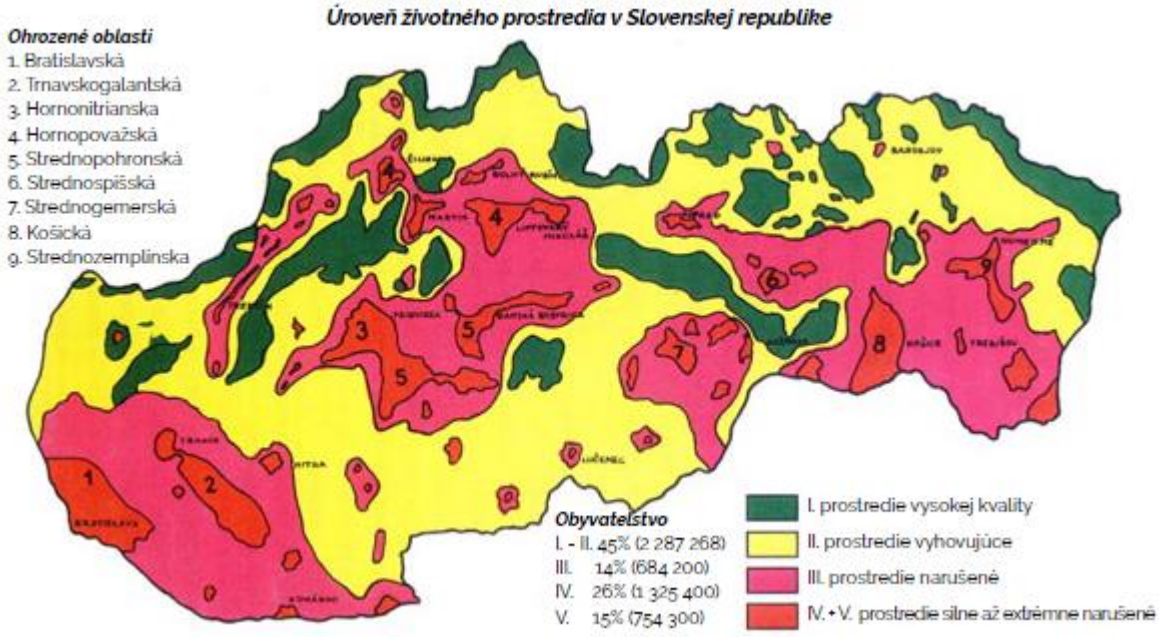

Zdroj: MŽP SR: Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky 2016

Environmentálnu kvalitu regiónu okrem dominantných charakteristík vyplývajúcich zo stavu zložiek životného prostredia a intenzity vplyvu rizikových faktorov modifikuje smerom pozitívnym resp. negatívnym tiež prítomnosť niektorých lokálne až regionálne pôsobiacich objektov a javov.

Predchádzajúce analýzy jednotlivých zložiek životného prostredia podľa tejto zmeny, ktoré vychádzajú z úrovne vyššej krajinno-priestorovej jednotky korešpondujú s environmentálnou regionalizáciou územia Slovenska (SAŽP 2008). Pokiaľ na základe vykonaných analýz abiotických, biotických a socioekonomických podkladov o území vytvoríme zjednodušený model krajinno-ekologického komplexu na úrovni záujmového priestoru získame homogénny priestorový areál (typ KEK) s rovnakými krajinnoekologickými vlastnosťami.

Identifikované typy krajinnoekologických komplexov (typy KEK) na záujmovom území :
- KEK „A“ - polygón zastavaných plôch
- KEK „B“ - polygón nevyužívaných rozvojových plôch priemyselnej zóny
- KEK „C“ - polygón intenzívne obhospodarovaných pôdnych celkov

Na základe interpretácie vlastností krajinnoekologických komplexov a požiadaviek navrhovanej činnosti (vstupy a výstupy) môžeme identifikovať environmentálne problémy a limity (hmotné a nehmotné prvky) vo vzťahu k známym rizikám, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje.

Súčasné environmentálne problémy v širšom záujmovom území :

Abiotický komplex krajiny.
- Znečistenie povrchových vôd.
- Znečistenie podzemných vôd.

- Znečistenie pôdy.

Biotický komplex krajiny
- Eutrofizácia povrchových vôd (zmeny vo vodných ekosystémoch).
- Absencia ekostabilizačných prvkov v poľnohospodárskej krajine.

Socioekonomický komplex krajiny
Historická krajinná štruktúra v hodnotenej oblasti je vo vzťahu ku terciárnej krajinnej štruktúre dôležitým socioekonomickým javom.

S tým súvisí:
- Nezamestnanosť, stagnácia regionálneho HDP (PHSR obce).
- Nevyhovujúci technický stav infraštruktúry (PHSR obce).

Identifikované limity (vyplývajúce z platnej legislatívy) vo vzťahu k známym vplyvom, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje :
- Kvalita vôd podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.
- Nariadenie vlády č.269/2010 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
- Nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.
- Ochrana ovzdušia podľa zákona c. 137/2010 Z. z. o ovzduší.
- Hladina hluku vo vonkajšom priestore stanovená podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z., ktorá vo vonkajšom priestore v obytnom území kategórie II. stanovuje najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny pre hluk z dopravy aj z iných zdrojov 50 dB pre deň a večer a 45 dB pre noc.
- Nakladanie s odpadmi stanovené podľa zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch.
- Zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.

V hodnotení boli zahrnuté tieto faktory:

Vybrané prvky štruktúry krajiny

Prvky priestorovej štruktúry krajiny – historická krajinná štruktúra ako konkrétny prejav ľudskej činnosti, sú odrazom vplyvu človeka na abiotickú zložku krajiny a zároveň odrážajú stupeň premeny krajiny.

Zastavané plochy, devastované plochy, územia s nízkou druhovou pestrosťou, narušenými prírodnými procesmi a ohrozenými prírodnými zdrojmi. V rámci sledovania boli vyhodnotené iba primárne stresové prvky krajiny s rôznou úrovňou kumulácie (líniové stavby, technické prvky atď.), ktoré je možné územne vymedziť ako bodové, líniové alebo plošné stresové faktory (bariérové prvky).

Sekundárne prejavy ľudskej činnosti v krajine

Tieto sú viazané na konkrétny priestor v rámci určitého krajinného prvku, pričom územie ich výskytu je spravidla veľmi premenlivé s rôznym negatívnym vplyvom na

krajinu (znečistenie ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, kontaminácia pôd, poškodenie vegetácie a pod.).

Nepriaznivý trend v tejto oblasti podporujú rôzne rizikové faktory, predovšetkým škodlivé látky v ovzduší, vode, v pôde, v potravinovom reťazci, hluk, radón, škodlivé žiarenie a iné.

Zníženie environmentálnej kvality životného prostredia záujmového územia sa v minulosti podpísali intenzívna bloková poľnohospodárska výroba, využívanie prírodných zdrojov a urbanizačné procesy súvisiace s emisiami z energetických zdrojov a koncentrovaná doprava v okolí obce.

V súčasnosti je však intenzita niektorých spolupodieľajúcich sa faktorov mierne znížená, napríklad kúrenie obytných domov a ohrev vody s využitím Obnoviteľných energetických zdrojov (ako doplnok k plynu, pevným palivám a elektrickým zdrojom), zastavenie ťažby energetického uhlia, zvyšovaním pripojenia obyvateľstva na obecný zdroj vody, ale aj znížením intenzity poľnohospodárskej a priemyselnej výroby.

6.23. Pôsobenie stresových faktorov v sledovanom regióne

Centrá so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem takmer celé územie mesta Prievidza, Zemianske Kostoľany, Handlová, všetky priemyselné a technické prevádzky, poľnohospodárske a dobývacie areály. Patria sem tiež časti sídiel, ktoré sú pod vplyvom dopravných ťahov s vysokou intenzitou dopravy.

Centrá so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem ostatné časti sídiel s menej kvalitným životným prostredím, ktoré nie sú zaradené v prvej kategórii, ďalej sídla so stredne vysokou intenzitou dopravy.

Centrá so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem najmä vidiecke sídla so slabou intenzitou premávky a s kvalitným životným prostredím.

Koridory so silnou intenzitou stresových faktorov

Do tejto kategórie koridorov zaraďujeme silne zaťažené dopravné ťahy spolu so silne znečistenými a odprírodnenými tokmi. Patria sem dopravné ťahy Partizánske – Prievidza – Handlová, upravené toky so zlým až veľmi zlým stavom kvality vôd a to najmä toky Nitra (SKN0003), Handlovka (SKN0009), Nitrica (SKN0010), Lehotský potok (SKN0045), Osliansky potok (SKN0048), Cíglianka (SKN0114). Medzi útvary so zlým ekologickým stavom patrí aj VN Nitrianske Rudno (SKN1001).

Koridory so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem stredne zaťažené dopravné ťahy, prípadne kumuláciu dopravných koridorov s menej znečistenými vodnými tokmi. Patria sem dopravné koridory Prievidza – Nitrianske Pravno.

Koridory s nízkou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem hlavne miestne a účelové komunikácie s malou intenzitou premávky a slabo znečistené vodné toky. Nachádzajú sa rozptýlene po celom území okresu.

Veľkoplošné prechodné oblasti so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem veľkoplošné oblasti, kde sa kumuluje viac stresových faktorov (znečistenie ovzdušia, veľkoplošná orná pôda, nízka kvalita podzemnej vody, rozširovanie zastavaných území). Jedná sa o oblasť v okolí Prievidze a Zemianskych Kostolian.

Veľkoplošné prechodné oblasti so strednou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Patria sem hlavne oblasti s výskytom veľkoplošnej ornej pôdy, ktorá tvorí podstatnú časť okresu, oblasti so stredne silným znečistením ovzdušia, súvislejšie plochy rekreačných areálov.

Veľkoplošné prechodné oblasti so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem plochy rekreačného zázemia, oblasti slabého znečistenia ovzdušia.

Environmentálne problémy

Priestorová superpozícia pozitívnych a negatívnych javov na území okresu vymedzuje nasledovné environmentálne problémy:

• Environmentálne problémy typu 1 – stret negatívnych prvkov a javov s prvkami ochrany prírody a krajiny podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny
• Environmentálne problémy typu 2 - stret s ochranou a využitím nerastného bohatstva podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva
• Environmentálne problémy typu 3 - stret s ochranou vodných zdrojov podľa zákona č. 305/2018 Z. z o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a podľa zákona č. 364/2004 Z. z. Vodný zákon.
• Environmentálne problémy typu 4 - stret s ochranou lesa podľa zákona č. 326/2005 Z. z. zákon o lesoch
• Environmentálne problémy typu 5 - stret s ochranou pôdneho fondu podľa zákona č. 220/2004 Z. z. zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. Zákon o ochrane prírody a krajiny patria medzi ohrozené prvky typu 1 environmentálnych problémov:

• Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability,
• chránené vtáčie územie,
• národná sústava chránených území,
• ochrana dochovávaných genofondových zdrojov,
• územie európskeho významu (ÚEV),
• lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov,
• chránené rybie oblasti,

• chránené stromy,
• kultúrno–historicky hodnotné formy využívania krajiny,
• mokrade.

Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny, podporou a spoluprácou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.

V zmysle zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva patria medzi ohrozené prvky typu 2 environmentálnych problémov:

• chránené ložiskové územie,
• prírodný minerálny zdroj.

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona NR SR č. 515/2008 Z. z., vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a ďalšie právne predpisy. Za nerasty sa podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. považujú tuhé, kvapalné a plynné časti zemskej kôry. Ložiskom nerastov je prírodné nahromadenie nerastov, ako aj základka v hlbinnej bani, opustený odval, výsypka alebo odkalisko, ktoré vznikli banskou činnosťou a obsahujú nerasty.

V zmysle zákona č. 305/2018 Z. z o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a podľa zákona č. 364/2004 Z. z. Vodný zákon patria medzi ohrozené prvky typu 3 environmentálnych problémov:

• chránené vodohospodárske oblasti,
• ochranné pásma vodárenských zdrojov,
• povodia vodárenských tokov.

Zákon č. 305/2018 Z. z o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd: Tento zákon ustanovuje chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd (ďalej len "chránená vodohospodárska oblasť"), činnosti, ktoré sú na ich území zakázané, a opatrenia na ochranu povrchových vôd a podzemných vôd prirodzene sa vyskytujúcich v chránenej vodohospodárskej oblasti.

V hodnotenom regióne dominujú sociálne, prírodné a antropogénne stresové faktory.

<u>Sociálne stresové faktory</u>

- Pretrvávajúci odchod mladých vzdelaných ľudí z regiónu (vyľudňovanie obce) pre nedostatok vhodných pracovných príležitostí, pre nízke mzdy. Tento stresový faktor bol čiastočne eliminovaný riešením bytovej otázky v regióne,

- mladí ľudia v regióne sú zamestnávaní často len na dohody, čo je prekážkou pri riešení bývania financovaného z hypoték,
- zlá dopravná dostupnosť z obce do výrobných podnikov s prácou na zmeny z dôvodu redukcie spojov pre nevyťaženosť a celkové zníženie frekvencie osobnej dopravy
- prekážkou zamestnania určitých skupín ľudí sú ich slabé pracovné návyky a spôsob života bez spoločenskej adaptácie (alkoholizmus, kriminalita).
- nízke mzdy po útlme baníctva v okrese Prievidza nemotivujú ľudí zamestnať sa v tomto okrese, keďže priemerná hrubá mesačná mzda v okrese zaostáva za celoštátnym priemerom. Sľubovaná revitalizácia Hornonitrianskeho regiónu postupuje pomaly.

Prírodné stresové faktory

- Seizmicita územia

Podľa seizmického ohrozenia územia v hodnotách makroseizmickej intenzity pre 90 % pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov (t. j. periódu návratnosti 475 rokov) patrí riešené územie obce Lehota pod Vtáčnikom podľa Medvedevovej-Sponheuerovej-Kárníkovej stupnice MSK-64 medzi územia s ohrozením 6° MSK-64. Samotné seizmické ohrozenie predstavuje pravdepodobnosť neprekročenia pohybu stanovenej úrovne počas daného časového intervalu. V samotnom území sa nenachádza žiadne epicentrum makroseizmicky pozorovaných zemetrasení.

- Radónové riziko

Na Slovensku je priemerná hodnota dávkového príkonu 64,3 nGy.h-1, čo je z hľadiska prírodnej rádioaktivity vyššia hodnota, ako je európsky priemer. Touto hodnotou sa Slovensko radí do prvej tretiny štátov sveta, s najvyššími hodnotami, v ktorých boli takéto merania realizované. Z realizovaných meraní bolo na 50% územia Slovenska diagnostikované stredné a vysoké radónové riziko. Väčšina miest a obcí je situovaných v údoliach, teda na geologických poruchách a zlomoch, ktoré sú prívodnými kanálmi výstupu radónu z väčších hĺbok na povrch.

Z hľadiska prognózy radónového rizika, ktorá je odvodená od terénnych meraní objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a plynopriepustnosti hornín a vyhodnocovaná v trojstupňovej škále, prináleží obec Lehota pod Vtáčnikom do území so stredným radónovým rizikom.

- Vybrané geodynamické javy

Podľa registra svahových deformácií (ŠGÚDŠ) sa na území obce nachádzajú lokality so zosuvmi alebo blokovými poliami.

- Erózia pôdy

Pôdna erózia je prirodzený proces často sa prejavujúci ireverzibilnými zmenami fyzikálnych, chemických a biologických vlastností pôdy (Bielek, 1996). Je to fyzikálny fenomén, ktorého výsledkom je odstránenie (premiestnenie) častíc pôdnej hmoty mechanickým pôsobením exogénnych činiteľov vyznačujúcich sa určitou kinetickou energiou ako sú dážď, prúdiaca voda (povrchový odtok) a vietor, zriedkavejšie ľad, topiaci sa sneh a živočíchy (Fulajtár, Janský, 2001). V našich pôdno-klimatických podmienkach sa najčastejšie vyskytuje vodná erózia pôdy, veterná erózia je rizikom najmä v nížinných oblastiach. Samotný erózny proces zahrňuje čiastkové subprocesy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený (dezintegrácia pôdneho povrchu), transportovaný (po pôdnom povrchu) a sedimentovaný (v svahových depresiách).

- Veterná erózia

Erodovateľnosť pôdy vetrom je priamo závislá od rýchlosti vetra a nepriamo závislá od štruktúry a vlhkosti pôdy. Z morfologických podmienok sa najvýraznejšie uplatňuje expozícia reliéfu voči prevládajúcim smerom vetra, pričom ak sú náveterné svahy extrémne exponované aj proti priamemu slnečnému žiareniu, teda s oslnenými expozíciami, ich deštrukcia je ešte intenzívnejšia.

V poľnohospodársky využívaných rovinatých územiach a pahorkatinách v rámci Slovenska veterná erózia odnosom povrchových jemných častíc pôdy dlhodobo znižuje kvalitu (úrodnosť) pôdy.

Brzdiaci účinok na silu vetra majú rozličné bariéry, najmä vyvýšené formy reliéfu a nelesná drevinová vegetácia. Čím vyššie sú vyvýšeniny, tým nerovnomernejšie je rozdelený tlak vetra na ploche. Okrem toho na drsnej ploche (napr. oráčina) vietor napadá len vrcholce vyvýšenín, odkiaľ odnáša pôdu do ich závetria, kde je chránená pred ďalším odvievaním. Deflácia v hornej časti náveterných svahov sa zvyšuje s ich sklonom.

Potenciálna veterná erózia je vyhodnocovaná v štyroch kategóriách. V katastrálnom území obce sú zastúpené všetky kategórie ohrozenosti: žiadna až slabá, stredná, silná až extrémna.

Vodná erózia

Vodná erózia je vyvolávaná hlavne mechanickou silou povrchovej tečúcej vody a to buď len občasných vodných prúdov spôsobenými prudkými lejakmi a topením snehu, alebo vodou tečúcou stále v bystrinách, potokoch a riekach.

Vodná erózia pôdy má veľký význam pri modelovaní reliéfu krajiny ako aj pri degradácii úrodotvorných vlastností poľnohospodárskych pôd (dochádza k uvoľňovaniu a následnému transportu pôdnych častíc, na ktoré sú relatívne pevne fixované živiny a organická hmota). Vodná erózia sa prejavuje znižovaním hĺbky pôdneho profilu (predovšetkým biologicky aktívnej vrstvy pôdy), úbytkom organickej hmoty a živín a rovnako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry.

Z pohľadu dlhodobého negatívneho efektu na produkčnú schopnosť pôdy a tým pádom aj na udržateľné poľnohospodárstvo je erózia pôdy chápaná ako významná environmentálna hrozba. Tento proces pozvoľna prebieha aj prirodzene bez ľudských zásahov, ľudskou činnosťou však tento proces môže byť akcelerovaný a stáva sa tak významným poľnohospodárskym a lesníckym problémom v intenzívne využívanej krajine. Naopak, ľudská činnosť môže proces erózie spomaliť alebo mu zabrániť pomocou optimalizácie využívania krajiny alebo rôznymi protieróznymi opatreniami.

V širšom hodnotenom území na andezitoch (odlesnené 100 - 150 rokov) priemerne 15 m³/ha/rok (znižovanie povrchu o 1,5 mm/rok), čo predstavuje strednú až silnejšiu eróziu.

Antropogénne stresové faktory - Sekundárne stresové javy

- Meliorácie

Meliorácie predstavujú súbor opatrení ktoré svojimi účinkami výrazne ovplyvňujú vodný režim krajiny a úrodnosť pôdy.

V riešenom území sa prakticky hydromelioračné opatrenia nevyskytujú. Sú viazané na úpravu a údržbu vodného toku.

- Invázne rastliny

Invázne druhy rastlín boli najčastejšie dovezené ako okrasné alebo medonosné rastliny, ktoré sa z parkov a výsadieb začali rýchlo šíriť do okolia a obsadzovať nové plochy. Majú vysoký reprodukčný potenciál. Dokážu sa rýchlo šíriť vegetatívnym spôsobom (napr. podzemkami) alebo vytvárajú každoročne veľké množstvo semien s

vysokou klíčivosťou. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železniciach, na opustených priestranstvách, ale zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločenstiev (biotopov). V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov, ohrozujú pôvodné druhy rastlín a vytvárajú homogénne monocenózy. Niektoré sú známe ako alergény (zlatobyle, ambrózia palinolistá), iné vyvolávajú rôzne kožné poranenia (boľševník obrovský). Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľkoročné zásahy, často s nevyhnutným využitím herbicídnych prípravkov, aby sa dosiahli požadované výsledky (ŠOP SR).

Pre ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov je zakázané inváznе druhy dovážať, držať, pestovať, rozmnožovať, obchodovať s nimi, ako aj s ich Slovensku vytvára potrebný legislatívny rámec zákon MŽP SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, ktorý umožňuje zabezpečovanie ochrany prirodzeného druhového zloženia ekosystémov. Vo vyhláške MŽP SR č. 158/2014 Z.z. v prílohe č. 2a je uvedený zoznam inváznych druhov a spôsoby na ich odstraňovania. Do prílohy bolo zaradených jedenásť sedem druhov rastlín (bylinné druhy a dreviny), na ktoré sa vzťahujú už ustanovenia § 7 zákona o ochrane prírody.

Zároveň je od 1.1.2015 účinné Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 z 22. októbra 2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov.

V širšom hodnotenom území bol zaznamenaný výskyt predovšetkým druhov astra kopijovitolistá (Aster lanceolatus), pohánkovec japonský (Fallopia japonica), netýkavka žliazkatá (Impatiens glandulifera), netýkavka malokvetá (I. parviflora), agát biely (Robinia pseudoacacia), zlatobyľ kanadská (Solidago canadensis), zlatobyľ obrovská (S. gigantea), zriedkavejšie sa vyskytujú aj druhy slnečnica hľuznatá (Helianthus tuberosus), netýkavka malokvetá (Impatiens parviflora), zlatobyľ kanadská (Solidago canadensis), zlatobyľ obrovská (Solidago gigantea), hviezdnik ročný (Stenactis annua), pohánkovec japonský (Fallopia japonica) sa stavajú dominantné. Práve zlatobyľ vytvára husté monodominantné porasty a silne ovplyvňuje pôvodnú vegetáciu. Pozdĺž tokov sa rozširuje hlavne slnečnica hľuznatá (Helianthus tuberosus), astra novobelgická (Aster novi-belgii), pohánkovec japonský (Fallopia japonica), pohánkovec český (Fallopia bohemica), javorovec jaseňolistý (Negundo aceroides), sporadicky sa vyskytuje netýkavka žliazkatá (Impatiens glandulifera). V intravilánoch obcí sa objavuje pohánkovec japonský (Fallopia japonica), pozdĺž lesných ciest sa vyskytujú miestami súvislé pásy netýkavky malokvetej (Impatiens parviflora). Do viacerých typov biotopov preniká i agát biely (Robinia pseudo-acacia).

Za hlavný koridor šírenia inváznych druhov v okrese Prievidza možno jednoznačne označiť údolie/nivu rieky Nitra.

- Znečistenie ovzdušia

V hodnotenom území a ani v jeho blízkom okolí sa podľa Národného emisného informačného systému nenachádzajú stredné a veľké stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia SR. Najbližšie veľké zdroje sú v Prievidzi v Zemianskych Kostoľanoch

Najväčší líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia je v riešenom území cesta III/1791.

- Skládky

V hodnotenom území sú evidované skládky (mapový portál ŠGÚDŠ).

Vzhľadom na rozsah identifikovaných limitov vyskytujúcich sa v dotknutom území a skutočnosť, že v danom území sa už navrhovaná činnosť v rovnakom rozsahu a na rovnakých princípoch realizuje, možno konštatovať, že územie je vhodné na zmenu navrhovanej činnosti.
Navrhovaná činnosť bude realizovaná v prostredí pre takúto činnosť určenom. Ako dobývacia metóda bola zvolená povrchová ťažba - etážovaním. Úprava a zušľachťovanie kameniva bude realizované v už existujúcom zariadení a v porovnateľnom objeme ako doposiaľ. Realizácia navrhovanej činnosti umožní využitie miestnych zdrojov nerastných surovín (kameňa) pri výstavbe a rekonštrukcii ciest v postavení verejného záujmu. Nároky na prepravu, vplyvy na životné prostredie a dotknuté obyvateľstvo pritom ostávajú nezmenené..

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene realizovanej činnosti z hľadiska procesu, pracovných postupov ani používaných zariadení. Dochádza len ku kontinuálnemu pokračovaniu ťažby v danom a už posúdenom prostredí južným smerom od činnosti vykonávanej v súčasnosti. Pri tejto zmene nedochádza k v množstve celkovej ťažby, spracovania kameňa, ani dopravy. V predchádzajúcej kapitole sú podrobne opísané základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia vrátane zdravia ľudí. Oproti pôvodnému zámeru boli tieto informácie aktualizované. Boli zohľadnené nové získané poznatky aj nové dokumenty, ktoré boli medzitým prijaté, schválené, alebo ešte len navrhované.

Konkrétne boli zohľadnené:

- Územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 3 z novembra 2018,
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Prievidza, rok spracovania 2019,
- Územný plán obce Lehota pod Vtáčnikom - Zadanie – marec 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lehota pod Vtáčnikom na roky 2016-2022 – Aktualizované 11.2.2019,
- Program odpadového hospodárstva na roky 2016-2020 - Zverejnené 11.2.2019,
- Zákon č. 305/2018 Z. z. ochránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd,
- Ďalšie legislatívne zmeny, doplnky a úpravy týkajúce sa procesu posudzovania, hodnotenej činnosti a dotknutého územia.

IV. VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽSTVA VRÁTANE KUMULATÍVNYCH A SYNERGICKÝCH

Všetky vplyvy na životné prostredie sú podrobne popísané v jednotlivých kapitolách oznámenia o zmene a jeho prílohách. V oznámení o zmene boli identifikované skutočnosti súvisiace s dobývaním a odťažbou suroviny.

Ako pozitívny vplyv možno považovať udržiavanie hospodárskej činnosti v predmetnom regióne, s tým súvisiace udržiavanie priamych aj nepriamych pracovných pozícií, dodávka kvalitného stavebného kameňa.

Priamym pozitívnym vplyvom je hlavne využitie vlastných nerastných surovín, existujúcej vybudovanej infraštruktúry a materiálno-technickej základne bez potreby ďalších investícii a novej výstavby.

Zmena navrhovanej činnosti svojim rozsahom a charakterom neovplyvní súčasný stav. Vzhľadom na dostatočnú vzdialenosť činnosti od obytnej zóny a jej charakter nepredstavuje zmenu existujúcich už vyhodnotených a odsúhlasených vplyvov na obyvateľstvo v okolitých obciach.

Charakter prevádzky nesie so sebou niektoré negatívne vplyvy ako hluk, znečistenie ovzdušia a vibrácie, ktoré však boli podrobne rozanalyzované v rámci posúdenia činnosti podľa pôvodného zámeru.

Negatívne vplyvy navrhovateľ počas vykonávania činnosti pravidelne meria, vyhodnocuje a minimalizuje vhodnými organizačnými a technickými opatreniami.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že výraznejšie priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie sa oproti súčasnému stavu neočakávajú.

Vplyvy na obyvateľstvo

Vzhľadom na to, že posudzovaná činnosť je viac rokov realizovaná mimo obytnej zóny v dostatočnej vzdialenosti a nedotýka sa bezprostredne zastavaného územia, priamy vplyv navrhovanej zmeny na obyvateľov dotknutých sídiel nie je pravdepodobný.

Podstatná časť identifikovaných zdrojov znečisťovania ovzdušia a ich vplyvy na kvalitu ovzdušia širšieho dotknutého územia boli predmetom rozptylovej štúdie „Rozptylová štúdia pre stavbu: Kameňolom Vtáčnik“ (Hesek 2011) vypracovanej pre potreby správy o hodnotení „Pokračovanie ťažby andezitu na ložisku Malá Lehota – Vtáčnik, mimo hraníc DP Malá Lehota“ (Kmoštincová a kol., 2013). V záveroch uvedenej štúdie sa uvádza, že najvyššia úroveň prašnosti je v okolí technologickej linky, avšak je minimalizovaná vhodnými opatreniami (skrápanie, rozstrek vody, ...) a predmet posudzovania „kameňolom Vtáčnik“ spĺňa požiadavky a podmienky, ktoré sú ustanovené právnymi predpismi vo veci ochrany ovzdušia.

Podstatná časť identifikovaných zdrojov hluku a ich vplyvy na akustické pomery širšieho dotknutého územia boli predmetom akustickej štúdie „Kameňolom Vtáčnik, Lehota pod Vtáčnikom (Plaskoň, 2011) vypracovanej pre potreby správy o hodnotení „Pokračovanie ťažby andezitu na ložisku Malá Lehota – Vtáčnik, mimo hraníc DP Malá Lehota“ (Kmoštincová a kol., 2013). V záveroch uvedenej štúdie sa uvádza, že prevádzka kameňolomu výraznejšie neovplyvňuje jestvujúce hlukové pomery v posudzovanej

obytnej zóne a rozšírenie dobývacieho priestoru nespôsobí zhoršenie životných podmienok obyvateľstva z hľadiska hluku v porovnaní s jestvujúcim stavom.

Hodnotená zmena činnosti neprinesie nové vplyvy na obyvateľstvo, ani nespôsobí zväčšenie vplyvov, ktoré už v území pôsobia niekoľko desaťročí.

Nepriamo dotknutým obyvateľstvom bude obyvateľstvo obce Lehota pod Vtáčnikom. . Informatívna odstupová vzdialenosť pre nové ZZO (podľa OTN ŽP 2111:99 a MURL 2007) pre Kameňolomy a spracovanie kameňa (- len pri použití trhavín) je odporúčaná minimálne 300 m od obytnej zóny.

V kapitole III. v bode 1. Tohto oznámenia o zmene sú presne zmerané aj znázornené vzdialenosti existujúcej činnosti a navrhovanej zmeny od najbližších obytných území. Okraj najbližšej zástavby časti Malá Lehota sa nachádza vo vzdialenosti cca 1,7 km od dotknutého územia a centrum obce Lehota pod Vtáčnikom vo vzdialenosti cca 2,7 km od dotknutého územia. Od okraja obce Cígeľ je navrhovaná zmena vo vzdialenosti viac ako 1,7 km. Najbližší dom (s.č. 189) kat. územie Podhradie je vo vzdialenosti viac ako 800 m. Pri porovnaní s inými využívanými DP v rámci Slovenska je umiestnenie ťažobného priestoru v dotknutej oblasti vo vzťahu k obytným zónam úplne ideálne.

Realizáciou navrhovanej zmeny činnosti spočívajúcej v kontinuálnom pokračovaní ťažby v danom území nedochádza k celkovému zvýšeniu ťažby, spracovania kameňa, ani dopravy. Mení sa len miesto ťažby. To znamená, že ťažba sa posúva južným smerom v tom istom masíve.

Znázornenie tohto posunu je uvedené na nasledujúcom výkrese:

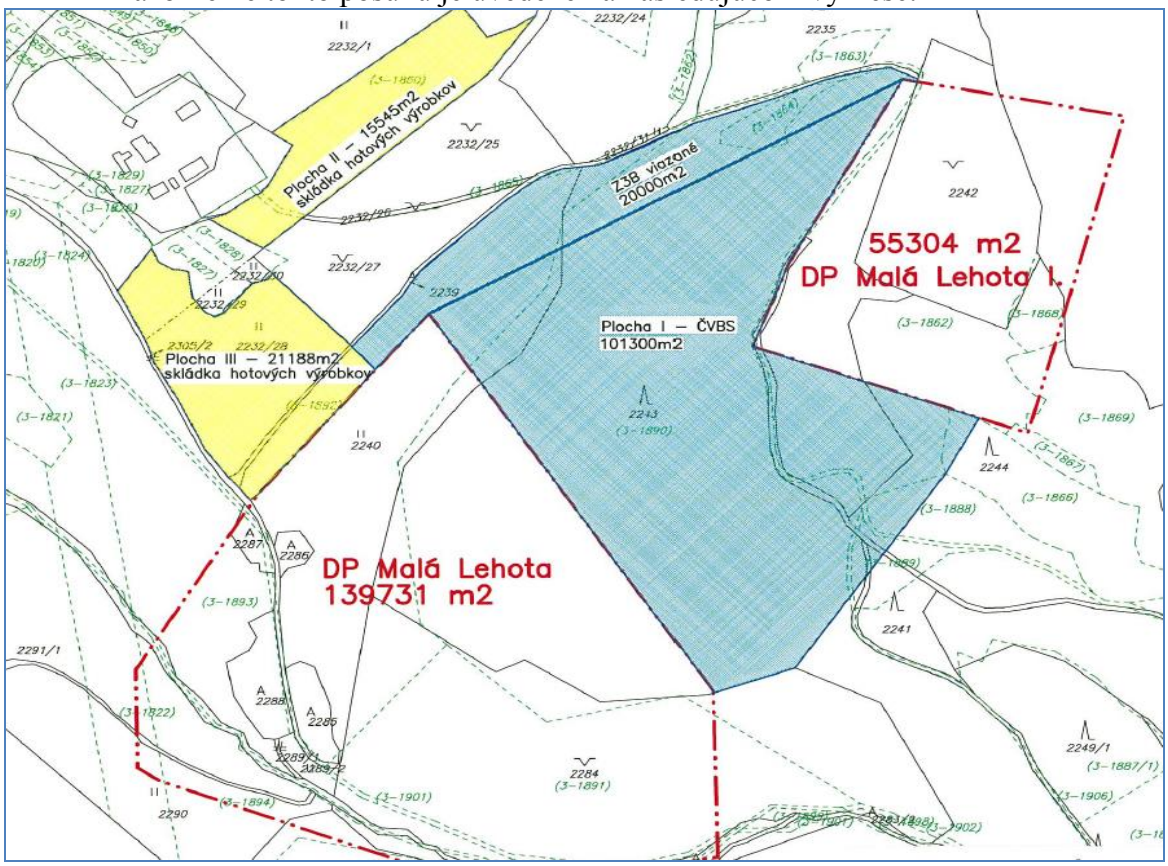

Podľa pôvodného posúdenia (záv. St. č:1597/20133.4/jm) a následného povolenia navrhovateľ realizuje ťažbu v DP Malá Lehota I. (dochádza k vydobytiu zásob) a v priestore označenom ČVBS. Celkový objem ročnej ťažby bol posúdený ako environmentálne prijateľný so všetkými vyvolanými negatívnymi vplyvmi v objeme 300 000 t ročne. Skutočná realizácia ťažby a spracovania kameňa predstavovala v predchádzajúcich rokoch len cca 200 000 t. To znamená 2/3 z možnej povolenej ťažby.

Za účelom eliminácie negatívnych vplyvov navrhovateľ prijal celý rad opatrení, ktoré dodržiava a pravidelne vyhodnocuje. Navrhovateľ vybudoval účelovú prístupovú komunikáciu k lomu v dĺžke 5 392 m za účelom odklonenia dopravy suroviny mimo zastavanej časti obce. Navrhovateľ zadovážil moderné (BAT) zariadenia na výrobu kameniva na vysokej technologickej úrovni (možnosť výroby špeciálnych zmesí a druhov frakcií spôsobom šetrným voči životnému prostrediu).

Vzhľadom na konfiguráciu terénu, prítomnosť bariér v podobe okolitého lesa, zväčšujúcu sa vzdialenosť s postupom ťažby, navrhovaný smer postupu ťažby, smerom od obytnej zástavby obce Podhradie a technické a organizačné opatrenia sa nepredpokladá zhoršenie negatívnych vplyvov ťažby na kvalite a pohode života obyvateľov okolitých obcí, ani tejto najbližšie umiestnenej časti.

K priamym pozitívnym vplyvom na dotknuté obyvateľstvo bude udržanie stálych pracovných miest v regióne, kde je vyššia nezamestnanosť v porovnaní s celoslovenským priemerom.

V súvislosti s hlukovou záťažou je zmierňujúcou skutočnosť, že ťažba bude prebiehať iba počas pracovnej doby, v dvojzmennej prevádzke s vylúčením nočnej prevádzky.

V prípade nerealizovania navrhovanej zmeny by nedošlo k využívaniu miestnych zdrojov nerastných surovín, vybudovanej infraštruktúry a materiálno-technickej základne navrhovateľa. Dodávky kameňa pre potrebu stavby ciest, ich rekonštrukcií, resp. iných stavieb by pravdepodobne boli realizované z dlhších vzdialenosti s horším vplyvom na životné prostredie. Nerealizovanie navrhovanej zmeny by nepriaznivo ovplyvnilo aj podnikateľské aktivity a zamestnanosť regióne.

Vplyv navrhovanej zmeny na dotknuté obyvateľstvo v porovnaní so súčasným stavom hodnotíme ako neutrálny.

Popis zmeny:

Ťažba kameňa sa v dotknutom prostredí v súčasnosti realizuje. Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene v celkovom objeme ťažby, len k zmene miesta ťažby. Táto zmena je pre obyvateľov obce lehota pod Vtáčnikom nepodstatná z vzdialenosti ťažby od okraja obce pred zmenou a po zmene. Teda vplyv ťažby na obyvateľov tejto obce sa nemení. Od okraja obce Cígeľ sa ťažba vzďaľuje o 600-700 m. Vplyv ťažby z hľadiska vzdialenosti hodnotíme pre obyvateľov tejto obce ako pozitívnu zmenu. Ťažba sa presúva po navrhovanej zmene južným smerom, t.j. smerom k obci Podhradie. Aj po navrhovanej zmene však bude táto vzdialenosť viac ako 300 m, čo je takmer 3-násobok odporúčanej vzdialenosti pre túto činnosť. Okrem toho z reliéfu prostredia, ktorý je znázornený na obrázku v kap. III. v bode 1 tohto oznámenia je zrejmé, že pri presune ťažby do nového

priestoru vzniká medzi miestom ťažby a okrajom obce Podhradie významná prirodzená bariéra s prevýšením cca 70 m, čo je postačujúce na elimináciu nepriaznivých vplyvov ťažby na obyvateľstvo.

Z predchádzajúceho zobrazenia je zrejmé, že navrhovanou zmenou nedochádza ani k zmene v dĺžke vnútorných prepravných trás. To znamená preprava kameňa z rozvalov do zariadenia na spracovanie, čo znamená, že zmenou nedochádza ani k zhoršeniu týchto vplyvov (prašnosť z manipulácie a prepravy).

Navrhovaná zmena teda žiadnym spôsobom vplyvy posudzovanej činnosti na dotknuté obyvateľstvo oproti súčasnému stavu nezhoršuje. Práve naopak, dochádza k ich miernemu zmierneniu.

Z hľadiska socioekonomických aspektov možno navrhovanú zmenu hodnotiť kladne. Pozitívnym vplyvom bude udržanie počtu stálych pracovných príležitostí v rámci primárnej zamestnanosti a väčšieho počtu pracovných príležitostí v sekundárnej sfére.

Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy geomorfologické pomery

Pri riadnej prevádzke sa kontaminácia horninového podložia cudzorodými látkami nepredpokladá.

V dotknutej lokalite sa nachádza chránené ložiskové územie s identifikáciou:

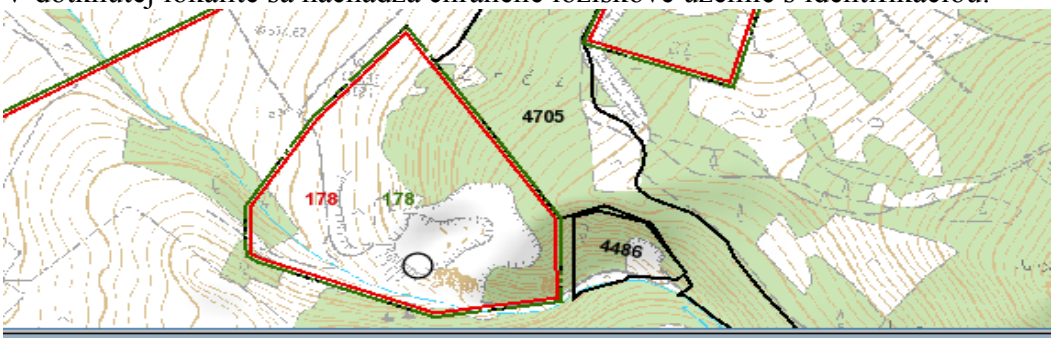

OBJECTID	636
Shape	Polygon
ID	178
Surovina	stavebné
Nerast	stavebný kameň
Typ nerastu	andezit
Názov ložiska	Malá Lehota
Organizácia	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o.
Sídlo organizácie	Zvolen

Ochranou ložiska je poverený navrhovateľ spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. Tieto ložiska kameňa sú súčasťou DP Cígeľ (ID 26).

Na plochu územia, v ktorom sa nachádza výhradné ložisko andezitu v DP Malá Lehota, nebolo osobitne určené chránené ložiskové územie; je totožné s DP Malá Lehota.

Dobývací priestor MALÁ LEHOTA bol určený rozhodnutím bývalého Československého kameňopriemyslu – oborové riaditeľstvo Praha pod zn. 0218/64 zo dňa

23.11.1965 na dobývanie andezitu, pre vtedajšiu ťažobnú organizáciu Stredoslovenský kameňopriemysel, n.p. Žilina.

V cit. rozhodnutí Československého kameňopriemyslu – oborové riaditeľstvo Praha sa v podmienkach obmedzenia dobývania alebo osobitnými technickými podmienkami pre jeho vykonávanie uvádza toto znenie podmienok, vymenovaných v nasledujúcej tabuľke, ku ktorým prijíma spoločnosť KSR – Kameňolomy SR tieto opatrenia:

Poradové číslo podmienky	**Znenie textu podmienky**	**O p a t r e n i a k určenej podmienke**
1.	Potok Ťakov ostane prevádzkovaním lomu nedotknutý.	Potok Ťakov (na kartografických mapách označený s názvom „Ťapkov potok“) vo vzťahu k DP Malá Lehota preteká najbližšie k DP Malá Lehota vo vzdialenosti cca 0,5 km. V južnej okrajovej časti DP Malá Lehota preteká „Krivý potok“, ktorý v obci Lehota pod Vtáčnikom vteká do „Ťapkov potoka“. Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR vo vzťahu k potoku („Krivý potok“) situovanom v južnej okrajovej časti DP Malá Lehota bude pri prácach súvisiacich s dobývaním výhradného ložiska v DP Malá Lehota postupovať tak, aby nezahatala jeho tok (podľa aktuálnej potreby a vyriešení stretov záujmov upraví koryto jeho priebehu).
2.	Po roku 1973 vykonávať dobývanie s ohľadom na plánované rúbanie uhoľného sloja ložiska Podhradie.	V uplynulých rokoch došlo k ukončeniu dobývania uhoľného sloja v území, v ktorom je situovaný DP Malá Lehota. K povoleniu dobývania výhradného ložiska v DP Malá Lehota bude spoločnosť KSR - Kameňolomy SR riešiť strety záujmov aj s organizáciou Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. Pri riešení tohto stretu záujmov sa prihliadne aj na v rozhodnutí o určení DP Malá Lehota uvádzané upozornenie, že v území, v ktorom je situovaný DP Malá Lehota bolo zistené priemyslovo dobývateľné ložisko uhlia v hĺbke cca 150 m.

DP Malá Lehota je situovaný pri juhovýchodnom až východnom okraji chráneného ložiskového územia handlovského ložiska, v dobývacom priestore Cigeľ, určeného rozhodnutím FMPE č. DP-31/2037/Ko/My/79, zo dňa 20.12.1979.

Podľa dostupnych údajov (záväzné stanovisko Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. zn. 16918/2015 z 22.06.2015 k povoleniu činnosti vykonávanej banským spôsobom – dobývanie ložiska nevyhradeného nerastu andezitu „Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá Lehota I – kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP“ na roky 2015-2031) spoločnosť KSR – Kameňolomy SR odvodzuje, že ani dobývaním andezitu v DP

Malá Lehota nedôjde k znemožneniu alebo sťaženiu využívania výhradného ložiska hnedého uhlia. Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR však tento stav bude dokumentovať záväzným stanoviskom organizácie Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., ako držiteľa DP Cigeľ, k vydaniu rozhodnutia OBÚ v Prievidzi o povolení banskej činnosti – otvárka, príprava a dobývanie výhradného ložiska v DP Malá Lehota v kat. území Lehota pod Vtáčnikom.

Severovýchodná strana DP Malá Lehota má spoločnú líniu s územím, v ktorom má spoločnosť KSR – Kameňolomy SR povolené dobývanie ložiska nevyhradeného nerastu – andezitu, ako činnosť vykonávanú banským spôsobom v kameňolome Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP Malá Lehota I (ďalej „územie ČVBS“), keď držiteľom DP Malá Lehota I je tiež spoločnosť KSR – Kameňolomy SR.

Dobývaním nerastu v DP Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284 nedôjde k ovplyvňovaniu dobývania nerastu v území ČVBS i v území DP Malá Lehota I, ako aj dobývaním nerastu v území ČVBS i DP Malá Lehota nebude sťažené alebo obmedzené dobývanie nerastu v DP Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284.

Východná strana DP Malá Lehota susedí s ložiskom nevyhradeného nerastu – andezitu, ktoré je v správe a užívaní organizácie „LANCAST SK, s.r.o.“ so sídlom v Zákamennom (okres Námestovo). Podľa potreby sa predpokladá koordinácia priebehu postupov dobývacích prác pravdepodobne len na línií, na ktorej DP Malá Lehota svojou východnou stranou susedí s územím, v ktorom prebieha príležitostné dobývanie ložiska nevyhradeného nerastu organizáciou LANCAST SK, s.r.o.

Ťažba nerastu je nevratným zásahom do horninového prostredia, keďže vplyvom ťažby dochádza k jeho úbytku v horninovom prostredí. Geomorfológia masívu sa v dôsledku ťažby nerastu mení. V doterajšom priebehu ťažby neboli zaznamenané závažné geodynamické javy. Pri dobývaní sa dodržiavajú vypočítané stabilné sklony lomových stien a generálne uhly lomu. Vyskytnúť sa môžu len svahové deformácie v dôsledku opadávania úlomkov a zasypávanie. Je teda možné predpokladať, že realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k významnému negatívnemu ovplyvneniu horninového prostredia, geodynamických javov a geomorfologických pomerov.

Popis zmeny:

Vplyvy na horninové prostredie a nerastné suroviny sa prejavia v úbytku horninového podkladu a zásob ročne najviac vo výške do100 000 t. Postupujúcou exploatáciou ložiska z horninového masívu sa v mieste dobývania bude postupne meniť reliéf. Opatrenia voči zosuvom budú riešené v Pláne využitia ložiska Malá Lehota. Ťažbou suroviny v mieste dobývania sa zmenia reliéfne pomery. V časovom odstupe po ukončení ťažby sa bude postupne rekultivovať podľa pripraveného plánu rekultivácie.

V prípade rozšírenia plôch skládok vzhľadom na charakter územia (väčšina skrývky už bola odňatá) nebudú znamenať významné ovplyvnenie reliéfu alebo horninového prostredia.

K ohrozeniu horninového prostredia môže dôjsť počas havárie – poruchy na strojových technologických zariadeniach, nákladných automobiloch, pri neopatrnej manipulácií s pohonnými látkami alebo látkami nebezpečnými vodám a podobne. V tomto prípade by nebola ohrozená len kvalita horninového prostredia, ale aj následne podzemné vody.

Kontinuálnym pokračovaním ťažby nedochádza k zmenám zloženia vstupov, výstupov, samotného procesu, ani v nárokoch na strojno-technologické vybavenie a pod.. Z toho dôvodu nedochádza ani k zmene ohrozenia horninového prostredia z titulu mimoriadnych situácii.

Vplyvy na klimatické pomery

Pri povrchovej ťažbe nerastu dochádza k odstráneniu vegetácie. Odkrytý skalný podklad absorbuje viac tepla, čo sa prejaví zmenou mikroklímy, zmenou odtoku dažďovej vody, presvetlením a oteplením okolitých biotopov. Skrývkové práce na ploche plánovanej ťažby boli z väčšej časti vykonané v minulosti. To znamená, že na ploche plánovanej ťažby sa nachádza len minimálna vegetácia. Vzhľadom na zachovanie okolitého lesného porastu nie je predpoklad pre ovplyvnenie klímy v okolí prevádzky lomu. Okrem toho bude dažďová voda z technologických komunikácií odvádzaná, pomocou odvodňovacích zarážok, na voľnú plochu s priepustným reliéfom alebo mimo oblasť záujmového územia a v prípade potreby aj s ohľadom na pre prevenciu zaplavovania lomu dažďovými vodami bude vybudované jeho odvodnenie s možnosťou vybudovania záchytných nádrží. Zachytená voda môže byť tiež využitá na skrápanie prašných povrchov. Tým by tiež bolo zabezpečené ochladzovanie povrchu lomu a udržanie dažďovej vody v priestore areálu lomu s následným vplyvom na mikroklímu najmä v suchom období. Biologickou revitalizáciou lomu po vyťažení nerastu dôjde aj k úprave mikroklimatických podmienok v jeho priestore. Nie je predpoklad, že realizácia navrhovanej činnosti podmieni výrazné vplyvy na klimatické pomery širšieho dotknutého územia.

Navrhovateľ má dlhoročné skúsenosti s prevádzkou lomu a jemu mu zrejmé, že aj malé zmeny môžu mať veľké následky. O tom, že k tejto oblasti pristupuje zodpovedne, svedčí aj nasledujúci obrázok:

Na obrázku je záchytné akumulačné jazierko, ktoré okrem svojej akumulačnej funkcie slúži aj ako zdroj úžitkovej vody na postreky proti prášnosti.

Popis zmeny:

Zmenou navrhovanej činnosti nedochádza k zmene vplyvov na klimatické pomery.

Vplyvy na ovzdušie

Podstatná časť identifikovaných zdrojov znečisťovania ovzdušia a ich vplyvy na kvalitu ovzdušia širšieho dotknutého územia boli predmetom rozptylovej štúdie „Rozptylová štúdia pre stavbu: Kameňolom Vtáčnik“ (Hesek 2011) vypracovanej pre potreby správy o hodnotení „Pokračovanie ťažby andezitu na ložisku Malá Lehota – Vtáčnik, mimo hraníc DP Malá Lehota“ (Kmoštincová a kol., 2013). V záveroch uvedenej štúdie sa uvádza, že najvyššia úroveň prašnosti je v okolí technologickej linky, avšak je minimalizovaná vhodnými opatreniami (skrápanie, rozstrek vody,...) a predmet posudzovania „kameňolom Vtáčnik“ spĺňa požiadavky a podmienky, ktoré sú ustanovené právnymi predpismi vo veci ochrany ovzdušia

Vplyvom ročnej kapacity (100 000 t ťažby) otvárky, prípravy a dobývania nerastu andezitu dôjde aj k produkcii emisií TZL. Únik splodín a prašnosť z trhacích prác sú časovo i priestorovo obmedzené na bezprostredné okolie lomu. Vznikajúca prašnosť v lome bude naďalej znižovaná prirodzeným spôsobom – vetraním lomu a vegetačnou zónou v okolí ložiska nerastu. Vzhľadom na hustotu prípadne objemovú hmotnosť kamenného prachu, vírenie prachu bude obmedzené na plochu ložiska, maximálne na jeho najbližšie okolie. Sekundárna prašnosť bude vznikať dôsledkom prevádzky nákladných motorových vozidiel, strojov, zariadení a ostatnej mechanizácie. Sekundárna prašnosť na spevnených účelových komunikáciách v lome bude naďalej znižovaná skrápaním polievacím vozidlom.

Naďalej bude vykonávané nasledovné zabezpečenie ochrany ovzdušia pri dobývaní :

Vŕtacie práce – úlet tuhých znečisťujúcich látok bude obmedzovaný skrápaním resp. penením. Pri vrtných prácach vykonávaných pre potreby trhacích prác sa nepredpokladá vznik nadmernej prašnosti, nakoľko sa plánuje použitie niektorého výkonného a moderného typu vrtnej lomovej súpravy so zabudovaným odprašovacím zariadením.

Trhacie práce – morfologické podmienky územia lomu i jeho blízkeho okolia zabezpečujú primerané vetranie lomu.

Preprava vydobytého nerastu – komunikácie určené na prepravu budú podľa potreby a v závislosti od klimatických podmienok skrápané.

V okolí lomu bude tiež zachovaný existujúci porast na minimalizovanie prašnosti a úletov do okolitého prostredia mimo lomu.

Na základe výpočtov množstva emisii pomocou emisných faktorov, je možné konštatovať, že navrhovaná činnosť v navrhovanom zložení a režime prevádzky má málo významný vplyv.

Keďže realizáciou navrhovanej zmeny činnosti spočívajúcej len v presune ťažby v tej istej lokalite nedôjde k principiálnej zmene technológie ani použitých strojnotechnologických zariadení je možné konštatovať, že navrhnuté strojnotechnologické zariadenia sú naďalej pre výkon tejto činnosti obvykle a bežne

používané, vybavené technicky dostupnými úpravami na obmedzenie prašnosti a s predpokladom maximálne možného zníženia výskytu emisií TZL. Celá technológia bude zodpovedať BAT technológii (najlepšej dostupnej technológii s prihliadnutím na primeranosť výdavkov). Tiež je možné predpokladať, že pri prevádzke dobývacieho priestoru Malá Lehota budú zabezpečené všeobecné technické požiadavky a všeobecné technické podmienky prevádzkovania stacionárnych zdrojov emitujúcich tuhé znečisťujúce látky v súlade s Prílohou č. 3 vyhlášky MŽP SR č. 410/2012 Z. z., časť II. Všeobecné technické požiadavky a všeobecné podmienky prevádzkovania.

Na základe uvedených skutočností možno predpokladať, že pri dodržaní požiadaviek legislatívy a podmienok uvedených v rozhodnutiach orgánov štátnej správy ochrany ovzdušia nedôjde k významnému negatívnemu ovplyvneniu ovzdušia vplyvom realizácie navrhovanej zmeny. V podstate je možné uviesť, že znečisťovanie ovzdušia v DP Mala Lehota sa úmerne zvýši oproti zníženiu znečistenia ovzdušia v DP Malá Lehota I. – Vtáčnik. Celková úroveň znečisťovania ovzdušia pri dodržaní terajších podmienok prevádzky sa teda nemení.

Popis zmeny:

Kvalita ovzdušia bola dôkladne hodnotená pri vplyvoch súvisiacich s činnosťou „Pokračovanie ťažby andezitu na ložisku Malá Lehota – Vtáčnik, mimo hraníc DP Malá Lehota I“. Odborne spôsobilými osobami bola vypracovaná Rozptylová štúdia aj Odborný posudok o ovzduší podľa § 19 zákona o ovzduší 137/2010 Z.z. S ohľadom na tieto štúdie a charakter činnosti kvalita ovzdušia nebude výrazne ovplyvnená.

Teoretická ročná emisia TZL vypočítaná pomocou emisných faktorov je 0,92 t/rok. Tieto emisie sú vyrátané ako maximálne. Podľa ročných údajov o súhrnných emisiách za rok 2019 je celkové množstvo TZL vypustených zo zdroja Kameňolom Vtáčnik 0,5599 t/rok.

Keďže nedochádza k celkovému zvýšeniu ťažby, spracovania kameňa, ani dopravy, je možné predpokladať, že emisie z tohto zdroja ostanú na rovnakej úrovni, teda nedochádza ani k zmene vplyvov na ovzdušie z titulu navrhovanej zmeny.

Vplyvy na vodné pomery

Splaškové vody zo zázemia obsluhy nebudú vznikať, pretože sociálne priestory sú riešené mobilnými toaletami.. Pri dodržaní stanovených postupov a kritérií nehrozí riziko znečistenia povrchových a podzemných vôd.

Počas aktívnej prevádzky lomu v čase sucha, prevažne v letných mesiacoch môže vzniknúť za účelom zníženia prašnosti, potreba skrápania ciest v dobývacom priestore vodou. Skrápanie ciest bude vykonávané cisternovým vozidlom, vodou čerpanou priamo z lomu, alebo dovezenej v cisterne. Lom má vybudované akumulačné jazierko. V prípade potreby aj s ohľadom na prevenciu zaplavovania lomu dažďovými vodami bude vybudované jeho odvodnenie s možnosťou vybudovania ďalších záchytných nádrží. Priamo pri ťažbe nevznikajú odpadové vody, ktoré by boli odvádzané do recipientu. K ovplyvneniu kvality povrchovej vody môže dôjsť len pri náhlom a nekontrolovanom úniku nebezpečných látok, najmä PHM zo strojov, automobilov a autocisterny do prostredia. Uvedené riziko je možné eliminovať vhodnými technickými a organizačnými opatreniami.

Ochranné pásma chránených vodných zdrojov v hodnotenej lokalite sú znázornené na mape:

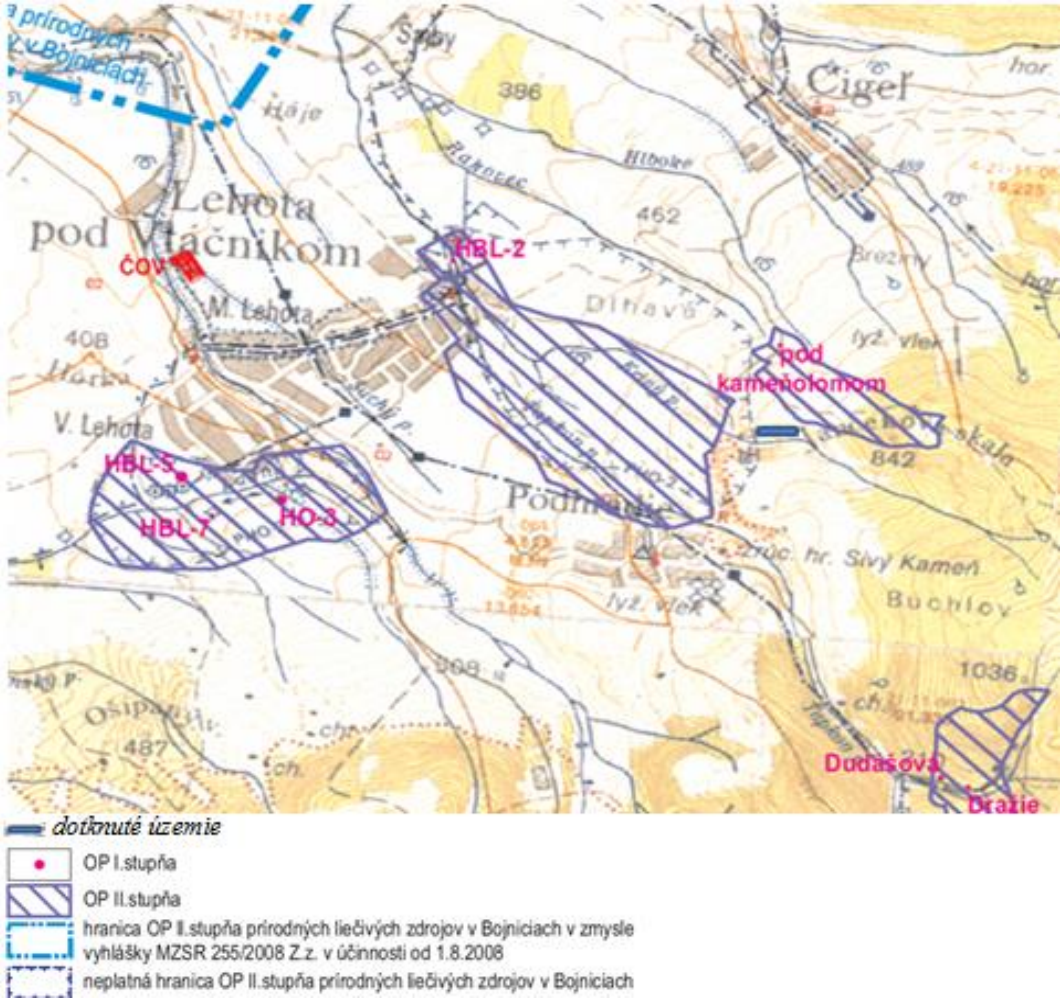

Dotknuté územie nezasahuje do týchto pasiem. DP Malá Lehota sa nachádza svojou severnou stranou v blízkosti vymedzeného ochranného pásma II. stupňa vodárenského zdroja „prameň Pod kameňolomom“, ktoré bolo určené rozhodnutím Okresného úradu v Prievidzi, odbor životného prostredia, č. OPZ 2902/1998/ŠVP zo dňa 08.03.1999.

Realizáciou navrhovanej zmeny činnosti nedôjde k významnej zmene hydrologických a hydrogeologických pomerov v okolí. V štandardných prevádzkových podmienkach ťažby nedochádza ku kontaminácii podzemných vôd. Pri ťažbe a technológii úpravy nedochádza k odberu vôd z tokov ani k vypúšťaniu odpadových vôd do vodných tokov, na základe čoho možno konštatovať, že banskou činnosťou nedochádza k ovplyvneniu množstva a kvality povrchových a podzemných vôd. Povrchové vody sú čerpané len pre potreby údržby komunikácie z akumulačného jazierka.

Na základe uvedených skutočností možno predpokladať, že riziko vplyvov je **nepatrné a je také isté ako pri nerealizovaní zmeny,** vzhľadom na to, že činnosť v danom území prebieha a bude prebiehať aj v prípade nerealizácie navrhovanej zmeny**.**

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene procesu ani použitých zariadení, čo znamená, že rizika negatívnych vplyvov na povrchové a podzemné vody sa nemenia.

Vplyvy na pôdu

Pre realizáciu zámeru nie je potrebný záber lesných pozemkov a pôdy spadajúcej pod ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu, pretože Zámer sa bude realizovať na existujúcich parcelách registra „C“ vedených ako ostatné plochy.

V čase prevádzky môže riziko kontaminácie pôd vzniknúť len v prípade poruchy dopravných prostriedkov, kde môže dôjsť k úniku ropných látok. Tieto situácie budú riešené v súlade s havarijným plánom a dodržiavaním bezpečnostných predpisov a prevádzkových opatrení.

Skrývkové práce na ploche plánovanej ťažby boli z väčšej časti vykonané v minulosti.

V prípade nahromadenia väčšieho množstva skrývkovej zeminy je táto zhŕňaná na miesto nakladania stavebnými mechanizmami spoločnosti. Miestom nakladania sú pracovné dvory jednotlivých pracovísk a pre nakladanie platia obdobne ustanovenia POPD. Táto bude uskladňovaná na odval skrývkovej zeminy a počíta sa s jej použitím na rekultiváciu vyťažených priestorov lomu.

Uvedenými činnosťami môže nastať ohrozenie kvality a stability pôd, nachádzajúcich sa v blízkosti navrhovanej ťažby a zariadení skládok:

a) Degradácia (rozpad) štruktúrnych agregátov v humusových a v podpovrchových horizontoch pôd, po ktorých budú prechádzať stavebné mechanizmy a dopravné prostriedky. Táto zmena má vratný charakter no iba v prípade, že po ukončení výstavby sa uskutoční príslušná biologická rekultivácia dotknutých pozemkov v súlade s platným metodickým usmernením Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 276/2000-620.

b) Zhutnenie pôdneho profilu v koreňovej zóne pestovaných rastlín, ktoré má negatívny dopad na celkový fyzikálny stav pôdy, biologické aj chemické pochody a vodno-vzdušný režim pôdy. Zhutnenie koreňovej zóny má vratný charakter v prípade, že po ukončení výstavby sa na dotknutých pozemkoch uskutoční biologická rekultivácia.

c) Intoxikácia pôdy zložkami výfukových splodín, najmä acidifikačnými oxidmi dusíka (NOx), ale aj polycyklickými aromatickými uhľovodíkmi (PAU), ktoré sú produktmi spaľovania v dieselových motoroch. V prípade výfukových splodín je možná intoxikácia humusového horizontu pôd až do vzdialenosti 100 m od zdroja. Vzhľadom na relatívne priaznivý biologický a chemický režim väčšiny pôd záujmového územia netreba očakávať ireverzibilný charakter týchto zmien.

Popis zmeny:

Tieto vplyvy sú možno **hodnotiť oproti nulovému variantu ako neutrálne a prijateľné.** Pri **nulovom variante** je riziko rovnaké ako pri realizácii zámeru, pretože vzhľadom na, že sa jedná o realizovanú činnosť, aj pri nerealizovanej zmene sa budú dopravné prostriedky v hodnotenom území pohybovať. Z hľadiska skrývky je rozdiel len v tom, že v prípade nerealizovania zmeny by táto skrývka nebola odňatá. Na druhej strane je nutné podotknúť, že na väčšine územia z plánovaných 4 ha už bola skrývka

v minulosti odobraná. Plocha je odkrytá, zvetráva a je zdrojom prašnosti. V prípade bude priestor udržiavaný a po vyťažení rekultivovaný.

Popísané zmeny sú dočasné a vratné vykonaním biologickej rekultivácie. Nevratné zmeny budú eliminované technicko-organizačnými opatreniami, ktoré navrhovateľ bude minimálne v doterajšom rozsahu dodržiavať. Skúsenosti z doterajšej činnosti sú zárukou pre elimináciu takýchto nepriaznivých dopadov aj pri navrhovanej zmene.

Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Vegetačný pokryv na hodnotenom území je sukcesný. Je redukovaný aj výskyt zástupcov fauny, ktorý sú predstaviteľmi zvyčajne synantropných druhov spoločenstiev osídľujúcich okraje ľudských sídiel, ale aj invazívnych druhov.

Negatívny vplyv na populácie živočíchov v dôsledku záberu biotopov druhov sa neočakáva, nakoľko lom bol ťažený a rozsah záberu skrývky je malý a podobných biotopov, ktoré by sa tam vyskytli je v širšom okolí dostatok; na bezprostredné. okolie plochy ložiska bude vplývať najmä hluk a prašnosť, čím sa zníži kvalita habitátov pre živočíchy; prašnosť bude obmedzená na porastové steny. Zvýšenie hlučnosti a prašnosti počas prevádzky, v dôsledku zvýšeného pohybu, koncentrácie činnosti a technických zariadení môže mať negatívny vplyv napríklad v čase hniezdenia vtákov. Tento vplyv bude najvýznamnejší v blízkosti samotného lomu a komunikácií. S narastajúcou vzdialenosťou budú negatívne dopady hluku a pohybu vozidiel postupne doznievať.

Na priamo dotknutej ploche sa genofond a biodiverzita zníži na minimum, na nepriamo dotknutej ploche v jej okolí by mohlo dôjsť k zhoršeniu životných podmienok živočíchov s vyššími ekologickými nárokmi. Výhodou je, že lokalita sa nachádza na okraji rozsiahleho lesného komplexu a podobných lesných biotopov je v okolí dostatok.

Preto možno konštatovať, že pri realizácií navrhovanej činnosti nedôjde k záberu žiadnych významných biotopov, k ohrozeniu, likvidácii, či záberu biotopov vzácnych alebo chránených zástupcov fauny a flóry.

Emitované znečisťujúce látky do ovzdušia sú v množstvách nepredstavujúcich vo zvýšenej miere riziko pre stav fauny a flóry širšej záujmovej lokality. Tento vplyv hodnotíme ako **málo významný.**

Popis zmeny:

Priamo v lokalite a sa nenachádzajú ekologicky významné biotopy, resp. lokality zaujímavé z hľadiska ochrany prírody. Výskyt ohrozených druhov v širšom okolí bol v tomto oznámení o zmene definovaný. Ťažba v hodnotenom území v minulosti prebiehala a prebieha aj v súčasnosti. Jej rozsah sa nemení, mení sa len plošný záber. To znamená, že namiesto doteraz využívanej plochy na ťažbu bude využívaná plocha susedná, kde sa žiadne ohrozené a chránene druhy nenachádzajú. Ohrozené druhy v širšom okolí sú už na prevádzku lomu zvyknuté. O tom svedčí aj skutočnosť, že napr. Poľovnícke združenie Sivý Kameň v priestore bývalého Hankovho lomu už niekoľko rokov monitoruje výskyt samice rysa ktorá tam každoročne odchová mláďatá. V tejto

súvislosti možno tak konštatovať, že v prípade realizácie navrhovanej zmeny nedochádza k zmene vplyvov na faunu, flóru a ich biotopy.

Eliminácia tohto vplyvu je možná účinnými technicko-organizačnými opatreniami. Umiestňovanie materiálov a pohyb techniky nebude realizovaný mimo vymedzeného ťažobného priestoru. Prípadným škodám na priľahlých lesných porastoch (porastových stenách) nepriamymi vplyvmi (prašnosťou) a deštrukcii hraníc lesných pozemkov v okolí sa zámedzí ponechaním ochranného pásu lesa v šírke 5m od hranice záberu do jeho vnútra na parcele č. 2284 vo vzťahu k lesným pozemkom na parcele č. 2243/1, ktoré ťažbou nebudú dotknuté.

Vplyvy na krajinu a jej ekologickú stabilitu

Realizácia navrhovanej zmeny nezasahuje do žiadnej zo súčasných už vyhlásených lokalít ochrany prírody a krajiny, ani území európskeho významu. Ani jedno z týchto chránených území nebude realizáciou zmeny ovplyvnené. Priamo dotknuté územie, kde by sa mal zámer realizovať, patrí z hľadiska zákona NR SR č. 543/2002 Zúz. o ochrane prírody a krajiny do 1. stupňa ochrany.

Ťažba nerastu v dotknutom území nie je novou činnosťou, keďže v rôznej intenzite sa vykonávala už v minulosti a v súčasnosti prebiehala už pred rokom 1965. Kontinuálne pokračovanie ťažby navrhovanej činnosti je plánované na existujúcich parcelách registra „C“, preto nepredstavuje pre dotknutú krajinu žiaden nepriaznivý vplyv vyvolaný zmenou jej štruktúry, využívania, scenérie, či krajinného obrazu.

Realizácia navrhovanej zmeny bola vo vzťahu k prvkom kostry USES v tomto oznámení o zmene riadne zdokumentovaná. Vplyvom pokračovania ťažby na DP Malá Lehota sa existujúca činnosť viac priblíži k PP Sivý Kameň.

Ťažba v DP Malá Lehota bude realizovaná mimo tejto prírodnej pamiatky, čo je zrejmé z mapy ochrany krajiny a prírody:

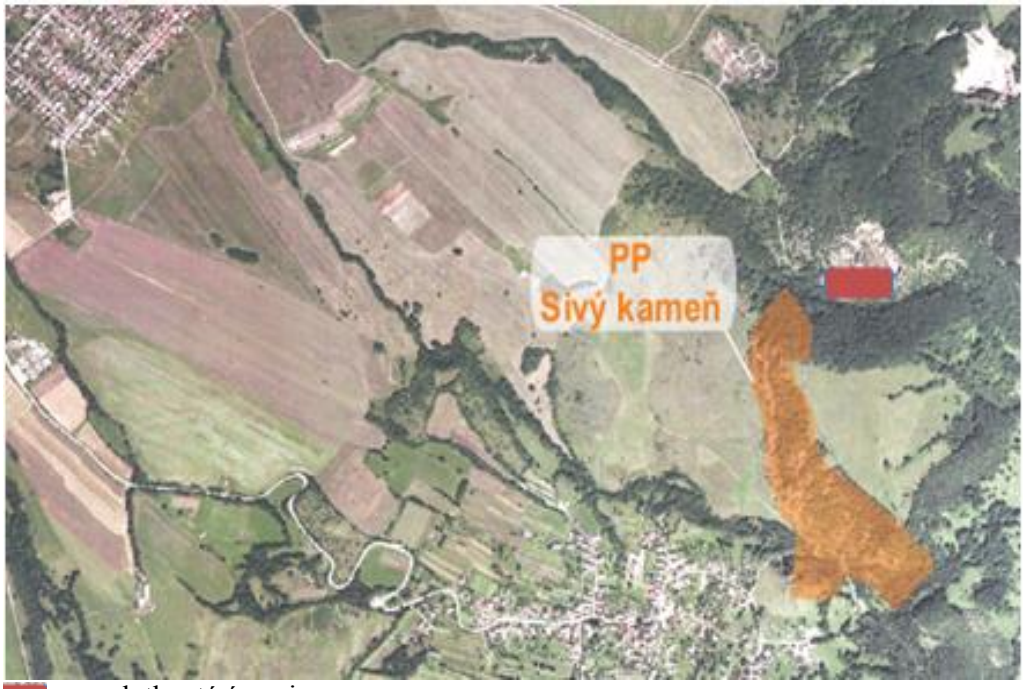

- dotknuté územie

Odborne spôsobilou osobou bolo vykonané primerané posúdenie potenciálneho stretu PP Sivý Kameň a DP Malá Lehota (ID 178). Na základe toho bolo preukázané, že navrhovaná zmena nepredstavuje významný vplyv na dotknutú lokalitu.

Navrhovanou zmenou sa činnosť približuje k biokoridoru regionálneho významu spájajúceho nadregionálne biocentrum NBc 180 Vtáčnik a regionálne biocentrum RBc 182 Bralová skala-Jazvečia skala. V riešenom území nedôjde k vplyvu bariérového efektu mierou, ktorá by znamenala jeho disfunkciu.

Realizáciou činnosti nebude dotknutý žiadny prvok kostry USES záujmového územia, čím by bola jeho ekostabilizačná funkcia ovplyvnená alebo znížená. Tento vplyv hodnotíme ako **málo významný**.

Popis zmeny:

Pretože navrhovaná činnosť aj po zmene bude realizovaná v určenom dobývacom priestore, ktorý bol využívaný a pre navrhovanú zmenu je vo väčšine parametrov pripravený, pričom nedochádza k zmene v celkových množstvách, technologického riešenia, ani dopravných nárokoch, nedochádza ani v tomto prípade k zmene vplyvov na krajinu a jej ekologickú stabilitu. Za prínos môžeme považovať efektívne využívanie miestnych zdrojov nerastných surovín.

Vplyvy na urbárny komplex a využívanie zeme

Navrhovaná činnosť nevyžaduje nový záber poľnohospodárskej pôdy – je realizovaná v existujúcom lome na parcelách registra „C“, vedených ako ostatné plochy.. Realizáciou navrhovanej činnosti nebude dotknutá miestna rastlinná a živočíšna poľnohospodárska výroba, ani lesohospodárske využitie širšieho záujmového územia.

Všetky jestvujúce ochranné pásma komunikácií a ďalšej infraštruktúry sú realizáciou navrhovanej činnosti, v súlade s platnou legislatívou, dodržané.
Žiadne iné vplyvy na urbárny komplex a využívanie územia nie sú známe.

Popis zmeny:

Z toho dôvodu ani pri navrhovanej zmene nedochádza k zmene vplyvov na urbárny komplex a využívanie zeme.

Vplyvy na scenériu krajiny

Navrhovaná činnosť je umiestnená na plochách vedených ako ostatné plochy. V dotknutom území sa areál povrchovej ťažby, ako forma krajinného krytu charakteru urbanizovaných a technických areálov nachádza dlhodobo. Priestor lomu vstupuje do vnútra masívu. Nedochádza k zmene vplyvov na scenériu krajiny.

Popis zmeny:

Ani pri navrhovanej zmene nedochádza k zmene vplyvov na scenériu krajiny.

Vplyvy na priemyselnú výrobu

Realizácia navrhovanej činnosti bude mať priamy pozitívny vplyv na priemyselnú výrobu v oblasti.

Vplyvy na služby, rekreáciu a cestovný ruch

Riešené územie z hľadiska cestovného ruchu nedisponuje lokalitami, ktoré by boli intenzívne spojené s poskytovaním služieb v oblasti rekreácie a cestovného ruchu.

V ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja je v súvislosti s ochranou ložísk uvedené:

„Vzhľadom na súčasné a predpokladané využívanie ložísk, územia v blízkosti chránených ložiskových území a dobývacích priestorov nevyužívať na obytné, prípadne rekreačné účely.“

Z uvedeného vyplýva, že akékoľvek zariadenia rekreácie a cestovného ruchu v blízkosti dobývacieho priestoru sú vylúčené. Z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti je takisto vylúčená v lome akákoľvek prítomnosť cudzích osôb.

Z uvedeného vyplýva, že počas prevádzky nemôže mať navrhovaná zmena v dotknutom území negatívny vplyv na rekreáciu a cestovný ruch. Vzhľadom na malý plošný rozsah pôsobenia činnosti sa nepredpokladá negatívny vplyv na rekreáciu a cestovný ruch ani v širšom okolí.

Rozvoj zamestnanosti a migrácia zamestnancov z okolia môže znamenať oživenie služieb v oblasti autobusovej dopravy, stravovania a obchodu. Na základe tejto skutočnosti možno predpokladať pozitívny vplyv realizácie zmeny v uvedenej lokalite na rozvoj služieb.

Popis zmeny:

Pri navrhovanej zmene dochádza k udržaniu pozitívneho vplyvu na služby. Navrhovaná zmena nemá žiadny vplyv na rekreáciu a cestovný ruch v okolí.

Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

V hodnotenom území sa nachádza PP Sivý Kameň. Vplyv na túto pamiatku bol hodnotený v bode Vplyvy na krajinu a jej ekologickú stabilitu. Žiadne iné kultúrne a historické pamiatky sa v dotknutej lokalite ani blízkom okolí nenachádzajú. Realizáciou činnosti preto nie je predpoklad vplyvov na kultúrne a historické pamiatky.

Popis zmeny:

Nedochádza k zmene vplyvov na kultúrne a historické pamiatky ani po realizácii navrhovanej zmeny.

Vplyvy na archeologické náleziská

Hodnotená zmena nebude mať žiaden vplyv na existujúce archeologické náleziská. Skrývkové práce budú vykonávané so zreteľom na ochranu archeologických nálezov, podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. V prípade, že počas

výkopových prác bude nájdené archeologické nálezisko bude prevádzkovateľ ložiska informovať krajský pamiatkový úrad, v zmysle § 40 uvedeného zákona.

Popis zmeny:

V hodnotenom území sa žiadne archeologické náleziská nenachádzajú. Realizáciou činnosti preto nie je predpoklad vplyvov na archeologické náleziská. Z toho dôvodu nedochádza k zmene vplyvov na archeologické náleziská ani po realizácii navrhovanej zmeny.

Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V hodnotenom území realizácie zámeru nie sú známe žiadne paleotologické náleziská a významné geologické lokality.

Pri objavení paleontologického náleziska, významného geologického nálezu, jaskyne bude navrhovateľ postupovať v súlade s platnými právnymi predpismi (vyhláška MŽP SR č. 213/2000 Z.z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a o ich spoločenskom ohodnocovaní, zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny).

Vplyvy na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy

Popis zmeny:

V hodnotenom území sa žiadne kultúrne hodnoty nehmotnej povahy nevyskytujú. Realizáciou činnosti preto nie je predpoklad vplyvov na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy. Z toho dôvodu nedochádza ani k zmene vplyvov na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy po realizácii navrhovanej zmeny

Iné vplyvy

Realizáciou tejto činnosti v dotknutom území nie sú očakávané žiadne ďalšie, ako vyššie uvedené vplyvy, ktoré by mohli ovplyvniť pohodu a kvalitu života obyvateľov dotknutej obce a dotknutého mesta, prírodné prostredie či dotknutú krajinu.

Hodnotenie zdravotných rizík.

Pri dodržaní platných bezpečnostných a hygienických limitov navrhovaná činnosť nebude zdrojom toxických, alebo iných škodlivín a žiadnym spôsobom neovplyvní zdravotný stav dotknutého obyvateľstva.

Na základe doterajších skúseností s prevádzkou lomu, ako aj vzhľadom na pomerne veľkú vzdialenosť najbližšej obytnej zóny (najbližšie obytné územie cca 800 m), nepredpokladáme, že prevádzka navrhovanej zmeny bude spojená s ohrozením zdravotného stavu dotknutého obyvateľstva vplyvom hluku, emisií resp. používaním látok s nebezpečnými vlastnosťami v prevádzke.

Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v § 2 ods. 1 písm. v) definuje hodnotenie rizika ako proces vyhodnocovania pravdepodobnosti a závažnosti škodlivého účinku na človeka v dôsledku expozície nebezpečnému faktoru za definovaných podmienok z definovaných zdrojov.

Hodnotenie zdravotných rizík pozostáva z

1. určenia nebezpečnosti,
2. zhodnotenia expozície,
3. určenia vzťahu dávky a účinku a z
4. charakteristiky rizika v životnom prostredí

(kvalitatívny a kvantitatívny popis závažnosti pravdepodobného poškodenia zdravia, neistota odhadu rizika).

Zdravotné riziká sa teda chápu ako pravdepodobnosť vzniku škodlivých účinkov na ľudí v dôsledku ich nadlimitnej expozície nebezpečným, zdraviu škodlivým faktorom. Pojem „limit“ zákon č. 355/2007 Z. z. pritom definuje ako „úroveň expozície, ktorá aj keď sa pravidelne opakuje počas života, nebude nikdy viesť k negatívnemu účinku na zdravie, ako sa dá predpokladať podľa súčasného stavu poznania“.

Zdraviu škodlivé faktory životného prostredia a pracovného prostredia sú fyzikálne, chemické a biologické faktory, ktoré podľa súčasných poznatkov vedy spôsobujú, alebo môžu spôsobiť poruchy zdravia, a ľudský organizmus zaťažujúce faktory vyplývajúce zo životných podmienok, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú fyziologické a psychické funkcie ľudí.

Systém hodnotenia zdravotných rizík je založený v prvom rade na identifikácii významných faktorov práce a pracovného prostredia, ktoré môžu ovplyvniť zdravie ľudí a na ich následnej objektivizácii, čiže zistení ich reálnej úrovne meraním, vykonaným predpísaným spôsobom.

Ak sa o niektorých zdraviu škodlivých faktoroch životného prostredia a pracovného prostredia objektívne predpokladá, že neovplyvňujú významným spôsobom zdravie ľudí, posúdením rizika z týchto faktorov sa preukáže, že riziko nie je potrebné podrobne hodnotiť. Riziká z ostatných, významnejších faktorov sa posúdia na základe výsledkov uskutočnenej objektivizácie a výsledný posudok o riziku je konštatovaním o tom, či existuje reálne riziko poškodenia zdravia ľudí a či je potrebné vykonať konkrétne opatrenia na odstránenie, alebo na zmiernenie tohto rizika.

Navrhovateľ činnosti po uvedení prevádzky do užívania , realizoval preventívne opatrenia s cieľom eliminácie a zníženia zdravotného rizika pre zamestnancov, vznikajúce v súvislosti s pracovnou činnosťou, ktoré bude aj po navrhovanej zmene zabezpečovať.

Na základe dôkladného hodnotenia vplyvov na životné prostredie je zrejmé, že charakter a rozsah navrhovanej zmeny nenesie so sebou zdravotné riziká pre obyvateľstvo obytných zón. Možným priamym potenciálnym zdravotným rizikám (rizikové faktory: emisie znečisťujúcich látok - chemický faktor a hluk - fyzikálny faktor) budú pri prevádzke navrhovanej činnosti vystavení iba zamestnanci (obsluha), ktorí budú poverení na výkon jednotlivých úkonov pri trhacích prácach a doprave kameňa.

Pre realizáciu posudzovanej činnosti má navrhovateľ v zmysle platnej legislatívy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vypracované a schválené technologické postupy (POPD, metodické pokyny) jednotlivých úkonov určenými zamestnancami.

Posudzovanie vplyvov, pochádzajúcich z rôznorodých činností, či už antropogénnych alebo prírodných, na zdravie ľudí, je procesom veľmi komplikovaným a

komplexným. Vplyvy na zdravie človeka pochádzajú z mnohých zdrojov a z medicínskeho pohľadu je veľmi obtiažne extrahovať jeden zdroj a sledovať jeho účinky (či už kvalitatívne alebo kvantitatívne. Riziká možno vo všeobecnosti rozdeliť na:

- riziko akútneho charakteru (nehody, havárie).
- riziko chronického charakteru (expozícia polutantom cez znečistené ovzdušie, hluk, vodu, pôdu)

Úniky škodlivých látok, ktoré sa môžu vyskytovať vo veľmi nízkych koncentráciách, ale z hľadiska dlhodobého pôsobenia môžu predstavovať riziko pre človeka.

V zmysle tohto rozdelenia môžeme konkrétne zdravotné riziká povrchovej ťažby a realizácie navrhovanej činnosti rozdeliť na:

- riziko akútneho charakteru v dôsledku dopravných nehôd a havárií strojov
- riziko chronického charakteru v dôsledku vdychovania znečisťujúcich látok emitovaných do ovzdušia počas ťažby a dopravy nerastu
- riziko chronického charakteru v dôsledku zvýšenej hlukovej záťaže počas ťažby a dopravy nerastu.

Pri prevádzkovaní lomu v súlade s požiadavkami príslušnej legislatívy, dodržaní podmienok prevádzky lomu uvedených v rozhodnutiach orgánov štátnej správy a vhodných technicko-organizačných opatrení nie je predpoklad, že realizácia navrhovanej činnosti bude negatívne ovplyvňovať zdravie, pohodu a kvalitu života obyvateľov dotknutých lokalít.

Negatívne vplyvy prevádzky sa môžu prejaviť u pracovníkov lomu. V pracovnom prostredí sa vyskytujú rizikové faktory, najmä prašnosť, hlučnosť a vibrácie. Ohrozenie pracovníkov týmito rizikovými faktormi vyplýva z charakteru činnosti v lome, ktorej podstatou je rozpojovanie, manipulácia a transport horniny.

Podmienky ochrany života a zdravia pri tejto práci stanovujú najmä tieto právne predpisy :

- zákon č. 126/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- NV SR č. 117/2002 Z. z. o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri banskej činnosti a pri dobývaní ložísk nevyhradených nerastov
- NV SR č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení neskorších predpisov
- NV SR č. 416/2005 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám v znení neskorších predpisov

Tieto a ďalšie právne predpisy stanovujú základné požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ktoré vieme rozdeliť a zovšeobecniť :

- Používanie pracovných a ochranných pomôcok
- Dodržiavanie pracovných a technologických postupov
- Bezpečnostné školenia a kontroly

- Odborná spôsobilosť zodpovedných osôb
- Znalosť pracovných postupov a manuálov
- Znalosť havarijných postupov pri neštandardných situáciách
- Zdravotná starostlivosť, preventívne prehliadky

Podrobnejšie riešenie otázok bezpečnosti a ochrany zdravia je predmetom POPD a ďalšej dokumentácie.

Vzhľadom na charakter navrhovanej činnosti a na požiadavku plnenia prísnych bezpečnostných predpisov sú riziká bežné, ako pri inej činnosti.

Prevádzkovateľ navrhovanej činnosti zrealizuje preventívne opatrenia s cieľom eliminácie a zníženia zdravotného rizika pre zamestnancov, vznikajúce v súvislosti s ich pracovnou činnosťou. Pri zabezpečovaní a realizácii preventívnych opatrení na ochranu zdravia vychádza zo zákonných požiadaviek na ochranu zdravia, vyplývajúce najmä zo zákonov č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v platnom znení, zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení a č.124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, ako aj z nariadení vlády SR č. 355/2006 Z .z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v platnom znení, č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikám súvisiacimi s expozíciou hluku v platnom znení .

Popis zmeny:

Hodnotenie rizika je procesom zhodnocovania pravdepodobnosti a závažnosti škodlivých účinkov (situácií), ktoré môžu vzniknúť u ľudí alebo v životnom prostredí v dôsledku expozície zdrojov rizík za definovaných podmienok. Pre hodnotenie vplyvov na zdravie bola pri hodnotení pôvodného zámeru spracovaná rozptylová a hluková štúdia. Posúdenie zdravotných rizík na obyvateľstvo vykonal pre pôvodný zámer ing. Juraj Hamza. Tieto štúdie sú platné aj pre navrhovanú zmenu, pretože aj po navrhovanej zmene žiaden z hodnotených parametrov neprekročí úroveň, s ktorou bolo uvažované pri hodnotení pôvodného zámeru „Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá Lehota I - kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP“.

Tieto rizika aj po navrhovanej zmene pretrvávajú v rovnakej miere, pretože nedochádza k zmene príčin, ktoré tieto rizika podmieňujú. Nemení sa celkový objem ťažby, spracovania, ani dopravy kameňa a hotových výrobkov, kameniva.

Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na biodiverzitu a chránené územia

Vyhláška MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v prílohe č.3 stanovuje „Zásady spôsobu ochrany vôd vodárenských zdrojov a činnosti poškodzujúce alebo ohrozujúce ich množstvo a kvalitu alebo zdravotnú bezchybnosť“.

V zmysle Metodických pokynov pre určovanie ochranných pásiem vodárenských zdrojov podzemných vôd (MŽP SR) sú určené zákazy a obmedzenia činností v

ochranných pásmach, ktoré vychádzajú z platnej legislatívy pre všetky činnosti na tomto území.

Zámer je navrhovaný v území, na ktoré sa v súčasnosti vzťahuje prvý - všeobecný stupeň ochrany. V bezprostrednej blízkosti lokality sa nenachádza územie Nátura 2000.

Vzhľadom na charakter navrhovanej činnosti a jej lokalizáciou nepredpokladáme negatívne vplyvy na migrujúce vtáctvo.

Navrhovaná činnosť nebude negatívne ovplyvňovať chránené územia prírody a krajiny (zákon NR SR č.543/2002 Z.z.).

Realizácia navrhovanej zmeny nespôsobí stratu existujúcich biotopov ani zníženie ekologickej stability okolitej krajiny. Vzhľadom na nízku rozmanitosť fauny a flóry priamo v územiach, kde sa navrhovaná zmena umiestni, sú vplyvy navrhovanej činnosti na biodiverzitu **málo významné.**

Nedochádza k zmene na chránené územia, ani na biodiverzitu dotknutého územia.

Komplexné posúdenie významnosti vplyvov na životné prostredie je spracované v nasledujúcej tabuľke:

Hodnotenie vplyvov podľa ich významnosti, plošného a časového pôsobenia:

Environmentálny vplyv	**Bez vplyvu**	**Veľkosť**	**Významnosť vplyvu**	**Pravdepodob-nosť vplyvu**	**Doba trvania vplyvu**	**Vrátnosť vplyvu**
Vplyv na obyvateľstvo		lokálny	málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv na horninové prostredie		lokálny	stredne významný	istý	trvalý	nevratný
Vplyv na pôdu		lokálny	málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv na klimatické pomery		lokálny	málo významný	málo pravdepodobný	dočasný	vratný
Vplyv činnosti na ovzdušie		lokálny	málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv dopravy na ovzdušie		lokálny	málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv na hydrologické Pomery		lokálny	málo významný	málo pravdepodobný	dočasný	vratný
Vplyv na faunu		lokálny	málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv na flóru		lokálny	málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv na chránené územia		lokálny	málo významný	málo pravdepodobný	dočasný	vratný
Vplyv na USES		lokálny	málo významný	málo pravdepodobný	dočasný	vratný
Vplyv na krajinu			málo významný	istý	trvalý	nevratný
Vplyv na urb. komplex a využívanie zeme			málo významný	istý	dočasný	vratný
Vplyv na paleontol. náleziská	bez vplyvu					
Vplyv na kultúrne hodnoty	bez vplyvu					

Nevratnými vplyvmi posudzovanej zmeny budú len vplyvy na horninové prostredie a krajinný raz. Po ukončení ťažby je možné uviesť krajinu do pôvodného stavu, čo sa ale nemusí považovať jednoznačne za reálne a uskutočniteľné. Hodnota krajinného razu bude závisieť i od spôsobu a formy následnej rekultivácie vyťaženého územia po ukončení činnosti – vydobytia ložiska vo vymedzenom území. Rovnako nevratným bude i vplyv na horninové prostredie, nakoľko vyťažené ložisko nie je v žiadnom prípade možné uviesť do pôvodného stavu.

Ťažba predstavuje významné terénne úpravy, ktorými sa zmenšuje objem horninových vrstiev. Pri dodržaní technologických predpisov ťažby sa nepredpokladá rozvoj svahových deformácií a závalov. Z hľadiska komplexného posúdenia očakávaných vplyvov môžeme zhodnotiť, že vo väčšine sledovaných ukazovateľov je činnosť hodnotená ako bez vplyvu, v prípade vplyvu na obyvateľstvo a jeho socioekonomické aktivity ako pozitívna.

Popis zmeny:

Vplyvy navrhovanej zmeny na jednotlivé zložky životného prostredia sú v podstate rovnaké pri nerealizovaní zmeny aj pri realizácii navrhovanej zmeny. Rozdiel je len v presune týchto vplyvov z bodu „A“ do bodu „B“, pričom vzdialenosť medzi bodmi je zanedbateľná tak z hľadiska fyzikálnej veličiny, ako aj z hľadiska environmentálneho pôsobenia.

Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

Nedochádza k zmene. Nemení sa významnejšie umiestnenie, ani samotná činnosť.

Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území

DP Malá Lehota je situovaný pri juhovýchodnom až východnom okraji chráneného ložiskového územia handlovského ložiska, v dobývacom priestore Cigeľ, určeného rozhodnutím FMPE č. DP-31/2037/Ko/My/79, zo dňa 20.12.1979.

Podľa údajov (záväzné stanovisko Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. zn. 16918/2015 z 22.06.2015 k povoleniu činnosti vykonávanej banským spôsobom – dobývanie ložiska nevyhradeného nerastu andezitu „Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá Lehota I – kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP“ na roky 2015-2031) spoločnosť KSR – Kameňolomy SR odvodzuje, že ani dobývaním andezitu v DP Malá Lehota nedôjde k znemožneniu alebo sťaženiu využívania výhradného ložiska hnedého uhlia. Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR však tento stav bude dokumentovať záväzným stanoviskom organizácie Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., ako držiteľa DP Cigeľ, k vydaniu rozhodnutia OBÚ v Prievidzi o povolení banskej činnosti – otvárka, príprava a dobývanie výhradného ložiska v DP Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284 v kat. území Lehota pod Vtáčnikom.

Severovýchodná strana DP Malá Lehota má spoločnú líniu s územím, v ktorom má spoločnosť KSR – Kameňolomy SR povolené dobývanie ložiska nevyhradeného

nerastu – andezitu, ako činnosť vykonávanú banským spôsobom v kameňolome Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP Malá Lehota I (ďalej „územie ČVBS“), keď držiteľom DP Malá Lehota I je tiež spoločnosť KSR – Kameňolomy SR.

Dobývaním nerastu v DP Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284 nedôjde k ovplyvňovaniu dobývania nerastu v území ČVBS i v území DP Malá Lehota I, ako aj dobývaním nerastu v území ČVBS i DP Malá Lehota nebude sťažené alebo obmedzené dobývanie nerastu v DP Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284.

Východná strana DP Malá Lehota susedí s ložiskom nevyhradeného nerastu – andezitu, ktoré je v správe a užívaní organizácie „LANCAST SK, s.r.o.“ so sídlom v Zákamennom (okres Námestovo). Podľa potreby sa predpokladá koordinácia priebehu postupov dobývacích prác pravdepodobne len na línií, na ktorej DP Malá Lehota svojou východnou stranou susedí s územím, v ktorom prebieha príležitostné dobývanie ložiska nevyhradeného nerastu organizáciou LANCAST SK, s.r.o.

V priamom susedstve dobývacieho priestoru sa buduje prevádzka Obaľovacieho centra, ktorá bola posúdená a legislatívne schválená. V prípade nerealizovania navrhovanej zmeny by vstupné suroviny – kamenivo pre túto prevádzku museli byť realizované z iných vzdialenejších lomov, čo by predstavovalo zvýšenie nárokov na dopravu o cca 7 000 nákladných vozidiel ročne, t.j. 14 000 prejazdov so všetkými dôsledkami na životné prostredie aj dotknuté obyvateľstvo.

Popis zmeny:

V priamom susedstve dobývacieho priestoru Malá Lehota je vybudované zariadenie na úpravu a zušľachťovanie kameňa. V toto zariadení sa ročne spracuje cca 200 000 t kameňa. V prípade, ak by navrhovaná zmena nebola realizovaná, toto zariadenie by nebolo využité, pretože v lome využívanom navrhovateľom v súčasnosti v DP Malá Lehota I. – Vtáčnik dochádza k vydobytiu zásob. Navrhovaná zmena má teda zásadný pozitívny vplyv na uvedené vyvolané súvislosti.

Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti

Každá prevádzka povrchovej ťažby vytvára pre životné prostredie a všetky základné zložky a teda aj pre človeka určité riziko aj napriek opatreniam, ktoré súčasné poznanie procesov umožňuje. Riziká spojené s prevádzkou navrhovanej činnosti vyplývajú z charakteru činností a používaných látok. Riziká počas prevádzky sú riešené pri vypracovaní POPD.

K rizikám, vo vzťahu k vplyvom na zložky životného prostredia možno priradiť najmä nepredvídateľné udalosti, havárie, resp. udalosti s malou pravdepodobnosťou výskytu. Pri extrémnych meteorologických podmienkach najmä počas prívalových dažďov sa neuvažuje s realizáciou ťažby v priestore lomu.

Identifikácia rizík a ich posúdenie vo vzťahu k vplyvom na zložky životného prostredia je uvedená v nasledujúcej tabuľke:

Riziko	**Udalosť**	**PVU**	**DVU**	**VMR**
Únik prevádzkových náplní strojných mechanizmov a nákladných áut, čo môže spôsobiť kontamináciu horninového rizika, pôdy, povrchových a podzemných vôd	nehoda	1	2	2
	technická porucha	2	2	4
	nedodržanie pracovných postupov	1	2	2
	zosuv horniny zo svahu lomu	2	2	4
	extrémne meteorologické javy	1	1	1
Ohrozenie zložiek životného prostredia a kvality života obyvateľov	nehoda	1	2	2
	technická porucha	2	2	4
	nedodržanie pracovných postupov	1	2	2
	extrémne meteorologické javy	1	1	1

Vysvetlivky k tabuľke :
PVU – pravdepodobnosť výskytu udalosti
DVU – dôsledok vzniknutej udalosti
VMR – výsledná miera rizika vypočítaná ako súčin PVU a DVU
Stupnica hodnotenia :
PVU : 1. nízka, 2. stredná, 3. vysoká
DVU : 1. málo významný, 2. stredne významný, 3. veľmi významný
VMR : 1. – 2. bezvýznamné, 3. - 4. mierne významné, 5. - 6. veľmi významné

Pre realizáciu ťažby budú riziká identifikované v POPD. Pre všetky práce vykonávané v prevádzke musia byť vypracované technologické postupy podľa požiadaviek príslušnej legislatívy. Spracovanie potrebných dokumentov sa preukazuje Obvodnému banskému úradu pri povoľovaní činnosti. Riziká na úrovni pracovnej disciplíny, dodržiavania bezpečnostných zásad a postupov spojené s prevádzkou navrhovanej činnosti môžu byť účinne znížené až eliminované prevenciou vo forme školení personálu a definovaním spôsobilosti pre vykonávanie činností a miery osobnej zodpovednosti. Súčasťou preventívnych opatrení k nepredvídaným situáciám a haváriám je vypracovanie havarijných plánov, manipulačných poriadkov a technologických postupov.

Popis zmeny:

Aj po zmene navrhovanej činnosti ostávajú rizika spojené s jej realizáciou také isté, teda nedochádza k zmene.

Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie

V súvislosti s očakávanými vplyvmi a ďalšími možnými rizikami prevádzky navrhovanej činnosti boli prijaté opatrenia na minimalizáciu a predchádzanie negatívnym vplyvom a ich následkom.

Cieľom navrhovanej zmeny je nielen vplyvy identifikovať, ale aj navrhnúť environmentálne opatrenia na minimalizovanie nepriaznivých dopadov činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia vrátane zdravia.

1. Územnoplánovacie opatrenia

Prípravné práce

- Pred povolením navrhovanej zmeny činnosti Obvodným banským úradom vypracovať POPD, súčasťou ktorého bude identifikácia rizík počas prevádzky.
- Pre všetky práce vykonávané v prevádzke vypracovať technologické postupy podľa požiadaviek príslušnej legislatívy. Spracovanie týchto dokumentov sa preukazuje Obvodnému banskému úradu pri povoľovaní činnosti.
- Akceptovať odporúčania, návrhy a záväzky vyplývajúce z priebehu procesu posudzovania vplyvov v rozsahu, v akom budú premietnuté do vyjadrení, stanovísk a rozhodnutí príslušných orgánov
- vypracovať a odsúhlasiť Plán BOZP, v zmysle NV SR č. 396/2006 Z.z...
- Dodržať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradného ložiska „Malá Lehota – andezit (ID 178)“

Realizácia

- Všetky práce v lome budú vykonávané v zmysle vyhlášok Slovenského banského úradu Bratislava o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky na povrchu (č. 29/89 Zb.) a pri úprave a zušľachťovaní nerastov č.50/89 Zb.
- Trhacie práce budú vykonávané podľa Zák. SNR č. 51/88 v znení zák. Slovenskej národnej rady č. 499/91 Zb. a zák. NR SR č. 154/1995 Z.z. a zák. č. 58/98 Z.z., a ostatných platných zinien a zákona č. 58/2014.
- Dodržať opatrenia prijaté v Záverečnom stanovisku č. 1597/20133.4/jm.
- Pre všetky práce vykonávané v lome musia byť vypracované nariadené technologické postupy, pracovné postupy, dopravno-prevádzkový poriadok alebo pokyny pre obsluhu a údržbu, v zmysle platných predpisov práce a prevádzky.
- Za základ spracovania a vedenia prác musí byť braná dokumentácia stroja dodávaná výrobcom.
- Pre prípad prevádzkových nehôd musí byť vypracovaný havarijný plán.
- Súčasťou havarijného plánu je požiarny plán.
- Pracovníci, ktorí sú akoukoľvek činnosťou zúčastnení na prácach v lome musia byť preukázateľne oboznámení a poučení s príslušným postupom prác a bezpečnostnými predpismi.

- Všetky predpisy súvisiace s prevádzkou musia byť pracovníkom lomu kedykoľvek k dispozícii.
- Pracovníci lomu sú povinní pred začatím prác skontrolovať bezpečnosť pracoviska.
- Počas búrkovej činnosti sa musia pracovníci presunúť na miesta chránené proti bleskom.
- Pracovníci sú povinní používať osobné ochranné pomôcky v zložení a rozsahu, ktorý určuje pre jednotlivé činnosti príslušný predpis.
- Za dodržanie bezpečnostných predpisov a za bezpečnosť práce bude zodpovedať ťažobná organizácia a všetci pracovníci v rozsahu svojej právomoci a zodpovednosti určenej zodpovednostným poriadkom.
- Pri výkone banskej činnosti dodržiavať zásady ochrany lesných pozemkov nachádzajúcich sa v tesnej blízkosti lomu v zmysle zákona číslo 326/2005 o lesoch z 23.júna 2005 a to:
  pre výkon banskej činnosti bude použitá iba plocha v minulosti vyňatá z lesného pôdneho fondu
  výkon banskej činnosti nebude obmedzovať využívanie okolitého lesa
  prevádzkovateľ ťažby zabezpečí haldovanie skrývkovej zeminy v tesnej blízkosti lomu pre jej použitie na rekultiváciu ťažbou dotknutých plôch,
  pre ochranu lesných pozemkov bude vytvorené ochranné pásmo v šírke 5 m.
- K žiadosti o vydanie súhlasu na vydanie rozhodnutia na užívanie stavby stredného zdroja znečisťovania ovzdušia po zmene priložiť:
  prevádzkovú evidenciu, vypracovanú podľa vyhlášky MŽP SR Č. 231/2013 Z.z. o informáciách podávaných Európskej komisii, o požiadavkách na vedenie prevádzkovej evidencie, o údajoch oznamovaných do Národného emisného informačného systému a o súbore technicko-prevádzkových parametrov a technicko- organizačných opatrení.

Opatrenia počas prevádzky

- Akceptovať odporúčania, návrhy a záväzky vyplývajúce z priebehu procesu posudzovania vplyvov v rozsahu, v akom boli premietnuté do vyjadrení, stanovísk a rozhodnutí príslušných orgánov,
- Prevádzkovateľ je povinný dodržiavať technické požiadavky a podmienky prevádzkovania podľa bodu 9.1 vyhlášky MŽP SR č. 410/2012 Z.z.. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší v znení vyhlášky MŽP SR č. 270/2014 Z.z.. platnej v čase vydania súhlasu.
- Zabezpečiť dodržiavanie všeobecných zásad výkonu banskej činnosti podľa zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a štátnej banskej správe a príslušnej legislatívy.
- Zabezpečiť dodržiavanie všeobecných zásad podľa zákona č. 214/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi a príslušnej legislatívy.
- Pri zaobchádzaní s nebezpečnými látkami dodržiavať opatrenia uvedené v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách, príslušnej legislatíve a podmienkach orgánov štátnej správy.

- Pri nakladaní s nebezpečnými odpadmi dodržiavať povinnosti uvedené v zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, príslušnej legislatíve a podmienkach orgánov štátnej správy.
- Pri prevádzke zdroja znečisťovania ovzdušia dodržiavať povinnosti uvedené v zákone č. 137/2010 Z. z. o ovzduší, príslušnej legislatíve a podmienkach orgánov štátnej správy.
- Zabezpečiť dodržiavanie všeobecných zásad dodržiavania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré sú dané v zákone č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v jeho vykonávacích nariadeniach.

2. Technické a technologické opatrenia

Dodržiavať technologické opatrenia, ktoré sú definované v návodoch na obsluhu.

- Pri výkone banskej činnosti postupovať v zmysle platnej legislatívy, POPD a interných predpisov organizácie, resp. podľa jej prevádzkovej dokumentácie.
- Dodržať parametre lomu, ktoré sú v POPD projektované.
- Vykonávať pravidelné kontroly stavu dobývacích rezov, rozvalov a výsypiek a sledovať príznaky možného vzniku zosuvu (napr. viditeľné poklesy, vznik nových zátrhov, uvoľnené kusy horniny, zmrznutá hmota v dobývacích rezoch a pod.).
- Odstraňovať previsy, zátrhy a iné skutočnosti ohrozujúce bezpečnosť práce.
- Nepodkopávať dobývacie rezy a nebezpečné svahy.
- Nezahlbovať sa do dobývacích rezov, svahov, rozvalov, skládok alebo výsypiek.
- Zabezpečiť odvodnenie päty dobývacích rezov, rozvalov, skládok a výsypiek.

3. Organizačné a prevádzkové opatrenia

- dodržiavať platné technické, organizačné, bezpečnostné a hygienické predpisy súvisiace s navrhovanými činnosťami,
- pri prevádzke dodržiavať vyhlášku MV SR **94/2004 Z**.z. (v znení č. 307/2007 Z. z., 225/2012 Z. z.), ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a užívaní stavieb,
- pred pokračovaním ťažby bude podľa zákona č. **128/2015 Z**.z., aktualizovaný Havarijný plán,
- viesť evidenciu a poskytovať všetky údaje o prevádzke požadované legislatívou, príslušným orgánom štátnej správy,
- pri vŕtacích prácach obmedzovať úlet tuhých znečisťujúcich látok skrápaním resp. penením, resp. zachytávaním úletov
- pri preprave vydobytého nerastu do zariadenia spracovania, podľa potreby a v závislosti od klimatických podmienok skrápať komunikácie určené na prepravu,
- doplňanie pohonných hmôt, vykonávanie opráv a údržby strojov uskutočňovať za podmienok zabezpečujúcich ochranu pôdy, horninového

prostredia, podzemných a povrchových vôd v súlade s požiadavkami príslušnej legislatívy,
- vykonávať pravidelnú kontrolu technického stavu strojov a automobilov prevádzkovateľa za účelom zabezpečenia ich dobrého technického stavu počas práce v prevádzke, vizuálne kontrolovať technický stav nákladných áut odberateľov prichádzajúcich do areálu prevádzky,
- zabezpečiť primeranú čistotu dopravných prostriedkov vychádzajúcich na verejné komunikácie,
- pri nakladaní nerastu na dopravné prostriedky dbať na predpísané zaťaženie,.

4. Iné opatrenia

Opatrenia vyplývajúce z referenčných dokumentov pre najlepšie dostupné techniky

Aby sa zabránilo uvoľňovaniu rozptýlených a sústredených prachových aj pachových emisií, budú sa uplatňovať v súlade s referenčným dokumentom (BREF) pre najlepšie dostupné techniky (BAT):

- opatrenia pre prašné operácie,
- opatrenia pre priestory na voľné skladovanie,

Prijatím a dodržiavaním týchto opatrení sa zamedzí tvorbe prachu.

Poprojektová analýza

V platnosti ostáva naďalej monitoring a poprojektová analýza v rozsahu prijatom v rámci hodnotenia pôvodného zámeru.

Kompenzačné opatrenia

Ostávajú v platnosti opatrenia prijaté pri hodnotení pôvodného zámeru..

Popis zmeny:

Vzhľadom na to, že sa nemení činnosť, ani používané zariadenia opatrenia prijaté pri hodnotení pôvodného zámeru ostávajú plne v platnosti aj po vykonanej zmene.

Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala

V prípade, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala pokračoval by prevádzkovateľ v činnosti s ťažbou v DP Malá Lehota I. – Vtáčnik do vydobytia zásob. Potom by pokračoval v ťažbe už len v území označenom ako ČVBS. Ťažba v tomto území je podstatne komplikovanejšia, čo znamená, že by nebolo možné za súčasných podmienok vydobyť dostatok nerastu pre pokrytie požiadaviek trhu a zmluvných odberateľov. Využitie existujúcej modernej linky na úpravu kameňa by nebolo

dosahované ani na 50%. Navrhovateľ by musel prijať reštrukturalizačné opatrenia aj voči stálym zamestnancom. To by znamenalo znehodnotenie investícii, ktoré navrhovateľ vložil do modernizácie kameňolomu, výstavby účelovej komunikácie a ostatnej nevyhnutnej infraštruktúry. Zároveň by v danom území nedošlo k účelnému využitiu miestnych nerastných surovín, ktoré boli pre tento účel vyčlenené.

Nerealizovanie navrhovanej zmeny by malo vo všeobecnosti aj nepriaznivý environmentálny dopad. Dobudovanie cestnej siete a jej rekonštrukcie je pre Slovensko prioritnou úlohou. To znamená, že chýbajúce dodávky kameňa by sa zabezpečili z iných zdrojov, pravdepodobne z väčších vzdialenosti a možno za použitia technológie a procesov s horšími vplyvmi na životné prostredie, resp. by takýto stav vyvolal otvárky nových lomov v rozpore s prijatou stratégiou.

Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi

Realizácia navrhovanej činnosti je umiestnená v katastrálnom území obce Lehota pod Vtáčnikom, ktorá je súčasťou okresu Prievidza.

Miestom realizácie navrhovanej činnosti sú existujúce parcely registra „CKN“ vedené ako „Ostatná plocha“, so spôsobom využívania „Pozemok, ktorý slúži na ťažbu nerastov a surovín, ktorá sa nachádza v extraviláne na východnom okraji katastra obce.

Záväzná časť ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja z roku 1998 je vyhlásená nariadením vlády SR č. 149/1998 Z.z. Zmeny a doplnky č.2 Územného plánu veľkého územného celku Trenčianskeho kraja, boli schválené v Zastupiteľstve Trenčianskeho samosprávneho kraja dňa 26.10.2011, uznesením číslo 297/2011 a ich záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením (VZN) číslo 8/2011. VZN nadobudlo právoplatnosť 25.11.2011.

Záväznú časť Zmien a doplnkov č. 3 Územného plánu Trenčianskeho kraja schválilo Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja dňa 28.05.2018 uznesením č. 98/2018. Vyhlásená bola Všeobecne záväzným nariadením Trenčianskeho samosprávneho kraja č. 7/2018 s účinnosťou od 28.06.2018.

V územnom pláne veľkého územného celku Trenčianskeho kraja, zmeny a doplnky č.2 z roku 2011 je evidovaný DP Malá Lehota (ID 178), na ktorom je plánované pokračovanie ťažby

V záväznej časti je uvedené :

Bod 2.8.3.3. Ochrana ložísk nerastných surovín:

„Základným legislatívnym nástrojom pre zabezpečenie ochrany nerastného bohatstva je zákon SNR č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na súčasné a predpokladané využívanie ložísk, územia v blízkosti chránených ložiskových území a dobývacích priestorov nevyužívať” na obytné, prípadne rekreačné účely.“

Navrhovaná činnosť nie je v rozpore s týmto dokumentom.

Obec Lehota pod Vtáčnikom, 972 42 Lehota pod Vtáčnikom, IČO 00318256, predložila dňa 02.04.2020 Okresnému úradu Prievidza, odboru starostlivosti o životné prostredie podľa § 5 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o posudzovaní) Oznámenie o strategickom dokumente Územný plán obce Lehota pod Vtáčnikom.

Okresný úrad Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie pod číslom OU-PD-OSZP/2020/012888-26 zo dňa 04.05.2020 určil podľa § 8 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov Rozsah hodnotenia.

V tomto Rozsahu hodnotenia v časti 2.2 Špecifické požiadavky je stanovené:

„2.2.1 Pri príprave správy o hodnotení strategického dokumentu a samotného strategického dokumentu zohľadniť požiadavky a pripomienky dotknutých orgánov, ktoré boli zaslané k oznámeniu:

a) Rešpektovať skutočnosť, že v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom sa nachádza:

- výhradné ložisko „Malá Lehota (178) – stavebný kameň“, s určeným dobývacím priestorom (DP) a chráneným ložiskovým územím (CHLÚ), ktoré využíva VSK MINERAL, s.r.o., Košice,“ (v súčasnosti KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen)

Zmienky o ťažbe kameňa v lome Malá Lehota sú známe už v minulosti. Dobývací priestor bol určený oznámením Obvodného banského úradu v Prievidzi č. 226-1562-2/2019 zo dňa 04.07.2019 pre spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o..

Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

O dotknutom území je v súčasnosti zhromaždené dostatočné množstvo informácií, na základe ktorých môžeme konštatovať, že najdôležitejšie environmentálne problémy boli identifikované a riešené, či už existujúcou legislatívou, alebo navrhovanými zmierňovacími opatreniami. Boli posúdené najvýznamnejšie vplyvy navrhovanej realizácie zmeny na životné prostredie a obyvateľstvo. Na základe výsledkov posúdenia je možné konštatovať, že pre ďalšie posudzovanie vplyvu zmeny „Kontinuálne pokračovanie ťažby andezitu v lokalite Malá Lehota“ na životné prostredie a obyvateľstvo bude postačujúca komparácia identifikovaných vplyvov so skutočnými hodnotami zistenými počas prevádzky navrhovanej činnosti. Z uvedených dôvodov nepokladáme za potrebné ďalšie posudzovanie v zmysle zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene doplnení niektorých zákonov.

Zvolené územie je pre realizáciu Kontinuálne pokračovanie ťažby andezitu v lokalite Malá Lehota vybrané optimálne, pretože sa nachádza v tesnej blízkosti existujúcej prevádzky navrhovateľa, kde bude realizované spracovanie kameňa a navrhovateľovi bol DP Malá Lehota určený príslušným banským úradom. .

V. Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie

Navrhovateľ: KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Neresnícka cesta 3, 960 01 Zvolen

Názov oznámenia o zmene: Kontinuálne pokračovanie ťažby andezitu v lokalite Malá Lehota

Rozvoj Slovenskej republiky ide ruka v ruke s rozvojom stavebníctva a výroby stavebných materiálov, kde môžeme sledovať prudký rast najmä v posledných 5 - 10 rokoch. S tým samozrejme úzko súvisí aj rýchle zvyšovanie dopytu po kvalitných prírodných materiáloch, medzi ktoré patrí aj andezit.

Kontinuálne pokračovanie ťažby v dotknutom území reflektuje na budovanie cestnej siete a veľkú potrebu rekonštrukcií ciest I., II., III. triedy, miestnych komunikácii a iných plôch v danej lokalite, ktoré sú podľa verejne dostupných informácii v zlom technickom stave.

Pokračovanie ťažby andezitu v DP Malá Lehota je podmienené najmä doťažením bilančných zásob v DP Malá Lehota – Vtáčnik a potrebou ich náhrady za účelom využitia vybudovanej infraštruktúry a materiálno-technickej základne v lokalite, ako aj plnenia požiadavky na dodávky kameniva pre spoločenský prioritné ciele – dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete.

Dobudovanie cestnej infraštruktúry je potrebné pre ďalší ekonomický rozvoj slovenskej ekonomiky a je spoločenskou prioritou.

Navrhovateľ Spoločnosť KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. je členom stavebného koncernu STRABAG SE a zároveň je jeho výhradným dodávateľom kameniva pre Slovenskú republiku. Na základe toho má navrhovateľ požiadavky na dodávky kameniva minimálne na súčasnej úrovni.

Na základe Záverečného stanoviska číslo:1597/20133.4/jm zo dňa 25.09.2013 má navrhovateľ kladné rozhodnutie pre ťažbu 300 000 t ročne v dotknutom území.

V súčasnosti realizuje navrhovateľ ťažbu lomového kameňa (andezitu) v katastrálnom území Lehota pod Vtáčnikom:

- Malá Lehota – Vtáčnik, výhradné ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 457, ťažba prebieha na základe schváleného POPD a ložisko je v stave pred doťažením bilančných zásob.
- Malá Lehota I. – Vtáčnik, ložisko nevyhradeného nerastu, ID ložiska: 4705, ťažba prebieha na základe schváleného plánu využívania ložiska.

Vyťažená surovina je spracovávaná na technologickej linke situovanej západne od priestoru uvedených ložísk v celkovom objeme cca 200 000 t/rok. To znamená, že navrhovateľ ročne vyťaží a upraví len cca 2/3 z hodnoteného a povoleného množstva.

V susedstve využívaných ložísk sa nachádza ložisko Malá Lehota. Na základe oznámenia Obvodného banského úradu v Prievidzi č. 226-1562-2/2019 zo dňa

04.07.2019 bol dobývací priestor Malá Lehota určený právnickej osobe KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Neresnícka cesta č. 3, 960 01 Zvolen, IČO 31 559 123.

Pre toto ložisko bol odborne spôsobilou osobou spracovaný „Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska andezitu v dobývacom priestore Malá Lehota na pozemku parc. KN-C č. 2284 na obdobie rokov 2020 – 2030“ (Drappan, 2020).

V ložisku Malá Lehota – Vtáčnik dochádza k doťaženiu bilančných zásob. Navrhovateľ má v dotknutej lokalite dostatočné materiálno-technické vybavenie pre ťažbu a spracovanie kameňa. Navrhovateľ vybudoval prístupovú komunikáciu k lomu. V lome Vtáčnik vybudoval novú, pre životné prostredie šetrnejšiu technologickú linku na spracovanie kameniva.

Navrhovateľ má teda vytvorené všetky podmienky, vrátane odbytu pre udržanie ťažby a spracovania kameňa v hodnotenej oblasti minimálne na doterajšej úrovni. To je možné dosiahnuť len presunom ťažby z doterajšieho lomu Malá Lehota – Vtáčnik (vyčerpané bilančné zásoby) do lomu Malá Lehota v susedstve súčasnej ťažby, kde sú postačujúce bilančné zásoby, čo je predmetom navrhovanej zmeny.

Z hľadiska zákona č. 24/2006 Z.z. sa teda nejedná o novú, ale o pokračujúcu činnosť, ktorá podľa Prílohy č.8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. v znení Zákona č. 408/2011 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je navrhovaná činnosť zaradená nasledovne:

<u>Kategória č. 1</u> – Ťažobný priemysel, položka č. 11. Lomy a povrchová ťažba a úprava kameňa, ťažba štrkopiesku a piesku, časť A (povinné) hodnotenie) od 200 000 t/rok
alebo od 10 ha záberu plochy

Navrhovaná zmena činnosti predstavuje zmenu k už posúdeného Zámeru s názvom „Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá Lehota I - kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného DP“, ku ktorému bolo vydané kladné Záverečné stanovisko č. 1597/20133.4/jm zo dňa 25.09.2013.

Predstavuje teda zmenu, ktorá podľa § 18 ods. 2 písm. c) zákona o posudzovaní je zmenou navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti A, ktorá nie je zmenou podľa písmena d) a ide o zmenu, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie.

DP Malá Lehota je situovaný v Trenčianskom samosprávnom kraji, v okrese Prievidza, v katastrálnom území obce Lehota pod Vtáčnikom, lokalita Malá Lehota, mimo obytnej zóny na časti pozemkoch parc. KN-C č. 2284 (KN-E: 3-1890, 3-1891, 3-1892, 93-1901) v kat. území Lehota pod Vtáčnikom, ktoré sú zapísané na LV č. 3203 a č. 4887. Pre navrhovanú zmenu budú využité len tie časti pozemkov, ktoré sú v KN evidované s druhom pozemku „Ostatná plocha“. Existujúce lesné pozemky na parcele KN-E č. 3-1890 pre navrhovanú zmenu využité nebudú a pre ich ochranu bude vytvorené ochranné pásmo v šírke 5 m.

Na dotknutých pozemkoch sa nenachádzajú žiadne budovy, ani stavby. Z plochy územia plánovaného dobývania ložiska je potrebné v predstihu odstrániť nálet drevín, ktorému bude predchádzať vyriešenie stretov záujmov (súhlas k výrubu drevín rastúcich mimo lesa).

Územie, v ktorom je situovaný lom v DP Malá Lehota (dotknuté územie) je v súčasnosti veľmi dobre prístupné na seba nadväzujúcimi dopravnými cestami. Prístup k

územiu plánovaných dobývacích prác je zabezpečený prostredníctvom obslužných dopravných ciest a prístupovej komunikácie vybudovanej spoločnosťou KSR – Kameňolomy SR, ktorá vyúsťuje na cestu III/1791 spájajúcu obec Lehota pod Vtáčnikom s cestou I/9 (Prievidza – Nováky).

Okraj najbližšej zástavby časti Malá Lehota sa nachádza vo vzdialenosti cca 1,7 km od dotknutého územia a centrum obce Lehota pod Vtáčnikom vo vzdialenosti cca 2,7 km od dotknutého územia. Najbližší dom (s.č. 189) kat. územie Podhradie je vo vzdialenosti 816 m a okraj najbližšej zástavby - rodinný dom (s.č. 402) kat. územie Cigeľ je vo vzdialenosti 1,7 km.

Vypočítané zásoby andezitu na výhradnom ložisku Malá Lehota, vyhodnotené podľa podmienok využiteľnosti zásob ložiska určených spoločnosťou VSK MINERAL, s.r.o. Košice dňa 20.01.2011, boli schválené rozhodnutím MŽP SR Bratislava pod evidenčným číslom 32430/2011 (spis. č. 6098P2011 – 7.1) zo dňa 26.05.2011 o schválení zásob nerastov v tomto rozsahu:

- Geologické zásoby celkom – 3 824 tis. m^3 z toho:
  - I. Bilančné zásoby voľné 3 824 tis. m^3 (Z-2 2 576 tis. m^3 a Z-3 1 276 tis. m^3)

Ťažobné práce v rokoch 2020 - 2030 sú plánované do 100 000 t ročne. Dobývaním výhradného ložiska andezitu v DP Malá Lehota podľa POPD sa predpokladá zmena zásob výhradného ložiska len v dôsledku ich úbytku ťažbou.

Skrývkové práce na ploche plánovanej ťažby podľa POPD boli z väčšej časti vykonané v minulosti. V území plánovanej banskej činnosti – otvárka, príprava a dobývanie výhradného ložiska v DP Malá Lehota s celkovou ucelenou plochou územia o plošnom rozsahu do cca 4,0 ha, skrývkovými prácami nebola doteraz dotknutá plocha cca 1,5-1,7 ha. Pri predpokladanej priemernej hrúbke povrchovej skrývky cca 1,5 m (podľa údajov za celé ložisko uvedených v rozhodnutí MŽP SR z roku 2011 o schválení zásob nerastov) bude potrebné riešiť postupné umiestnenie etapovite odstraňovanej povrchovej skrývky v predpokladanom množstve cca 22-25 tis. m^3.

V prípade nahromadenia väčšieho množstva skrývkovej zeminy je táto zhŕňaná na miesto nakladania stavebnými mechanizmami spoločnosti. Miestom nakladania sú pracovné dvory jednotlivých pracovísk a pre nakladanie platia obdobne ustanovenia POPD. Skrývka bude uskladňovaná na odval skrývkovej zeminy a počíta sa s jej použitím na rekultiváciu vyťažených priestorov lomu.

V DP Malá Lehota bola už ťažba realizovaná, čo znamená, že lom v súčasnom stave rozfárania poskytuje možnosti k dobývaniu nerastu v miestach, z ktorých bola už v minulosti odstránená povrchová skrývka ložiska. Tieto časti územia sú prístupné v minulosti vytvorenými cestami. Ťažobné práce v lome sú mechanizované. Skrývkové práce sa vykonávajú pomocou vhodných stavebných mechanizmov dostupných spoločnosti t.j. pásový dozér vhodného typu, nakladací stroj a dopravný prostriedok.

Doprava rozpojenej horniny z jednotlivých pracovísk bude uskutočňovaná po vybudovaných prístupových cestách.

Vzhľadom na spôsob riešenia dočasného uloženia skrývkových hmôt dobývanie andezitu sa plánuje vykonávať prevažne v smere „zdola-nahor“.

Dobývanie nerastu bude realizované klasickými doterajšími metódami. Dobývanie nerastu (primárne uvoľňovanie/odtrhnutie horniny od horninového masívu) z jednotlivých

dobývacích rezov bude vykonávané pomocou trhacích prác malého i veľkého rozsahu (clonové odstrely), za použitia bežných priemyselných trhavín, podľa schváleného technologického postupu trhacích prác malého rozsahu a technických projektov odstrelov, príp. ich generelu, po ich povolení OBÚ v Prievidzi.

V prípade výskytu ucelených plôch málo súdržných hornín sa predpokladá podľa možností ich strojové dobývanie s použitím lopatového rýpadla, príp. kolesového nakladača, resp. dozéra.

Vŕtacie práce budú vykonávané mechanickým, pravdepodobne rotačno-príklepovým, spôsobom vŕtania, za použitia vhodného typu lomovej vrtnej súpravy, s rozmiestňovaním vývrtov pre možnosť výkonu trhacích prác malého i veľkého rozsahu.

V súčasnosti lom výhradného ložiska andezitu v DP Malá Lehota nie je vybavený žiadnym strojným zariadením. Po právoplatnom povolení dobývania ložiska budú do lomu presunuté nevyhnutné strojné zariadenia, ktoré navrhovateľ využíva v súčasnosti v susedných lomoch, resp. budú zabezpečené nové zariadenia.

Úprava a zušľachťovanie kameňa nie je predmetom navrhovanej zmeny. Tento proces bude realizovaný na existujúcom zariadení navrhovateľa v doterajšom rozsahu v susednom priestore doterajším spôsobom. na modernej technologickej linke, ktorá bola uvedená do trvalej prevádzky kolaudačným rozhodnutím vydaným obcou Lehota pod Vtáčnikom dňa 31.08.2013 pod č. 2051/2012/441/SOÚ.

Predmetom navrhovanej zmeny nie je ani doprava hotových výrobkov. Tá bude realizovaná po zušľachtení kameňa v existujúcom zariadení navrhovateľa doterajším spôsobom a v doterajšom rozsahu.

Zahladenie následkov po dobývaní ložísk stavebného kameňa bude spočívať v uvedení záverečných svahov rezov do bezpečnej podoby a v ozelenení k ním prislúchajúcich plošín drevinami, príp. v ďalších úpravách, vyplývajúcich z riešenia stretov záujmov a plánov rekultivácii.

V oznámení o zmene boli podrobne vyhodnotené vplyvy navrhovanej zmeny na životné prostredie a dotknuté obyvateľstvo vrátane potenciálnych stretov záujmov. Pri tomto hodnotení sa preukázalo, že jediným vplyvom, ktorý by mohol negatívne ovplyvniť existujúci stav predstavuje premiestnenie ťažby andezitu z lokality DP Malá Lehota – Vtáčnik do lokality DP Malá Lehota. Z hľadiska vzdialenosti je toto premiestnenie zanedbateľné a ani z environmentálneho hľadiska nepredstavuje významnú zmenu pre dotknuté prostredie a obyvateľstvo, pretože ťažba bude pokračovať v priestore, ktorý bol ako lom v minulosti využívaný a environmentálna hodnota dotknutého územia je nižšia ako susedného územia, kde navrhovateľ ťažbu realizuje.

Premiestnenie ťažby spočíva v kontinuálnom pokračovaní ťažby navrhovateľom v doterajšom rozsahu. To znamená, že aj po zmene navrhovanej činnosti bude ťažba, spracovanie a doprava kameniva v dotknutom území na doterajšej úrovni, t.j. cca 200 000 t ročne. To znamená, že aj negatívne vplyvy z tejto existujúcej činnosti budú na doterajšej úrovni, pričom hodnotenie týchto vplyvov bolo vykonané až na 300 000 t/rok s tým, že táto činnosť v takomto rozsahu je pre životné prostredie a dotknuté obyvateľstvo únosná.

V hodnotení bolo preukázané, že kontinuálnym pokračovaním činnosti nebudú ohrozené chránené územia, ani ochranné pásma, ani žiadny prvok kostry USES.

Navrhovanou zmenou sa posudzovaná činnosť od obytného územia obce Cigeľ vzďaľuje o 700 m. Mierne sa vzďaľuje ťažba aj od časti Malá Lehota. Zmenou umiestnenia sa činnosť priblíži len k obývanému územiu obce Podhradie na vzdialenosť cca 800 m. Táto je však aj po priblížení takmer 3-násobná, ako je odporúčaná vzdialenosť

pre túto činnosť. V tomto oznámení sme preukázali, že ani po tomto priblížení sa vplyvy na dotknuté obyvateľstvo obce nezhoršia, pretože presunom ťažby vzniká medzi lokalitou ťažby a obcou Podhradie prírodná výšková bariéra s prevýšením cca 70 m.

Každá ľudská činnosť okrem pozitívnych vplyvov obsahuje aj určité negatívne prvky. V rámci posudzovanej činnosti je to hlavne hluk a emisie znečisťujúcich látok z ťažby, spracovania a dopravy kameňa. Navrhovateľ prijal a realizoval celý rad opatrení, aby tieto vplyvy zmiernil (vybudovanie účelovej komunikácie s asfaltovým povrchom v dĺžke 5,4 km, modernizácia technologického zariadenia, protiprašné a protihlukové opatrenia, atď.). Napriek tomu obyvateľstvo túto činnosť odmieta s odôvodnením zvýšenej prašnosti a dopravného zaťaženia. Obyvateľstvo je v súčasnosti apriori proti akejkoľvek činnosti. Navrhovateľ prevádzky v lome udržiava a realizuje protiprašné opatrenia. V hodnotenej lokalite sa však vyskytuje väčší počet otvorených lomov, ktorých zvetralé povrchy sú pri silnejšom vetre unášané do okolitého prostredia. To znamená, že bez rekultivácie týchto lomov by sa prašnosť v území ani po ukončení posudzovanej činnosti výrazne neznížila. Vplyvy z posudzovanej činnosti sú však len dočasné, pretože po vydobytí lomu navrhovateľ vykoná jeho dôslednú rekultiváciu.

Z hľadiska všeobecného posúdenia týchto negatívnych vplyvov, ktoré sa však vplyvom navrhovanej zmeny nezhoršujú je hodnotená lokalita aj v porovnaní s celoslovenskými pomermi najvhodnejšia. Lokalita obsahuje dostatok zásob dobrej kvality, nie je potrebné otvárať nový lom, len pokračovať v ťažbe. Sú vybudované vyhovujúce prístupové komunikácie, iná infraštruktúra a moderná materiálno-technická základňa. Lom je situovaný veľmi výhodne v dostatočnej vzdialenosti od sídiel a dopravné komunikácie v okolí patria medzi najmenej zaťažené aj v rámci Slovenska. Cesta III/1791 končí v obci Podhradie a cesta III/1778 končí v obci Cigeľ.

Podľa čl. 4 ods. 1 Ústavy SR je „nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetrne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií“.

Dokončenie cestnej siete je verejným záujmom a prioritou Slovenska. Bez kvalitných surovín sa výstavba cestnej siete nezaobíde.

V zmysle vyššie uvedeného, na základe výsledkov posudzovania vplyvov navrhovanej zmeny činnosti na životné prostredie v rámci tohto oznámenia o zmene a skúsenosti z doterajšej niekoľkoročnej prevádzky lomu je možné odporučiť ďalšie prevádzkovanie navrhovanej činnosti – „Kontinuálne pokračovanie ťažby andezitu v lokalite Malá Lehota“.

Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti bolo vypracované na základe dostupných relevantných podkladov a na základe toho je možné konštatovať, že zmena navrhovanej činnosti je akceptovateľné tak pre obyvateľstvo, ako aj pre blízke okolie.

Z hľadiska ďalších vyvolaných súvislosti je táto zmena vzhľadom na využitie vybudovanej infraštruktúry a materiálno-technickej základne nevyhnutná.

Na základe realizácie posúdenia navrhovanej činnosti je možné deklarovať environmentálnu prijateľnosť realizácie zmeny navrhovanej činnosti.

VI. Prílohy

1. Informácia, či navrhovaná činnosť bola posudzovaná podľa zákona

Navrhovaná činnosť bola posudzovaná podľa Zákona č. 24/2006 Z.z. Záverečné stanovisko Číslo:1597/20133.4/jm z 25.09.2013 je v ***Prílohe č. 1.***

2. Mapy širších vzťahov s označením umiestnenia zmeny navrhovanej činnosti v danej obci a vo vzťahu k okolitej zástavbe.

Mapa širších vzťahov s označením umiestnenia zmeny navrhovanej činnosti je pripojená v ***Prílohe č.2.***

3. Dokumentácia k zmene navrhovanej činnosti

Návrh POPD vrátane grafickej časti je v ***Prílohe č.3***.

VII. Dátum spracovania

Február 2021

VIII. Meno, priezvisko, adresa a podpis spracovateľa oznámenia

Spracovateľ oznámenia :	**KATRING s.r.o.**
Adresa:	*Moldavská cesta II. 2413/49, 040 01 Košice*
Telefón:	*+421 905 271 226*
e-mail:	*katkyselova@gmail.com*

Zodpovedný riešiteľ spracovateľa oznámenia *:*

doc. RNDr, Katarína Kyseľová, PhD.

odborne spôsobilá osoba na posudzovanie vplyvov na ŽP podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na ŽP v znení neskorších právnych predpisov zapísaná v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na ŽP pod číslom 536/2011/OEP

Oprávnený zástupca spracovateľa oznámenia: .....

IX. Podpis oprávneného zástupcu navrhovateľa

Oprávnený zástupca navrhovateľa: .....